

2677

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Ν
Τ Η Σ
Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ Κ Α Ι Ε Θ Ν Ο Λ Ο Γ Ι Κ Η Σ
Ε Τ Α Ι Ρ Ε Ι Α Σ Τ Η Σ Ε Λ Λ Α Δ Ο Σ

Τ Ο Μ Ο Σ Δ Ε Κ Α Τ Ο Σ Ε Β Δ Ο Μ Ο Σ
1963 - 1964

Bulletin de la Société Historique et Ethnique de la Grèce

Volume XVII, 1963 - 1964

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Τ Η Σ : Ν Ι Κ Ο Λ Α Ο Σ Β. Τ Ω Μ Α Λ Α Κ Η Σ

Ε Ν Α Θ Η Ν Α Ι Σ
Τ Υ Π Ο Γ Ρ Α Φ Ε Ι Ο Ν Α Δ Ε Λ Φ Ω Ν Μ Υ Ρ Τ Ι Δ Η
1964

ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ
ΕΠΙ ΜΕΧΜΕΤ ΕΜΙΝ ΑΒΔΟΥΛΑΧ ΠΑΣΑ¹
1822 - 1823

Τὰ κατὰ τὸ 1821 διαδραματισθέντα γενικώτερον εἰς τὴν Χαλκιδικὴν καὶ εἰδικώτερον εἰς Ἅγιον Ὄρος, τὰ ἐξέθεσα ἤδη εἰς ἰδιαιτέραν ἐργασίαν μου, ἐπὶ τῇ βάσει μεγάλου ἀριθμοῦ νέων στοιχείων, τὰ ὅποια ἀνεῦρον εἰς διαφόρους μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους². Διὰ τὰ « ὅσα ὅμως συνέβησαν στὸ Ἅγιον Ὄρος μετὰ τὴν παραχώρησιν τῆς ἀμνηστίας » ἔγραφα στὸ τέλος τῆς μελέτης μου αὐτῆς, ὅτι ἔπρεπε « νὰ ἀποτελέσουν ἰδιαίτερο ἀντικείμενο ἐρευνῶν καὶ μελέτης »³.

Εὐτυχῶς, χάρις εἰς τὴν προθυμίαν τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν ἰθυόντων εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος⁴, ἔγινε δυνατόν, ὥστε νὰ περισυλλέξω ἀπὸ

1. Οὗτος κατήγето ἀπὸ τὴν Δαμασκὸν καὶ συνήθως ὀνομάζεται Ἄβδούλ Ρομποῦτ, ἢ Ἐμποῦ Λουμποῦτ = ροπαλοφόρος (Ἰ. Β α σ δ ρ α β ἔ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας, 1950², σελ. 86) ἢ μόνον Ρομποῦτ. Ὁ ἴδιος ὅμως ὑπογράφει ὡς Μεχμέτ Ἐμίν Ἄβδουλάχ πασᾶς (Ἰ. Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα κλπ., σελ. 542 - 543).

2. Ἰδ. Ἰ. Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα σχετικὰ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Χαλκιδικῆς τὸ 1821. (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ ΙΔ' τόμου (1960) τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 406 - 549, με διόρθωσιν παροραμάτων εἰς τὸν ΙΒ' τόμου τοῦ αὐτοῦ Δελτίου, σελ. 458 - 459).

3. Ἰδ. Ἰ. Μ α μ α λ ἄ κ η, Ἡ ἐπανάστασις στὴ Χαλκιδικὴ τὸ 1821. Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἀγιορειτῶν καὶ ὁ ρόλος τοῦ Ἐμμ. Παππά. Θεσσαλονίκη 1962, σελ. 114 (σελ. 107).

4. Τὰ περισσότερα ἐκ τῶν στοιχείων, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ μελέτη μου αὕτη, ἠρύσθη ἀπὸ τὰ Ἀρχεῖα τῶν Μονῶν Βατοπεδίου, Χιλανδαρίου, Ἐσφιγμένου, Ἰβήρων, Καρακάλου, Παντελεήμονος, Ζωγράφου κ.ά. Θεωρῶ δὲ ὑποχρεωσίν μου νὰ εὐχαριστήσω καὶ πάλιν τοὺς ἰθύνοντας τῶν Μονῶν τούτων, καὶ δὴ τῶν τοῦ Βατοπεδίου καὶ Χιλανδαρίου, εἰς ἃς περισσότερον εἰργάσθη, διὰ τὴν προθυμίαν αὐτῶν, ὅπως με διευκολύνωσι παντοιοτρόπως εἰς τὴν προσπάθειάν μου. Δυστυχῶς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μ. Μεγίστης Λαύρας δὲν ἠδυνήθη νὰ μελετησῶ, ἀλλὰ ἃς ἐλπίσωμεν ὅτι τὸ « ὑπὸ ἐκδοσιν » ἔργον τοῦ Γέροντος Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, « Τὸ Ἅγιον Ὄρος κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Μεγ. Ἐπανάστασεως 1821 - 1830 », θὰ φέρῃ εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ τὰ στοιχεῖα ταῦτα.

μέγαν ἀριθμὸν ἀγνώστων μέχρι σήμερον ἱστορικῶν στοιχείων ἀρκετὰς πληροφορίας καὶ νὰ συνεχίσω ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τὴν ἐξιστὸρήσιν τῶν ἀκολουθησάντων εἰς τὸ "Ἁγιον" Ὄρος μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν. Ἐπειδὴ ὁμως τὰ ἐπὶ τοῦ Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀβδουλάχ πασᾶ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐγκατασταθέντος εἰς τὸ "Ἁγιον" Ὄρος ὡς σερασκέρη Μουράτ ἀγᾶ λαβόντα χώραν, ὄχι μόνον εἶναι τόσον πολλὰ, ἀλλὰ καὶ λίαν τραγικά, ἐπροτίμησα νὰ περιορισθῶ κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν τούτων μόνον ἐξιστὸρήσιν.

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι προσεχῶς ἡμεῖς ἢ καὶ ἄλλοι θὰ συμπληρώσωσι τὴν ἐξιστὸρήσιν ὀλοκλήρου τῆς μέχρι τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ τοῦ 1830 περιόδου, καθ' ἣν τοσαῦτα ἐδεινοπάθησαν ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν τουρκικὴν κατοχὴν οἱ Ἁγιορεῖται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΤΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΕΧΜΕΤ ΕΜΙΝ ΑΒΔΟΥΛΑΧ ΠΑΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΜΙΤΣΑΝ

Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ μετώπου τῆς Κασσάνδρας τὴν 31 Ὀκτωβρίου/12 Νοεμβρίου 1821, ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον πλέον ὅπως μὲ τὰ διατιθέμενα μέσα ἀποκρουσθῇ ἡ εἰσοδος τῶν ὑπὸ τὸν Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀβδουλάχ πασᾶν ἐνόπλων εἰς τὸ "Ἁγιον" Ὄρος, οἱ ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνάξει, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ πλήρης καταστροφὴ τῶν ἱερῶν Μονῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν ἰδρυμάτων, ἔσπευσαν νὰ ἀποστείλωσιν ἀντιπροσωπείαν πρὸς τὸν πασᾶν, ἵνα, δηλοῦντες ὑποταγὴν, ζητήσωσι τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἐκεῖνος δέ, δεχθεὶς τοὺς ἀντιπροσώπους τούτους πρᾶσινέστατα, ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς ὅτι δὲν θὰ εἰσῆρχετο εἰς τὸ "Ἁγιον" Ὄρος. Ἀπλῶς θὰ ἤρχετο μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὸ παρὰ τὰ σύνορα αὐτοῦ μετόχιον τῆς Ἱ. Μ. Χιλανδαρίου, Κουμίτσαν, ἵνα μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἁγιορεϊτῶν συζητήσῃ, τὸ πῶς θὰ ἐπετυγχάνετο ἡ παραχώρησις ἀμνηστίας ὑπὸ τοῦ σουλτάνου¹.

Ἄφ' οὗ ὁμως ἦλθεν ὁ πασᾶς εἰς Κουμίτσαν καὶ ἀφ' οὗ, ἀποστείλας στρατὸν εἰς τὸ Ὄρος ὑπὸ διάφορα προσχήματα, κατέστησεν ἀδύνατον οἰανδῆποτε ἀντίστασιν τῶν Ἁγιορεϊτῶν, ἐξηνάγκασε τοὺς ἀντι-

1. Πρβλ. Ἰ. Μαμαλάκη, Ἡ ἐπανάστασις ἐπὶ Χαλκιδικῇ τὸ 1821..., κεφ. ι', σελ. 95-107.

προσώπους τῶν εἴκοσι ἱερῶν μονῶν, ὅπως ἀποδεχθῶσι πάντας τοὺς ὑπαγορευθέντας ὑπ' αὐτοῦ ὄρους. Οὕτω εἰς τὴν αἰτήσιν χάριτος πρὸς τὸν σουλτάνον ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποσχεθῶσι « διπλὴν τιμὴν εἰς καταμέτρῃσιν τῶν βασιλικῶν χαρατζίων μας καὶ εἰς τὸ τζέπ χουμαγιούν νὰ δίδωμεν τὸ διπλοῦν », καὶ νὰ δεχθῶσι, « νὰ σταθοῦν καὶ μερικοὶ ἀνθρωποὶ... ἐκ τοῦ στρατεύματος τοῦ... βεζίρη... διὰ φύλαξιν τοῦ τόπου... »¹. Καὶ σὺν τῇ αἰτήσῃ τῆς χάριτος, παραδίδοντες οὗτοι εἰς τὸν πασᾶν σχετικὴν ὁμολογίαν, ὑπεσχέθησαν « πρὸς τὸν... βεζίρη... τρεῖς χιλιάδας πουγγία τῶν ἄσπρων. Τὰς μὲν δύο χιλιάδας διὰ τὸ μουπτάκι τῆς βασιλείας, τὰ δὲ ἄλλα χίλια τῆς ὑψηλότητός του διὰ τὰ πολλὰ ἐξοδα τῶν στρατευμάτων. Καὶ τὰ μὲν ἡμισὴ ἐξ αὐτῶν νὰ μετρήσωμεν πεσὶν τὰ δὲ ἄλλα ἡμισὴ μετὰ μῆνας τρεῖς... »².

Μετὰ τὸν ἐξαναγκασμὸν ὁμοῦ αὐτῶν, ὅπως οἱ ἴδιοι προτείνωσι τοιοῦτους βαρυτάτους ὄρους καὶ ἀναλάβωσι τοσαύτας ὑποχρεώσεις, ἐτόλμησαν οἱ Ἀγιορεῖται νὰ δώσωσιν εἰς τὸν πασᾶν καὶ « Σημειώσεις τῶν ζητημάτων μας »³ εἰς τὰς ὁποίας σημειοῦν « αὐν) νὰ σηκωθοῦν τὰ στρατεύματα ἀπὸ τοῦ Ὄρους καὶ νὰ μείνουν 50 ἢ 100 ἀνθρωποὶ βον) νὰ μᾶς δοθῇ προθεσμία τριμηνιαίως, ἑξαμηνιαίως, ἐνεσαμηνιαίως καὶ δωδεκαμηνίως εἰς ἀποπλήρωσιν τῶν ὑποσχεθέντων 3.000 πουγγίων καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ 500... νὰ δοθοῦν πεσὶν, καὶ ὄχι περισσότερα, μὴ ἐχόντων τεσταρίκι διὰ περισσότερα... » καὶ ἄλλα τινά, δι' ὧν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις των ταύτας.

Κατόπιν τῆς ὑποβολῆς τῆς αἰτήσεως χάριτος τῶν Ἀγιορειτῶν καὶ σχετικῆς προτάσεως τοῦ Μεχμέτ Ἐμὴν Ἀβδουλάχ πασᾶ, ἐχορηγήθη χάρις εἰς τοὺς Ἀγιορεῖτας κατὰ τὰ τέλη Ἰανουαρίου 1822 ὑπὸ τοὺς ὄρους: α') νὰ παραδοθῶσι « πάντα τὰ πολεμικὰ ἐργαλεῖα », β') νὰ εἰσπραχθῶσιν οἱ καθυστερούμενοι φόροι καὶ οἱ κεφαλικοὶ, καὶ ὅπως τοῦ λοιποῦ οἱ κεφαλικοὶ εἰσπράττωνται « κατὰ κεφαλὰς καὶ αὐτοπροσώπως », οἱ δὲ λοιποὶ « εἰς τὸ διπλάσιον », καὶ γ') « νὰ ἀποσταλοῦν ἐνταῦθα (εἰς Κωνσταντινούπολιν) μερικοὶ ἐγκριτοὶ ἐξ αὐτῶν ἱερεῖς, ἵνα διαμένουν ὡς ὄμηροι ». Συγχρόνως δίδεται ἐντολὴ εἰς τὸν πασᾶν: « Νὰ ὀρίσῃς καὶ ἐγκαταστήσῃς ἐν τῇ χερσονήσῳ ταύτῃ τὸν ἀπαιτούμενον στρατὸν πρὸς φύλαξιν, τὰ ἐξοδα τοῦ ὁποίου θὰ καταβάλλουν οἱ ἴδιοι »⁴.

1. Ἰδ. Ἰ. Μαμάλάκη, Νέα στοιχεῖα κλπ., σελ. 540 - 541.

2. Ἰδ. Ἰ. Μαμάλάκη, Νέα στοιχεῖα κλπ., σελ. 541.

3. Ἰδ. Ἰ. Μαμάλάκη, Νέα στοιχεῖα κλπ., σελ. 541 - 542.

4. Πρβλ. Ἰ. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας 1796 - 1832, Θεσσαλονίκη 1950², σελ. 241 - 244.

Σχετικὰ μὲ τὴν ἀφιξὶν τοῦ φερμανίου τούτου, ὁ Γέρον Κοσμᾶς Βατοπεδινός, γράφει ἀπὸ τὰς Καρυὰς τὴν 10ην Φεβρουαρίου 1822¹: « Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐλάβομεν ραβᾶσιον ἀπὸ τὴν Κουμίτζαν, ἀπὸ τοὺς προεστῶτας καὶ μᾶς γράφουν ὅτι ἔφθασεν ὁ τᾶταρης τὸ κιλιτζ καφτάνι εἰς Καβάλαν καὶ ἔστειλεν εἰς προὔπαντήσιν ὁ Ὑψηλότατος. Μᾶς γράφουν λοιπόν, ὅτι πρέπει νὰ εὑρεθοῦν, ἕως αὐριον τὸ ἑσπέρας εἰς Κουμίτζαν ἀπὸ τὰ 4 μοναστήρια ἀπὸ τρεῖς προεστῶτες ἀπὸ τοὺς πρωτοκαταγεγραμμένους, διὰ νὰ εὑρεθοῦν εἰς ἀκράσιν τοῦ φερμανίου. Νὰ πάρουν καὶ ἀπὸ 1500 γρόσια μαζί τους δι' εὐχαρίστησιν τοῦ ἐν ἐκάστῳ μοναστηρίου σταθέντος ἀγᾶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, ἐπειδὴ καὶ εἶναι νὰ τραβηθοῦν τὰ στρατεύματα ἔξω ».

Μὲ τὸν τᾶταρην, ὅστις ἔφερε τὸ φερμάνι, θὰ ἐστάλη καὶ νέος χασεκῆς διὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος μὲ εἰδικὸν « μουμπασίρην », ἵνα ἐγκαταστήσῃ τοῦτον εἰς τὴν νέαν του θέσιν, διότι εἰς ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοῦ Γ. Κοσμᾶ τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1822, ἀναγιγνώσκωμεν²: « Τὴν Τετάρτην ἑσπέρας ἔφθασε χασεκῆς ἀπὸ τὸ ὀτζάκι τοῦ μπουστατζήμπαση μὲ γράμματα καὶ μὲ μουμπασίρην, διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν νεοφερμένον χασεκῆν, ζαμπίτην τοῦ Ὄρους καὶ νὰ πάρῃ τὸν Χαλήλ μπέτη, νὰ τὸν πηγαίη εἰς βασιλεῦσαν ».

Ὁ δὲ πασᾶς, λαβὼν τὸ φερμάνι, συμφώνως μὲ αὐτὸ σπεύδει, νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Κοινότητα, ὅπως ἀποστείλωσιν εἰς Κουμίτζαν δέκα ἐγκρίτους μοναχοὺς, ἵνα ἀναχωρήσωσι μετὰ τοῦ τέως μπουσταντζή Χαλήλ μπέτη διὰ Κωνσταντινούπολιν, « ἵνα διαμείνουν ὡς ὄμηροι » ἐκεῖ.

Κατόπιν τῆς διαταγῆς ταύτης τοῦ πασᾶ συνεκεντρώθησαν εἰς Καρυὰς οἱ ἐξῆς δέκα³ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν 17ην Φεβρουαρίου (ἔ.ε., ἀνεχώρησαν διὰ Κουμίτζαν. 1) Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. Μεγίστης Λαύρας, ὁ προηγούμενος Νεκτᾶριος. 2) Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. Βατοπεδίου ὁ Γέρον Δανιήλ. 3) Ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Χιλανδαρίου ὁ παπὰ Νεόφυτος. 4) Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. Διο-

1. Ἀρχεῖον Ἱ. Μ. Βατοπεδίου, κώδιξ (= φάκελλος) ἀρ. 121, ἀρ. 304. Χάριν συνταμίας θὰ σημειοῦμεν τοῦ λοιποῦ Α.Β. 121/304. Εἰς τὸ γράμμα αὐτὸ τοῦ Γ. Κοσμᾶ ἀντὶ χρονολογίας σημειοῦται ἀπλῶς « ἡμέρα πέμπτη », πιστεύομεν ὅμως ὅτι εἶναι ἡ 10η Φεβρουαρίου 1822, ἐπειδὴ, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ὁ τᾶταρης μὲ τὸ φερμάνιον, ἔφθασεν εἰς Κουμίτζαν τὴν 15ην τοῦ μηνὸς τούτου.

2. Α.Β. 121/306. Εἰς τὰ δημοσιεύμενα στοιχεῖα, ἢ ἀπασπάσματα αὐτῶν, διορθῶναι τὴν ὀρθογραφίαν καὶ στίξιν διὰ τὸ ὁμοίωμορον.

3. Ἀρχεῖον Ἱ. Μονῆς Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822. Ὁ Γ. Παχώμιος εἰς τὴν χειρόγραφον ἱστορίαν του τῆς Ἱ. Μονῆς Ἐσφιγμένου, σελ. 1073 γράφει: « Διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως ἐζητήθησαν νὰ σταλῶσι δέκα ἀγιόρειται ὡς ὄμηροι εἰς

νυσίου ὁ Γέρον Δανιήλ. 5) Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. τοῦ Παντοκράτορος ὁ προηγούμενος Χρύσανθος, 6) Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. Ζωγράφου ὁ Γέρον Χ' Νεόφυτος, 7) Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. Δοχειαρίου ὁ προηγ. Γαβριήλ. 8) Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. Σταυρονικήτα ὁ ἀρχιμανδρίτης Θεοδόσιος καὶ 9) Ἐκ τῆς Ἱ. Μ. Γρηγορίου ὁ προηγ. Ἰωσήφ «μετὰ τῶν κατὰ μέρος ἀποτακτικῶν (sic) τῶν».

Ἄφ' οὗ δὲ ἐγένινεν ἡ ἐγκατάστασις τοῦ νέου χασεκῆ, ἀνεχώρησεν καὶ ὁ τέως ταιοῦτος Χαλλήλ βέης ἀπὸ τὰς Καρυάς διὰ Κουμίτσαν τὴν 18 ἰ.μ. Φεβρουαρίου. « Ἀβριον ξεκινούμεν καὶ τὸν Χαλλήλ μπέην διὰ τὴν Κουμίτσαν » γράφει ὁ Γ. Κοσμᾶς τὴν 17ην ἰ.μ. καὶ κατωτέρω προσθέτει : « Μᾶς γράφουν διὰ νὰ στείλωμεν πέντε χιλιάδας γρόσια διὰ νὰ τὰ δώσουν τὸν μπουμπασίρην, κι' ἐδῶ ἡ κάσα δὲν ἔχει οὔτε 100 γρόσια »¹.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ὁμήρων καὶ τοῦ Χαλλήλ βέη διὰ Κουμίτσαν καὶ ἐκεῖθεν διὰ Κωνσταντινούπολιν, οἱ Τοῦρκοι, διενεργούντες ἐρεῦνας εἰς Ἄγιον Ὄρος, εὔρον ὄπλα εἰς Λαύραν. Εἰς τὴν ὡς ἄνω ἐπιστολὴν τοῦ Γ. Κοσμᾶ τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1822 ἀναγιγνώσκουμεν καὶ τὰ ἐξῆς σχετικὰ : « ... Ἀπὸ Κουμίτσαν... μᾶς γράφουν, ὅτι τὴν Τετάρτην ἐσπέρας, φθάνοντας ἀπ' ἐδῶ τὰ ἄρματα τῶν Λαυριωτῶν, ὅπου προχθὲς εὐρέθησαν κεικρυμμένα εἰς διάφορα μέρη, ἐφθασε τὴν ἰδίαν ὄραν καὶ ὁ χασεκῆς ».

Κατόπιν τούτου ὁ ἤδη σερασκέρης τοῦ Ἁγίου Ὄρους Μουράτ ἀγᾶς ἐγκαθίσταται μετὰ ἀρκετῶν ἀνδρῶν εἰς Λαύραν. Ἐκεῖθεν δὲ τὴν 24ην Φεβρουαρίου ἰ.ξ. ἐντέλλεται πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς² : « Ἄμα, ὅπου λάβετε τὸ παρὸν μου Γράμμα, νὰ φορτώσετε εἰς τὰ ἐδικὰ σας μουλάρια πέντε μουζούρια κριθάρι καὶ νὰ μᾶς τὸ φέρετε ἐδῶ εἰς τὴν Λαύραν ». Οἱ Τοῦρκοι ἔνοπλοι περιτρέχοντες οὕτω τὸ Ὄρος, ὅπως ἀνα-

Κωνσταντινούπολιν καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου 1822 μετέβησαν διὰ ζηρᾶς καὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψιν τοῦ Ποστατζήμπαση μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Ἐσφιγμενίτης Ἰάκωβος μοναχός. Ἐπειδὴ ὁμοῦ εἰς τὸ εὐρισκόμενον ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Ἱ. Μ. Χίλανδαρίου ὀλοσφράγιστον δὲν ἀναγράφεται ὁ Ἐσφιγμενίτης οὗτος, ὑποθέτω ὅτι θὰ ἐστάλη οὗτος τὸ 1823 εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁπότε ἐγένεν ἀντικατάστασις τῶν τῶ πρώτον κατὰ τὸν Φεβρουάριον 1822 σταλέντων ὑπὸ ἄλλων Ἀγιορειτῶν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, 17ην Φεβρουαρίου ἰ.ξ., γράφει καὶ ὁ Γ. Κοσμᾶς ἀπὸ τὰς Καρυάς. (Α.Β. 121, ἀρ. 306) : « Χθὲς ἦλθεν ὁ λαυριώτης λογιώτατος κύρ Νεόφυτος, ὅπου εἶναι νὰ πηγαίη εἰς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ σήμερον ἐμίψουσεν ». Εἰς παρείφεθῃ κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν πάντως ὄχι Ἐσφιγμενίτης.

1. Α.Β. 121/306.

2. Α.Β. 121/4.

καλύψωσιν ὄπλα, καὶ ἵνα ἐξακριβώσωσιν, ἐὰν οἱ ἐκ τῶν γύρω χωρίων εἶχον ἀποσυρθῆ ἀπὸ αὐτό, προέβαινον εἰς παντοειδεῖς βιαιοπραγίας καὶ ἐκβιασμούς. Εἰς μίαν ἐπιστολήν, ἣ ὁποία ἐστάλη ἀπὸ τοῦ ἐν Κουμίτζη πλησίον τοῦ πασᾶ παραμένοντος Βατοπεδινός, ἀναγιγνώσκωμεν¹: « Ἐδῶ ἦλθεν ὁ Ταραζᾶς καὶ ἐκλαύθη εἰς τὸ ὕψος του... ὅτι τοῦ ἐπῆρ-
ραν ροῦχα καὶ ἄλλα πράγματα, ὅτε ἐπαραστάθη εἰς τὸ ὕψος του, δη-
λαδῆ ὁ Μουχουρταραγᾶς καὶ εἶπεν, ὅτι δὲν τὸ κάμνω καβούλι, ἐγὼ νὰ κάμνω τοιαῦτα πράγματα. Ἄν τὸ ἔκαμαν ἄλλοι ἄνθρωποι μου, ἐγὼ δὲν τὸ καταδέχομαι ἐτοῦτο. Κι ὁ Ταραζᾶς. Ὅλοι οἱ καλογέροι μας ξέρουν τί μᾶς ἐπῆραν. Κι αὐτός ἐζήτησεν ἄδειαν. Νὰ πηγαίνω μέσα νὰ ἐξετάσω, καὶ ἂν εὐρεθῆ εἰς ἐμένα, τότε ἀποκρίνομαι εἰς τὸν ἀθθέντη μου. Καὶ λοι-
πὸν ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ θεωρήσῃ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐρχεται. Πρὸ τοῦ ἐρχομοῦ του ἐπαρακάλεσε τὸν κύρ Σπανδωνῆν νὰ μοῦ εἰπῆ, νὰ τοῦ δώσωμεν γράμμα συστατικόν, τὸ ὁποῖον τὸ παρὸν σᾶς φανερώνομεν καὶ ἐπι τοῦ γράφει τὸ ραβᾶσιον τὸ κοινόν... Ὅμως ἡ πανοσιότης σας νὰ προσέξετε καλῶς νὰ μὴν ἀνακατευθῆτε εἰς (;) πράγματα, οὔτε μαρτυ-
ρίαν νὰ δώσετε, οὔτε νὰ ἀνακατευθῆτε εἰς τὸ παραμικρόν. Τοῦτο μόνον. Ἡμεῖς οὔτε εἶδομεν οὔτε ἤξεύρομεν. Φυλαχθῆτε ἐπίσης νὰ διαφεντεύ-
σετε χωριάτας, ὅτι πέφτετε εἰς βόρβορον... Ἀπόψε πρὸς τὸ ἑσπέρας ἦλθεν ὁ Τάταρης καὶ μᾶς εἶπε. Ποιὸς εἶναι ἐδῶ βατοπεδινός; Τοῦ εἶπον καὶ ἐγώ. Ἐγὼ εἶμαι βατοπεδινός. Κι αὐτός. Πράγματα μοῦ ἐπῆ-
ρεν ὁ Μουχτάρ ἀγᾶς εἰς τὸ Βατοπέδι. Κι ἐγὼ τοῦ εἶπον. Ἡμεῖς, ἀδελφέ, ἐδῶ ἦλθομεν, προτοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ ἀφέντης μας καὶ τί γίνεται εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ Βατοπέδι, δὲν ἤξεύρομεν. Κι αὐτός. Οἱ καλόγη-
ροι μαρτυροῦν τί μᾶς ἐπῆραν. Κι ἐμεῖς. Ἐκεῖ εἶναι οἱ καλόγηροι καὶ πηγαίνετε καὶ ὅ,τι ἤξεύρουν, ἄς μαρτυρήσουν. Ἐμεῖς δὲν ἤξεύρομεν οὔτε μᾶς ἔγραψαν καμμίαν κατηγορίαν ἢ πρὸς τυχόντων (;) χωριάτων, ἢ ἄλλο τίποτε. Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπῆρε τὴν ἄδειαν νὰ ἔλθῃ μόνος του, νὰ τὰ διορθώσῃ. Ἡμεῖς ὁμως καὶ αὐθις σᾶς λέγομεν, πρὸς χωρια-
τῶν τί πρέπει νὰ γράφωμεν ».

Τὸ ὅτι δὲ οἱ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος Τοῦρκοι ἐξεβίαζον τοὺς μονα-
χοὺς, ὅπως δίδωσιν εἰς αὐτοὺς χρήματα, φαίνεται νομίζω ἀπὸ τὰ ἐξῆς
τῶν αὐτῶν Βατοπεδινῶν, γραφέντα « ἡμέρα πέμπτη ἑσπέρας... »²:

1. Ὅπως αἱ περισσότεραι τῶν ἐκ Κουμίτσης ἐπιστολῶν, καὶ αὕτη δὲν ἔχει ἀκριβῆ χρονολογίαν. Ἀγτί τούτου σημειοῦται ἀπλῶς « ἡμέρα παρασιεύη », Α.Β. 121/222.

2. Α.Β. 121/220.

« Περὶ τοῦ Νουρῆ ἐφέντη ἐσηκώθη κούτσα - κούτσα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Ὑψος του καὶ τὸν εἶπε τὰ τρέχοντα αὐτοῦ. Κατόπιν ἦλθε κι ὁ Χιλιανδαρινὸς κι εἶπε κι αὐτὸς τὰ ἐδικά του. Καὶ μᾶς εἶπεν ἔτσι. Χωρὶς νὰ γράφω ἐγώ, νὰ μὴν δώσουν κανένα παρᾶν. Ἄς φοβερίζουν, μὴν φοβάσται. Κι ἂν ἔλθῃ πάλιν νὰ ζητήσῃ, νὰ μὴν τοῦ δίδετε οὔτε ὄβολόν... Περὶ δὲ τὰ στρατεύματα μᾶς εἶπε πολλὰ μὲ τὸν Χιλιανδαρινόν. Τέλος μᾶς εἶπεν. Ἐξι - ἐπτὰ μῆνες ἐτραβήξατε τόσον γραῖλὲ ἀπὸ εἴκοσι χιλιάδες χωριάτες, τραβᾶτε κι ἐμένα ἕναν μῆνα... Μᾶς εἶπεν, ἐσεῖς νὰ δοξάζετε τὸν Θεόν, ὅπου ἐγλύτωσαν αἱ ψυχές σας καὶ τὰ μοναστήρια σας. Ὑπομονὴ νὰ εἶναι κι ἀπερνάγει κι αὐτό... ».

Οἱ αὐτοὶ δὲ εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν τῶν διηγοῦνται : « Ὁ ἀγᾶ καπετάνος ἐπάισαν εἰς τὸ Ὀρφάνι καὶ ἐπῆρην ὅλην τὴν κουμπανίαν μαζί του. Ὅθεν οἱ ὀκτώ πατέρες δὲν τοὺς ἔμεινεν οὔτε ἕνα ψωμί διὰ νὰ φάγουν. Ἐπῆγαν λοιπὸν εἰς τὸ Ὑψος του καὶ τὸ ἀνέφεραν, ὅτι δὲν ἔχουν νὰ φάγουν. Τοὺς ἐπαράγγειλε λοιπὸν, ὁ καθένας νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ μοναστήρι του ».

Ὁ δὲ Γ. Κοσμᾶς τὴν 17^{ην} Φεβρουαρίου 1822 γράφει¹ : « Ὁ νικηφόρος ὅλους τοὺς ἐχαράτσωσεν, ἄλλον χίλια, ἄλλον 500... Ἐχομεν καὶ τὸν ἀγᾶν τοῦ πασᾶ ἐδῶ, ὅπου, ἂν ἴσως σηκωθῆ θέλει 1500 νὰ τοῦ δώσωμεν, ἀμὶ πόθεν νὰ οἰκονομηθοῦν ; ». Μὲ τὸ « νικηφόρος » ὀνομάζει σικωπτικῶς ἴσως τὸν Μουράτ ἀγᾶν.

Πῶς δὲ συμπεριεφέροντο οἱ Τοῦρκοι εἰς τὰς διαφόρους Μονὰς, μᾶς πληροφορεῖ ἐν ἔγγραφον τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος πρὸς τοὺς εἰς Κουμίτσαν εὐρισκομένους Ἀγιορείτας τῆς 1^{ης} Μαρτίου 1822. Εἰς αὐτὸ ἀναγγινώσκομεν² : « Καὶ αὐθις δὲν λείπομεν νὰ σᾶς εἰδοποιήσωμεν καὶ νὰ σᾶς φανερώσωμεν διὰ τὰ ἐδῶ τρέχοντα. Εἰς τὴν Ἰβήρων μεγάλα κακὰ ἀκολουθοῦν. Παιδεύουν, τυραννοῦν τοὺς ἀνθρώπους τους, ζητώντας ἄρματα καὶ παιδιὰ καὶ αὐριον καὶ μεθαύριον ἔχει σκοπὸν νὰ ἔλθῃ καὶ ἐδῶ ἐπάνω νὰ κάμῃ τὰ ἴδια καὶ χειρότερα καθὼς καὶ χθὲς ἦλθαν ἐδῶ ἄλλοι τρεῖς καὶ περπατοῦσαν εἰς τὰ κελλιά ἀπὸ σπίτι σὲ ὄσπιτι, γυρεύοντας παιδιὰ, χωρὶς νὰ ἔχουν πούρουλντι τοῦ πασᾶ καὶ οἱ ἀνθρώποι ἀφησαν τὰ σπίτια τους καὶ ἐσκόρπισαν ὅλοι. Ἀδελφοί, τί πράγματα εἶναι αὐτά, ὅπου τρέχουν ; Ἡμεῖς Σᾶς ἐγράφαμεν πολλὰ, πληροφορώντας σας διὰ τὰ ἐδῶ τρέχοντα καὶ ἡ πανοσιότης σας κάμνετε τὸν κουφόν. Τὸ κακὸν πηγαίνει εἰς αὐξήσιν. Ὁ κόσμος ἀφησαν τὰ σπίτια τους καὶ

1. A.B. 121/306.

2. Ἀρχεῖον Χιλιανδαρίου, φάκελλος 1822.

ἐπῆραν τὰ βουνά. Λοιπὸν ἐρχόμενος καὶ ἐδῶ αὔριον, εἴτε μεθαύριον διὰ νὰ κάμῃ τὰ ἴδια, ἢ ἀπόφασίς μας εἶναι νὰ τραβήξωμεν τὴν καμπάναν καὶ νὰ συναχθοῦμεν μικροὶ μεγάλοι καὶ νὰ ἐρθῶμεν ἐξω, ὅσοι εὑρεθοῦμεν ἐδῶ. Καὶ ἂν εἶναι τοῦ βασιλέως ἀπόφασις νὰ μᾶς χαλάσῃ, ἄς μᾶς χαλάσῃ μίαν ὥραν πρωτότερα. Ἄλλο ἱατρικὸν δὲν ἐπιδέχεται. Τὰ κακὰ, ὅπου ἀκολούθησαν εἰς τὸ Βατοπέδι χθές, ἴσως νὰ σᾶς τὰ ἔγραψαν, ὅπου κυνηγοῦσαν τοὺς καλογήρους εἰς τὰ ἀμπέλια καὶ ἐπῆραν τὰ βουνά. Καὶ περιμένομεν ἀπόκρισίν σας μὲ πρῶτον, χωρὶς ἄλλο... ».

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ περισσότερον παντὸς ἄλλου τοὺς Ἁγιορεῖτας εἶναι τὸ τῆς εἰσπράξεως τῶν τριῶν χιλιάδων πουγγίων, διὰ τὰ ὁποῖα εἶχον ὑπογράψει ὁμολογίαν, ὡς εἶδομεν.

Ἐνῶ δηλαδὴ ὁ πασᾶς ἐπιδιώκει νὰ συνάξῃ, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα, οἱ Ἁγιορεῖται ἀδυνατοῦσι νὰ εὑρῶσιν ἀκόμη καὶ τὰ 500, τὰ ὁποῖα εἰς τὰς σημειώσεις των παρεκάλουν ὅπως πληρώσωσιν ἀμέσως.

Ὁ πασᾶς, διὰ νὰ διευκολυνθῇ ἢ εἰσπραξίς, ἐφρόντισεν, ὥστε νὰ ὀρισθῇ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ καταβάλλῃ ἐκάστη μονή, διὰ νὰ συμπληρωθῶσι αἱ τρεῖς χιλιάδες πουγγιά. Πῶς ἐγένεν ἡ διανομὴ αὕτη καὶ μὲ ποίαν βᾶσιν δὲν γνωρίζομεν. Ἴσως κατ' ἀρχὰς νὰ εἶχεν ὑπολογίσει ὁ πασᾶς ἐν πουγγί δι' ἕκαστον μοναχόν, διὰ τὴν ἐξαγοράν τῆς ζωῆς του, ἀφοῦ περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας ἦσαν καὶ οἱ μοναχοί. Ἀργότερον ὅμως, ἐπειδὴ ἀπὸ πλείστους ἐκ τῶν μοναχῶν ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐξέυρεσις τόσου ποσοῦ καὶ ἐπειδὴ καὶ ἀρκετοὶ ἐκ τούτων εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀπεφασίσθη, ὅπως ὀρισθῇ τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ ἐκάστη μονή. Καὶ αὐτὸ ἐγένεν. Ἄν ὅμως ἡ κατανομὴ αὕτη ἐγένεν ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μοναχῶν, οὐκ ἠρίθμει ἐκάστη πρὸ τῆς καταρρεύσεως τοῦ μετώπου τῆς Κασσάνδρας, ἢ κατὰ τὴν οἰκονομικὴν ἰσχὴν αὐτῶν, δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένος. Ὅλίγα μόνον σχετικὰ στοιχεῖα κατάρθωσα νὰ ἀνεύρω. Οὕτω εἶναι βέβαιον ὅτι διὰ τὸ Βατοπέδι ὀρίσθη τὸ ποσόν τῶν 300 πουγγίων καὶ διὰ τὴν Μ. Φιλοθέου 120 πουγγιά.

Σχετικὴ δὲ μὲ τὸ ὀρισθὲν διὰ τὴν Μ. Χιλανδαρίου, εἶναι ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ Σπανδωνῆ Βασματζῆ, ὅστις, ἐπειδὴ ἀρκετῶν μονῶν διεχειρίζετο τὰς ὑποθέσεις, εἶχε κληθῆ εἰς Κουμίτσαν καὶ εἶχεν ἀναμειχθῆ ὑπὸ τοῦ πασᾶ καὶ εἰς τὸ τῆς εἰσπράξεως τῶν τριῶν χιλιάδων πουγγίων.

Οἱ Χιλανδαρινοὶ δηλαδὴ, ἀδυνατοῦντες νὰ συγκεντρώσωσι τὸ ἀναλογοῦν αὐτοῖς διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ ἀμέσως (πεσίνι) εἰς τὸν πασᾶν, εἶχον ζητήσῃ τὴν 15ην Φεβρουαρίου 1822 ἀπὸ τὸν Σπανδωνῆν, ὅπως τοὺς δανείσῃ. Ἐκεῖνος δὲ

τὴν μεθεπομένην 17 ἰ.μ. ἀπαντᾶ εἰς αὐτούς¹; α' Ἀπὸ τὴν ἰδίαν στιγμὴν, ὅπου εἶχομεν συνομιλήσει μετὰ τοῦ βῆθέντος ἀρχιμανδρίτου σας (Παντελεήμονος) περὶ τῆς ὑποθέσεώς σας, δὲν ἐλειψα νὰ ἀγωνίζωμαι, ὡς ἄλλος οἰκεῖός σας, μὲ ὄλον τὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν. Καὶ ἐλπίζω μετὰ Θεοῦ καὶ ἐξ εὐχῶν σας νὰ γίνῃ κάποια διάρθρωσις εἰς τὴν ἀδικον διανομὴν τοῦ βάρους τῆς ἱεράς μονῆς σας. Περὶ δὲ τῶν ἤδη ἀπαιτουμένων ἀπὸ τὴν ἱεράν μονὴν σας δεκαπέντε χιλιάδων γροσίων δι' ἀποπληρωμὴν τοῦ $\frac{1}{4}$ ὅλης τῆς κοινῆς ποσότητος δὲν ἀμφιβάλλω νὰ σᾶς ἐπληροφόρησεν ὁ κύρ Χ' Ἀκάκιος σας, ὅτι ἤμουν ἔτοιμος νὰ σᾶς δουλεύσω, ἂν ἡ γραφὴ σας ἐπρόφθανε τὸ πρῶν, προτοῦ νὰ στείλω τὸν τάταρην διὰ Θεοφάνην. Τώρα ἔμωσ πόθεν καὶ πῶς; Γνωρίζετε μόνου σας, ὅτι κανένα τρόπον δὲν ἔχω ἄλλον καὶ μὲ δυσαρέσκειάν μου σᾶς ζητῶ συγγνώμην. Καὶ σᾶς παρακαλῶ μεταξὺ σας νὰ κάμετε τὰ ἀδύνατα δυνατά, νὰ οἰκονομηθῇ καὶ αὐτὴ ἡ ποσότης ἕως αὐριον, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπ' ἐδῶ ὁ ὑψηλότατος πασᾶ ἐφένδης μας τὴν Κυριακὴν σὺν Θεῷ ἢ τὴν Δευτέραν».

Ἴσως θὰ ἠδύνατο λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω νὰ συναχθῇ ὅτι ὁ πασᾶς εἶχε δεχθῇ νὰ τῷ καταβληθῇ ἀμέσως ἀντὶ τοῦ ἡμίσεος τὸ $\frac{1}{4}$ ἐκ τῶν 3 χιλ. πουγγίων, καὶ ὅτι διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ τούτου, δηλ. τῶν 750 πουγγίων (= 375.000 γρ.) εἶχεν ὀρισθῇ, ὅπως ἡ μονὴ Χιλανδαρίου καταβάλλῃ ἀμέσως 15.000 γρ. Καὶ ἀκόμη ὅτι τὸ συνολικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ τὸ Χιλανδὰρι ἦσαν 60.000 γρόσια ἢ 120 πουγγία. Ἀλλὰ θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ αὐτὸ «ἀδικος διανομή», καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἱ. μονὴ Φιλοθέου ἔπρεπε νὰ καταβάλλῃ τὸ αὐτὸ ποσόν καὶ ἡ τοῦ Βατοπεδίου 300 πουγγία, ἢ 150 χιλ. γρ.; Καὶ πῶς θὰ συνεκεντρῶνεται τότε τὸ ποσόν τῶν 3.000 πουγγίων; Πάντως τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ πασᾶς, ἐπειγόμενος νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Κουμίτσης, λόγῳ τῆς ἐξεγέρσεως τῶν περὶ τὸ Βέρμιον, ζητεῖ νὰ συγκεντρώσῃ, ὅσα γρόσια θὰ ἠδύνατο τὸ ταχύτερον.

Διὰ τὰς προσπαθείαις δέ, τὰς ὁποίας κατέβαλλον αἱ μοναί, ἵνα ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ πασᾶ, χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ ἐξῆς, εἰλημμένα ἀπὸ μιὰν ἐπιστολὴν ἐνὸς ἐσφιγμένίτου μοναχοῦ²: «...σᾶς

1. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

2. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, εὑρισκομένην ἄλλωστε καὶ εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου, ἀντιγράφει καὶ ὁ Γέρον Παχώμιος εἰς τὴν χειρόγραφον ἱστορίαν του ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἱστορικὴ περιγραφή τῆς δράσεως τοῦ ἐκ Σερρών Ἐμμ. Παππᾶ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει καὶ τῇ Χαλκιδικῇ κατὰ τὴν... ἐπανάστασιν τοῦ 1821, κλπ.», σελ. 93.

σημειώνω τὰ ὅσα ἔδωσα τὸν ἄρχοντα (ἐννοεῖ τὸν Σπανδωνῆν) ἐπὶ χειρᾶς εἰς τὴν Κομίτσαν. Ἐν πρώτοις... γρόσια 1100, ἔτι γρόσια 1100. Ἐπι πάλιν εἰς τὴν Κομίτσαν γρόσια 500, ἔτι εἰς Κομίτσα γρόσια 50...».

Ὁ δὲ Γ. Κοσμᾶς γράφει σχετικῶς « ἡμέρᾳ δευτέρᾳ » : « Εἶδα ὅτι ἐστείλατε καὶ τὶς 15 χιλ. εἰς Κομίτσαν. Πολλὰ καλὰ ἐκάμετε. Ἀπὸ τὰ ἐπίλοιπα μοναστήρια πρῶτον ὁ φιλοθεϊτής ἀποφάσισεν, ὅτι δὲν δίδει, ὡσάν ὅπου ἔδωσα ἀρκετά. Τὸ Ξεροποτάμι ὁμοίως καὶ τὸ Ρούσικον καὶ Κωνστανμονίτου καὶ Ἅγιος Παῦλος καὶ ἄλλα στοχαζόμεθα, ὅτι δὲν ἔχουν τὸν τρόπον καὶ, πῶς θέλει νὰ οἰκονομηθοῦν, ἀποροῦμεν. Ἡ νέα νότα τῶν μονέδων προξένησε μεγάλα ἐμπόδια. Ἡμποροῦσε νὰ γίνῃ ἐδῶ ἀπὸ κελλιώτας βοήθεια, νὰ δώσουν δάνεια, ὅμως δὲν πιστεύομεν ».

Φαίνεται ἡμῶς, ὅτι ὁ πασᾶς, ἐν ᾧ συνηθροίζοντο διάφορα ποσὰ ἀπὸ τὰς μονὰς, μετενόησεν, ὅπου εἶχε ζητήσῃ μόνον 3 χιλ. πουργία καὶ ἐφρόντισε νὰ αὐξήσῃ αὐτὰ εἰς 3.250, διότι « οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν Λόντζαν » τὴν 27ην Σεπτεμβρίου 1822, ἐξιστοροῦσιν¹ : « Ὅταν ἦλθε τὸ ὕψηλὸν προσκυνητὸν καὶ Βασιλικὸν βράϊ φερμάνι, μᾶς εἶπεν ὁ ὕψηλότατος πασᾶ ἐφένδης μας, ὅτι ἡ κραταιὰ Βασιλεία... δὲν ἐκαταδέχθη μῆτε τὴν διπλωσιν τῶν χαρατζίων, μῆτε τοῦ τζέπ χουμαγιούν, παρὰ νὰ πενταπλασιάσωμεν τὰ πρὸς τὸ βασιλικὸν ὀτζάκι χρονικὰ συνειθισμένα ἄλλα δοσίματα. Καὶ διὰ νὰ μὴ πενταπλασιάσωσι καὶ αὐτὰ, ἀλλὰ μόνον νὰ διπλασιάσωσι, παρεκαλέσαμεν τὸ Ὑψος του, προσφέροντες καὶ διακόσια πενήντα πουργία ἄσπρα. Καὶ ὑπεσχέθη νὰ μᾶς εὐεργετήσῃ καὶ κατὰ τοῦτο, ἐκπίπτοντας ἀμέσως ἐκ τῆς ὄλης ποσότητος, ὅπου εἶχομεν καταμετρήσει εἰς Κομίτσαν διὰ τὸ Βασιλικὸν ἱμιρὶ, τὰ σιθέντα 250 πουργία ». Περὶ πενταπλασιασμοῦ ὅμως τῶν φόρων, οὐδέποτε εἶχε γίνῃ λόγος. Ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀφήρει ὁ πασᾶς 250 πουργία ἀπὸ τὰ εἰσπραχθέντα καὶ ἀνεβίβαζεν οὕτω ἀπὸ 3.000 εἰς 3.250 πουργία τὰς ὑποχρεώσεις τῶν Ἁγιορειτῶν.

Ὁ πασᾶς βιαζόμενος νὰ ἀναχωρήσῃ λόγω τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Βερμίου, ἀρχίζει νὰ συγκεντρῶνῃ περὶ αὐτὸν ἀρκετοὺς ἀπὸ τοὺς ἐν Ἁγίῳ Ὅρει ἐνόπλους καὶ νὰ ἀπαιτῇ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τὴν ἀποστολὴν, ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρων ἡμιόνων εἰς Κομίτσαν, χωρὶς νὰ λησμονῇ καὶ τὰ γρόσια. Ἡδὴ τὴν 17ην Φεβρουαρίου 1822 ὁ Γ. Κοσμᾶς ἐν Ὑ.Γ. σημειοῖ² : « Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἦλθε προσταγὴ ἐδῶ εἰς τὸν ἀγῶν ἀπὸ

1. A.B. 121/301.

2. A.B. 120/115.

3. A.B. 121/306.

μέρους τοῦ πασᾶ... νὰ σηκωθῆ αὐριον διὰ νὰ πηγαίη εἰς τὴν Κουμίτσαν». Ὁ δὲ Σπανδωνῆς, ὡς εἶδομεν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔγραφε περὶ πιθανῆς ἀναχώρησως τοῦ πασᾶ τὴν Κυριακὴν ἢ Δευτέραν, δηλαδὴ τὴν 19ην ἢ 20ὴν Φεβρουαρίου ἰ.ε., πάντως ὅμως δὲν ἀνεχώρησεν τότε. Διότι εἰς ἓν ἔγγραφον τῆς Ἱ. Κοιότητος πρὸς τοὺς Ἐσφιγμένους μὲ χρονολογίαν 22 Φεβρουαρίου 1822, ἀναγιγνώσκομεν¹: « Ἀμα τοῦ λαβεῖν τὸ παρόν μας μὲ τὸν συνάδελφόν σας Γερο Νικόδημον, νὰ ἐτοιμάσετε δύο μουλάρια τὰ καλλιώτερα, ὅπου ἔχετε, μὲ τὰ τακίμια των καὶ νὰ (τὰ) πάρη ὁ συνάδελφός σας διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Κουμίτσαν κατὰ προσταγὴν τοῦ ὑψηλοτάτου πασᾶ ἐφέντη μας. Προσέτι νὰ προφθάσετε καὶ τρεῖς χιλιάδας καὶ πεντακόσια γρόσια, ὡς μᾶς γράφουν, διὰ νὰ σηκωθῆ τὴν παρασκευὴν τὸ Ὑψος του, εἰδὲ ἀλλέως δὲν σηκώνεται ».

Ὁ πασᾶς ἀκόμη, πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ, φροντίζει νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν εἰσπραξίν τῶν ἀξιουμένων ὑπ' αὐτοῦ γροσίων. Τὴν 24ην Φεβρουαρίου 1822 γράφει ὁ Γ. Κοσμᾶς ἀπὸ τὰς Καρυάς²: « Χθὲς ἐσηκώθη ὁ Ἰβηρίτης ἀγᾶς ἀπὸ Ἰβήρων, ἐπέρασεν ἀπὸ ἐδῶ καὶ εἶχεν ἑπτὰ προεστοὺς μαζί του εἰς Κουμίτσαν. Δὲν ἤξεύρω τὸ αἴτιον ». Τὴν ἐπομένῃ ὅμως οἱ ἐν Κουμίτσα Βατοπεδινοὶ διευκρινίζουσιν³: « Σήμερον ἐστάλθησαν, ἀπὸ ἑσσα μοναστήρια δὲν ἐπλήρωσαν τὸ ἀνάλογόν τους, ἀπὸ ἑνας καλόγηρος εἰς Θεσσαλονίκην μὲ τὸν Χατζῆ Σαῖτ ἀγᾶ εἰς τὸ κονάκι τῆς μητροπόλεως, ἕως ὅπου νὰ πληρώσωσι τὸ ἀνάλογόν τους ».

Ἄλλὰ ὁ Γ. Κοσμᾶς τὴν μεθεπομένην γράφει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ⁴: « Ἐστειλε χθὲς δέκα ἀδελφοὺς εἰς Θεσσαλονίκην, διὰ νὰ διενεργήσουν πρὸς εὐρεσίν μετρητῶν ».

Τοιοῦτοτρόπως γίνεται ἡ ἀρχὴ συγκεντρώσεως μοναχῶν εἰς Θεσσαλονίκην, πρὸς ἐκβιασμόν τῶν μονῶν, ὅπως σπεύδωσι νὰ ἀνταποκρίνωται εἰς τὰς χρηματικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πασᾶ.

Σχετικὰ δὲ μὲ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πασᾶ ὁ Γ. Κοσμᾶς τὴν 24ην Φεβρουαρίου 1822 γράφει⁵: « Ὁ ἐδῶ ἀγᾶς μᾶς λέγει, ὅτι εἶναι ἀπε-

1. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, ἀντιγράφων ὁ Γ. Παχώμιος εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου, σελ. 1129, ἐπειδὴ ἀντὶ χρονολογίας σημεῖοῦται ἀπλῶς εἰς τὸ τέλος ταύτης « Τετράδῃ τῆς νυκτὸς ὥρα 3η ». Ὑποθέτει ὁ Γ. Παχώμιος ὅτι τοῦτο ἔγραψεν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1830. Ἀπὸ τὸ περιεχόμενον ὅμως δὲν μένει καμμία ἀμφιβολία, ὅτι ἔγραψεν κατὰ τὰ τέλη Φεβρουαρίου 1822 καὶ δὴ τὴν 22αν τούτου.

2. Α.Β. 121/306.

3. Α.Β. 121/229.

4. Α.Β. 121/301.

5. Α.Β. 121/306.

σταλμένος ἀπὸ τὸ ντεβλέτι μὲ μεχτούπι τοῦ κεχαγιάμπεη καὶ μεχτούπι τοῦ μποστατζήμπαση. Ὁ πασᾶς τὸν εἶπεν, ὅτι ἔλα τὰ στρατεύματα ἔχει νὰ τὰ σηκώσῃ καὶ μόνον νὰ ἀφήσῃ ἓνα μπουλούκπασα μὲ 30 ἀνθρώπους πρὸς φύλαξιν... Σήμερον ἐλάβομεν ἕτερα γράμματα καὶ δύο καταγραφές, ζητώντας 50 μουλάρια ἀπὸ τὰ 20 μοναστήρια μὲ τοὺς βορδοναρέους, ἐπειδὴ καὶ ὁ πασιᾶς ἔχει νὰ σηκωθῇ ἕως Δευτέρα (= 27 Φεβρ.). Ἀπὸ τὸ Βατοπέδι ζητοῦν 4 μουλάρια, ἀπὸ Λαύραν 5, ἀπὸ Ἰβήρων 3 καὶ Χιλανδάρη 3 καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἀπὸ δύο η.

Τὴν δὲ ἐπομένην, 25 ἱ.μ., οἱ ἐν Κουμίτση Βατοπεδινοὶ παραγγέλουσι καὶ αὐτοί¹: «Νὰ στείλετε τὰ μουλάρια τὰ τρία, ὅπου θὰ πηγαίνουν μὲ τὸν αὐθέντην ἕως εἰς τὴν Παζαρούδαν καὶ πάλιν νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ μὲ ἀνθρωπὸν του ὀπίσω. Πλὴν αὐριον βράδυ, τὴν Κυριακὴν δηλαδὴ, νὰ φθάσουν. Μάλιστα ἀπὸ τὰ ἄλλα μοναστήρια ἤλθαν καὶ τὰ ἐδικὰ μας ἀκόμη δὲν ἐφάνησαν. Διὰ τὰ μουλάρια, ὅπου ἀνωθεν γράφομεν, τέσσερα νὰ εἶναι καὶ ὄχι τρία, πλὴν νὰ εἶναι καὶ ὁ βορδονάρης μαζί, ἔχοντας καὶ τὴν κουμπανίαν του μαζί.»

Ἄν ἀνεχώρησεν ὁ πασᾶς τὴν 27ην Φεβρουαρίου ἱ.ε. ἢ τὴν ἐπομένην, δὲν ὑπάρχουσι στοιχεῖα νὰ τὸ βεβαιώσιν. Πάντως τὴν πρωίαν τῆς 27 ἱ.μ. εὐρίσκετο ἀκόμη εἰς Κουμίτσαν, διότι ὁ Σπανδωνῆς τὴν ἡμέραν αὐτὴν γράφει²: «Τώρα τὸ πρωὶ ἔμαθα ἀπὸ τὸν ὑψηλότατον πασᾶ ἐφέντη μας...».

Προκειμένου νὰ ἀναχωρήσῃ πάντως ὁ πασᾶς ἐκ Κουμίτσης, διέταξε τὸν Σπανδωνῆν, ὅπως, μεταβαίνων εἰς Ἄγιον Ὄρος μετὰ τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ, συνεχίσωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὴν ἀφαίμαξιν τῶν Ἀγιορειτῶν.

Ἦδη ἀπὸ τῆς 25 Φεβρουαρίου ἱ.ε. οἱ ἐν Κουμίτση Βατοπεδινοὶ γνωρίζουσιν εἰς τοὺς ἐν τῷ Βατοπεδίῳ³: «Καὶ εἰς τὸ Ὄρος πάλιν ἐδιώρισαν τὸν ἄρχοντα διὰ νὰ κάμῃ ταξίλι, ὁμοῦ μὲ ἓναν ἀγᾶν, Ἐμὶν ἀγᾶν λεγόμενον, καὶ, ὅποιος δὲν ἤθελε πληρώσει τὸ ἀνάλογόν του, νὰ στέλλωνται τὰ στρατεύματα εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον νὰ κάθωνται, ἕως ὅπου νὰ πληρωθοῦν.»

1. A.B. 121/229.

2. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

3. A.B. 121/229.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Ἡ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟΝ
ΚΑΙ ΑΠΡΙΛΙΟΝ ΤΟΥ 1822

Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀβδουλάχ πασᾶς ἐσπευδε κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ Βερμίου, ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς καὶ ὁ Σπανδωνῆς ἔρχονται εἰς τὰς Καρυάς, διὰ νὰ συνεχίσωσι τὴν εἰσπραξίν. Ἐκεῖ ἐφθασαν τὴν τρίτην Μαρτίου 1822 καὶ οἱ ἐν τῇ Ἱερᾷ Κοινότητι ἐφρόντισαν διὰ τὴν τακτοποίησιν αὐτῶν. Ὁ Γ. Κοσμᾶς τὴν 4ῃν ἰ.μ. γράφει¹: « Χθὲς μᾶς ἦλθε καὶ ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς μετὰ τοῦ ἄρχοντος Σπανδωνῆ, τοῦ ὁποίου ἐκάμαμεν κονάκι εἰς τὸ ξηροποταμηνὸν κονάκι, ὁ δὲ κύρ Σπανδωνῆς εἰς τὸ Ἰβηρήτικον καὶ ἀκόμη καμμιὰ εὐκολία δὲν ἔγινεν, ἕως νὰ μαζευθοῦν ἀπὸ ὅλα τὰ μοναστήρια οἱ πατέρες καὶ, ἥ,τι τρέξει, θέλομεν σᾶς γράψει ».

Ὅπως φαίνεται ἀπὸ αὐτά, μόλις ἦλθον οἱ δύο οὗτοι ἀπεσταλμένοι τοῦ πασᾶ, ἐζήτησαν, ὅπως ἔλθωσιν εἰς Καρυάς καὶ ἄλλοι ἀντιπρόσωποι ἐξ ὅλων τῶν μονῶν, ἵνα συνεννοηθῶσι μετ' αὐτῶν. Κατόπιν τούτου ἀπὸ τὸ Βατοπέδι προσῆλθεν ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὰς ἄλλας Μονάς.

Εἰς αὐτοὺς ἀνεκοίνωσαν οἱ Ἐμὶν ἀγᾶς καὶ Σπανδωνῆς, ὅτι ἐπείγει νὰ συγκεντρωθῶσι πεντακῶσια εἰσέτι πουγγιά. Κατὰ τοὺς Γ. Κοσμᾶν καὶ ἀρχιμ. Ἰάκωβον²: « Ἐὰν δὲν προφθάσουν ἐντὸς ὀλίγου τὰ 500 πουγγιά, τῶν ἀδυνάτων εἶναι νὰ σηκωθοῦν τὰ στρατεύματα ».

Ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς κάμνει τοὺς Ἀγιορείτας νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι, ἐὰν θὰ ἐδίδοντο ὑπ' αὐτῶν τὰ 500 πουγγιά, οἱ Τοῦρκοι ἔνοπλοι θὰ ἀπέσύροντο τοῦ Ὄρους. Καὶ μετὰ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἀπηλλάσσεται τὸ Ὄρος ἀπὸ τὴν μάστιγα ταύτην, καταβάλλουσιν οὗτοι κάθε προσπάθειαν, διὰ τὴν συγκέντρωσιν καὶ τοῦ ποσοῦ τούτου. Οἱ ὡς ἂν Βατοπεδινοὶ συνεχίζουσιν: « Καὶ ἐλπίζομεν νὰ τὰ οἰκονομήσωμεν ἐντὸς ὀλίγου. Καὶ παρακαλοῦμεν νὰ προφθάσωμεν ἡμεῖς πρῶτοι, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ τὰ τελειώσωμεν, διὰ νὰ λάβωμεν ἄνεσιν καὶ κοιτάξωμεν καὶ τὰς ὑπολοίπους ὑποθέσεις μας ».

Ἐπειδὴ δέ, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν Κούμιτσαν εἶχον δανεισθῆ ἀπὸ

1. Α.Β. 121/3.

2. Α.Β. 121/6 τῆς 7 Μαρτίου 1822.

τὸν Σπανδωνῆν, διὰ νὰ συμπληρωθῇ τὸ κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ πασᾶ αἰτηθὲν παρ' αὐτῶν ποσόν, συνεχίζοντες προσθέτουσιν: «Στείλετέ μας 4.500 γρ. διὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Σπανδωνῆ νὰ τὰ δώσωμεν αὔριον νὰ ξεμπερδεύσωμεν. Νὰ ἐτοιμάσετε καὶ τὰ ἐπίλοιπα, νὰ γεμίσουν τὰ 300 καὶ νὰ μᾶς τὰ στείλητε ἕως τὴν Παρασκευὴν, διὰ νὰ εὐπροσωπήσωμεν καὶ νὰ κοιτάξωμεν τὴν δουλειὰ μας, διὰ νὰ μὴ μᾶς πέσῃ ὕστερα κανένα βάρος ἄλλο». Γνωρίζοντες τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς μονῆς αὐτῶν, ζητοῦσι νὰ ἐξοφλήσωσιν ἀμέσως ὁλόκληρον τὸ ἀνάλογον αὐτῶν ἐκ τῶν 3 χιλ. πουγγίων.

Ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς, ἐξ ἄλλου, μόλις ἐγκατασταθεὶς, ἐζήτησεν, ὅπως καθ' ἑκάστην τῶν παραδίδωσιν ἐν ἐρίφιον καὶ οἱ Βατοπεδινοὶ κατόπιον τοῦτου γράφουσιν πρὸς τοὺς ἐν τῇ μονῇ αὐτῶν τὴν 5ην ἡδὴ Μαρτίου ἰ.ε. 1: «Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ φωνάζετε τὸν τσέλιγγα νὰ τὸν προστάξετε νὰ σᾶς φέρῃ ἐν κασίμῳ μικρὸν νὰ τὸ στείλετε εἰς τὸν Ἐμὶν ἀγᾶ πεσκέσι. Στοχαζόμεθα, ὅτι ἄλλη κατοῦνα ἐδῶ εἰς τὸ Ὄρος δὲν εἶναι, παρὰ μόνον ἡ ἐδική μας. Καὶ λοιπὸν φαίνεται νὰ εἶναι προδομένη παρ' ἡμῶν. Διότι σήμερον μᾶς ἔκραξεν ὄλους καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι κάθε ἡμέραν θέλει ἀπὸ ἓνα κασίμῳ ἀπὸ κάθε μοναστήρι, ἕως νὰ τελειώσῃ ἡ ἀράδα, καὶ πάλιν. Καὶ ἀπὸ ὅποιο μοναστήρι ἔλθουν καὶ σᾶς ζητήσουν, δώσατε, σᾶς παρακαλοῦμεν, λαμβάνοντες τὴν τιμὴν του. Μὴ λυπήσθε, ὁ καιρὸς ἔτσι τὸ ἀπαιτεῖ». Οἱ Ἐμὶν ἀγᾶς ὅμως καὶ Σπανδωνῆς, ἀλλὰ κυρίως ὁ πρῶτος, ἐρχόμενοι εἰς Καρυὰς εἶχον ἤδη καταστρώσει σχέδιον εἰσπράξεως τῶν αἰτουμένων χρημάτων. Καὶ εἰς τὴν πρώτην συγκέντρωσιν ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Κοινότητα νὰ παραπέμψωσιν αἱ διάφοροι μοναὶ εἰς αὐτοὺς ὄλους τοὺς κελλιώτας των διὰ νὰ γνωρίσωσιν οὗτοι εἰς αὐτοὺς, τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον θὰ κατέβαλλεν εἰς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν, χωρὶς ὅμως νὰ ἀποκαλύπτωσιν ἐκ τῶν προτέρων εἰς αὐτοὺς τὸν σκοπὸν των τοῦτον. Οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ εἰς τὸ γράμμα αὐτῶν τῆς 5ης Μαρτίου ἰ.ε. προσθέτουσιν: «Κατὰ τὸ ἐγκύκλιον, ὅπου ἐπέρασε, σᾶς παρακαλοῦμεν θερμῶς, ἀπροφασίστως αὔριον νὰ ἔλθωσιν, ὅλοι ἐδῶ οἱ κελλιῶται μὲ τὰς ὁμολογίας τῶν ὁσπιτιῶν των καὶ νὰ μὴ φοβηθοῦν καὶ δὲν εἶναι τίποτε. Τὸ Ὑψος ἔτσι προστάζει, διὰ νὰ τοὺς δώσῃ, πουγιουρντί, διὰ νὰ μὴ πειράζωνται ἀπὸ τινα. Οἱ ἐδικοί μας ἀπροφασίστως νὰ ἔλθωσιν ὅλοι εἰς ἡμᾶς αὔριον».

Τὸν πραγματικὸν σκοπὸν του δὲν εἶχε φανερώσει ἀκόμη ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς. Δὲν ἐβράδυνεν ὅμως νὰ τὸ κάμῃ, διότι τὴν 9ην ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ Βα-

τοπεδινοὶ μετὰ τρόμου ἔρχονται νὰ ἀναγγείλωσιν¹ : « Ἐως σήμερον ἐπολιτεύετο ἡ ἀλωπεκὴ, σήμερον ἐπαρρησιάσθη ἡ λεοντῆ. Λοιπὸν, πατέρες, πάρετε τὰ μέτρα σας νὰ τελειώσουν, ὅσα γράφει ὁ τεσκερές, καθὼς γράφει... Τοὺς... κελλιώτας θέλετε τοὺς γράψει νὰ εἶναι αὐριον ἔδῳ. Καὶ τὸ αἴτιον εἶναι, ὅτι θέλει νὰ τοὺς δοθῇ τεσκερές, ὅτι εἰς 5 ἡμέρας ὁ καθεὶς νὰ φέρῃ τὸ ἀνάλογόν του, ὡς ὁ τεσκερές τὸ γράφει. Τὸ ὅποιον σᾶς παρακαλῶ, νὰ μείνῃ μυστικώτατον. Τόσον μόνον νὰ τοὺς εἰπῆτε νὰ ἔλθουν ἐδῶ αὐριον. Καί, φέρνοντας τὰ ἄσπρα, παίρνουν τὰς ὁμολογίας τους καὶ νὰ εἶναι ὑποτασσόμενοι κατὰ τοὺς ἀνάκαθεν νόμους. Τοῦτο εἶναι διὰ τὴν χριστιανοσύνην τους, διὰ τὴν πίστιν τους καὶ ὅτι εἶναι χάσιχοι ραγιαδες τῆς κραταιᾶς ὀθωμανικῆς βασιλείας. Ἡ βοήθεια αὐτῶν θὰ εἶναι ἀπὸ τὸν καθένα εἰς τὰ ἑρῖά του... Διὰ τοὺς κελλιώτας, ὅσοι δὲν δύνανται, τοὺς στέλλομεν αὐτοῦ καί, εἰ δυνατόν, πάρετέ τους χρεωστικὴν ὁμολογίαν καὶ γράψτέ μας ». Δὲν περιορίζονται ὁμως εἰς τοὺς κελλιώτας ὁ τε πασᾶς καὶ ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς. Ἐχουν ὑπολογίσει ἤδη καὶ πόσα ἕκαστος ἐκ τῶν μοναχῶν θὰ ἠδύνατο καὶ ἔπρεπε νὰ καταβάλῃ. Εἰς τὸ ἀνωτέρω γράμμα τονίζεται : « Εἶναι κατάστιχον τοῦ Ὑψους του εἰς χεῖρας τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ, 10.000 ὁ κὺρ Ἰερεμίας, 25.000 ὁ κὺρ Θεόφιλος, 20.000 οἱ δύο ἀδελφοί, 5.000 ὁ Ἰάκωβος, 5.000 ὁ κὺρ Φιλάρετος, 5.000 ὁ κὺρ Δαμασκηνός, 5.000 ὁ κὺρ Διονύσιος λογιώτατος, 2.000 ὁ κὺρ Κυπριανός, 3.000 ὁ πρωτοσύγγελος, 1000 ὁ κὺρ Διονύσιος, 5.000 ὁ κὺρ Ἰερόθεος καὶ καθεξῆς, ὁ καθένας μὲ τὸ ὄνομά του, ἄλλος τόσα, ἄλλος τόσα. Σήμερον μᾶς τὸ ἔδειξε τουρκιστὶ γεγραμμένον. Τοῦ κὺρ Κοσμᾶ ἔδειξε τὸ ὄνομά του, πόσα τοῦ ἔχει. Λοιπὸν, τελειωθείσης τῆς διορίας, θέλει ἔλθῃ ἄνθρωπος νὰ σᾶς συνάξῃ καὶ παρακαλοῦμεν ἕως τὸ Σάββατον νὰ μᾶς προφθάσετε ».

Ἐκτὸς ὁμως τῶν ποσῶν, ἅτινα πρέπει νὰ πληρώσωσιν οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ κελλιῶται, ἔπρεπε νὰ παραδοθῶσιν ἀπὸ τὰς μονὰς καὶ πάντα τὰ πολύτιμα εἶδη καὶ σκευὴ αὐτῶν, διὰ νὰ γίνῃ δυνατὴ ἡ συγκέντρωσις τῶν 500 πουγγίων μέχρι τῆς 11 Μαρτίου 1822. Εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα τῶν Βατοπεδινῶν ἀναγιγνώσκομεν : « Καὶ χωρὶς ἀσημικὰ δὲν γίνεται ἕως τὸ Σάββατον. Νὰ μάσετε ἀσημικὰ καὶ νὰ στείλετε ἐδῶ, διὰ νὰ δεῖξωμεν τὴν ἐνδειάν μας, ὅτι ἀλλέως δὲν εἶναι καλά. Ὅλα τὰ μοναστήρια ἀπὸ αὐτὰ ἐσύναξαν καὶ ἐπίασαν καὶ καίχι καὶ τὴν Δευτέραν κινεῖ διὰ Θεσσαλονίκην, εἰς τὸ ὅποιον ἔχουν νὰ ἔμβουν δύο ἄνθρωποι τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ πρὸς φύλαξιν ἔλου τοῦ πράγματος ὡς μὲρὶ μαλί. Καὶ ἀπὸ ὅποιον

1. A.B. 121/7.

μοναστήρι θέλει, νὰ πηγαίνῃ ἄνθρωπος μόνος του. Εἶναι μερικοί, ὅπου θὰ πηγαίνουν μόνοι τους. Οἱ δὲ λοιποί, ὅσοι ἐμπιστεύονται τὸν Σπανδωνῆν, τὰ παραδίδουν εἰς αὐτόν. Λοιπὸν ἡ πανοσιότης σας σκεφθῆτε καὶ κάμετε, ὅπως θέλετε ».

Τὴν 14^{ην} ὅμως ἰ.μ., οἱ αὐτοὶ γράφουσιν¹: « Ἁγιοὶ Προεστώτες, βλέπομεν τὸν ἀφανισμόν, ὅπου γίνεται ἐδῶ εἰς τὰ ἀσημικά, ὅπου χωνεύουν τὰ ἄλλα μοναστήρια, καὶ λυπούμεθα κατάκαρδα. Εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν ἴσως πιάσει τὸ ἀσήμι τὸ ἐν τρίτον. Καί, ἂν εἶναι τρόπος καὶ ἀγαπᾶτε, διὰ νὰ μὴν ὑπάγῃ εἰς ἀπώλειαν ἀνωφελῆ, νὰ μᾶς στείλετε ἔτι 12.500... ».

Πάντως οἱ Βατοπεδῖνοι ὀλίγον κατ' ὀλίγον κατορθώνουσι νὰ συγκεντρώσωσιν ἀρκετὰ γρόσια καὶ νὰ τὰ στείλωσιν εἰς Καρυὰς διὰ τὸν Ἐμῖν ἀγῶ. Ἦδη τὴν 7^{ην} Μαρτίου ἰ.ε. οἱ ἐν Καρυαῖς γράφουσι²: « Περὶ τῶν ἀσπρων τοῦ Σπανδωνῆ... νὰ μᾶς γράψετε. 30.000, 10 ἔδωκεν εἰς τὸν χασανὲ ὁ Ἰάκωβος. Πόσα ἄλλα ἔδωσαν ὕστερον, νὰ τὰ κάμετε κατάστιχον, πόσα ἐμβάσθησαν εἰς τὸν χασανὲ κατὰ τὸ ἀνάλογόν μας, νὰ μᾶς δοθῇ ταβίλι, πόσα ἐμετρήσαμεν ».

Τὴν δὲ μεθεπομένην³ μεταδίδουσιν: « Ἀπὸ τὰ σωστὰ ἄσπρα, ὅπου ἐστείλετε ἐξεδιαλέχθησαν 11.858. Τὰ ἐπίλοιπα ἔχουν νὰ πηγαίνουν μὲ ἐξικλεμέ. Δι' αὐτὸ ὁμιλήσαμεν μὲ τὸν κύρ Σπανδωνῆν. Ἡμεῖς στοχαζόμεθα, μόλις πιάσουν 25.000 δλα καὶ φροντίσατε νὰ μᾶς στείλετε τὰ ἐπίλοιπα ἕως τὸ Σάββατον ».

Τὴν δὲ 14^{ην} ἰ.μ. διηγοῦνται⁴: « Σήμερον ἐτελείωσεν ἡ διοίκησις καὶ μᾶς ἔκραξεν ὅλους. Καὶ πρῶτον ἐγύρισε νὰ σημάσῃ ἐμένα καὶ ἐγινε κεφίλης ὁ Σπανδωνῆς ἕως αὔριον. (Ἐπειδὴ σήμερον ἦλθε καὶ εἶχομεν νὰ ὁμιλήσωμεν τὸ βράδυ διὰ τὰ ξίικια) καὶ ἐπῆραν τέλος ἕως τὰς 50.000... Νὰ μᾶς στείλετε ἔτι 12.500, σωστὰ ὅμως, νὰ τὰ δώσωμεν νὰ γεμίσῃ ἡ σοῦμα 62.500, κατὰ τὸν τσεκερέ, ὅπου μᾶς ἔδωσε. Καὶ ἔπειτα κάμετε λογαριασμόν, τί μᾶς μένει ἕως τὰ 300, νὰ τὰ φροντίσετε καὶ αὐτὰ εἰς ἄλλας ἡμέρας, διὰ νὰ λάβωμεν ταβίλι ἀπὸ τὸ χέρι του πρὸς εὐτυχίαν μας. Ἐτσι μᾶς εἶπεν ὁ κύρ Σπανδωνῆς. Κοιτάξετε νὰ ξεμπερδεύσετε μιὰν ὥραν ἀρχύτερα, διὰ νὰ πάρετε τὸ ταβίλιον ἀπὸ τὸ χέρι του ».

1. A.B. 121/10.

2. A.B. 121/6.

3. A.B. 121/7.

4. A.B. 121/10.

Οἱ προϊστάμενοι δὲ τοῦ Βατοπεδίου πράγματι ἐνήργησαν, ὥστε νὰ συγκεντρώσωσιν ἄρκετὰ ποσά, κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν ἐν Καρυαῖς ἀντιπροσώπων τῶν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν ἐξῆς ἀπολογισμόν, τὸν ὁποῖον δίδουσιν οἱ τελευταῖοι τὴν 23ην Μαρτίου ἰ.ἔ.¹ : « Ἐμετρήσαμεν σήμερον ἀποσταλέντα γρ. 24.000. Προχθὲς ἔμετρήσαμεν γρ. 11.858 = 35.858. Εἶναι καὶ ἔξω μετρημένα 61.760 καὶ γίνονται ὅλα 97.618. Ἄφ' οὗ ἐπληρώσαμεν σήμερον, εἶπομεν τὸν ἄρχοντα (Σπανδωνῆν), ὅτι ἐφέραμεν καὶ εἴ τινα ἀσημικὰ εἶχομεν, καὶ αὐτὸς μᾶς εἶπε, κομμάτι σὰν μυστικά, ἀπὸ τοὺς ἄλλους : Κοιτάξετε νὰ ξεμπερδεύσετε τὰ 300 σωστά, νὰ λάβετε ἀπόδειξιν, διότι ἔχω νὰ πηγαίνω μόνος μου καὶ δὲν στέλλω ἄσπρα... Τὸ ἀσήμι τί θὰ πιάσῃ; Λογαριάσετε τὸ μισὸν νὰ ἐβγῆ κακουλ-τῆς, ἀπὸ 250 τί ποσότητα πιάνει. Καὶ κάμετε λογαριασμόν πόσα χρειάζονται ἕως τὰ 300 ».

Φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Ἀπριλίου εἶχον κατορθώσει νὰ ἐξασφαλίσωσι ὀλόκληρον τὸ ποσὸν τῶν 300 πουργιῶν (= 150.000 γρ.), διότι τὴν 10ην Ἀπριλίου ἰ.ἔ. οἱ ἐν Καρυαῖς ὑποδεικνύουσιν εἰς τοὺς ἐν τῷ Βατοπεδίῳ² : « Γράψατε διὰ τὸ ἐξοφλητικὸν τόσον πρὸς τὸν κύρ Σπανδωνῆν, ὅσον καὶ πρὸς τὸν ἴδιον Ἐμὶν ἀγᾶν ».

Πῶς ἕμῳς κατώρθωσαν νὰ συνάξωσι τόσα ποσά; Περὶ τούτου δὲν ἔχομεν ἀκριβεῖς πληροφορίες. Πάντως ἀπὸ τοὺς κελλιῶτας θὰ εἰσέπραξαν ἄρκετὰ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς κατ' ἴδιαν μοναχοὺς καὶ ἀπὸ τὰ « ἀσημικὰ » ἀκόμη. Εἶχε δὲ ἀνέκαθεν τὸ Βατοπέδι οὐχὶ ὀλίγας πηγὰς πλούτου. Κατὰ τὴν παροῦσαν ἕμῳς περίστασιν, καθὼς ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς ἐβίαζεν, ὅπως ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος καταβάλωσι τὰ αἰτούμενα, δὲν ὑπῆρχε καιρὸς, μὲ τὰς ἐπικρατούσας μέλιστα συνθήκας, νὰ ζητήσωσι καὶ ἔξωθεν τοῦ Ἀγίου Ὄρους χρηματικὴν ἐνίσχυσιν.

Μόνον διὰ τοὺς κελλιῶτας δίδουσιν ὠρισμένας σχετικὰς πληροφορίας οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοί. Οὕτω τὴν 10ην Μαρτίου ἰ.ἔ. γράφουσιν³ : « Οἱ κελλιῶται ἦλθον ἐδῶ. Τοὺς ἐδιαβάσαμεν τὸν περιχλειόμενον κατάλογον καὶ εἶπεν ὁ καθένας τὰ λόγια του. Τοὺς ἐστείλαμεν νὰ ἔλθουν αὐτοῦ... καί, μὲ ὅποιον συμφωνήσετε, τοῦ δίδετε ἐν ραβάσιον καὶ ἐρχεται καὶ παίρνει τὴν ὁμολογίαν του. Αὐτὴ ἢ ἀπόφασίς του εἶναι ἕως τὴν Κυριακὴν. Τὴν Δευτέραν στέλλει καβάσῃν καὶ σηκώνει τὸν καθένα μὲ ποδοκόπι χοντρὸν - χοντρὸν ».

1. A.B. 121/15.

2. A.B. 121/24 - 25.

3. A.B. 121/9.

Καὶ τὴν 14ην ἰ.μ. μεταδίδουσιν εἰς τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς μονῆς αὐτῶν¹: « Ἀὔριον ὁ Παῖσιος καὶ ὁ Ἀρσένιος ἔρχονται αὐτοῦ. Περὶ δὲ τῶν, ὅσοι δυσαρρестоῦνται, νὰ τοὺς κράξετε καὶ ἐκ δευτέρου καὶ νὰ τοὺς εἰπῆτε, κατὰ τὸ κατάστιχον νὰ πληρώσῃ ὁ καθένας καὶ ὄχι παρὰ κάτω, διότι βαστᾶ κατάστιχον παρὰ τοῦ Ὑψους του καὶ γυρεῖει λογαριασμὸν ἀπὸ ἐμένα. Διότι, ὅσοι ἤλθον, τοὺς ἔστειλα ἔμπροσθέν του καὶ μὲ ἔλεγεν. Εἴσαι κεφίλι δι' αὐτούς; Καὶ ἐγὼ ἔλεγον, εἶμαι, καθὼς, ὅσοι, ἤλθον, τὸν ἤκουσαν. Καὶ τὸν λογαριασμὸν ἀπὸ ἐσένα τὸν θέλω κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν κατάστιχον, ἔπου σὲ ἔδωσα. Καὶ σήμερον ἐτελείωσεν ἡ διορία καὶ μᾶς ἔκραξεν ὄλους... Τοὺς δὲ κελλιώτας νὰ τοὺς κράξετε αὐτοῦ ὄλους, ὅσοι δὲν ἐπλήρωσαν, ἢ νὰ πληρώσουν αὐτοῦ, ἢ νὰ ἔλθουν ἐδῶ νὰ παρησιασθοῦν εἰς τὴν ἐνδοξότητά του, νὰ εἰποῦν τὰ παράπονά τους. Εἶδὲ καὶ δὲν ἔλθουν αὐριον τὴν ὅην ἔχει νὰ στείλῃ καβάσσην νὰ τοὺς μάσῃ ὄλους. Καὶ τοῦ Ἀγιανδρίτου εἶναι ἀπὸ 500 γρ. Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ τοὺς δώσετε καλὴν πληροφορίαν, διὰ νὰ μὴ βλασφημοῦν ἡμᾶς, πὼς δὲν τοὺς ἐδώσαμεν εἰδήσιν: καὶ ἡ ἁμαρτία ἂς εἶναι εἰς τὸν λαιμόν τους ».

Τὴν δὲ 19ην πληροφοροῦσιν οἱ αὐτοὶ τοὺς ἰδίους²: « Ὁ Παῖσιος ἤλθεν ἐδῶ καὶ δὲν ἐράνη ἀκόμη. Ὁ Ἀρσένιος ἤλθε καὶ μᾶς εἶπε νὰ μᾶς δώσῃ χίλια γράσια καὶ ὁμολογίαν, ὡς σᾶς ἐγράψαμεν. Ὑῆς τὸ ματαεῖδε καὶ ἤφερε τὰ 1000 καὶ διὰ τὰ ἄλλα 1000 ὁμολογίαν δὲν δίδει. Καὶ τὰ μετρητὰ 1000 διὰ τοῦτο δὲν τὰ ἐπήραμεν. Ζητᾶ καὶ τὴν ὁμολογίαν τοῦ σπιτιοῦ του. Ἄν σᾶς φαίνεται εὐλογον, γράφατέ μας νὰ πάρωμεν τὰ 1000 καὶ νὰ δώσωμεν τὴν ὁμολογίαν του, ὅτι ἀλλάζουν μετὰ ταῦτα τὰ πράγματα. Ἀπὸ τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν σήμερον τὸν ἔστειλαμεν αὐτοῦ. Κράξατε τὸν Παφνούτιον καὶ ἀπὸ τὸ Γιουφτάτικον καὶ ἀπὸ Κολιτζιοῦ τοὺς δυὸ Στεφάνους καὶ ἄλλους, ὅσοι εἶναι ἔπου δὲν ἔδωσαν, ἐν ὅσῳ εἶναι ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς ἐδῶ, πρὶν πάρουν εἰδήσιν, ὅτι ἔχει νὰ σηκωθῇ καὶ ὄστερον μένουν τὰ πράγματα νεκρά ».

Καὶ τὴν 28ην ἰ.μ. ἐρωτῶσιν³: « Ἄν καταπέσωμεν τὸν Τουκμετζῆν νὰ μᾶς δώσῃ ὁμολογίαν 500 γρ., νὰ τοῦ δώσωμεν τὴν ὁμολογίαν τοῦ ὀσπιτιοῦ του ἢ ὄχι; Αὐτὸς ἐπιμένει ζητώντας τὴν. Τὸν δὲ Παῖσιον τὸν ἀφήνομεν μετὰ τὸ Πάσχα ».

Τὴν δὲ ὅην Ἀπριλίου ἰ.ε. γράφουσιν⁴: « Ὁ κύρ Παῖσιος ρολογᾶς,

1. A.B. 121/10.

2. A.B. 121/12.

3. A.B. 121/18.

4. A.B. 121/22.

οὔτε ζυγώνει καὶ φαίνεται ὅτι ἔχει νὰ ἔμβῃ εἰς τὸν πύργον¹ καὶ μᾶς κακοφαίνεται, ὅπου τὸ Βαταπέδι μὲ οἰκονομίαν δὲν ἔβαλε κανένα ἄνθρωπον εἰς φυλακὴν ἕως τώρα, καὶ γράφετέ του ἕως αὔριον νὰ κάμῃ, ὅπως οἱ λοιποὶ... ὅτι ἀφῆσεν ὁ Ἐμὶν ἀγάς μας βακίλῃν εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν νὰ κάμῃ ταξίλι ἀπὸ κελλιώτας».

Τέλος τὴν 8ην ἰ.μ. γράφουσιν πάλιν²: « Περὶ τοῦ παιδίου τοῦ Ἀρσενίου ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν, ὡς γράφετε. Ἡ πανοσιότης σας ὅμως πάρα πολὺ σκληρὰ φέρεσθε πρὸς αὐτούς. Αὐτοὶ ἐδῶ ἐρωτοῦν καὶ μανθάνουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους κελλιώτας, τί ἔδωσεν ὁ ἕνας καὶ τί ὁ ἄλλος... Εἰς τὴν Ἀνάληψιν, ἐπειδὴ δὲν ἐκάθησεν ὁ ἀποσταλείς, διὰ τοῦτο διωρίσαμεν ἡμεῖς ἕνα πτωχὸν νὰ καθίσῃ νὰ τὸ φράξῃ καὶ νὰ τὸ φυλάττῃ. Ἀπὸ ἐδῶ τοῦ διδομένου κομματί ψωμί καὶ εὐχαριστεῖται».

Ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς μοναχοὺς τοῦ Βατοπεδίου, δὲν γνωρίζομεν τί ποσὰ ἔλαβον. Πάντως δὲν εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκποιήσωσι τὰ ἀσημικὰ τῆς μονῆς, ἂν καὶ ὁ Ἐμὶν ἀγάς εἶχε στρέψει τὴν προσοχὴν του πρὸς αὐτά. Τὴν 19ην ἰ.ε. οἱ ἐν Καρααῖς διηγοῦνται καὶ συμβουλεύουσι³: « Σήμερον ἐμάθαμεν ὅτι ἔστειλεν ἄνθρωπον ἐκεῖ, διὰ νὰ πᾶς βιάσῃ νὰ μάσετε τὰ ἀσημικὰ καί, ὅτι ἄλλα πράγματα ἔχετε, νὰ τὰ φέρετε ἐπάνω. Ὑὲς μὲ εἶπεν, ὅτι δὲν στέλνει ἄνθρωπον, ἐπειδὴ τὸν εἶπα, ὅτι ἡμεῖς τὰ ἐφέραμεν καὶ τὰ ἔχομεν ἐδῶ. Καὶ φαίνεται ὅτι δὲν μὲ ἐπίστευσε καὶ τὸν ἔστειλε κρυφά, διὰ νὰ δῇ μὲ τὰ μάτια του, ἂν φαίνεται ἀσημικὸν που. Λοιπὸν ἡ πανοσιότης σας πιάσετέ τον μὲ τὸ γλυκό... Καὶ μὲ μυστικὸν τρόπον νὰ τὰ σηκώσετε νὰ μὴ φανῇ πουθενὰ οὔτε στεφάνι, οὔτε κανδήλι, οὔτε δυσκοπότηρα, οὔτε εὐαγγέλια μήτε εἰς παρεκκλήσια, μήτε εἰς τὸ Καθολικόν. Καὶ ἂν εἶναι δυνατόν, καὶ τὴν Κυρίαν Βηματάρισσαν νὰ τὴν σηκώσετε εἰς κανένα μέρος καὶ ἀντ' αὐτῆς νὰ βάλετε ἄλλην εἰκόνα εἰς τὸν τόπον τῆς. Ὁμοίως καί, ὅσας ἄλλας ἔχετε μὲ ἀσήμιον... Εἰς αὐτὸν εἰπέτε τον, ὅτι ἡμεῖς τὰ ἔχομεν σταλμένα ἀπὸ προχθὲς ἐπάνω εἰς ταῖς Καρααῖς. Τὸ ἤξεύρει καὶ ὁ Ἐμὶν ἀγάς, τὰ ὁποῖα ἐλιώσθησαν καὶ ἔγιναν κυκολτζές. Καί, ἐπειδὴ προδίδουν ἄλλοι, ὅπου βλέπουν, εἰπέτε τον, ὅτι ἔμειναν ὀλίγα τινὰ καὶ ἕως τὸ ἑσπέρας ἔχομεν νὰ τὰ στείλωμεν ἐπάνω νὰ τὰ λιώσουν αὔριον καὶ αὐτά. Καί, ἂν εἶναι

1. Ὁ πύργος αὐτὸς εὐρίσκεται εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἱ. Κοινότητος εἰς Καρααῖς καὶ εἰς αὐτὸν ἐνέκλειον τοὺς μοναχοὺς, ὅταν ἤθελον νὰ τοὺς ἐξαναγκάσωσι διὰ τι, ἢ καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσωσι.

2. Α.Β. 121/23.

3. Α.Β. 121/12.

τίποτε άχρηστα, στείλετέ τα ή τό έσπέρας, ή αύριον τό πρωί, διά νά τά λιώσωμεν αύριον. Καί νά τά βάλετε κάπου, έως νά μή φαίνεται ούτε χουλιάρι, ούτε ζάρφι (;), ούτε τίποτε ».

“Ότι δέ οί έν τή μονή ένήργησαν κατά τάς ύποδείξεις τών έν Καρυαΐς, αποδεικνύει τό έξής απόσπασμα τής επιστολής τών δευτέρων τής 23ης Μαρτίου 1.ξ., έχον ούτως ¹: « 'Αφ' ού έπληρώσαμεν σήμεραν, είπομεν τόν άρχοντα ότι έφέραμεν και εΐτινα άσημικά είχομεν ».

“Αν όμως οί Βατοπεδινοί κατώρθωσαν νά έξοφλήσωσιν όχι μόνον, όσα έξητούντο άμέσως από αυτούς, αλλά και όλόκληρον τό αναλογοΰν εις αυτούς εκ τών 3 χιλ. πουγγίων ποσόν εκ 300 πουγγίων, δέν συνέβαινε τό αυτό και εις τάς άλλας μονάς. Διότι αι περισσότεραι εξ αυτών παρά τήν παράδοσιν όλων τών πολυτίμων ειδών αυτών, δέν κατώρθωσαν νά συμπληρώσωσι τά απαιτούμενα παρ' αυτών, όπως έξοφλήσωσι μέρος μόνον του αναλογοΰντος εις αυτάς εκ τών 3 χιλ. πουγγίων.

“Όπως ήτο δέ επόμενον δέν έλειψαν και αι μεμψιμοιριαί και τά παράπονα. Κατά τούς έν Καρυαΐς Βατοπεδινούς ²: « 'Ο Παντελεήμων Χιλανδαρινός άνεχώρησεν άπ' εδώ πρό ήμερών και έστειλε τόν Χατζή και άλλους δύο. Καί σήμεραν έκαμαν ταραφι και άλλους 5-6 και επήγαν εις τόν 'Εμίν αγάν και του είπαν... νά χαλάσουν τήν προσταγήν του πασα. Καί ρίπτουν τό φορτίον, ότι ο Σπανδωνής τά έρριψεν αυτά, χαρίζόμενος εις τούς Βατοπεδινούς και 'Ιβηρίτας. Καί έσυνάχθησαν όλοι όμοΰ και επήγαν νά τόν ειποΰν, νά κάμη δεφτέρι επάνω εις τά κεφάλια. 'Επρολάβαμεν όλίγον ήμεΐς διά νά δώσωμεν παράδες και τόν έδώσαμεν νά καταλάβη και τούς άπεκρίθη ούτως και μάς ειπεν όλους μαζί. Τά χρεωστεΐτε αυτά τά άσπρα νά τά δώσετε; Του άπεκρίθημεν ότι τά χρεωστοΰμεν. Είπε και αυτός, ο κάθε ένας νά φέρη κατά τόν τεσκερέν, όπου έκανε καμπούλι ».

Δυστυχώς δέν ευρίσκονται στοιχειά εις χειράς μας, ώστε νά δυναμέθα νά αποφανθώμεν, αν ανταπεκρίνοντο πρός τήν πραγματικότητα τά παράπονα τών άλλων μονών εις βάρος του Βατοπεδίου και τών 'Ιβήρων.

Πάντως ο 'Εμίν αγάς θα έχρησιμοποίησε σκληρά μέσα εναντίον εκείνων, οίτινες δέν ήδύναντο νά καταβάλωσι τά αιτούμενα ύπ' αυτού, άφ' ού τήν 15ην Μαρτίου 1.ξ., δηλαδή τήν επομένην τής ύπ' αυτού όρισθείσης τελευταίας προθεσμίας αποπληρωμής τών αιτουμένων, οί έν Καρυαΐς

1. A.B. 121/15.

2. A.B. 121/15 τής 23 Μαρτίου 1822.

Βατοπεδινοὶ μεταδίδουσιν¹: « Ἀπὸ χθὲς 14 ἔβαλαν εἰς τὸν πύργον κελιώτας καὶ μοναστηριακοὺς καὶ σήμερον ἐτοίμασε ξύλα καὶ ἄλλα παιδευτήρια διὰ αὐρίον καὶ ὅλοι ἐχάσαμεν τὸν νοῦν ἀπὸ τὸ κεφάλι μας ».

Ἐν ᾧ δὲ αἱ περισσότεραι μοναὶ κληροὶ ἀδυνατοῦσι νὰ καταβάλωσι τὸ ἀνόλογον αὐτῶν ἀπὸ τὰς 3 χιλ. πουγγιά, πρέπει καὶ νὰ ἀποζημιώσωσι τὸν Ἐμὶν ἀγᾶν διὰ « τοὺς κόπους του ». Τὴν 19ην Μαρτίου ἰ.ἔ. οἱ αὐτοὶ Βατοπεδινοὶ γράφουσιν²: « Ὑἕς ἐσυνάχθημεν νὰ ἰδοῦμεν καὶ διὰ τὸ χισμέτι τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ καὶ μᾶς εἶπεν ὁ Σπανδωνῆς, ὅτι δὲν ἐστάθη τρόπος νὰ πάρῃ τὴν γνώμην του. Εἶπε μόνον ὅτι, ἐγὼ εἰς τὴν προαίρεσίν τους εὐχαριστοῦμαι. Καὶ ἡμεῖς ἀπεφασίσαμεν, 6.000 μετρήσατέ του καὶ δύο μουλάρια, ὅτι ὁμοῦ εἶναι, ὅπου εἴμπορεῖ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν καὶ νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸ Ὑψος του... ». Ἐν τέλει ὁμοῦ προσθέτουν: « Πῶς θὰ οἰκονομηθοῦν καὶ τὰ 6.000 γρόσια ἀποροῦμεν ».

Ἀλλὰ τὴν ἐπομένην ἀπογοητευμένοι τελείως μεταδίδουσιν αἱ αὐτοί³: « Ἐκεῖνος, ὅστις σᾶς ἐγράψαμεν χθὲς, ὅτι δὲν θέλει νὰ μεταδώσῃ τὴν γνώμην του, χθὲς ἐφανέρωσεν ὅτι θέλει 10.000 ἀφρευκτα καὶ 5 μουλάρια καλὰ. Χθὲς ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἰβήρων καὶ ἐπέστρεψεν. Οἱ Ἰβηρίται τοῦ προσέφεραν 20 βενέτικα καὶ δὲν τὰ ἐδέχθη ἔλαβε μόνον ἓνα σελτὲ μὲ πούπουλα καὶ ἓνα μποξάλικι ».

Δὲν ὑπάρχουσιν ὁμοῦ στοιχεῖα εἰς χεῖράς μας, ἀπὸ τὰ ὅποια νὰ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἔλαβεν ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς τὰ ἀξιοθέντα ὑπ' αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐξ Ἁγίου Ὄρους ἀναχωρήσεώς του.

Πάντως ἀναχωρῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου 1822 ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς διὰ Θεσσαλονίκην, συνωδευθὴ καὶ ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν 20 μονῶν, οἵτινες μετέβησαν εἰς Θεσσαλονίκην, διὰ νὰ δικαιολογήσωσιν εἰς τὸν πασᾶν τὸ ὅτι δὲν συνελέγη ὀλόκληρον τὸ ποσόν, τὸ ὅποιον εἶχεν ἀξιώσει οὗτος. Διότι τὴν 8ην Ἀπριλίου 1822 « ἅπαντες αἱ ἐκ τῶν εἴκοσι Ἱερῶν Μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους παρουσιασθέντες ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀδελφοί », γράφουσιν⁴: « Ἐρχόμενοι εἰς Θεσσαλονίκην, εὐρήκαμεν μεγάλην δυσκολίαν, πῶς ἀπατήσαμεν τὸν Ἐμὶν ἀγᾶν καὶ ἤλθομεν χωρὶς ἄσπρα κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ πασᾶ, ὅπου ἤτον νὰ πληρωθῶσιν

1. A.B. 121/11.

2. A.B. 121/12.

3. A.B. 121/14.

4. A.B. 120/90. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν γράφουσι καὶ οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ (A.B. 121/22): « Ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς ἔφησε τὸν ἀγᾶ μας βακίλι εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν κλπ. ».

αὐτοῦ χίλια πουγγιά. Ὁργίσθηκε κατ' ἐπάνω μας καὶ κατὰ τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ, λέγοντάς τον νὰ μᾶς φέρῃ ὀπίσω μὲ 800 ἀνθρώπους νὰ κάμουν τὰ πλεόν χειρότερα τῶν πρώτων. Ὅμως, ὑποσχόμενοι διὰ νὰ μείνωμεν ἐδῶ μέσα, διὰ νὰ οἰκονομήσωμεν τὴν πούλησιν τοῦ ἀσημιοῦ, διὰ νὰ πληρώσωμεν τοῦ πασᾶ τὸ ἀνάλογον 340 πουγγιά. Τὸ ὅποῖον ἀσήμι, δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ τελειώσῃ τὸν λογαριασμὸν αὐτὸν καὶ ἀμέσως νὰ μᾶς προφθάσῃτε μὲ 30 χιλ. γρόσια εἰς μετρητά. Καὶ ἐξόν τὰ ἐδικά του μᾶς ἐζητοῦσε καὶ τὰ τοῦ μυριῦ δύο χιλιάδων πουγγίων. Καὶ πάλιν μὲ πολλὰ παρακάλια καὶ παρασταίνοντας τὰ μετόχια μας ὁμολογίαις νὰ λάβωμεν δάνεια, συγκατένευσε νὰ δώσωμεν 500 πουγγιά τοῦ μυριοῦ. Μᾶς ἐρώτησε μὲ τί τρόπον... Νὰ συνάξῃτε αὐτοῦ λάδια ἀπὸ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ κελλιά ὡς 50 χιλ. ὀκ. λάδι. Ὅποιος ἔχει τρόπον, ἄς δώσῃ μετρητά εἰς τὴν ἀναλογίαν του. Καί, ὅσοι δὲν ἔχουν, ἄς κατεβάσουν τὰ μολύβια ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τους καὶ νὰ συναχθοῦν ἕως 50 χιλ. ὀκ. μολύβι. Ὅμοίως καί, ὅσα λεπτόκαρα εἶναι εἰς τὰ κελλιά καὶ τὰ μοναστήρια, νὰ τὰ συνάξῃτε. Νὰ μᾶς γράψετε ἐντὸς 15 ἡμερῶν, πόσα ἐσυνάχθησαν. Ἡ ἀπόκρισις ἰμοῦ μὲ τίς 30 χιλ. γρόσια, διότι ἀλλέως εἴμεθα χαμένοι, ἂν δὲν παραστήσωμεν τὸν τρόπον, πῶς ἔχουν νὰ πληρωθοῦν τὰ 500 πουγγιά τοῦ μυριοῦ. Καὶ ἀμέσως, συνάζοντες ἀπ' αὐτὰ 10 χιλ. ὀκάδες μολύβι καὶ 15 χιλ. ὀκ. λάδι, νὰ τὸ στείλετε εἰς τὰς Σέρρας εἰς τὸν κύρ Κωνσταντῖνον Παπᾶ Κώνστα, δι' ἠρδινίαν τοῦ κύρ Σπανδωνῆ, νὰ πωληθῇ τὸ συντομώτερον καὶ ἀνταποκριθῇ τὸν λογαριασμὸν τους εἰς τὸν Σπανδωνῆν. Τὸ ὅποῖον ἢ διὰ θαλάσσης ἢ διὰ ξηρᾶς νὰ τὸ προφθάσῃτε τὸ συντομώτερον. Ἄλλα πράγματα δὲν πωλοῦνται. Τὸ μολύβι ἔχει τιμὴν ἀπὸ 3 ἕως 3,20 γρ. καὶ τὸ λάδι ὡς 2 γρ. Καὶ διὰ τὸ ἐπίλοιπον θὰ σταλθῇ κατὰ ἀπ' ἐδῶ, διὰ νὰ τὸ φορτώσουν καὶ τὸ φέρουν εἰς Θεσσαλονίκην. Ἀμέσως νὰ μᾶς στείλετε δύο χιλ. ὀκ. μολύβι μὲ τὰ ζῶα καὶ μὲ γιασαζή. Τὰ ἀσήμια μας διὰ τὸ ἀλαγάριστον κανένας δὲν τὰ παίρνει». Καὶ ἐν τέλει συμπληρώνουσιν: « Ὅσον δυνατόν εἰς ὀκτὸς ἡμέρας νὰ μᾶς τὰ προφθάσῃτε ».

Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη, σχετικῶς μὲ τὸ μολύβι ἰδίως τῶν ἐκκλησιῶν δὲν ἔγινεν ἀμέσως ἀποδεκτὴ. Οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινόι, ἀσχολούμενοι περὶ τὸ θέμα τοῦτο, γράφουσι τὴν 14ην Ἀπριλίου 1822¹: « Σήμερον ἔγιναν γράμματα πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀδελφούς καὶ ἐσυνάχθη καὶ τὸ μολύβι ἐδῶ ἀφ' ἐκάστου μοναστηρίου, ὅπου, εἰ δυνατόν, αὐριοῦν νὰ ξεκινήσουν. Ἐκτὸς τοῦ Βατοπεδίου, ὡς

ἐγράφετε, ἔγινε καὶ ἀπόφασις περὶ τοῦ ἐπιλοίπου μολυβίου τῶν θείων ναῶν, ὅπου νὰ διορισθῶσι δύο προεστοί, ἔχοντες καὶ ἀπὸ ἓνα γιασαῆζ, νὰ περιέλθωσι τὰ μοναστήρια, νὰ κατεβάσωσι τὰ μολύβια, νὰ τὰ ζυγίσωσι καὶ νὰ τὰ ἀφήσωσι πάλιν εἰς ἕκαστον μοναστήρι ὡς ἀμανέτι... Ἡμεῖς ὅμως ἐστοχάσθημεν αὔριον νὰ τὸ ἐμποδίσωμεν τοῦτο, ἕως νὰ λάβωμεν ἀπόκρισιν μετὸν ἴδιον πεζὸν ἀπὸ Θεσσαλονίκην, ὃ ὁποῖος ἐλπίζομεν ἀπόψε νὰ εἶναι μέσα. Οἱ Ἰβηρίται μᾶς ἐσυμβουλευθήσαν. Οἱ Βατοπεδινοὶ ἐξώφλησαν, τὴν αὐτὴν ὁμιλίαν καὶ ἀπόφασιν μετὸν ἄρχοντα ἔχομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἐξοφλήσωμεν τὸ ἀνάλογόν μας. Καὶ μῆτε εἰς τὸ Βατοπέδι, μῆτε εἰς τῶν Ἰβήρων νὰ ξεσκεπάσωμεν τοὺς θεῖους ναοὺς. Θέλει στοχασμὸν καλόν, ἅγιοι ἀδελφοί, τὸ πρᾶγμα. Διότι, ἂν τῶν ἄλλων μοναστηρίων ξεσκεπασθῶσιν οἱ θεῖοι ναοὶ καὶ μείνωσι μόνον τριῶν ἢ τεσσάρων, καθὼς συμπεραίνομεν, τί πρέπει νὰ γίνῃ ὕστερον ;... Τὸ ἄμμάτι ὄλων ἐκεῖ βλέπει, εἰς τὸ μολύβι... ».

Ἐν ᾧ ὁμοῦ καταβάλλονται παρὰ τῶν Ἀγιορειτῶν ὑπεράνθρωποι προσπάθειαι, ὅπως μετὰ πᾶσαν θυσίαν ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ πασᾶ, ἐκεῖνος διαρκῶς καὶ περισσότερα ζητεῖ ἀπὸ αὐτοῦς. Εἰς ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν τῆς 23 Ἀπριλίου 1822 ἀναγιγνώσκομεν¹ : « Ἀφ' οὗ ὁ πασᾶς ἦτον διὰ νὰ πάρῃ 1250 πουργιά, τὰ ἔκαμεν 1300 καὶ ἐμείναμεν ἀκόμη χρεῶσται 30 χιλ. γροσιῶν καὶ ἀκόμη ζητεῖ καὶ τὰς 2.000 τοῦ μιριῦ »². Καὶ κατωτέρω προσθέτουσιν : « Διὰ τὰ ἐναπολειφθέντα ἐδικά του, ἐκράτησε καὶ τοὺς 5 μέσα, νὰ ξεπληρωθῶν εἰς 61 ἡμέρας ».

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον αἱ ἀξιώσεις τοῦ πασᾶ, αἱ ὁποῖαι ἀπασχολοῦν καὶ ἐξαντλοῦν οἰκονομικῶς τοὺς Ἀγιορείτας. Εἶναι καὶ ἡ συντήρησις καὶ μισθοδοσία τῶν ἐνόπλων, ὅτινες παραμένουσιν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Τὴν 7ην ἤδη Μαρτίου ἰ.ε. οἱ ἐν Καρυαῖς γράφουσιν³ : « Μᾶς ἐκράξεν ὁ Μουράτ εἰς Κουτλουμουσί, ὅπου μένει, καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι εἶναι διωρισμένοι λουφέδες γρ. 10.320 τὸν μῆνα. Αὐτὰ πόθεν νὰ ἐβγουν ; Ἀπὸ τὰ 4 μεγάλα καὶ τοῦ Φιλοθέου καὶ Δοχειαρίου. Μ' ὄλον τοῦτο μετὰ τοῦτο ἔγινεν ἀπόφασις νὰ ριφθῶσι 30 χιλ., ἀπὸ τὰ ὁποῖα νὰ

1. A.B. 121/33.

2. Περὶ τῆς προσθήκης τῶν 50 τούτων πουργιῶν « οἱ εἰς τὴν λόντζαν εὐρισκόμενοι » γράφουσι διεξοδικώτερον τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1822 (B. 120/115) : « Καὶ ὅταν μᾶς ἐσύναξεν εἰς Θεσσαλονίκην, ἔγραψεν ἀπὸ Ναύσης, ὅτι διὰ χάσιν Ζαχαριεῖ νὰ δώσωμεν καὶ ἄλλα πενήτηντα πουργιά, καὶ εὐθὺς τὰ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν ὀλικὴν δόσιν μας ».

3. A.B. 120/87.

έβγουν και αυτά και του ζαερέ και άλλα έξοδα τῆς Κοινότητος... Ἀπεφασίσθη νὰ γίνη κοινή προμούτα και ἀνελόγησαν εἰς τὸ μοναστήριόν μας γρόσια 1600. Ἔχομεν 500, παρακαλοῦμεν νὰ στείλετε ἕως τὸ βράδυ τὰ ρέστα... Ἦλθε και ὁ Μουράτ ἀπὸ τὴν Λαύραν. Ἀπόφασις 300 πρὸς φύλαξιν τοῦ Ὄρους. 30 εἰς τὸ μοναστήριον και νὰ καθίσουν εἰς τοὺς ἀρσανάδες και νὰ λαμβάνουν τὸν ζαερέν κατ' ἀναλογίαν ». Πλὴν δὲ τῆς μισθοτροφοδοσίας τῶν τούρκων ἐνόπλων, εἶναι και τὰ ὑπὸ τούτων διαπραττόμενα αἰσχη. Τὴν 4ην Μαρτίου 1822 εἶχε γράψει ὁ Γ. Κοσμάς¹: « Ὁ Τουτουτζὶνπασης, ὅστις εὐρίσκεται κατὰ τὰ μέρη τῶν Ἰβήρων, πολλὰ δεινὰ ποιεῖ ».

Ὅχι δὲ μόνον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔμενον ἐντὸς τῶν μονῶν, ἀλλὰ και τοὺς ἵππους αὐτῶν ἐκράτουν ἐντὸς αὐτῶν. Τὴν 7ην Μαρτίου 1822 οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ μεταξὺ ἄλλων γράφουσιν: « Διὰ τὰ ἄλογά τους, ὅπου μᾶς γράφετε, ἂν δὲν τὰ ἐβγάλαν, γράψετε μας νὰ τοὺς γίνη προσταγή νὰ τὰ ἐβγάλουν, ἂν εἶναι τρόπος ».

Ἀλλὰ και αἱ ἀξιώσεις τοῦ Μουράτ δὲν εὐρίσκουσι τέλος. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τηρήσεως τῆς τάξεως, περιερχόμενος τὰς μονὰς, ἀναγκάζει τοὺς πάντας νὰ τῷ προσφέρωσι δῶρα οὐχὶ συνήθη. Εἰς τὴν ὡς ἂνω ἐπιστολὴν τῶν Βατοπεδινῶν τῆς 7ης Μαρτίου ἰ.έ. ἀναγιγνωσκόμεν: « Ὁ Μουράτ μᾶς εἶπεν. Ἀπὸ αὐριον ἔχω νὰ γυρίσω ἕλα τὰ μοναστήρια διὰ νὰ δώσω προσταγὰς εἰς τὰ στρατεύματα και νὰ κάμω και περιέργειαν, μήπως πειράζουν. Λοιπὸν, ὅταν ἔλθῃ αὐτοῦ, εἰπέτε, ὅ,τι ἔχετε και μὴ συστέλλεσθε. Ἐτοιμάσετε κανὲν μοξαλίκι καλὸν κατὰ τὸ ὑποκειμένον του νὰ τοῦ προσφέρετε ». Καὶ κατωτέρω προσθέτουσι: « Σήμερον πάλιν μᾶς εἶπε, παρακαλῶ τοὺς Βατοπεδινούς νὰ μὲ στείλουν ἀκόμη δυὸ φορτία ἄχυρον. Τὴν ἔνδειάν των τὴν ἤξεύρομεν, πατέρες, πλὴν τί νὰ κάμωμεν; Λοιπὸν στείλετέ το εἰς τὸ κονάκι μας ἀπὸ ἐκεῖνο, ὅπου εὐρίσκεται, νὰ τὸ δώσωμεν τοῦ πεῖζῃ του διὰ τὰ ἄλογά του, ὅτι τὸ ἀρπάζουν, καθὼς και τὸ χθεσινὸν τὸ ἀρπασαν ἄλλοι ». Τὴν δὲ 31ην ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ γράφουσι πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Βατοπεδίου²: « Ὁ Μουράτ ἀγᾶς στέλλει τὸ περικλειόμενον ἀπὸ Λαύραν. Νὰ τοῦ στείλετε δυὸ κατσίκια, διὰ τὰ πολλὰ ὅπου γράφει, και 5-6 ὀκάδες τυρὶ ταξέδικον. Ἄν εἶναι τρόπος νὰ τοῦ στείλετε και 5-6 ὀκάδες γάλα, ὅπου μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ τὸν ἀποφύγετε, νὰ μὴν ἔλθῃ νὰ σᾶς φορτωθῇ αὐτοῦ ».

1. A.B. 121/3.

2. A.B. 121/20.

Ἐν αὐτῷ δὲ οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν Τούρκων ἐνόπλων, δι' ὅς εἶχον πληρώσει διὰ τὸν Φεβρουάριον λουφέδες, εἶχον ἀνακληθῆ ἀπὸ τὸ ὄρος διὰ νὰ συμμετάσχωσιν εἰς τὴν κατὰ τῆς Ναούσης κλπῶν ἐστρατείαν, ὁ Μουράτ ἀρχὰς Ἀπριλίου ἰ.ε. ἐζήτηε τὰ αὐτὰ ποσὰ διὰ λουφέδες. Τὴν 4ην Ἀπριλίου ἰ.ε. οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ μεταδίδουσιν¹: « Ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς ἔφθασε τὸ ἀίτασι καὶ ὁ σερασκέρης τοῦ τόπου ἐζήτησε τὰ διωρισμένα μηνιαῖα, ἐστοχάσθημεν, ὅτι τῶρα δὲν εἶναι εἰς τὸν τόπον, ὅσοι στρατιῶται ἦσαν ἐξ ἀρχῆς καὶ αὐτὸς ζητεῖ δι' ὄλους μηνιαῖα... ».

Πάντως τὴν 6ην Ἀπριλίου ἰ.ε. ἀναγκάζονται οἱ ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνάξει, ὅπως ἐπιβάλωσιν νέαν ὑποχρέωσιν εἰς τοὺς Ἀγιορείτας. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς Βατοπεδινούς²: « Διὰ τοὺς λουφέδες ἐρρίψαμεν πάλιν ἀπὸ 5 γρ. εἰς τὸ κεφάλι ». Καὶ τὴν 10ην ἰ.μ. παραγγέλλουσιν οἱ ἴδιοι: « Μάστε καὶ τὰ κεφαλιᾶτικα πρὸς 5 γρόσια, τὰ δὲ προρριφθέντα ἄς σταθοῦν ».

Πιεζόμενοι ἀπὸ τὸ βᾶρος τῶσων ἀξιώσεων, ἀποφασίζουσι οἱ ἐν τῇ Ἱ. Συνάξει νὰ ἀποταθῶσι κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν μοστατζήμπασην εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ γράψουσι κατὰ τὰ τέλη Μαρτίου 1822 ἀναφορὰν ἐπὶ περγαμηνῆς ὀλοσφράγιστον³, παρακαλοῦντες, ὅπως ἐπέμβῃ « πρὸς τὴν κραταίαν Βασιλείαν, ὅπου νὰ κἀνῃ ἔλεος καὶ νὰ μᾶς διορίσῃ, διὰ νὰ ἀποπληρώσωμεν τὸ χρέος μας... νὰ δίδωμεν... ἀπὸ ἐξήντα ἢ ὀγδοήντα πουργιὰ τὸν χρόνον, ἢ τὸ πολὺ - πολὺ ἑκατόν... Ἐπειδὴ εἰς διάστημα ὀλοκλήρου χρόνου μῆτε ἡμεῖς ἐβγήκαμεν ἔξω διὰ νὰ κερδίσωμεν ἓνα παρᾶν, μῆτε ἀπ' ἔξω μᾶς ἦλθε καμμία βοήθεια, μῆτε ἀπὸ τὰ μετόχια μας ἐλάβομεν ἓν σπυρὶ σίτου... καὶ μὲ μεγάλα ἐξόδα ἐφροντίσαμεν διλίγην τροφὴν διὰ νὰ ζήσωμεν, καὶ αὐτὴν τὴν τροφὴν μᾶς τὴν ἔφαγον τὰ στρατεύματα καὶ τῶρα μῆτε τροφὴν ἔχομεν, μῆτε δύναμιν καὶ τρόπον διὰ νὰ φροντίσωμεν. Διότι ἐξεγυμνώθημεν καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ μοναστήρια καὶ ὄλος ὁ τόπος, δίδοντες καθημερινῶν διὰ τὸ χρέος μας ὄσπρα εἰς τοὺς ἀπαιτοῦντας κατὰ προσταγὴν τοῦ ἡγεμόνος, Ὡστε, ἂν δὲν λάβωμεν καμμίαν Βασιλικὴν παρηγορίαν εἰς τὸ χάλι μας... ἔχει... νὰ ἐρημωθῇ ὁ τόπος. Πρῶτον, διότι ἔχομεν νὰ σκορπίσωμεν διὰ τὴν πείναν· δεῦτερον, διότι δὲν μᾶς ἔμεινε τακάτ διὰ νὰ πληρώσωμεν τὸ χρέος μας. Τρίτον, διότι δὲν ἐλπίζομεν ἀπὸ κανένα μέρος διὰ νὰ μᾶς ἔλθῃ παρᾶς. Καὶ τέταρτον, διότι δὲν ἔχομεν καμμίαν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν ἀπὸ τὰ καθημερινὰ ἐξόδα καὶ λουφέδες τοῦ ἑναπομείναντος στρατοῦ ».

1. Α.Β. 121/21.

2. Α.Β. 121/22.

3. Ἡ περγαμηνὴ αὕτη εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μονῆς Ἱβήρων.

Ἡ ἀναφορὰ ὅμως αὐτὴ δὲν ἔγινε δυνατὸν, ὑπὸ τὰς συνθήκας, ὅπου εὐρίσκετο τότε τὸ "Ἅγιον Ὄρος, νὰ σταλῆ εἰς τὸν πρὸς ὄν ἕρον. Δεικνύει ὅμως εἰς ἡμᾶς σήμερον, εἰς ποῖον σημεῖον ἀπελπισίας, δύναται τις νὰ εἴπῃ, εὐρίσκοντο οἱ Ἅγιορεῖται κατὰ τὰ τέλη Μαρτίου 1822. Δὲν ἠδύναντο νὰ φαντασθῶσι, πόσα θὰ ὑπέφερον ἀκόμη.

Δὲν εἶναι δὲ παράδοξον, πῶς καὶ οἱ εἰς Σκόπελον εὐρισκόμενοι ἀκόμη φυγάδες, πληροφορηθέντες τὴν εἰς "Ἅγιον Ὄρος κατάστασιν ἀπὸ εἰδικῶς σταλέντας ὑπ' αὐτῶν ἐκεῖσε, δὲν ἐπανῆλθον εἰς τὰς μονὰς καὶ τὰ κελλιά τῶν. Σχετικῶς οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδῖνοι τὴν 20ῆν Ἀπριλίου ἰ.ε. πληροφοροῦσι τὰ ἑξῆς¹: « Οἱ εἰς Σκόπελον φυγάδες Ἅγιορεῖται ἔστειλαν ὃ καλογήρους μὲ μιαν βάρκαν ἐδῶ, διὰ νὰ ἴδωσιν εἰς ὅποιαν κατάστασιν εἶναι ὁ τόπος καὶ, ἂν εἶναι ἄδεια, νὰ ἔλθωσι καὶ ἐκεῖνοι. Χθὲς λοιπὸν ἦλθον καὶ σήμερον ἔλαβον γράμματα τῆς Κοινότητος καὶ τῶν ἐνταῦθα ἀγάδων καὶ ἐν ἐκ τῶν πουγιουρουλδίων τῆς Ὑψηλότητος του καὶ ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς Σκόπελον ». Καὶ τὴν μεθεπομένην ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ αὐτὸ θέμα διευκρινίζουσιν²: « Περὶ τῶν καλογήρων, ποὺ ἦλθον, ἦσαν πέντε: Παντοκρατορινοί, Καρακαλινοί, Ξενοφωντινοί. Ἀπὸ αὐτοὺς οἱ δυὸ ἦλθον ἐδῶ, οἱ τρεῖς ἔμειναν εἰς τὴν βάρκαν... Τραβουῦν πολλὰ ἐκεῖ καὶ ἴσως περισσότερα ἀπὸ ἡμᾶς. Τοὺς ἐδόθησαν γράμματα, ἀφόβως νὰ ἔλθουν κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ Ὑψους του ». Οὐδεὶς ὅμως ἐπανῆλθεν, καθὼς τοῦλάχιστον δεικνύουσι τὰ εἰς χεῖράς μας στοιχεῖα, ἀλλὰ ἄλλος ἄλλοῦ ἐζήτησε καταφύγιον εἰς τὰς ἐπαναστατημένας ἢ ὑπὸ ξένην κατοχὴν ἐλληνικὰς ἐπαρχίας.

Περὶ τῶν φυγάδων τούτων ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρα μελέτη. Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς παραμείναντας εἰς τὸ "Ἅγιον Ὄρος, ἀναγκάζονται τινες, οἱ μᾶλλον ρωμαλεοί, νὰ τραποῦν πρὸς τὰ ἕρη.

"Ἦδη τὴν 7ην Μαρτίου 1822 οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδῖνοι μεταδίδουσιν³: « Ὁ πίνκασος μας ἦλθε καὶ εἶπε στὸν Μουράτ, ὅτι ἀνθρωποὶ του εὔρον ἔξω δυὸ παλάσκας μὲ 15-20 τεστέδες φυσέκια εἰς κάθε μίαν ». Τοῦτο ἀνησύχησε πολὺ τὸν Μουράτ, ὅστις, κατὰ τοὺς αὐτοὺς⁴: « Ὑῆς (8 Μαρτίου) βράδου... μᾶς ἐσύναξεν ἕλους. Ἀφ' οὗ ἐδιάβασε τὸ πουγιουρουλδί, χωρὶς νὰ τὸ ἴδωμεν, μᾶς εἶπεν. Αὐτὰ, ὅπου ἠκούσθησαν, εἶναι πολλὰς ὑποψίας καὶ πρέπει εἰς κάθε μοναστήρι μέσα νὰ κἀθηνται

1. A.B. 121/29.

2. A.B. 121/31-32.

3. A.B. 121/6.

4. A.B. 121/7.

ἀπὸ δύο τρεῖς ἄνθρωποι. Ἡμεῖς τοῦ εἶπομεν. Ἄν εἶναι οὕτως, ἄς κἀθωνται ὅλοι, νὰ γλυτώσωμεν».

Σοβαρωτέρα ὅμως παρουσιάζεται ἡ κατάστασις κατὰ τὰ μέσα Ἀπριλίου. Τὴν 17^{ην} τοῦ μηνὸς τούτου οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ μεταδίδουσιν¹: «Ἐκεῖθεν ἐσηκώθημεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν καὶ εὐρήκαμεν τὸν καλόγηρον μὲ τὸ βαρεμένον χέρι, ὅπου τὸν ἐξήταζεν. Καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν μᾶς ἔκραξε μέσα. Καί, ἀφ' οὗ μᾶς εἶπε πολλὰ τρεῖς ὥρας, δὲν στοχάζεσθε, καλόγηροι, ποῦ εὐρίσκεσθε καὶ εἰς τί καιρὸν εὐρίσκεσθε. Τέλος πάντων, μᾶς εἶπεν, ἐν ἀπὸ τὰ δύο. Ποῖον ἀπὸ τὰ δύο, ἐγὼ πηγαίνω μὲ τὴν γνώμην σας. Ἄν θέλετε νὰ πιάσετε τοὺς κλέπτας, νὰ μοῦ τοὺς δώσετε εἰς τὸ χέρι, ἢ νὰ ἐβγάλω ἐγὼ ὅλους τοὺς πελουχπασάδες ἡμέραν καὶ νύχτα νὰ τοὺς πιάνω ἐγώ. Ὅμως στοχασθῆτε καλά, τί ἔχουν νὰ πάθουν οἱ ἀπ' ἐξω ἄνθρωποι σας ἀπὸ τοὺς στρατιώτας. Λοιπὸν τοῦ ἐζητήσαμεν τρεῖς - τέσσαρας ἡμέρας νὰ γράψωμεν εἰς τὰ μοναστήρια μας, μὲ ἄρτους, μὲ ἀφορισμοὺς νὰ κάμουν ἐξέτασιν καί, ἂν τοὺς εὐρουν, νὰ μᾶς δώσουν εἶδησιν νὰ σταλθοῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ τοὺς πιάσουν». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτουσι: «Μᾶς εἶπεν ὁ Μουράτ ἀγᾶς καὶ τοῦτο, ὅτι ἐγὼ εἶμαι πληροφορημένος, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ Χιλιανδάρι ἕως τοῦ Παντοκράτορος διατρέβουσιν. Καὶ κοιτάξετε, πατέρες, μὲ τὴν φρόνησιν σας νὰ μὴ κολλήσῃ κανένας λεκὲς εἰς τὸ μοναστήρι».

Τὴν δὲ 20^{ην} ἰ.μ. οἱ ἴδιοι δίδουσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος τὰς ἐξῆς πληροφορίας²: «Ἡ ὑπόθεσις τῶν κλεπτῶν ἐνεργεῖται. Ὁ ἀγᾶς μας διώρισε τὸν ἐνταῦθα πελούχπασην τὸ νὰ περιφέρεται τὴν νύχτα μὲ τοὺς ἀνθρώπους του. Ἦλθον καὶ ἄλλοι ἐπτὰ ἀπὸ Ἰβήρων. Διωρίσθησαν νὰ ἔλθωσι καὶ ἄλλοι δέκα ἀπὸ τὸ νότιον, διὰ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν ἐνέδραν κατ' αὐτῶν. Ἀπὸ τοὺς ἤδη διωκομένους ὁ ἓνας λέγεται σαμαράς καὶ ὁ ἄλλος χαλκιᾶς καὶ εἶναι Βατοπεδινοὶ. Κράξετε τὸν παπᾶ Νεκτάριον καὶ στείλετέ τον νὰ προσέξῃ καλῶς».

Καὶ τὴν μεθεπομένην ἀναγγέλλουσιν ἐν Ὑ.Γ.³: «Αὐτὴν τὴν ὥραν ἔφεραν τὸν παπᾶ Νεκτάριον μὲ ἄλλους δύο ἀπὸ τὰ Γυφτάτικα. Ὁ Ροῦσος τοὺς ἐπρόδωσεν, ὅτι αὐτοὶ δίδουν ψωμί τοὺς κλέπτας καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἀγᾶν, ὅτι τώρα τέσσαρες ἡμέρες εἶναι ὅπου τοὺς ἔδωσαν».

Ἡ δημιουργία ἀνωμαλιῶν καὶ ἀταξιῶν ἐντὸς τοῦ Ἀγίου Ὄρους,

1. A.B. 121/28,

2. A.B. 121/29.

3. A.B. 121/31 - 32.

ὡς ἦτο ἐπόμενον, κατόπιν καὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Βερμίου, ἀνησύχησεν ἐξαιρετικὰ τόσον τὸν σερασκέρην τοῦ Ἁγίου Ὀρους, ὅσον καὶ τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Καὶ ὁ μὲν Μουράτ ἀγᾶς ἀποφασίζει νὰ περιέλθῃ ὁ ἴδιος τὰς διαφόρους μονὰς. Συμφώνως μὲ μίαν ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν τῆς 20ῆς Ἀπριλίου 1822¹, «προχθές τὴν Τρίτην ἀπὸ Κουτλουμουσίου ἐπῆγεν εἰς τὴν Ξηροποτάμου καὶ χθές, ἐπιστρέψας εἰς Καρές, ἀμέσως σχεδὸν ἐκίνησεν εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων καὶ ἐκεῖθεν ὑπάγει εἰς Λαύραν».

Ἀπὸ δὲ τὴν Θεσσαλονίκην στέλλονται ἐνισχύσεις ἐνόπλιον εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Τὴν 22^{αν} ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ γράφουσι²: «Διὰ τὰ στρατεύματα ἐτι δὲν ἐμάθομεν μὲ τί σκοπὸν τὰ ἐστειλε...». Καὶ τὴν ἐπομένην μεταδίδουσιν οἱ ἴδιοι³: «Ἐγινεν ἀπόφασις τῶν ἐδῶ ἀγᾶδων νὰ δώσωσι τὰ 4 μοναστήρια ἀπὸ 10 μουζούρια σιτάρι νὰ τρέφωνται αὐτοί, ποὺ ἦλθαν εἰς τὰ νότια μοναστήρια. Νὰ στείλετε τὰ 10 μουζούρια, μισὸν σιτάρι καὶ μισὸν ἀλεύρι... Τοὺς ἀρβανίτας ἦλθεν ὁ πίνπασῆς τῶν μόνος κάτω νὰ τοὺς σηκώσῃ».

Ἄλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μουράτ καλεῖται καὶ μεταβαίνει εἰς Θεσσαλονίκην τὴν 25^{ην} ἰ.μ. Ἀπριλίου⁴ καὶ ὁ χασεκῆ Χασάν ἀγᾶς, βοεβόδας τοῦ Ἁγίου Ὀρους, ἀντικαθιστῶν αὐτόν, εἰδοποιεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅτι ὁ Σαλῆ ἀγᾶς πίνπασῆς στέλλεται εἰς Βατοπεδί «μὲ 60 νεφέρια» καὶ ὁ Λουμάν πίνπασῆς εἰς Ἐσφιγμένον. Καὶ τοὺς δίδει ἐντολὴν «νὰ τοῦ δίδετε (τοῦ Λουμάν) ζαερέ διὰ 30»⁵.

Καθὼς δὲ ἐπλησίαζε τὸ τέλος τοῦ μηνός, ἤρχισε νὰ ἀπασχολῆ πάλιν πάντας σοβαρῶς τὸ ζήτημα τῆς πληρωμῆς τῶν λουφέδων. Ἦδη τὴν 22^{αν} Ἀπριλίου ἰ.μ. οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ γράφουσι⁶: «Σᾶς εἶχομεν γράψει νὰ μάσετε καὶ κεφαλιάτικα, ἀλλὰ δὲν ἤξεύρομεν, ἐμάσετε ἢ ὄχι, ἐπειδὴ ἔφθασε καὶ τὸ ἄλλο μηνιαῖον, ὅτι ἐδῶ τὰ ἐπίλοιπα μοναστήρια ἔλα μαδοῦν...». Τὴν δὲ 27^{ην} ἰ.μ. πληροφοροῦσιν οἱ ἴδιοι⁷:

1. Α.Β. 121/29.

2. Α.Β. 121/31 - 32.

3. Α.Β. 121/33.

4. Τὴν ἡμέραν ταύτην οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει γράφουσι πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς (*Ἀρχ. Χιλ., Φάκελλος 1822) νὰ ἐκλέξουν ἐν μουλάρι ἀπὸ τὰ κελλιώτικα διὰ τὸν Μουράτ.

5. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, Φάκελλος 1822.

6. Α.Β. 121/31 - 32.

7. Α.Β. 121/35.

« Χθές, συσκεφθέντες περὶ τῶν ἐπικειμένων ἡμῖν ἀναγκαιῶν λουφῆδων, ἀπεφασίσθη κοινῶς, νὰ ριφθῶσι πάλιν ἀνά δέκα γρόσια. Σᾶς περικλείομεν σημεῖωμα καὶ στείλετέ τα ».

Ἐὰν ὅμως οἱ Βατοπεδινοὶ δύνανται ἀκόμη νὰ καταβάλλωσι τὰ ἐκάστοτε ζητούμενα ἀπὸ αὐτοὺς, διὰ τὰς περισσοτέρας μονὰς δὲν συνέβαινε τοῦτο ἀπὸ πολλοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ εἶχον ἀποφασίσει νὰ ἀποταθῶσι πρὸς τὸν Μποστατζήνπασα¹. Ἐπειδὴ δὲ δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἀποσταλῆ αὕτη, μὴ ἐμφανιζομένης ἄλλης λύσεως, στρέφονται πάλιν πρὸς τὸν Μεχμέτ Ἐμὴν Ἀβδουλᾶχ πασᾶν εἰς Θεσσαλονίκην.

Τὴν 18^{ην} Ἀπριλίου 1822, οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει ἀπευθύνουσι τὸ ἐξῆς ἔγγραφον πρὸς τὴν Ἱ. Μοῆν τοῦ Βατοπεδίου²: « Τὴν περιπόθητον ἡμῖν πανοσιότητα... εἰδοποιοῦμεν... ὅτι κοινῆς συγκροτηθείσης Συνάξεως καὶ σκέψεως γενομένης, εὐρέθη εὐλογον καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἀπέλθωσιν ἀδελφοὶ εἰς Θεσσαλονίκην εἰς προσκύνησιν τοῦ ὑψηλοτάτου ἡγεμόνος καὶ εἰς τὸ νὰ παραστήσωσι καὶ κλαύσωσι πρὸς τὸ Ὑψος του τὸ χάλι καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ Τόπου. Ὅθεν ἐκρίθη εὐλογον ν' ἀπέλθωσιν ἐκ μὲν τῆς Ἱ. Μ. Λαύρας ὁ πανοσ. Γέρων Διονύσιος, ἐκ δὲ τῆς Ἱερᾶς ὑμῶν Μοῆς ὁ πανοσ. Γέρων Παχώμιος καὶ ἐκ τῆς τῶν Ἱβήρων ὁ πανοσ. Γέρων Γαβριήλ. Διὰ τοῦτο τὸν ὑμέτερον ἀδελφὸν παρακαλοῦμεν νὰ ἐφοδιάσῃτε μὲ τὴν ἄδειαν καὶ τὰς εὐχὰς σας καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμος, διὰ νὰ συναπέλθῃ μετὰ τῶν λοιπῶν διωρισμένων ἀδελφῶν αὐτόθεν ἢ διὰ ξηρᾶς, ἢ διὰ θαλάσσης, ὅπως εὐκολυνθῶσι τὸ συντομώτερον. Ταῦτα ἀδελφικῶς περιμένοντες ἀδελφικὴν ἀπόκρισιν, δηλωτικὴν τῆς ἀδείας καὶ ἐτοιμασίας τῆς πανοσιότητός του ».

Δὲν εὗρομεν ὅμως στοιχεῖα, ἀπὸ τὰ ὅποια νὰ καθίσταται φανερόν, ἂν καὶ τότε ἀνεχώρησαν οἱ ὡς ἄνω τρεῖς Γέροντες διὰ Θεσσαλονίκην. Ἀπ' ἐναντίας ἀπὸ ἐπιστολὴν τῆς 30^{ης} ἰ.μ. Ἀπριλίου τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν πληροφοροῦμεθα νέαν ἀποστολὴν ἐνόπλιων εἰς τὸ Ὄρος, διὰ τῶν ἐξῆς³: « Ἐρχονται ἕτεροι 150 νὰ εἶναι αὐτοὶ ἐδῶ εἰς Καρυαῖς. Ἐρχοντο καὶ ἕτεροι 600 καί, διὰ παρακλήσεως τοῦ κύρ Σπανδιωνῆ, ἔγραψε (ὁ χασεκῆς) τὸν Ματέμ ἀγᾶν καὶ ἔστειλεν εὐθύς νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ νὰ μὴ ἔλθουν μέσα ».

1. Ἰδ. ἄνωτέρω, σελ. 27.

2. A.B. 120/206.

3. A.B. 121/37.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Η ΚΑΤΟΠΙΝ ΑΠΑΝΘΡΩΠΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ
ΕΙΣΠΡΑΞΙΣ ΧΙΛΙΩΝ ΑΚΟΜΗ ΠΟΥΓΓΙΩΝ

Τὸν Ἐμὶν ἀγῶν, ἐπιστρέφοντα εἰς Θεσσαλονίκην¹, ἠκολούθησε μετ' ὀλίγον καὶ ὁ Σπανδωνῆς. Ἀρχομένου ὁμοῦ τοῦ τελευταίου δεκαήμερου τὸν ἐξαποστέλλει πάλιν ὁ πικρᾶς μετὰ τινος ἄλλου εἰς τὸ "Ἅγιον Ὅρος. Τὴν 22αν Ἀπριλίου ἰ.ἔ. οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ ἀναγγέλλουσιν²: « Ἀπὸ Θεσσαλονίκην ἔρχεται ἄλλος, Χ' Ἀχμέτ ἀγῶς καὶ ὁ ἀρχοντας μαζί. Ἀπόψε εἶναι ἴσως εἰς Χαλαντάρει ». Καὶ τὴν ἐπομένην ὁ Γ. Κοσμᾶς, γνωρίζων τὴν ἀφίξιν αὐτῶν εἰς Καρυάς, προσθέτει³: « Ὁ προτιτερινὸς ὡς πρὸς αὐτόν, ποῦ ἦλθε τώρα, ἦτο πολὺ φιλόανθρωπος. Αὐτὸς ἦλθε ζητώντας τὰς 2 χιλ. πουγγιά εἰς μετρητά. Ἐγὼ ἢ ἀπόφασίς μου εἶναι... ὅ,τι καὶ ἂν ἔχω εἰς τὴν κάβγια μου νὰ σᾶς τὰ δίδω ὅλα μὲ ὅλην μου τὴν ψυχὴν καὶ νὰ εἰπῆτε, ὅτι τὰ ἐπήραμεν ἀπὸ αὐτόν, διὰ νὰ μὴ λάβω καμμίαν τυραννίαν. Διότι οἱ προδόται καλόγηροι ἀναφανδὸν ἐκάθισαν τὸ Βατοπέδι ἕως ἐκεῖ, ὅπου χρειάζεται. Καὶ μέσα εἰς τὸ πασᾶ καπισὶ καὶ τοῦτον, ὅπου ἦλθε, τὸν ἐσυμβούλευσαν, ὅτι δὴ μόνον εἰς τὸ Βατοπέδι νὰ σφίξῃς, εἶναι ἱκανοὶ νὰ δώσουν ἀπὸ 500 πουγγιά ». Κατόπιν τῆς ἀφίξεως τῶν δύο τούτων καὶ τῆς ἀνακοινώσεως τῆς ἀποστολῆς των, οἱ ἐν τῇ Κ. Συνάξει ἀποφασίζουσι νὰ κληθῶσι καὶ ἄλλοι ἀντιπρόσωποι « ἀπὸ τὰ 16 Μοναστήρια, νὰ κάμουν ταξίλι τὰς δύο χιλιάδας πουγγιά »⁴. Τὰ ἄλλα 4 θᾶ εἶχον ἤδη πληρώσει ὀλόκληρον τὸ ἀνάλογον αὐτῶν.

Τὴν 24ην ὁμοῦ Ἀπριλίου ἰ.ἔ. οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ γράφουσι⁵: « Σήμερον πρῶτ' ἐπήγαμεν εἰς τὸν μουμπασίρην Χ' Μεχμέτ ἀγῶν ἀλλὰ ἐπειδὴ σήμερον ἔρχεται ὁ Μουράτ ἀγῶς, ἐμποδίσσαμεν τὴν ὑπόθεσίν σας. Ἐστοίλαμεν δύο καὶ τοῦ εἶπαν, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τὰ μακρινὰ μοναστήρια δὲν ἦλθον. Καὶ τοὺς ἀπεκρίθη μὲ θυμόν. Ψεῦστα εἶσθε. Ζητεῖτε νὰ γελάσετε καὶ ἐμένα. Ἡ ἀπόφασίς μας εἶναι νὰ τοῦ εἰπούμεν. Οὔτε ζαερέδες ἐμειναν, οὔτε παρᾶς, οὔτε διορίαν μᾶς δίδετε. Κό-

1. Ἰδ. ἄνωτέρω, σελ. 23.

2. Α.Β. 121/31 - 32.

3. Α.Β. 121/33.

4. Α.Β. 121/31 - 32.

5. Α.Β. 121/34.

πιασε μόνος εἰς τὰ μοναστήρια καὶ, ὅ,τι εὖρης, πάρε τα. Ἡμεῖς εἴμεθα εὐχαριστημένοι νὰ μᾶς ἀφήσης μετὸ ὑποκάμισο. Αὐτὰ ἐσκέφθημεν ὅλοι ὁμοῦ καὶ τὰ εἶπαμεν εἰς τὸν ἀγᾶν μας. Καὶ αὐτὸς μᾶς εἶπεν, ὅτι τὸν εἶπεν ὁ Μεχμέτ ἀγᾶς, ὅτι εἰς τὰ μοναστήρια εἶναι βίος πολὺ καὶ θὰ πηγαίνω μόνος μου νὰ ἐρευνήσω. Δὲν ἔχω ἄλλο νὰ σᾶς πῶ παρά, ἂν ἔχετε, μὴ κρύβετε. Καὶ ἐσηκώθη με δάκρυα εἰς τὰ μάτια ὁ ἀγᾶς. Τοῦ εἶπε καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ προδοσίαι ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἴδιους εἶναι. Αὐτὰ τὰ ἄσπρα μόνον ἀπὸ τὸ Βατοπέδι τὰ παίρνω ἐγώ. Στοχασθῆτε, ἀπὸ τοὺς προδότας εἰς ποῖον κίνδυνον εὕρισκόμεθα ».

Ἐμὶν ἀγᾶς ὁμοῦ ἐπέτυχεν ὅπως ἐπανεῖλθῃ αὐτὸς εἰς Ἅγιον Ὄρος, διότι τὴν 30ὴν Ἀπριλίου ἰ.ε. γνωρίζοντες οἱ αὐτοὶ τὴν ἐπάνοδον ταύτου συνεχίζουν²: Κίνδυνος μέγας διὰ τὸν τόπον εἶναι, πατέρες! πλὴν ἐμᾶς μᾶς ἐπαρηγόρησεν ἔμπροσθεν εἰς ὄλους, λέγοντας. Τὸ Βατοπέδι ἐπλήρωσε τὸ ἀνάλογον καὶ λοιπὸν ἔχω νὰ σηκώσω τὰ στρατεύματα μετὰ δύο ἡμέρας καὶ οὔτε ὁ βασιλεὺς ἠμπορεῖ νὰ τοὺς ζητήσῃ περισσότερα. Καὶ ὅποιος ἄλλος πληρώσῃ τὸ ἀνάλογόν του, τὸ ἴδιον ἔχει νὰ γίνῃ. Τὰ ἴδια εἶπε καὶ τὸν πελοῦχπασην, ὅπου ἦτον χθὲς ἐδῶ... Μᾶς εἶπε πάλιν..., ἂν ἀγαπᾶτε, σήκω, φεῦγε καὶ ὅ,τι θέλουν οἱ ἄλλοι, ἄς κάμουν. Πλὴν ἐμεῖς θὰ συμπασχίσωμεν με ὄλους καὶ ὅ,τι θέλει ὁ ἅγιος Θεός, ἄς γίνῃ. Ἐκαμε πάλιν τεσπερέδες, λέγοντας, τί ἔδωσε τὸ κάθε μοναστήρι καὶ τί τοῦ ἔμεινε νὰ δίδῃ ἀπὸ τὸ ἀνάλογόν του, καθὼς εἰς τὴν Κομμίτσαν διωρίσθησαν ».

Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτουσι: « Τὸ στρατεύμα θὰ σηκωθῇ ὄλον ἀπ' αὐτοῦ καὶ δὲν ἔχει νὰ ἔλθῃ ἄλλο, κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ πασᾶ καὶ τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ ». Δὲν εἶχον ἀντιληφθῆ, ὅτι ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς διὰ τούτων προσεπάθει νὰ πείσῃ τὰς διαφόρους μονὰς, ὅπως παντὶ τρόπῳ καταβάλωσι τὰ αἰτούμενα ὑπ' αὐτοῦ. Δὲν ἀρκεῖται ὁμοῦ εἰς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μέσα βίας χρησιμοποιοῖ. Οἱ αὐτοὶ Βατοπεδῖνοι τὴν 3ην Μαΐου ἰ.ε. γράφουσι³: « ...Μεγάλως νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν εἰς τὸ καλόν, ὅπου μᾶς ἔγινε... Τί παιδία, τί τυραννίαι εἶναι εἰς τὰ λοιπὰ μοναστήρια, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σᾶς παραστήσωμεν εἶναι σχεδὸν ἀπερίγραπτα. Μέγα τὸ δεινόν, ἀδελφοί, καὶ πάντῃ ἀδιόρθωτον. Ἰλεως νὰ γίνῃ ὁ Θεός ».

Ἐμὶν ἀγᾶς δὲν ἔνοιε νὰ μείνῃ ἀνικανοποίητος καὶ διὰ τὴν

1. Εἰς ἄλλον γράμμα αὐτῶν τὸν ὀνομάζουσι Ἀχμέτ.

2. Α.Β. 121/37.

3. Α.Β. 121/42.

δῆθεν εὐνοϊαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς. Εἰς τὸ ἀνωτέρω γράμμα τῶν συνεχίζουσιν οἱ ἴδιοι: «Τοῦ ἐπροσφέραμεν τὰ ὑψάρια καὶ μᾶς λέγει. Βατοπεδινοί, μὲ ὑψάρια καὶ τοιαῦτα δὲν μὲ εὐχαριστεῖτε ἐμένα... Μόνον μὲ 1000 γρ. καὶ δύο οὐκάδες ἀσήμι λαγάριον, ὅπου ἐπάσχισα καὶ σᾶς ἔκαμα αὐτὴν τὴν μεγάλην καλωσύνην, ὅπου σᾶς ἔφερα τὸν κατακᾶν, ὅτι ἐπληρώσατε τὸ ἀνάλογόν σας καὶ δὲν ἔχετε εἰς τὸ ἐξῆς νὰ σᾶς ζητήσῃ οὔτε ὁ βασιλεύς, οὔτε ὁ πασᾶς ἐφέντης μας, καὶ σᾶς ἐσήκωσα καὶ τὰ στρατεύματα ἀπὸ τὸ μοναστήρι σας καὶ δὲν ἔχουν νὰ ἔλθουν ἄλλα νὰ καθήσουν. Αὐριον σηκώνω καὶ τὸν καβάζην αὐτὸν καὶ στέλλω ἄλλον ἐδικόν μου καὶ 5 νεφέρια ἀπὸ τὸν Λουμάν ἀγᾶ, νὰ εὐρίσκωνται αὐτοῦ γιασαξῆδες διὰ τὸ συμφέρον σας». Καὶ συνεχίζουσιν οἱ ἐν Κερυαῖς Βατοπεδινοί: «Λοιπὸν διὰ τὰ χίλια γρόσια καὶ τὸ ἀσήμι αὐριον πρῶτὶ προσμένομεν ἀπόκρισίν σας, διότι ἡμεῖς εἶπομεν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι εἰς τὸ Βατοπέδι ἀσήμι πολὺ δὲν εὐρίσκεται. Ὅθεν καὶ τώρα εἶπομεν, ὅτι ἄλλο ἀσήμι δὲν ἔχομεν. Καὶ ὁ κὺρ Σπανδωνῆς μυστικὰ μᾶς εἶπεν, ὅτι σᾶς εὐρίσκω ἐγὼ πρὸς 30 παράδες τὰ δράμι. Ὅθεν αὐριον τὸ πρῶτὶ νὰ μᾶς προφθάσετε τὰ χίλια γρόσια καὶ διὰ δύο οὐκάδες ἀσήμι, ὅσα κοστίζει, διὰ νὰ πάρωμεν τὸν κατακᾶν». Ὅπως ἀποδεικνύεται ὁμοίως ἀπὸ τὰ μετὰ ταῦτα γραφέντα, ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς Βατοπεδινούς ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς δὲν εἶχε τὸν «κατακᾶν» τῶν Βατοπεδινῶν καὶ ὅτι ἀνεβίβασε τὰς ἀπαιτήσεις του ἀπὸ τοὺς Βατοπεδινούς εἰς πέντε πουγγιά, καὶ 250 γρ. διὰ τὸν καβαζιμπασῆ του¹. Καὶ τὸ χειρότερον, ὅτι οἱ Βατοπεδινοὶ δὲν ἀπηλλάσσοντο περαιτέρω ὑποχρεώσεων.

Ὡς κεραυνὸς πίπτουσι τὰ ἀκόλουθα ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου τῆς 4ης Μαΐου 1822²: «Ἐρρέθη καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ δυνατοὶ ἂς βοηθήσωσι τοὺς ἀδυνάτους καὶ ἂς μοῦ δώσουν δύο μοναστήρια (λέγει ὁ Μουράτ ὅτι εἶπεν ὁ πασᾶς) καὶ ὅλα τὰ μούλκια τους, τὸ Βατοπέδι καὶ τὸ Χιλανδᾶρι καὶ ἐγὼ πληρώνω τὲς 2 χιλ. πουγγιά».

Οἱ Βατοπεδινοὶ ἡμῶς δὲν δύνανται, ὕστερον ἀπὸ τόσον πανηγυρικὰς δηλώσεις τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ, νὰ πιστεύσωσιν, ὅσα τοῖς ἔγραφεν ὁ ἀρχιμ.

1. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰακώβος γράφει σχετικὰ: «Ὁ Ἐμὶν ἀγᾶς μοῦ εἶπε μυστικὰ. Εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια ἔστειλα ἀνθρώπους καὶ ὁ σκοπὸς μου εἶναι διὰ νὰ κυβερνηθοῦν καὶ αὐτοί. Θέλω νὰ σταίλω καὶ εἰς τὸ Βατοπέδι τὸν καβαζιμπασῆ μου καὶ, ἂν θέλῃς νὰ δώσης ἐδῶ τὴν φιλοδωρίαν του, δὲν τὸν στέλλω. Ἐπρόκρινα καὶ ἐγὼ νὰ μὴν ἔλθῃ, παρόντος καὶ τοῦ κὺρ Σπανδωνῆ. Ἦλθεν κατόπιν μου ὁ κὺρ Σπανδωνῆς καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι τὸν εἶπεν, Ἡ φιλοδωρία τοῦ καβαζιμπασῆ εἶναι 250 γρόσια». (Α.Β. 121/46).

2. Α.Β. 121/46.

Ἰακώβος. Διὰ τοῦτο ἀναγκάζεται οὗτος νὰ τοὺς τονίση¹: « Ἐλάβομεν τὸ διὰ τοῦ Μιχάλη ραβασίον σας καὶ εἶδομεν, ὅσα γράφετε. Καὶ πρῶτον μὲν στοχάζομαι ὅτι εἰς τὰ γραφόμενά μου πίστιν δὲν δίδετε. Ἐπειτα, διὰ νὰ σᾶς γράφω καταλεπτῶς τὰ πάντα, στοχάζεσθε, ὅτι μὲ ὑπερβολὴν σᾶς γράφω φοβερισμούς. Δὲν εἶναι ἔτσι, πατέρες, δὲν εἶναι, ἀλλὰ εἶναι τῷ ὄντι, καθὼς σᾶς γράφω. Οἱ δυνατοὶ νὰ βοηθήσωσι τοὺς ἀδυνατούς. Πρὶν νὰ ἔλθῃ τὸ ραβασί σας, ἐρεύνησα περὶ τοῦ λόγου ἐκείνου, ἂν ἐβγήκαν ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ εἶναι οὕτως. Ὅταν ὁ Μουράτ τὸν ἔκαμε ριτζᾶν, παρόντων καὶ ἄλλων, εἶπεν. Οἱ καλόγεροι καλύτερα ἔχουν νὰ σκοτωθοῦν, παρὰ νὰ δώσουν τὸ χρέος των. Καὶ ὅταν δὲν εἶχαν, τί ὑπόσχοιτο; καὶ ἐγέλασαν τὸ δοβλέτι καὶ ἐμένα. Τότε λοιπὸν εἶπεν. Ἄς μὲ δώσουν τὰ δύο μοναστήρια, Βατοπέδι καὶ Χιλιανδάρι καὶ ἐγὼ τὰ πληρῶνω εἰς τὴν Βασιλείαν. Ἔτσι τρέχει ἡ ὑπόθεσις, διότι τὸ εἶπε παρὸν εἰς ὅλους ὁ Μουράτ ἁγᾶς »².

Κατόπιν τούτων ἐπρεπεν ἀπὸ κοινοῦ πάντες νὰ ἀντιμετωπίσωσι τὸ ζήτημα τῆς πληρωμῆς τῶν 2 χιλ. πουργιῶν. Συμφώνως δὲ μὲ ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχ. Ἰακώβου τῆς 5ης Μαΐου 1.ἔ.³: « Σήμερον ἐσυνάχθημεν κατὰ προσταγὴν τοῦ (τοῦ Μουράτ) καὶ ἐσκέφθημεν καὶ ἐπήγαμεν νὰ ἀπολογηθῶμεν. Ἡ ἀπολογία μας εἶναι αὕτη. Νὰ μᾶς δοθῇ διαρία 5 ἡμέρες ἀπὸ αὐριον νὰ γράψωμεν εἰς τὰ μοναστήριά μας, εἰς ὅλους μικροὺς καὶ μεγάλους, εἴτε ἔχει ὁ καθένας πολλὰ ἢ ὀλίγα, νὰ τὰ δώσῃ χωρὶς νὰ κρατήσῃ οὔτε ὀβολόν. Καὶ ὅ,τι ἀσημικὸν ἀκόμη εὐρίσκεται εἰς τὰ μοναστήρια, μέχρι δραμιῶν νὰ τὰ συνάξουν ὅλα καὶ νὰ τὰ φέρουν. Ὅμοίως νὰ δώσωμεν λόγον καὶ εἰς κελλιώτας καὶ εἰς σκήτας, ὅπου νὰ ἤξεύρουν καὶ αὐτοὶ ὁ καθεὶς ὅ,τι ἔχει, νὰ τὸ δώσῃ. Ὅτι κατὰ τὸν αἰνέ μας γνωρίζομεν, ὅτι δὲν μᾶς τὸ ζητεῖ οὔτε ἡ βασιλεία, οὔτε ὁ πασᾶ ἐφέντης, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεός, διότι θέλει νὰ εἴμεθα ἀμύπητοι ».

Καὶ εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ ἀρχιμ. Ἰακώβος συνεχίζει⁴: « Κράξετε τοὺς κελλιώτας καὶ ἀσκητὰς καὶ εἰπέτε τους, ὅτι μετὰ

1. Α.Β. 121/48.

2. Διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Μουράτ ἁγᾶ εἰς Ἅγιον Ὄρος οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ δίδουσι τὴν 4ην Μαΐου 1822 (Α.Β. 121/46) τὰς ἐξῆς πληροφορίας: « Ὁ Μουράτ ἁγᾶς ἦλθε σήμερον πρῶτ' εἰς τὰς 8 ὥρας καὶ ἀμέσως μᾶς ἐσύναξε καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι ὁ πασᾶς... δὲν εὐχαριστήθη διὰ τὴν Πόλιν καί... μὲ ἔστειλε πληρεξούσιον διὰ νὰ πετρώσω τὸ μικρὸ μὸλι. Ὅλα τὰ θέλει ἀπ' ἐδῶ καὶ τὸ στράτευμα δὲν τὸ σηκώνει· μᾶλλον τὸ ἀδξάνει παρὰ τὸ λιγοστεύει. Λομπασίρηδες δὲν θέλουν πάσαι νὰ ἐρχῶνται συνεχῶς περὶ τούτου... ».

3. Α.Β. 121/47.

4. Α.Β. 121/48.

5 ἡμέρας ἔχουν νὰ γίνουν παιδεῖαι κοινῶς εἰς ὄλους καὶ τότε ἔχουν νὰ ἔβγουν εἰς τὸ φανερόν πολλὰ ἄσπρα καὶ πολλὰ ἀσημικά, καθὼς μᾶς ἐδοκίμασαν καὶ ἐπῆραν τὸν σφιγμόν μας. Διὰ τοῦτο θέλω νὰ ἔλθω αὐτοῦ κάτω νὰ σᾶς δώσω, ὅ,τι κι ἂν ἔχω, νὰ γλυτώσω.»

Διὰ τὰ πολύτιμα ὅμως κειμήλια τῆς μονῆς του γράφει τὴν ἐπομένην¹: «Μοῦ εἶπεν (ὁ Σπανδωνῆς) ἀκόμη, διὰ τὴν σιγουρότητα τὰ πράγματα νὰ τὰ παραδώσουν τῇ γῆ καὶ ἀσημικὸν νὰ μὴ φανῆ πουθενὰ ἐν δράμι». Καὶ τὴν ἐπομένην προσθέτει²: «Καὶ πάλιν σᾶς γράφομεν καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν, ἀσημικὸν πουθενὰ νὰ μὴ φανῆ. Καὶ τὴν κυρίαν μας Βημητάρισσαν νὰ τὴν σημάσετε καὶ νὰ βάλετε ἄλλην καὶ νὰ τὴν βάλετε, ὅπου δεῖ.»

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν τῶν τριῶν τούτων ἀντιπροσώπων τοῦ πασᾶ, Μουράτ ἀγᾶ, Ἐμῖν ἀγᾶ καὶ Σπανδωνῆ, δὲν τὰ γνωρίζομεν. Ὁ πασᾶς ὅμως ἀνυπομόνως περιμένει νὰ τὰ μάθη καὶ συμφώνως μὲ ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν ἀπὸ 18ης Μαΐου 1822³: «Σήμερον εἰς τὰς 7 ὥρας ἦλθε τάταρῆς ἀπὸ Θεσσαλονίκην. Χθὲς πρῶτῃ ἐξεκίνησεν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἔφερε προσταγὴν τοῦ πασᾶ ἐφένδη μας καὶ γράφει εἰς τὸ πουγιουρδί του. Ἄμα ὅπου διαβασθῆ νὰ ξεκινήσουν ἀπὸ ὅλα τὰ μοναστήρια ἀπὸ δύο ἄνθρωποι, οἱ πλέον εἰδήμονες καὶ πληρεξούσιοι, οἱ λόγον ἔχοντες καὶ ὁ ἄρχων Σπανδωνῆς ὁμοῦ, καὶ νὰ πηγαίνουν, ἔχοντες καὶ τὰς βούλλας τῶν μοναστηρίων των. Καὶ ἡ ἐκλογή ἔγινε μετὰ τοῦ ἀρχοντος. Καὶ ἀπὸ τὸ μοναστήρι μας ἐκλέχθη ὁ κύρ Θεόφιλος καὶ ὁ κύρ Δαμασκηνός. Καὶ μετὰ νὰ εἶναι βία, ἔγινεν ἀπόφασις τὴν Κυριακὴν πρῶτῃ (21 Μαΐου) νὰ εὑρεθῶσιν ὅλοι ἐδῶ, νὰ κινήσουν μετὰ τὴν λειτουργίαν καὶ ἐλπίζομεν νὰ εἶναι εἰς καλὸν τοῦ τόπου. Λοιπὸν ἡμεῖς, διὰ νὰ μὴ ἔλθουν οἱ ἐδικοί μας ἐδῶ καὶ κοπιᾶζουν, ἐπῆραμεν τὴν ἄδειαν νὰ κινήσουν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ν' ἀνταμωθοῦν εἰς Χιλιανδάρη ἢ Ἐσφιγμένου... καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν ταχείαν σας ἀπάντησιν μετὰ τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρόν μας, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ὡσάν τὸ προχθεσινόν, νὰ τὸ ἐμποδίσωμεν τοῦτο εἶναι ἀνεμπόδιστον, ἐπειδὴ θέλει νὰ ἀποκριθῆ καὶ διὰ τὸ ἀνάλογόν μας, ὅτι τὸ ἐπληρώσαμεν. Ἀπὸ ὅλα τὰ μοναστήρια εἶναι μέσα ἀπὸ ἕνας δύο καὶ ἀπὸ τρεῖς ἀπὸ μερικά, πλην ζητᾶ ἄλλους δύο ἀπὸ κάθε ἓν, διὰ νὰ ἀποκριθοῦν εἰς ὅ,τι ἤθελε τοὺς προβά-

1. A.B. 121/39 - 40.

2. A.B. 121/49.

3. A.B. 121/1. Ἐντὶ χρονολογίας σημειοῦται ἀπλῶς 1822 ἡμέρα 5η, ἀλλὰ ἐκ τοῦ περιεχομένου, συγκρινομένων καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν, δὲν μένει ἀμφιβολία, ὅτι ἐγράφη τὴν 18ην Μαΐου 1822.

λει. Ταῦτα ἀδελφικῶς καὶ μένομεν τὴν ἀπόκρισίν σας, ὅχι ἐναντίαν. 1822 ἡμέρα 5η, ὥρα τῆς νυκτὸς 7η». Οἱ ἐν τῷ Βατοπεδίῳ ἔσπευσαν τότε νὰ ἀπαντήσωσι καὶ ὁ γέρον Κοσμᾶς τοὺς ἀνταπαντᾶ τὴν 20ῆν Μαΐου ἰ.ε. : « Ἐλάβομεν τὸ ραβασίόν σας... Διὰ τὸν κύρ Θεόφιλον καὶ κύρ Δαμασκητὸν μᾶς γράφετε, ὅτι δὲν θέλουσι νὰ ὑπάγωσιν εἰς Θεσσαλονίκην. Ἡξεύρετε καλά, ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ἀπὸ τὸν κύρ Σπανδωνῆν, ὅλα τὰ ὑποκείμενα ὀνομαστὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μοναστήρια. Καὶ εἰ μὲ ἀπόφασιν δὲν θέλουσιν οἱ ἐδικοί μας νὰ ὑπάγωσι, νὰ ἐκλέξετε ἄλλους προεστῶτας, οὐχὶ τοὺς τυχάντας. Καὶ ἂν δυσαρραστήθῃ εἰς τοῦτο ὁ ἄρχοντας, ἔχετε νὰ ἀπολογηθῆτε. Καὶ ἕως αὖριον πρέπει νὰ μᾶς στείλετε τὰ ὀνόματά των νὰ τὰ γράψωμεν εἰς τὸν τσεκερὲν, ἐπειδὴ καὶ αὖριον μετὰ τὴν λειτουργίαν ἀναχωροῦν χωρὶς ἄλλο. Καὶ καθὼς ἀπὸ τὴν Λαύραν ἔχει νὰ πάγῃ ὁ Κωνστάντιος καὶ ὁ Θεόφιλος καὶ ἀπὸ τῶν Ἰβήρων ὁ Λεόντιος καὶ ὁ Συνέσιος καὶ ἀπὸ τὸ Χιλανδᾶρι ὁ Παντσελέμων καὶ ἄλλοι τοιοῦτος, στοχασθῆτε καὶ σεῖς τί ὑποκείμενα πρέπει νὰ στείλετε ».

Τὴν δὲ ἐπομένην, ἀφ' οὗ εἶχον ἤδη ἀπάντησιν εἰς τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιστολῇ των, συνεχίζουσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ² : « Καθὼς μᾶς ἐγράψατε, οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ μας τῆς συνοδίας αὖριον νὰ κινήσωσι νὰ ὑπάγωσι νὰ ἐξημερωθῶσι μὲ τὸν Ἐσφιγεμισίτην εἰς Χιλανδᾶρι... Τῶν τριῶν προεστῶν τὰ ὀνόματα εἶναι γραμμένα εἰς τὸν τσεκερὲν τὸν κοινόν μὲ δύο δούλους των. Ὅθεν προσοχὴ μεγάλη, μήτε κανεὶς παραπάνω νὰ ὑπάγῃ, μήτε κανεὶς παρακάτω, ὅτι καὶ τὰ δύο ἔχουσι κίνδυνον μέγαν. Νὰ τοὺς προδιαθέσετε, ὅτι νὰ μὴν ἀντιτείνουσι εἰς τὰ προβαλλόμενα τοῦ ἄρχοντος, ὅταν ὑπάγωσιν ἐκεῖ, καὶ νὰ τοὺς δώσετε καὶ τὴν βουλλαν τοῦ μοναστηρίου, ἐπειδὴ ἡμποροῦν νὰ γίνουσι γράμματα ἐκεῖ νὰ τὰ βουλώσουσι καὶ νὰ μὴν ἀντιτείνουσι ἐκεῖ, λέγοντες, ἡμεῖς ἐπληρώσαμεν καὶ δὲν βουλώνομεν. Ἡ εὐγενία του, καθὼς μᾶς εἶπεν, ἔχει τὴν φροντίδα τοῦ Βατοπεδίου ἢ φροντίς τοῦ Βατοπεδίου εἰς ἐμὲ στέκει. Μὴ σᾶς μέλει, ὅτι ὅλοι κοινῶς τὸν ἐδώκαμεν πληρεξουσιότητα νὰ μεταχειρισθῆ ὅτι τρόπους ἡμπορεῖ, νὰ ἐξαλείψῃ τὸ χρέος τοῦ τόπου, ὅπου ὑπεσχέθημεν εἰς τὴν Βασιλείαν, νὰ ἡμπορέσῃ μὲ μέσα νὰ πωλήσῃ ἀπὸ τὰ δύο μούλκια Βλαχίας καὶ Μπογδανίας τοῦ Κοινοῦ, Κουτρούζανι καὶ Τριῶν Ἱεραρχῶν... | 1822 Μαΐου 21 ». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. : « Παραγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς, ὅπου πηγαίνουν, νὰ ἐνθυμίσουσι τὸν ἄρχοντα ἐκεῖ... νὰ λάβωσιν... ἀπὸ τὸ Ὑψος του κατλακᾶν τῆς ἀποπληρώσεως τοῦ χρέους μας. Ἡξεύ-

1. Α.Β. 121/57.

2. Α.Β. 121/58¹.

ρετέ καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ ἄλλοι ὄλοι πηγαίνουν μὲ διάφορα πεσκέσια εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἄρχοντος καὶ τὸν νιόν του καὶ εἰς ἄλλους φίλους του. Δὲν ἤξεύρομεν, ἂν καὶ ἡ πανοσιότης σας ἔχετε τοιαύτην τὴν πρόβλεψιν». Τὴν δὲν ἐπομένην μεταδίδουσιν οἱ αὐτοί¹: « Αὐτὴν τὴν ὥραν ἐμίσευσε καὶ ὁ κύρ Σπανδωνῆς μὲ τοὺς πατέρας εἰς τοῦ Ζωγράφου καὶ πρέπει καὶ οἱ ἔδικοι μας τὸ βράδυ νὰ εὐρεθῶσιν εἰς Χελανδάρη, διὰ νὰ μὴ δυσκολευθοῦν ὕστερον ».

Καὶ τὴν 25ην ἰ.μ. πληροφοροῦσι²: « Κατὰ τὰς 4 ὥρας ἐπήγαμεν καὶ ἐξεκινήσαμεν τὸν Ἐμὶν ἀγᾶν, διότι, συμπεραίνομεν, ἐπειδὴ ἐπρόσταξε τὸν Σπανδωνῆν νὰ πηγαίη μέσα καὶ αὐτὸς μένει χωρὶς ἔργον, διότι δὲν ἔμειναν ἄσπρα νὰ συναῖξη, διὰ τοῦτο τὸν ἐσήκωσαν ἴσως ».

Πῶς ὅμως ὑπεδέχθη τόσον τὸν Σπανδωνῆν, ὅσον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθόντας Ἀγιορείτας, τὸ μανθάνομεν ἀπὸ τὰς ἀκολούθους δύο ἐπιστολάς. Ἡ πρώτη ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν ἐν τῇ Ἰ. Μ. Ἐσφιγμένου, ἀντικαταστήσαντα τὸν Εὐθύμιον, ἱερομόναχον Θεοφύλακτον, ἀπὸ τὸν μοναχὸν τῆς ἰδίας μονῆς Δανιὴλ περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα³: « ... Ἰδοὺ σᾶς εἰδοποιῶ τὴν κατάστασίν μας. Μᾶς ἐσήκωσαν ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν καὶ μᾶς ἔβαλαν εἰς τὸ Καβάζμπασι στὴν φυλακὴν εἰσε σκοτεινὸν τόπον καὶ μᾶς ἔβαλαν εἰς τὰ σίδηρα, ἀπὸ ἓνα ποδάρι σ' ἓνα σίδερο ἀπὸ δύο νομάτοι. Καὶ ἄρχισαν νὰ μᾶς παιδεύουνε τὴν νύχτα, διὰ νὰ μαρτυρήσουμε ἄσπρα, ὅπου νὰ πληρώσουμε τὸ χρέος μας. Ὅποιος τὸ πληρᾶνει τὸ χρέος του, τὸν ἀφήνει κεπάσι (;). Καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ δέσθε καὶ τὸν Θεὸν καὶ τὴν κυρὰ Παναγίαν ἡμέρα καὶ νύχτα καὶ νὰ μᾶς κάνετε παράκλησιν, διατὶ δὲν ἔχομεν ἐλπίς καὶ σωτηρία διὰ νὰ γλυτώσουμε... Ταῦτα καὶ καλὴν ἀντάμωσιν εἰς τὴν ἁνω Ἱερουσαλήμ. 1822 μαγιοῦ 31. Δανιὴλ μοναχὸς προσκυνητῆς ».

Ἡ ἑτέρα, ἀπευθυνομένη πρὸς τὴν Ἰ. Κοινότητα ἐξιστορεῖ τὰ κατὰ τὴν ἐπομένην ἀκολουθήσαντα⁴: « Ἀπόψε εἰς τὰς 6 ὥρας τῆς νυκτὸς ἀφοῦ μᾶς ἔδειραν ὄλους ἀνγλεῶς καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸν κύρ Σπανδωνῆν, τὴν πρὸ δύο ὥρῶν καὶ εὐρίσκεται ἡμιθανής, ἔφεραν προσταγὴν, ἂν δὲν τὸ οἰκονομήσῃ ὄλον τὸ χρέος τοῦ Ἁγίου Ὀρους ὁ κύρ Σπανδωνῆς, θέλουσιν τὸν ἀποθάνουν μὲ τυραννικὸν θάνατον, καθὼς καὶ ἡμᾶς ὄλους. Γράψατέ μας, πόσα ἠμπορεῖτε νὰ οἰκονομήσετε μετρητὰ καὶ ἀπὸ ἀσῆμι. Καὶ ὁ

1. A.B. 121/59.

2. A.B. 121/60 - 61.

3. Ἰδ. Ἀρχεῖον Ἐσφιγμένου. Τὴν ἔχει δὲ καὶ ὁ Γ. Παχώμιος εἰς τὴν χειρόγραφον ἱστορίαν τῆς Μ. Ἐσφιγμένου, σελ. 1067¹.

4. A.B. 120/95.

κὺρ Σπανδωνῆς ὑπεσχέθη ὑποκάτω εἰς τὸ ξύλον ὅλην τοῦ τὴν περιουσίαν, κινήτην καὶ ἀκινήτην, ἥτις συμποσοῦται ὑπὲρ τὰ 1000 πουργία. Πλήν, καθὼς εἶναι ἡ περίστασις, δὲν πιστεύομεν νὰ δυνηθῇ νὰ εἴρῃ αὐτὴ 500 γρόσια. Νὰ παρακινήσετε τοὺς Βατοπεδινούς καὶ Φιλοθεΐτας, ὡς δυνατούς, διότι ἐξ ἐναντίας τὸ θέλουσιν μετανοήσει, ὅτι τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Νὰ στείλουν καὶ τὰς βούλλας των καὶ νὰ στείλετε 4-5 εἰς Σκόπελον πρὸς τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς διὰ νὰ ἔλθουν. Εἶδὲ νὰ στείλουν τοὺς θησαυρούς των διὰ νὰ ἀπαλλαχθῶμεν ἀπὸ τὰ δεινά. | 1822 Ἰουνίου 17, ὥρα 7^η τῆς νυκτός». Ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαὶ 35 μοναχῶν.

Τὴν ἰδίαν δὲ ἡμέραν, γράφοντες καὶ εἰς τοὺς Βατοπεδινούς, παρακαλοῦσι¹: « Προφθάσατέ μας μὲ ὅσα ἀσημικὰ ἀκόμη σᾶς εὐρίσκονται καὶ μὲ ὅσα μετρητά ».

Τὴν 4^{ην} δὲ Ἰουνίου ἰ.ε. « οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ προϊστάμενοι » γράφουσι πάλιν²: « Μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἐξεπεζεύσαμεν καὶ ὄχι μόνον ἡμῖν ἠσφαλίσαμεν τοὺς πόδας εἰς τὸ τυραννικὸν ξύλον καὶ δις ραβδιζόμενοι εἰς τοὺς πόδας, οὐκ ὀλίγας τὸν ἀριθμὸν, ἔχομεν καὶ τὴν λύπην θεωροῦντες τὴν εὐγενίαν τοῦ σιδηροδέσμιου καὶ δεδαρμένου. Οἱ Βατοπεδῖνοι καὶ Φιλοθεΐται ἐφυγον. Χωρὶς ἀναβολὴν νὰ ἀκολουθήσουν καθὼς τοὺς προεγράψαμεν τῇ πρώτῃ τρέχοντος, διότι μεγάλως ἔχουν νὰ πειραχθοῦν. Εἶναι ἀπόφασις εἰς 5 ἡμέρας νὰ τελειώσῃ ὅλος ὁ λογαριασμός, εἶδὲ εἴμεθα ὅλοι κοινῶς χαμένοι. 1822 Ἰουνίου 4 ».

Κατὰ τὴν τῶν τοιοῦτων βασάνων τῶν εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθόντων Ἀγορειτῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων μάλιστα ἦσαν ἐκ τῶν « τὰ πρῶτα φερόντων » εἰς Ἅγιον Ὄρος, ὅπως εἶδομεν ἀνωτέρω, καὶ τῶν ἀπεγνωσμένων ἐκκλήσεων αὐτῶν, μία ἐκάστη ἐκ τῶν ἱερῶν Μονῶν καταβάλλει κάθε προσπάθειαν, ὅπως, πληρώνουσα τὸ ἀναλογοῦν αὐτῆς, ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν φυλακῇ καὶ βασάνοις μοναχῶν αὐτῆς. Τὸ ὅτι δὲ ἀφέθησαν ἐλεύθεροι οἱ Βατοπεδῖνοι καὶ Φιλοθεΐται, διότι εἶχον ἤδη ἐξοφλήσει τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν³ τοὺς παρεκίνηει ἔτι περισσότερο, ἵνα δι' οἰουδήποτε μέσου ἐξευρωσι τὰ ἀπαιτούμενα γρόσια.

Καὶ πρῶτον συλλέγουσι παρὰ τῶν ἰδίων μοναχῶν, ὅσα ἦτο δυνα-

1. A.B. 120/94.

2. A.B. 120/96.

3. Τότε κατὰ τὸν Δοσίθεον (σ. 178) ἀπὸ τὰς βασάνους ἀπέθανον εἰς τὴν φυλακὴν καὶ οἱ Κωνσταντιναὶ Συνέσιος καὶ Τιμόθεος.

4. Τὴν 7^{ην} Ἰουνίου 1822 μάλιστα οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδῖνοι πληροφοροῦσι τοὺς Προϊσταμένους τῆς Μονῆς αὐτῶν: « Ἡμεῖς τὸν κατακλιῶν τὸν ἐλάβομεν περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνός ».

τόν, ἢ δι' ἀπλῆς συνεισφορᾶς αὐτῶν ἢ καὶ διὰ δανεισμοῦ. Ἐκτὸς τούτου ἐκποιοῦσι τὰ ἐκ πολυτίμων μετάλλων εὐρισκόμενα εἰς τὰς μονὰς εἶδη καὶ τέλος προσπαθοῦσι νὰ ἐξεύρωσι χρήματα δανειζόμενοι ἐπὶ ἐνεχυρῶν ἢ καὶ πωλοῦντες πολύτιμα ἀντικείμενα ἢ καὶ αὐτὰ τὰ ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους κτήματα τῶν μονῶν.

Τὴν 7ην Ἰουνίου 1822 καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ παρακαλοῦσι τοὺς Βατοπεδινούς, ὅπως τοῖς δανείσωσι πενήντα χιλιάδας χρυσίων², ἀλλὰ τὸ ποσὸν ἦτο τόσον μέγα, ὥστε οἱ Βατοπεδινοὶ τὴν 20ην Ἰουνίου ἰ.ξ. δίδουσιν ἀρνητικὴν ἀπάντησιν εἰς αὐτούς³.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐξουσιοδοτοῦσι τὴν 13ην ἰ.μ. τὸν συνάδελφον αὐτῶν Χ' Ἀκάμιον, ὅπως, ἢ διὰ δανείου ἐπὶ ἐνεχυριάσει κτημάτων τῆς Μονῆς, ἢ διὰ πωλήσεως αὐτῶν, ἐξεύρη χρήματα⁴.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνοι οἱ Χιλανδαρινοὶ, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦσι, διὰ πωλήσεως ἢ ἐνεχυριάσεως κτημάτων τῆς μονῆς αὐτῶν νὰ πορισθῶσι χρήματα.

Κατὰ τοὺς ἐν Καραῖς Βατοπεδινούς⁵: «Ἐκ στόματος εἰπῶθη, ὅτι ἐδόθη ἄδεια νὰ ὑπάγωσιν εἰς Σέρρας 1 Κουτλουμουσιανός, 1 Ἰβηρίτης καὶ 1 Λαυριώτης», διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Τὴν δὲ 24ην Ἰουνίου ἰ.ξ. οἱ Ἰβηρίται παρακαλοῦσι καὶ αὐτοὶ τοὺς Βατοπεδινούς, ὅπως τοῖς χορηγήσωσι δάνειον, γράφοντες πρὸς αὐτούς⁶: «Σχεδὸν τὸ πλείστον τοῦ χρέους μας οἰκονομήθη, τὰ μὲν ἐξ ὧν εὐρέθησαν εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν μετρητά, τὰ δὲ ἐκ τοῦ οὐπερ ἐναπελείφθη μετὰ τὴν ἀποδημίαν τῶν ἀδελφῶν εἰς σκευὴ τῆς μονῆς ἀργυρίου καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ τοῦ οὐπερ πρὸ μακροῦ παρεδώκαμεν μετοχίου ἐνέχυρον εἰς Θεσσαλονίκην πρὸς τὸν Χ' ἀγῶν μετόχιον ἐκεῖνο εἰς Σέρρας⁷. Δοκιμάζομεν ἤδη στενοχωρίαν διὰ γρ. 12 χιλιάδας πρὸς τελείαν ἐξόφλησιν καὶ ἀπαλλαγὴν τοῦ χρέους μας πρὸς τὴν ἐνδοξότητά του». Καὶ καταλήγουσι μὲ τὴν παράκλησιν, ὅπως οἱ Βατοπεδινοὶ τοῖς δανείσωσι τὸ ποσὸν τοῦτο, λαμβάνοντες παρ' αὐτῶν σχετικὴν ὁμολογίαν. Φαίνεται δέ, ὅτι, ἐπειδὴ τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν ἦτο μέγα, τοῖς τὸ ἐδάνεισαν οἱ Βατοπεδινοὶ.

1. Πρβλ. κατωτέρω.

2. Α.Β. 120/97.

3. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

4. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

5. Α.Β. 121/67 τῆς 16 Ἰουνίου 1822.

6. Α.Β. 120/100.

7. Πρβλ. κατωτέρω.

Ἐξ ἄλλου ἢ Ἰ. Κοινότης γράφει τῇ 20ῃ ἰ.μ. πρὸς τὸν Σπανδιώ-
νῃν, συλλυπομένη αὐτόν, δι' ὅσα ἐδεινοπάθει χάριν τοῦ Ἁγίου Ὁρους,
καὶ παρακαλοῦσα αὐτόν, ὅπως μὴ διστάσῃ « νὰ παραδώσῃ διὰ λογαρια-
σμόν μας εἰς τὸν χαζνὲ τοῦ ὑψηλοτάτου πασιᾶ ἐφέντη μας καὶ τὸ πρὸς
αὐτὴν χρέος τοῦ Μουράτ ἐφέντη, τὸ ὁποῖον δέχεται ἡ Ὑψηλότης του
ἂ κόντο τοῦ χρέους μας, τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μὴν διστάζῃ καθόλου
περὶ τῆς πληρωμῆς τούτου, τοῦ πρὸς αὐτόν γενησομένου χρέους μας
μὴν ἀμφιβάλλουσα (ἢ εὐγενία του) διόλου, ὅτι εἰμεθα ἔτοιμοι νὰ τοῦ
παραδώσωμεν οἰονδήποτε εἶδος ἐνέχυρον ἤθελε μᾶς ζητήσῃ, πολῦτιμα,
ὑποστατικά μας καὶ ἕ,τι ἄλλο ἀκίνητον ἢ κίνητον πρᾶγμα ἤθελε θελήσει...
(καὶ) εἰς ὀλίγον καιροῦ διάστημα, ἄνεσιν λαβόντες, θέλομεν καταβάλει
παντοίους τρόπους εἰς τὸ νὰ ἀποπληρώσωμεν τόσον αὐτά, τὰ τοῦ Μου-
ράτ ἐφέντη, ὅπου θέλει μᾶς δώσει, ὅσον καὶ τὰ ἄλλα, ὅπου μέχρι σήμε-
ρον μᾶς ἐδάνεισεν ».

Οἱ δὲ Δοχειαρίται, ἀποστέλλοντες εἰς τὸ Βατοπέδι ἐν ζεῦχος ἐξα-
πτερύγων, παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς δώσωσι δάνειον 1000 - 2000 γρα-
σίων, « διὰ νὰ ξεσυκλαβώσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ μοναστήριόν μας »¹. Ἀγνω-
στον ἡμῶς ἂν ἐπέτυχον τοῦ αἰτουμένου.

Φαίνεται δὲ ὅτι, κατόπιν τῶν ἐξαιρετικῶν προσπαθειῶν των καὶ οἱ
Φιλοθεῖται καὶ οἱ Ἰβηρίται καὶ οἱ Κουτλουμουσιανοὶ κατόρθωσαν νὰ
πληρώρωσι τὸ ἀνάλογον αὐτῶν ἐκ τῶν 3 χιλ. πουγγίων, διότι τὴν 3ῃν
Ἰουλίου ἰ.ἔ. οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ μεταδίδουσι² : « ...Βατοπεδινοί,
Φιλοθεῖτες, Ἰβηρίται καὶ Κουτλουμουσιανοὶ χρεωστοῦν ἀκόμη ἀπὸ τὰ
300 πουγγιά, τὰ γνωστά σας, ὅπου εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκράτησεν ἀκόμη
καὶ τὰ 50 πουγγιά ἄσπρα χαζνὲ ρίζικο, τὰ ὅποια μᾶς ζητοῦν ἀφεύκτως
τὸ ἀνάλογόν των. Κάμετε τὸν λογαριασμόν σας καὶ νὰ συναχθῶσι μὲ
πρῶτον καὶ νὰ σταλθῶσι, διὰ νὰ μὴ ἔλθῃ ἐπίσημος μουμπασίρης.
Προσέτι νὰ στείλουν οἱ Βατοπεδινοὶ 2000 γρ. διὰ τὸ μίρι τους καὶ 500
μουμπασιριάτικα ».

Πόσον ἦτο τώρα τὸ ἀνάλογον τῶν Βατοπεδινῶν εἰς τὰ 300 ταῦτα
πουγγιά δὲν μαρτυρεῖται εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Μόνον εἰς ἐπιστο-
λὴν τῶν ἐν Καραῖς Βατοπεδινῶν τῆς 10ῆς Ἰουλίου ἰ.ἔ. ἀναγιγνώσκο-
μεν⁴ : « Ὁ Μουράτ ἀγᾶς μετὰ πολλὰς παρακλήσεις εὐχαριστήθη νὰ τὰ

1. A.B. 121/73.

2. A.B. 120/99.

3. A.B. 121/80.

4. A.B. 121/84.

οικονομῆσιν πρὸς τὸ παρὸν ἐξ ἰδίων του καὶ νὰ τὰ λάβῃ μετὰ 15 ἡμέρας. Θέλει νὰ τῷ στείλετε ὁμολογίαν χρεωστικὴν ἐνσφράγιστον διὰ 3.500, ὅπου μετὰ 15 ἡμέρας νὰ τῷ μετρήσετε».

Δὲν γίνεται ὅμως ἀπὸ αὐτὰ φανερόν, ἂν τὸ ποσὸν αὐτὸ ὀλόκληρον εἶχε καταβληθῆ ἀπὸ τὸν Μουράτ διὰ τὸ ἀνάλογον τῶν Βατοπεδινῶν ἀπὸ τὰ 300 πουργιά, οὔτε καὶ ἔν μόνον ταῦτο ἦτο δι' αὐτό.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ πασᾶς εἰς Θεσσαλονίκην ἀποφασίζει, ὅπως οἱ ἄγιορεῖται, ἔναντι τῶν ἀξιουμένων παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τούτους, παραδώσωσι ὀλόκληρον τὴν ἐσοδείαν τῶν λεπτοκαρυῶν. Σχετικὰ οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδῖνοι γράφουσι τὴν 3ην Ἰουλίου 1822¹: « Πρὸς τούτους καὶ περὶ τοῦ περιελθόντος (sic) ἐγκυκλίου διὰ τὰ λεπτόκαρα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τὰ ὁποῖα ὄλα ζητεῖ τὸ Ὑψος του με πουργιουρουλδὶ διὰ νὰ λάβῃ εἰς τὸ χρέος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, καὶ περὶ τούτου, συσκεφθέντες, νὰ μᾶς ἀποκριθῆτε, τί πρέπει νὰ ἀποκριθῶμεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην». Κατὰ τοὺς ἰδίους οἱ ἐν τῇ Ἱ. Κοινότητι σκέπτονται νὰ γράψωσι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι « καὶ ὁ ἀγᾶς μας πρὸς τὸ Ὑψος του καὶ ἡμεῖς ἰδιαίτερος καὶ πρὸς τὸν κὺρ Σπανδωνῆν καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς, μήπως γίνῃ καμμιά συγκατάβασις καὶ χαρισθῶσι τὰ ἡμίση κᾶν. Ἴσως με αὐτὸ γίνῃ τρόπος νὰ συναχθῶσι. Διότι ἀλλέως δὲν εἶναι τρόπος νὰ συναχθῶσι, καθότι χρειάζονται τόσα ἐξοδα εἰς φαγοπότια καὶ ἡμερομίσθια καὶ οἱ ἔχοντες τὰ λεπτόκαρα ἀλλέως δὲν ἠλπίζον νὰ τὰ συνάξωσι. Μ' ὄλον τούτο κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὸ ἐξῆς εἶναι ἀμετάθετος προσταγή, νὰ μὴ πωληθῆ οὔτε μιὰ ὀκα νὰ ἔβγωσιν ἐξω, διότι καὶ ὁ πωλητὴς καὶ ὁ ἀγοραστὴς εἶναι χαμένοι».

Ἄν ὅμως ἔγραψαν καὶ ποῖαν ἀπάντησιν ἔλαβον ἐπὶ τούτου, δὲν γνωρίζομεν. Μόνον τὴν 26ην ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ μᾶς πληροφοροῦσι τὰ ἀκόλουθα²: « Γράφουσι (ἐκ Θεσσαλονίκης) καὶ διὰ τὰ λεπτόκαρα, νὰ συναχθῶσιν 100.000 πινάκια καὶ, ὅσα εἶναι περισσότερα νὰ μείνωσι». Καὶ τὴν 12ην Αὐγούστου ἰ.ε.³: « Χθὲς ἔγραψαν εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν, ὅτι οἱ καλόγηροι ἐγιατίρδισαν 400 πουργιά ἄσπρα εἰς 100.000 πινάκια καὶ ἔπιασαν καὶ καράβι ἀπὸ Θεσσαλονίκην νὰ ἔλθῃ εἰς Δάφνην, διὰ νὰ ἐμπαρκαρισθοῦν ἀπὸ ἐκεῖ 40.000 πινάκια. Καὶ τὸν ἔκαμε χαβαλὲ νὰ τὰ συνάξῃ ἡ ἐνδοξότης του. Οἱ Κελλιῶται νὰ τὰ κουβαλήσουσιν εἰς τὸν ξηροποταμινὸν ἄρσανᾶν. Ἐκεῖ εἶναι ἄνθρωποι τοῦ Μουράτ ἀγᾶ καὶ καλόγε-

1. A.B. 121/82.

2. A.B. 121/93 - 94.

3. A.B. 121/99.

ροι, ὅπου τὰ μετροῦν καὶ τὰ γράφουν. Καὶ νὰ ἀρχίσουν ἀπὸ αὔριον νὰ κουβαλοῦν ».

Τὴν δὲ 30ὴν ἡ.μ. ἀναγγέλλουσι καὶ παραγγέλλουσι¹ : « Χθὲς βράδῃ ἦλθεν εἰς Δάφνην τὸ καράβι, διὰ νὰ φορτώσῃ τὰ λεπτόκαρα, εἰ δυνατόν, εἰς τρεῖς ἡμέρας. Νὰ στείλετε ἀμέσως νὰ βιάσῃτε τοὺς κελλιώτας, νὰ τὰ κατεβάσουν τὸ ὀγληγορώτερον ὅλα καὶ ἕως τὸ βράδῃ νὰ μᾶς στείλετε τρία μουλάρια νὰ κουβαλήσουν μερικὰ λεπτόκαρα, ὅπου εἶναι ἐδῶ ».

Καὶ τὴν ἑβδόμην Σεπτεμβρίου ἡ.ε. μεταδίδουσιν οἱ αὐτοὶ πάντοτε² : « Σήμερον... γράφουν διὰ τὰ λεπτόκαρα... νὰ μὴ σφετερισθοῦν. Τὸ καράβι ἐφάρτωσεν ἕως εἴκοσι χιλιάδες πινάκια καὶ ἕως καὶ σήμερα ἐκίνησε. Τὰ δὲ ἐπίλοιπα, ὅπου ἐμείνανε, εἶναι προσταγὴ τοῦ Μουράτ ἀγά, κάθε μοναστήρι νὰ στείλῃ ἄνθρωπον εἰς τὰ κελλιά του, νὰ μετρήσῃ τὰ ὅσα ἐμείναν, καὶ νὰ στείλετε κατάστιχα, χωρὶς νὰ τολμήσῃ τινὰς ἢ νὰ κρύψῃ ἢ νὰ πουλήσῃ ». Τὴν δὲ ἐνάτην ἡ.μ. συνεχίζουσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ³ : « Προχθὲς σᾶς ἐγράψαμεν νὰ καταγράψετε τὰ ἐναπομείναντα εἰς τὰ ἐδικὰ μας ὅρια λεπτόκαρα καὶ νὰ μᾶς στείλετε κατάστιχον, διὰ νὰ γράψωμεν εἰς Θεσσαλονίκην, ἐπειδὴ γράφουσι, τῶσον ἢ εὐγενεία του (ὁ Σπανδωνῆς), ὅσον καὶ οἱ πατέρες γράμματα ἐπάνω εἰς τὰ γράμματα, νὰ τοὺς στείλωμεν κατάστιχον, πόσα ἐμείναν ἀκόμη, διὰ νὰ στείλωσι πλοῖον νὰ φορτώσῃ, καθότι βιάζονται καὶ αὐτοὶ ἀνυπομόνως ὑπὸ τῆς ἐξουσίας νὰ στείλωσιν. Ὅθεν, ἅμα ὅπου λάβετε τὸ παρὸν μας, νὰ μᾶς στείλετε τὸ κατάστιχόν σας χωρὶς ἄλλο, ἐπειδὴ ἀναγκαιῶς θὰ ἀποκριθῶμεν εἰς Θεσσαλονίκην ».

Τὴν δὲ 15ην ἡ.μ. ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος γράφει⁴ : « Ἀμέσως τώρα νὰ διορίσετε τοὺς κελλιώτας, νὰ καταβιβάσωσιν ὅλα τὰ λεπτόκαρα εἰς τὸν ξηροποταμινὸν ἀρσανᾶ ἕως τὸ ἐν, διότι ἔρχεται τὸ καράβι ». Καὶ τὴν 21ην ἡ.μ.⁵ : « Νὰ στείλετε 4-5 ἀνθρώπους ἢ ἀπὸ τὴν σκήτην ἢ ἀπὸ τὸ μοναστήρι, νὰ παστρεύσουν τὰ λεπτόκαρα τοῦ Ἀγίου

1. A.B. 121/103.

2. A.B. 121/104. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἀχρονολόγητος. Ἐπειδὴ ὅμως ἢ ὑπ' ἀριθ. 112 τοῦ αὐτοῦ κώδικος, ἔχει χρονολογίαν 9 Σεπτεμβρίου ἡ.ε. καὶ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀχρονολόγητον ταύτην ἐπιστολὴν, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς, ἀρχίζει : « Προχθὲς σᾶς ἐγράψαμεν νὰ καταγράψετε τὰ ἐναπομείναντα λεπτόκαρα... » μᾶς βοηθεῖ, ὥστε νὰ ὀρίσωμεν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐγράφη.

3. A.B. 121/112.

4. A.B. 121/111.

5. A.B. 121/115.

ἸΑθανασίου, διότι εἶναι ἀνάγκη καὶ δὲν προφθάνουν αὐτοὶ μόνοι». Τὴν 27ην ὅμως ἡ.μ. οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει γράφουσι¹: « Διὰ τὰ ἀξεφλούδιστα λεπτόκαρα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐλθῶσιν ἄνθρωποι ἀπ' ἐξω, ἐπειδὴ οὔτε μισθοὺς ἔχομεν, οὔτε τροφάς. Καὶ ἐλπίζομεν νὰ οἰκονομηθῶσι ».

Τὸ πλοῖον δὲ δὲν ἔρχεται ἀκόμη. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ πασῶς διατάσσει, ὅπως αἱ μοναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχον ἐξοφλήσει τὸ ἀνάλογόν των, παραδώσῃσι ὅλα τὰ χαλκᾶ σκεύη αὐτῶν καὶ τὸ μολύβι ἀκόμη τῶν ἐκκλησιῶν των, ἵνα μεταφερθῶσι μετὰ τὸ αὐτὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον θὰ παρελάμβανε τὰ λεπτοκάρα, εἰς Θεσσαλονίκην. Εἰς ἐπιστολῇν τῶν ἐν τῇ Ἰ. Συνάξει πρὸς τὸν εἰς Βατοπέδι εὐρισκόμενον Μουράτ ἁγᾶν τῆς 28ης Σεπτεμβρίου 1822, ἀναγιγνώσκομεν²: « Ὑὲς πάλιν με ἐπίτηδες πεζὸν ἐλάβομεν γράμμα τῶν ἐν φυλακῇ καλογῆρων, εἰς τὸ ὅποιον πάλιν μᾶς γράφουσιν, ὅτι εἶναι ἀπόφασις τοῦ ὑψηλοτάτου πασᾶ ἐφένδη μας, τὰ μολύβια καὶ τὰ μπακιρικὰ τῶν δώδεκα μοναστηρίων νὰ κατέβωσιν εἰς τὸν ξηροποταμινὸν ἄρσανᾶν νὰ εἶναι ἔτοιμα, ὥστε, ὅταν ἔλθῃ τὸ καράβι νὰ βαλθῶσι σαβούρα καὶ ἔπειτα νὰ φορτωθῶσι τὰ λεπτόκαρα, ἐπειδὴ, λέγουσι, τὰ ὑπεσχέθησαν εἰς τὸ Ὑψος του, διὰ νὰ ἀπογεμισθῇ ἡ ποσότης τῶν λεπτοκαρῶν ».

Ἐπειδὴ ὅμως αἱ μοναί, αἵτινες εἶχον κατορθώσει νὰ ἐξοφλήσῃσι τὸ ἀνάλογόν των, δὲν ἐπεθύμουν, ὅπως ἀφαιρεθῶσι τὰ μολύβδινα καλύμματα τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἄλλων μονῶν, καὶ ἐπειδὴ εἶχον κατορθώσει νὰ κερδίσωσιν ὑπὲρ τῆς γνώμης αὐτῶν καὶ τὸν Μουράτ ἁγᾶν, συνεχίζουσιν εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα των πρὸς αὐτόν³: « Καί, ἐπειδὴ ἡ ἐνδοξότης του εἰς τὸ χθεσινὸν πρὸς ἡμᾶς ραβάζει τῆς μᾶς διέταττε νὰ λάβωμεν ἔτι ὑπομονήν, ἕως νὰ γράψετε διὰ τοῦτο, τώρα πάλιν, λαβόντες τὸ ἀπὸ Θεσσαλονίκης πέντε ἡμερῶν σήμερον γράμμα, δὲν λείπομεν πάλιν κατὰ χρέος μας νὰ τὴν ἰδεάσωμεν, παρακαλοῦντες νὰ μᾶς δώσῃ τὴν πατρικὴν τῆς συμβουλῆν, πῶς πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν. Δηλονότι νὰ σταθῶσι τὰ μολύβια, ἕως νὰ γράψετε, ἢ νὰ γίνῃ ἀρχὴ νὰ καταβιβάζωνται εἰς τὸν ἄρσανᾶν; ». Ὡς φαίνεται δὲ ἀπὸ τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα

1. Α.Β. 120/115.

2. Α.Β. 120/114.

3. Τὴν προηγουμένην 27ην Σεπτεμβρίου 1822, εἶχον γράψῃ « οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν Λόντζαν » πρὸς αὐτόν: « Προεγράψαμεν τῇ ἐνδοξότητι τῆς καὶ περὶ τῆς καταβάσεως τῶν μολυβιδῶν ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν μὴ ἐκκληρωσάντων τὸ ἴδιον χρέος 12 μοναστηρίων... τί νὰ κάμωμεν, καὶ εἰς τοῦτο μὴ ἡξεύροντες ἀντῷ ὄντι εἶναι προσταγὴ ἀμετάθετος τοῦ Ὑψους του, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ ἐπὶ τούτου τὴν προσταγὴν τῆς » (Β. 120/115).

ἐπιστολῆς τῆς 11ης Ὀκτωβρίου ἰ.ε.¹, «τὸ πλοῖον, ὅπου ἦλθε διὰ τὰ λεπτόκαρα καὶ τὰ μπακίρικα βιάζεται νὰ φύγῃ», εἶπεν ἐπιτευχθῆ ὅπως μὴ καταβιβασθῶσι αἱ μολύβδινα σκέπαι τῶν ἐκκλησιῶν.

Διὰ δὲ τὰ μπακίρικα, καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πλοίου, ὁ ἀρχιμ. Ἰάκωβος γράφει τὴν μεθεπομένην 13^η Ὀκτωβρίου 1822²: «Ἀπὸ τὰ 12 μοναστήρια τοῦ Ἐσφιγμένου καὶ Ξενοφῶντος εἶπον, ὅτι δὲν ἔχουν μπακίρια. Τοῦ Ἐσφιγμένου μάλιστα ἔγραψεν εἰς τὴν Κοινότητα, ὅτι δὲν ἔχει. Τὸ καράβι ἐλπίζομεν ἕως τὸ βράδυ, ἢ αὐριον νὰ φορτώσῃ τελείως».

Ἄλλος τρόπος ἐξευρέσεως χρημάτων, πρὸς κορεσμόν τῆς ἀπληστίας τοῦ πασᾶ, καὶ μάλιστα ὡς σπουδαιότερος, εἶχε θεωρηθῆ ἀπὸ πολλοῦ, ἢ πώλησις ἢ ἐνεχυρίασις τῶν διαφόρων κτημάτων τῶν μονῶν, τῶν ἐκτὸς τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἄθωνος.

Ἦδη τὴν 16ην Ἰουνίου 1822 εἰς ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν ἀναγιγνώσκει τις³: «Ἐκ στόματος εἰπώθη, ὅτι ἐδόθη ἄδεια νὰ ὑπάγωσιν εἰς Σέρρας 1 Κουτλουμασιανός, 1 Ἰβηρίτης, 1 Λαυριώτης».

Τὴν δὲ 3ην Ἰουλίου ἰ.ε. οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει γράφουσι πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς⁴: «Ἐπειδὴ ἐγένετο ἀπόφασις τοῦ πασᾶ, νὰ ἀποσταλῶσι πληρεξούσιοι εἰς Βλαχίαν, διωρίσθησαν ὁ Ἰβηρίτης Σίλβεστρος καὶ Κουτλουμουσιανὸς Κύριλλος καὶ δύο Βατοπεδινοὶ καὶ ἐτοιμάσατέ τους». Καὶ τὴν αὐτὴν οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν (τῶν Βατοπεδινῶν) προσθέτουσι⁵: «Οἱ ζητούμενοι... ἀδελφοί, πρέπει νὰ διορισθῶσιν ἀμέσως, νὰ ἐλθῶσιν ἐνταῦθα, διὰ νὰ γίνωσι τὰ γράμματα καὶ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς Θεσσαλονίκην τὸ συντομώτερον, διότι δὲν ἐπιδέχεται ἀργοπορίαν οὐδεμίαν». Καὶ τὴν ἐπομένην συνεχίζουσι⁶: «Χθὲς σᾶς ἐγράψαμεν περὶ ἐκλογῆς τῶν δύο ζητουμένων ἀδελφῶν, διὰ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς Θεσσαλονίκην διὰ Βλαχίαν. Ὅλη ἡ Σύναξις συμφωνεῖ, ἐκτὸς τοῦ Θεοφίλου, ὅποιους ἐκλέξει τὸ μοναστήρι, τὸν δεχόμεθα, καὶ νὰ ἀπέλθωσι τὸ συντομώτερον. Σᾶς περικλειομεν καὶ τὰ πρωτότυπα (:) τῆς Βλαχίας γραμμάτων, τὰ ὅποια ἐσχεδιάσεν ὁ κύρ Συνέσιος ὁ Ἰβηρίτης». Καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν⁷: «Ἐλάβομεν καὶ τὰ περικλεισθέντα τῶν ἀδελφῶν... καὶ

1. Α.Β. 120/121.

2. Α.Β. 121/121.

3. Α.Β. 121/67.

4. Α.Β. 120/102.

5. Α.Β. 121/80.

6. Α.Β. 121/82.

7. Α.Β. 121/83.

τὰ πρωτότυπα τῆς Βλαχίας. Ἀπορούμεν, πῶς δὲν ἐπληροφορήθητε περὶ τῶν διωρισμένων δύο ἀδελφῶν, τοῦ τε Ἰβηρίτου καὶ τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ, ὅτι εὐρίσκονται εἰς Θεσσαλονίκην, περιμένοντες τοὺς ἀπ' ἐδῶ ζητούμενους».

Ἐκτὸς τούτων δέον νὰ σταλῶσι καὶ ἄλλοι διὰ Σέρρας. Τὴν 10ην Ἰουλίου 1822 οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ ὑποδεικνύουσιν¹: «Οἱ ἀδελφοί, ἔπου γράφετε ὅτι θὰ στείλετε εἰς Σέρρας, πρέπει νὰ εἶναι γνωστοὶ καὶ ἐπιστήθιοι τοῦ Ἀρχιερέως». Καὶ τὴν μεθεπομένην ὁ Γ. Κοσμάς μεταδίδει²: «Οἱ Ἰβηρίται εἶναι ἔτοιμοι νὰ υπάγωσιν εἰς Σέρρας μὲ τὸν καλοβόν των καὶ ἰσως ἕως τὴν Παρασκευὴν μισεύσουν. Εἶναι διωρισμένος ὁ ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος καὶ ὁ Γέρο Ραφαήλ καὶ πηγαίνουνσι διὰ νὰ οἰκονομήσωσι...».

Ἐνῶ ὅμως οἱ διὰ Βλαχίαν προοριζόμενοι εὐρίσκονται τὴν 15ην Ἰουλίου ἰ.ε. εἰς Θεσσαλονίκην³, ὁ πασᾶς δὲν τοὺς ἐπιτρέπει ὅπως ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν⁴. Ὁ πασᾶς ἐβιάζετο νὰ εἰσπράξῃ χρήματα καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ περιμένῃ. Πρὸς τοῦτο μηχανεύεται διαφόρους τρόπους, οἵτινες θὰ τῷ προσεπύριζον ταχύτερον τοιαῦτα. Τῇ 19ῃ Ἰουλίου οἱ εἰς Καρυὰς Βατοπεδινοὶ γράφουσιν⁵: «Αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἦλθεν ἀπὸ Θεσσαλονίκης γράμμα, τὸ ὁποῖον γράφουσιν οἱ ἐκεῖ ἀδελφοί, λέγοντες, νὰ τὸ ἀντιγράψωμεν καὶ νὰ τὸ σφραγίσωμεν μὲ τῆς Κοινότητος τὴν σφραγίδα καὶ νὰ τὸ στείλωμεν πρὸς τὴν εὐγενίαν του, παρακαλοῦντες τον, νὰ μὴ διαστάσῃ νὰ δώσῃ διὰ λογαριασμόν μας εἰς τὸν χαζινὲ τοῦ Ὑψηλοτάτου καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν χρέος τοῦ μουφτῆ ἐφένδῃ, τὸ ὁποῖον δέχεται τὸ Ὑψος τοῦ ἀκόντο τοῦ χρέους μας, ὑποσχόμενοι, ὅτι εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ παραδώσωμεν ὁποιαδήποτε εἶδος ἐνέχυρα ἤθελε μᾶς ζητήσῃ, πολῦτιμα, ὑποστατικά μας, ἢ ἕτι ἄλλο κινητὸν ἢ ἀκίνητον πρᾶγμα μας ἤθελε

1. Α.Β. 121/84.

2. Α.Β. 121/85.

3. Τὴν 13ην Ἰουλίου 1822 γράφει ὁ Κοσμάς ἀπὸ τὰς Καρυὰς εἰς Βατοπέδι (Α.Β. 121/86). «Οἱ διὰ Βλαχίαν διωρισμένοι ἀδελφοί μας, ἄς εἰτοιμασθῶσι καὶ οἱ τεσκερέδες ἀπὸ τὸν ἀγῶν μας δίδονται». Καὶ τὴν μεθεπομένην, 15 ἰ.μ., «Ἄπαντες οἱ ἐν φυλακῇ καὶ ἔξω παρευρεθέντες πατέρες καὶ ἀδελφοί» γράφουσιν ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην. «Σήμερον ὥρα ἔβη πρωὶ ἦλθαν οἱ διωρισμένοι ἔξαρχοι διὰ Βλαχομπογδανίαν. Ὡς τόσον καλὰ - καλὰ δὲν ἀνταμώθημεν».

4. Τὴν 26ην Ἰουλίου ἰ.ε. γράφουσιν οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ (Α.Β. 121/93 - 94): «Σήμερον γράφουν ἐκ Θεσσαλονίκης οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὁ κὸρ Σπανδωνῆς, ὅτι, οἱ διὰ Βλαχίαν διωρισμένοι, ἦλθε προσταγὴ νὰ ἐμποδισθῶσι».

5. Α.Β. 121/88.

θελήσει... καὶ ἔτι εἰς ὀλίγου καιροῦ διάστημα, ἄνεσιν λαβόντες, θέλωμεν κάμει παντοίους τρόπους νὰ ἀποπληρώσωμεν καὶ τὸν μουφτῆ καὶ τὰ ἄλλα πρὸς αὐτὸν χρέη μας».

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ χιλανδαρινὸς Χ'' Ἀκάκιος, λαβὼν νέαν πληρεξουσιότητα «εἰς τὸ νὰ πασχίσῃ νὰ εὕρῃ ἄσπρα ἢ ἐκ δανείων, ἢ νὰ πωλήσῃ κτήματα τοῦ μοναστηρίου μας, ἕως νὰ ἀποπληρωθῇ τὸ ἀνάλογον χρέος τοῦ μὴ πρὸς τὸν πασιᾶ καὶ νὰ ἐλευθερωθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ μας ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ τὸ μοναστήριόν μας ἀπὸ τὰ δεινὰ βάρη» τὴν 16ην Ἰουλίου 1822, πωλεῖ τὴν 1ην Αὐγούστου ἰ.ἔ. εἰς τοὺς Καστριτσιώτες 22 στέμματα γῆς ἄντι 550 γρ. καὶ 110 στρέμματα χωράφια καὶ 5 στρέμματα ἀμπέλια διὰ τρεῖς χιλιάδας γρόσια. Καὶ ἀρχὰς Αὐγούστου ὁ αὐτὸς Χ'' Ἀκάκιος ἐπιμαρτυροῦντος καὶ τοῦ Ἐπιφανίου μοναχοῦ, βεβαιοῦντος καὶ τοῦ Ἐπιτρόπου ἀρχιμανδρίτου Παντελεήμανος καὶ ἐγγυωμένου τοῦ Σπανδωνῆ Βασματζῆ, δανείζεται 11 χιλιάδας γρόσια «διὰ ἓνα χρόνον ὀλόκληρον ἀπὸ τῆς σήμερον νὰ τρέχωσι μὲ τὸ διάφορον πρὸς γρόσια εἴκοσι εἰς τὰ ἑκατὸν γρόσια, τὸ ὁποῖον... κάμνει γρ. 2200... γίνονται δὲ σοῦμα κεφάλαιον καὶ τόκος... ὁμοῦ γρ. 13.200... καὶ δι' ἀσφάλειαν τοῦ δίδομεν ἐνέχυρον τὰ κάτωθι εἶδη... ἐν ἁγίον ποτήριον ἀργυροῦν καὶ χρυσομένον μὲ σμάλτους καὶ πέτρας διαφόρων εἰδῶν στολισμένον, μέγα· ἐν ἁγίον δισκάριον ὁμοιον ἀργυροῦν καὶ χρυσομένον, ὁμοῦ καὶ ἓνα ἀστερίσκον ὁμοιον ἀργυροῦν μὲ σμάλτους καὶ πέτρας τιμίας... ἔτι τέσσαρα ἱερὰ ἄμφια ἀρχιερατικῆς στολῆς, στιχάρια, σάκκον καὶ φελάνι ἔτι δὲ καὶ ἐν πετραχήλιον, ὅπου γίνονται ὁμοῦ πέντε κομμάτια, ὅλα χρυσᾶ βάρεα. Μόνον τὴν ράβδον τοῦ Θεοδοσίου ἀρνοῦνται νὰ ἐνεχυριάσωσι, διὰ τὸ ὁποῖον ἐξανίσταται ὁ Σπανδωνῆς καὶ γράφει εἰς αὐτούς: «Μὲ λύπην μου μεγάλην εἶδον νὰ μὲ λέγετε (= γράφετε) ὅτι δὲν ἠδυνήθητε νὰ εὕρητε τὸ μπαστούνι εἰσέτι καὶ ἀπορῶ, πατέρες, μὲ τὴν ἀδιαφορίαν σας καὶ τὸ τοιοῦτον φέρεσίμν σας. Διὰ νὰ ἀπαντήσετε αὐτὴν τὴν κατεπεύγουσαν ἀνάγκην ἐβγάλετε καὶ περιφέρετε ἔξω τὸν τίμιον σταυρόν σας καὶ φυλάττετε κεκρυμμένον ὡς ἱερὸν ἐν μπαστούνι, τὸ ὁποῖον, Κύριος οἶδε, τί οὐτιδανὸν πρᾶγμα θέλει εἶναι... ἐπιμεληθῆτε νὰ εὕρητε αὐτὸ τὸ μπαστούνι, τὸ ὁποῖον... ἢμπορεῖ νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν τοιούτων δεινῶν, βαλλόμενον ἐνέχυρον...». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. γράφει ἰδίᾳ χειρὶ: «Σᾶς ξαναπαρακαλῶ νὰ μὲ σταλθῇ αὐτὸ τὸ βαστούνι ὁμοῦ μὲ τὸ χρυσόβουλλόν του, διὰ νὰ μὴ μὲ φέρετε εἰς πειρασμόν, ὃ μὴ γένοιτο, καὶ τότε ἢμπορεῖ καὶ νὰ χαθῇ καὶ ἔσεῖς ὕψεσθε. Ἐντροπή, πατέρες, ἀφήσατε τὸν Χριστὸν νὰ περιφέρηται εἰς τὰς χεῖρας θεοκτόνων καὶ φυλάττετε τὸν χρυσόν, διὰ τὸν ὁποῖον

κινδυνεύει ὅλον τὸ Ἁγιάνυμον Ὀρος»¹. Κατὰ τὸν Δοσίθεον Κωνσταμονίτην «διὰ τρίτην φοράν, τὴν πρώτην Αὐγούστου... ἐπρόσταξε νὰ πιασθῆ (καὶ ὁ Ἐσφιγμένιτης Παῦλος) ὁμοῦ μεῖ ἄλλους Ἁγιορείτας πατέρας, τοὺς ὁποίους παρέστησαν ὅλους οἱ διωρισμένοι ὑπηρέται τοῦ ἡγεμόνος εἰς τὸ Κριτήριον αὐτοῦ τὸ ἄδικον... ὄργισθεις αὐτοὺς ὁ ἡγεμόν, ὅτι δὲν ἐφάνέρωναν, ὡς ἐνόμιζεν ὁ θεόργιστος, τὸ χρυσίον καὶ ἀργύριον, καθὼς τοῦ τὸ ἀνήγγειλεν ὁ φανείς διάβολος». Καὶ διηγεῖται μίαν δῆθεν ἐμφάνισιν τοῦ διαβόλου, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἴσως δύναται νὰ συναχθῆ, ὅτι κατηγγέλθη ὑπὸ προδότου μοναχοῦ εἰς τὸν πασᾶν, ὅτι ἀπεκρύπτοντο θησαυροὶ μεγάλοι εἰς τὸν Μονοξυλίτην τοῦ Ἁγ. Διονυσίου. Ἡμεῖς ἡμῶς δὲν εὗρομεν ἄλλα στοιχεῖα, μαρτυροῦντα καὶ τὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου νέαν ἀπαγωγὴν Ἁγιορειτῶν εἰς Θεσσαλονίκην².

Πάντως τὸν Αὐγούστον 1822 ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι ἐξαιρετικὰ ἠλεκτρισμένη. Εἰς ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου τῆς 18ης Αὐγούστου ἰ.ε. ἀναγιγνώσκωμεν³: «Μοῦ ἐζητήσατε γνώμην περὶ τὰ ἀνοικονόμητα καὶ ἀνέλπιστα εἰς ἡμᾶς δοσιματὰ καὶ ἐγὼ, συλλογισθεις καὶ μὴ εὐρίσκοντας ἄλλην θεραπείαν, σᾶς ἔγραψα νὰ πηγαίνω εἰς Μπογδανίαν καὶ σᾶς τάξω ὅτι καλῦτερα καὶ ὀγληγορώτερα ἐλπίζω εἰς τὴν Καν Θεοτόκον νὰ σᾶς προσφθάσω εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην. Τὸ μετόχιον τοῦ Ἁγ. Μάμαντος νὰ πωληθῆ εἰς τὸν Ἰσοῦφ πασᾶν, ὡς συνορίτην τοῦ Ἁγ. Μάμαντος καὶ τῆς Πορταριάς καὶ ἐλπίζομεν νὰ τὸ πάρῃ. Νὰ μὴν ἀμελήσωμεν καὶ δευτέραν ὁδοιορίαν εἰς Μπογδανίαν. Εἶδεμὴ ποτὲ δὲν θέλει λάβει καλὴν ἐκβασιν ἢ ὑπόθεσις μας. Εἰς φυλακὴν, εἰς τὸ ξύλον ἔχομεν νὰ ἀποθάνωμεν, προδίδοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλον μας, χάνοντας καὶ ἀπὸ τὰς χεῖρας μας τοὺς πολυτίμους θησαυροὺς μας. Αὐτὰ ἐσυμβουλευθῆμεν ἐδῶ μετὰ τοῦ Γερο Κοσμᾶ καὶ τοῦ κυρ Ἱεροθέου».

Καὶ εἰς ἐπιστολὴν τῶν αὐτῶν Βατοπεδινῶν τῆς 4ης Σεπτεμβρίου

1. Πάντα τὰ σχετικὰ στοιχεῖα εὐρίσκονται εἰς τὸν φάκελλον τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱ. Μ. Χιλανδαρίου.

2. Τοῦ αὐτοῦ ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη «Διήγησιν περὶ Ἁγίου Ὀρους ἐν καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821» (Ἐπιστ. Ἐπιτηρῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τόμ. Ζ', σελ. 217-237). Εἰς τὸ αὐτὸ χειρόγραφον (σελ. 169-190), ὑπάρχει καὶ «Νέον ὑπόμνημα τῶν νεοφανῶν Ἱερομαρτύρων καὶ Ὁσιομαρτύρων, τῶν νεολαμφάντων Ἁγιορειτῶν ὁσίων πατέρων, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν θανατωθέντων», ἀπὸ τοῦ ὁποῖου καὶ ἀρῶμεθα ὀρισμέναις πληροφορίας εἰς τὴν παρούσαν μελέτην μας». Τὸ ἀνωτέρω εἶναι ἀπὸ τὴν σελ. 185 τοῦ χειρογράφου. Κατὰ τοῦτο τότε ἐμαρτύρησε καὶ ὁ Παῦλος ὁ Κωνσταμονίτης.

3. A.B. 124/101.

ἰ.ε. ἀναγιγνώσκωμεν¹: «...Ἐγγράφως μὲ τὰς βούλλας μας ἐδώσαμεν σήμερον, ὅτι νὰ μᾶς ἐβγάλουν γυμνοὺς ἀπὸ μέσα καὶ νὰ μείνουν ὅλα δικά τους. Τὸ τεβλέτι καὶ ὁ πασᾶς δὲν τὸ ἐδέχθησαν, ἀλλὰ, ἀφοῦ μᾶς τὰ χάρισαν, μᾶς ἐδῶσαν ἀδειαν νὰ τὰ πωλήσωμεν ὡς πράγματα μας, νὰ δώσωμεν τὸ χρέος μας, καὶ ἀκόμη ἀμελοῦμεν; Δὲν μᾶς τὰ παίρνουν μὲ τὸ ζόρι, μ' ὄλον ὅπου ἤμποροῦν, ἀλλὰ θέλουν νὰ τὰ πωλήσωμεν ὡς κτήματα τοῦ μοναστηριοῦ μας, μὲ τὴν προαίρεσίν μας, διὰ νὰ δώσωμεν τὸ χρέος μας. Λοιπὸν στοχασθῆτε, πατέρες, καὶ κάμετε τὸ συμφέρον». Καὶ κατωτέρω προσθέτουσι: «Τὴν Τετράδην κινῶ ὁ Κουτλουμουσιανὸς Κύριλλος μὲ τὸν Λαυριώτην διὰ τὰς Σέρρας καὶ, ἂν ἀγαπᾶτε καὶ ἀποφασίσετε νὰ στείλετε ἀδελφοὺς, γράψτετέ μας, νὰ τοὺς παρακινήσωμεν νὰ περάσουν ἀπ' αὐτοῦ, διὰ νὰ πηγαίνουν μαζί. Καὶ γράψτε νὰ ἐβγάλωμεν τοὺς τεσκερέδες».

Καὶ αὗτοί οἱ Βατοπεδινοὶ ἀδυνατοῦσι νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς διαρκῶς νέας ἀξιώσεις τῶν Τούρκων. Δι' αὐτὸ καὶ ἀποφασίζουσι νὰ στείλωσιν εἰς τὰς Σέρρας μήπως καὶ δυνηθῶσιν ἔστω καὶ προσωρινῶς νὰ καταβάλωσι τὰ αἰτούμενα. Τὴν βὴν ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ γράφουσι²: «Μᾶς φαίνεται ὅτι ἐκάμετε καλά, ὅπου ἀπεφασίσατε νὰ στείλετε εἰς Σέρρας, ὅτι ἀλλέως δὲν τελειώνει δουλειά. Πρέπει ὅμως νὰ γράψετε εἰς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀδελφοὺς, ἰδεάζοντές τους, ὅτι ἐστείλατε εἰς Σέρρας νὰ πωλήσετε τὸ μετόχι, διὰ νὰ παρακαλέσουν νὰ τοὺς δοθῇ διορία νέα, ὅτι ἡ διορία τῶν 31 ἡμερῶν ἐτελείωσε. Καὶ ἡ τὸ στέλλετε ἀπὸ ἐκεῖ, ἡ τὸ στέλλετε ἐδῶ καὶ τὸ στέλλομεν. Καὶ οἱ ἀδελφοί, ὅπου θὰ πηγαίνουν εἰς Σέρρας, καὶ αὐτοὶ νὰ τοὺς γράψουν ἀπὸ Σέρρας, διὰ νὰ ἤμπορέσουν εὐκολώτερον νὰ πάρουν διορίαν, ἕως νὰ οἰκονομηθῶσι τὰ γρόσια. Λάβετε καὶ τοὺς τεσκερέδες. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς, ὅπου πηγαίνουν εἰς Σέρρας, πρέπει νὰ πάρῃ ἐκεῖθεν τὰ 50 πουγγιά καὶ νὰ τὰ πηγαίνη εἰς Θεσσαλονίκην, διὰ νὰ τὰ παραδώσῃ μίαν ὥραν ἀρχίτερα (καὶ νὰ πάρῃ πίσω τὴν ὁμολογίαν), διὰ νὰ μὴ βαλοῦν οἱ ἀδελφοὶ εἰς φυλακὴν καὶ σταλθῇ κανένας μουμπασίρης καὶ τότε γίνονται καὶ τὰ ἕξοδα διπλᾶ καὶ ἄλλα κακὰ». Καὶ ἐν ἴ.Γ. προσθέτουσι: «Ὁ Κύριλλος Κουτλουμουσιανὸς μὲ τὸν Λαυριώτην ἔφυγον διὰ Ξηρᾶς. Γράμμα τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ πρὸς τὸν ἐδικόν σας περιμένομεν καὶ, ἂν ἤμπορέσωμεν, σᾶς τὸ προφθάνομεν αὔριον πρωί».

Τί εἶναι αὐτὰ τὰ 50 πουγγιά, δὲν φαίνεται καθαρά. Ἴσως εἶναι τὸ

1. A.B. 121/104.

2. A.B. 121/119.

ἀναλογῆσαν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν 300 πουγγίων, ἅτινα προσέθεσεν ὁ πασᾶς εἰς τὰς 3 χιλ.¹ καὶ ὁ Μουράτ τοὺς εἶχεν ἀναγκάσει νὰ ὑπογράψωσιν ὁμολογίαν, μὲ ὑποχρέωσιν νὰ τὰ πληρῶσωσιν ἐντὸς 31 ἡμερῶν.

Δὲν ἐπέτυχον ὅμως τοῦ ἐπιδιωκομένου εἰς Σέρρας, διότι εἰς ἐπιστολὴν τῶν ἰδίων τῆς 21ης Σεπτεμβρίου 1822 ἀναγιγνώσκωμεν²: « Εἶδομεν καὶ τὸ τῶν ἀδελφῶν ἀπὸ τὰς Σέρρας καὶ ἐλυπήθημεν διὰ τὴν ἀποτυχίαν ». Καὶ ὁ σκληρὸς πασᾶς θὰ ὑπέβαλεν εἰς φαβερὰς βασιάνους τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ Βατοπεδινὸν ἀρχιμανδρίτην Θεόφιλον, ἀφ' οὗ οὗτος τὴν 19ην Ὀκτωβρίου ἱ.ἔ. γράφει ἐκεῖθεν³: « ...Τὰ ὅσα πολυθρήνητα ἀλγεινὰ συνέβησάν μοι, τὰ ἐπληροφορήθητε, ὅτι ἐφυλακώθη, ἐμαστιγώθη καὶ ἤδη τὰ ἀπαράδειγμάτιστα ἐν ὅλῃ τῇ αἰῶνι διὰ νὰ ὑποφέρω ὥστε ἀμφοτέρους τοὺς πόδας μου ὑπερῆθην καὶ οὐδὲ τὸν ὑπηρετήσοντα ἔχειν δὲν δύναμαι, μῆδὲ τὴν ἀναγκάζουσιν φύσιν νὰ ὑπηρετήσω καὶ... φεῦ τοῦ παραδόξου δεινοῦ· τί γένωμαι! τῶρα εἰς τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν μου; Ἄλλὰ ταῦτα ὑπὲρ τίνων; ὑπὲρ ὑμῶν τῶν συναδέλφων μου. Ναί, τῇ ἀληθείᾳ. Διότι ἐγὼ ἠμπόρουμ νὰ σταθῶ μακρόθεν ἀδιάφορος, ὡς ἀδιάφορος. Εἶχετε γράψει τὸν πληρεξούσιον τοῦ μοναστηρίου μας, ἢ συμπονοῦσα ὅμως ψυχῇ μου, διὰ τὴν τοῦτου μεγάλην νωθρότητα, πατὲρ δὲν μὲ ἀφηνεν, ἀλλὰ ἐπροσπάθουν καὶ προσπαθῶ ἐπιμελέστατα. Διὰ τὰ γράμματα μὲ ἐπαρηγορήσατε, καὶ τῶρα διὰ τοῦ τελούντος πικρῶς μὲ ἐλυπήσατε. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ οἰκοδομηθῇ ἐδῶσε τὸ χρέος μας τοῦτο. Ὅθεν, ἂν τὰ στείλετε, μὲ ἐλευθερώνετε... Ἡξέυρετε ὅτι ὑστεροῦμαι καὶ αὐτοῦ τοῦ εἰς διατήρησιν τῆς οὐσίας μου ἄρτου, ἣ δὲν πιστεύετε, ὅτι καὶ τὸ παραμικρὸν, ὅπου εἶχον, μὲ τὸ ἤρπασαν. Ἰλεῶς γένοιτό μοι ὁ Κύριος ».

Πρὸ τῆς τοιαύτης πιέσεως οἱ Βατοπεδινοὶ εἶχον ζητήσει ἀπὸ τοῦς μοναχοῦς νὰ συνεισφέρωσιν, ἕ,τι ἠδύνατο ἕκαστος. Ἄλλὰ οἱ περισσότεροι εἶχον δώσει ἤδη, ἕ,τι εἶχον. Τὴν 26ην Αὐγούστου 1822 γράφει ὁ ἀρχ. Ἰάκωβος ἀπὸ τὰς Καρυᾶς⁴: « Γράψετε νὰ δώσω χίλια γρόσια. Ἐγὼ μὲ τὴν προαίρεσίν μου σᾶς ἔδωκα ἐκεῖνα, ὅπου σᾶς ἔδωσα. Ἄν εἶχα καὶ ἄλλα, σᾶς ἔδωκα. Ὁ Γέροντ Κοσμᾶς δὲν ἔχει οὔτε ὄβολον νὰ σᾶς δώσῃ. Ἀπὸ τὸν Παῖσιον δὲν βγαίνει οὔτε λιανόν. Καὶ σὰν θέλετε, ἄς ἔλθῃ ἀπὸ σᾶς ἕνας νὰ τὸν ταβίξῃ ».

1. Πρβλ. ἄνωτέρω, σελ. 43.

2. Α.Β. 121/115.

3. Α.Β. 121/328.

4. Α.Β. 111/402.

Δὲν ἔμενον πλέον εἰς αὐτούς, εἰμὴ τὰ πολύτιμα δι' αὐτούς κειμήλια κλπ. Καὶ ζητοῖσι τὴν γνώμην τῶν ἐν Καρυαῖς. Αὐτοὶ δὲ τοῖς ἀπαντάσι: « Γράψετε περὶ ἀσημικῶν, ποτηρίων καὶ εὐαγγελίων καὶ εἰκόνων καὶ ἄλλων κειμηλίων καὶ ζητεῖτε τὴν γνώμην μας... Μόνοι σας εἰσθε οἰκοκυραῖοι καὶ κριταὶ καὶ ἀποφασισταί... καὶ κάμετε, ὅπως σᾶς φωτίσῃ ὁ Θεός ».

Καὶ ἀπὸ τοὺς κελλιῶτας δὲν δύνανται νὰ εἰσπράξωσι πλέον οὐδὲ γρόσι. Τὴν 15ην Σεπτεμβρίου ἰ.ε. ὁ ἀρχιμ. Ἰάκωβος γράφει¹: « Προλαβόντως μᾶς ἐστείλατε τὰς ὁμολογίας τῶν Κελλιωτῶν, Τώρα ἔχετε τὸν ζαμπίτην (τὸν Μουράτ) αὐτοῦ, κάμετε, ὡς βούλεσθε ». Οἱ δὲ πτωχοὶ κελλιῶται πρὸ τοιοῦτον ἐξαναγκασμῶν, προσπαθοῦσι νὰ κάμωσι πᾶν τὸ δυνατόν. Ὁ αὐτὸς ἀρχιμ. Ἰάκωβος τὴν 4ην Ὀκτωβρίου ἰ.ε. πληροφορεῖ τοὺς ἐν τῇ Μονῇ²: « Ὁ δὲ κελλιῶτης, διὰ τὸν ὅποιον γράφετε, ὅτι ἦλθε καβάζης, εἶπεν ὁ Δοχειαρίτης, ὅτι σήμερον πρῶτὴ ἐκίνησε διὰ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ μυστικᾶ νὰ οἰκονομηθῇ ».

Ὅπως δὲ δύναται πᾶς τις νὰ ἀντιληφθῇ, καὶ αἱ ἄλλαι μοναὶ θυσιάζουσι τὸ πᾶν, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Τούρκων μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἀπῆλλασον οὕτω καὶ τοὺς ἐν τῇ φυλακῇ συναδέλφους αὐτῶν τῶν τοσούτων καὶ τοιοῦτων βασιανιστηρίων. Ἀνωτέρω εἶδομεν μερικὰς ἐνεργείας τῶν Χιλιανδαρινῶν. Διὰ τὰς γενικωτέρας ὁμῶς προσπαθείας διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν αἰτουμένων εἰσέτι χιλίων παυγγίων μανθάνομεν ἀπὸ μίαν ἐπιστολὴν τῶν Ἐπιστατῶν τῆς Ἱ. Κοινοτήτος τῆς 10ης Σεπτεμβρίου 1822 πρὸς τὸν ἐν Βατοπεδίῳ διαμένοντα, λόγῳ ἀσθενείας, Μουράτ τὰ ἀκόλουθα³: « Ἡμεῖς κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς (τοῦ Μουράτ δηλαδὴ) ἐγυρίσαμεν νὰ κοιτάζωμεν τὸ χρέος μας. Κατέβημεν εἰς Κουτλουμουσί. Ἀσῆμι εἶναι ὄλον 53 ὀκ. καὶ 40 δράμα καὶ τὰ ἐπίλοιπα μετρητά, διὰ νὰ γεμίσουν οἱ 20.000. Στέλλομεν τὸν Ζωγραφεῖτην ναζίρην νὰ φέρῃ τὸν χαζιέ... Ἐπειδὴ ὅλα εἶναι ἐγγράφως πρὸς τὸν κύρ Σπανδωνῆν, ἄς δώσουν οἱ Βατοπεδινοὶ δύο μουλάρια μὲ ἀνθρωπὸν τῆς... ».

Διὰ τὸν τρόπον δέ, καθ' ὃν συνελέγησαν ἰδίως τὰ μετρητά, μικρὰν ἰδέαν λαμβάνομεν ἀπὸ μίαν ἀπελπιστικὴν πῶ δντι ἐπιστολὴν τῶν Ἀγιαννιτῶν τῆς 11ης Σεπτεμβρίου 1822, πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς, ἐπειδὴ εἰς τὴν μονὴν των διέμενον, ὡς εἶπομεν, ὁ Μουράτ ἀγᾶς, ἔχουσαν οὐ-

1. A.B. 121/111.

2. A.B. 121/118.

3. A.B. 120/105.

τως¹: « Χθές τὸ ἑσπέρας, ἐρχόμενος ἓνας ἀπεσταλμένος τῶν Λαυριωτῶν, προηγούμενος, μὲ δυὸ γιασαχτσῆδες, συλλαβόντες τὸν πνευματικὸν μᾶς ἐξαίφνης καὶ ἀνεξετάστως, τὸν ἐτυμπάνισαν, συντρίβοντας τὰ πλευρὰ του. Ἐρωτῶμεν διὰ τί; Μᾶς παρασταίνουσιν εὐθὺς ἐν ἀπειλητικὸν γράμμα μὲ κατάστιχον, πὼς τάχα μένομεν ἀπὸ τὰ ἤδη παρελθόντα δοσίματά μας πέντε καὶ τόσα χιλιάδες γρόσια μπεικαγιέ, καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ τοὺς προφθάσωμεν 1000 τεσλήμι. Ἐν ᾧ μᾶς ἐπῆραν τὴν ξανήμουστον πρῶτον ἐκεῖνην βοήθειαν καὶ κατόπιν τὰ λοιπὰ πρῶτα καὶ ὕστερα κεφαλιάτικα καὶ χαράτζια σῶα καὶ ἀνελλιπῆ μὲ καθαρὸν κατάστιχον, ὡς καὶ τὰ βιβλία μας φανερώουν καὶ ἀφοῦ μᾶς ἐξεγύμνωσαν καὶ τὴν ἀσημοστολὴν τοῦ Κυριακοῦ μας. Στέλλομεν λοιπὸν τοὺς παρόντας ἀδελφοὺς σιχῆτας νὰ σᾶς εἰπωσιν, ὅτι ἡμεῖς ἀφήνομεν πανερῆμους τὰς καλύβας μας μὲ τοὺς ἀρρώστους καί, ἂν εἶναι ἀρεστὸν ἡμῖν, νὰ παρρησιασθῶσι καὶ ἀναγγελοῦν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν. Παπᾶ Ἰωάσαφ μετὰ τῶν λοιπῶν Σκητιωτῶν μας ».

Ὁ δὲ Χιλανδαρινὸς ἀντιπρόσωπος εἰς τὰς Καρυάς, ἡδὴ τὴν 24ην Ἰουλίου 1822, εἶχε γράψει πρὸς τοὺς Χιλανδαρινοὺς Ἐπιτρόπους²: « Στοχαζόμαί διὰ τοὺς Μαρουδάδες, διὰ τὸ ψυχομερίδιον (ἐννοεῖ τὸ ἀναλόγον τῶν 3 χιλ. πουγγίων) νὰ σφαλίσω κανένα. Ὁμοίως καὶ τὸν Μαχοιραῖν διὰ τὰ ἀπλήρωτα χαρατζόχαρτα καὶ τὸν παπᾶ Γαβριήλ διὰ τὸ ψυχομερίδιον, καὶ πάλιν διστάζω. Ἐπειδὴ καὶ ἔχουν τίς δουλειές τους καὶ ὁ παπᾶ Γαβριήλ μένει τὸ κελλί του ὕστερον παντέρημον καὶ θὰ σκορπισθῶσιν οἱ ἐργάται του. Εἶναι τώρα τρίτη φορά, ὅπου τοὺς κράζω καὶ ἐμάλλιασαν τὰ χεῖλη μου, νὰ τοὺς λέγω, φοβερίζοντάς τους. Οἱ ὅποιοι λέγουν, ὅτι τὰ χρεωστοῦμεν, πλὴν τώρα δὲν ἔχομεν τὸν τρόπον καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς δώσητε διορίαν. Τοὺς ἄλλους πάλιν τοὺς εἶχα κράξει, διὰ νὰ κάμουν βοήθειάν τινα, καὶ αὐτοὶ μοῦ προτείνουν τὸ φευγίό ».

Τὸ ὅτι δὲ κατόπιν τόσων ἀξιώσεων δὲν καθίστατο δυνατὸν νὰ ἀνταποκριθῶσιν αἱ μοναὶ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις των, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ κατανοηθῇ. Οὕτω καὶ οἱ Ἰβηρίται ἀδυνατοῦσι νὰ ἐπιστρέψωσι τὰ χρήματα τὰ ὅποια εἶχον δανεισθῆ δι' ὄρισμένον χρονικὸν διάστημα καὶ τὴν 25ην Σεπτεμβρίου ἰ.ε. ἀναγκάζονται νὰ ἀπευθύνωσιν εἰς τοὺς Βατοπεδινοὺς τὴν ἐξῆς παρακλητικὴν ἐπιστολήν³: « Ἀπὸ τοὺς ἐπίτηδες ἐρχομέ-

1. A.B. 120/106.

2. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

3. A.B. 120/113.

νοὺς συναδέλφους ἡμῶν προηγουμένους Χ' Νικόδημον καὶ Συνέσιον, οἵτινες ἔχουσι νὰ ὁμιλήσωσιν ὑμῖν περὶ τῶν δανείων, κατὰ τὸ γράμμα τοῦ κύρ Σπανδωνῆ ἐκ Θεσσαλονίκης πληροφορηθήσεσθε. Παρακαλοῦμεν, ἵνα ἐνδώσῃτε εἰς τὴν ἐναλλαγὴν ταύτην τῶν ὁμολογιῶν πρὸς λήψιν τῶν δανείων τούτων, διὰ τὴν ἐπικειμένην ἀνάγκην καὶ ἀμηχανίαν τῆς ἀπαντήσεως τῶν ἀπαιτουμένων. Ἐλπίζομεν, ὅτι δὲν θέλετε ἀποποιηθῆ τὴν αἴτησιν ταύτην, ἀλλὰ θέλετε ἐνδώσει φιλαδέλφως, μὴ ἔχοντες νὰ μετρήσετε, μόνον μίαν ὁμολογίαν νὰ δώσῃτε, οὔσης καὶ τῆς ἐγγυήσεως τοῦ κύρ Σπανδωνῆ, ὡς γράφει.»

Πῶς ἀκριβῶς εἶναι ἡ ὑπόθεσις, δὲν γίνεται ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω φανερόν. Ὁ Σπανδωνῆς πάντως θὰ εἶχε γράψῃ εἰς τοὺς Βατοπεδινούς καὶ θὰ εἶχε ζητήσῃ τὴν ἐγγυήσιν των, διότι τὴν 21ην Σεπτεμβρίου 1.ἔ. οἱ ἐν Καρυαῖς ἀντιπρόσωποι αὐτῶν γράφουσιν¹: «Εἶδομεν καὶ τὸ τοῦ κύρ Σπανδωνῆ, τὸ ὅποιον, ὡς μᾶς γράφετε νὰ περιεργασθῶμεν καὶ νὰ στοχασθῶμεν, ἐστοχάσθημεν. Αὐτὸς ζητεῖ νὰ βάλῃ πράγματα τοῦ Βατοπεδίου εἰς τὸ χέρι διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κοινοῦ, διότι ἄλλα μοναστήρια δὲν ἔχουσι. Ἄν ἔχῃ δοσμένα γρόσια ὡς τώρα, ἢ ἂν ἔχῃ νὰ δώσῃ ἐδικὰ του ἢ ξένα, θέλει νὰ τὰ σιγουράρῃ μὲ τὰ πράγματα τοῦ Βατοπεδίου, διότι ἄλλοῦ δὲν εὕρισκει. Ἡ πανοσιότης σας ἡμῶς εἰσθε στοχαστικοὶ καὶ κριτικοὶ καὶ κρίνετε τὸ πρᾶγμα καὶ ἀποφασίσετε τὸ συμφερότερον. Ἄν ἐγκρίνητε νὰ τὴν στείλετε, στείλετέ την, εἰδεμένη, μὴ. Ἡμεῖς αὐτὸ ἐστοχάσθημεν ὅτι ἔχει σκοπὸν.»

Κατόπιν τούτων καὶ τοιούτων ἐκβιασμῶν καὶ βασάνων καὶ θυσιῶν φαίνεται ὅτι ἀρχὰς Νοεμβρίου 1822 συνεκεντρώθησαν 1000 πουγγιά διὰ τὸ δεβλέτι, διότι εἰς ἐπιστολὴν Ἐσφιγμενίτου ἐγκλεισμένου εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς 11ης Νοεμβρίου, ἀναγιγνώσκωμεν²: «Ὁ μπουμπασίρης, ὅπου ἦτον ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν Βασιλίδα, ἐπῆρε τὰ χίλια πουγγιά. Μᾶς ἔδωκε διορίαν ἡμέρας τρεῖς νὰ πάγῃ στὴν Πόλιν, νὰ βγάλῃ φερμάνι ἀπὸ τὴν Βασιλείαν καὶ νὰ τὸ στείλῃ τοῦ πασᾶ ἐφέντη καὶ τότε νὰ μᾶς ἀπολύκουν. Καὶ τώρα δὲν μᾶς παιδεύουν³, μὲν καθού-

1. A. B. 121/115.

2. Γ. Παγωμιόου, ἔ.ἀ., σελ. 1078.

3. Διὰ τὰ ὅσα ὑπέπερον οἱ ἐγκλεισμένοι εἰς τὴν φυλακὴν εἰς Θεσσαλονίκην, ὁ Δοσίθεος Κωνσταντινίτης (ἔ.ἀ., σελ. 172) γράφει: «Τοὺς ἀγῶνας δὲ καὶ τὰ παλαιόματα αὐτά, τὰ ὅποια εἰς τὴν φυλακὴν ἐγένοντο... εἶπον καὶ ἄλλοι... ἀπ' ἑλοῦς... μᾶς ἀνήγγειλε καλύτερα τὴν ὑπόθεσιν ὁ χατζῆς κύρ Γερμανός, ἀπὸ τὴν Ἰ. Μ. τοῦ Σταυρονικήτα... ὅστις ἐβλεπεν ὀφθαλμοφανῶς, ὅσα ἐσυνέβησαν εἰς τοὺς μάρτυρας, διότι ἦτο ἀπὸ τοὺς προαπελθόντας ἐκεῖσε... καὶ ἦτο ἐκεῖ παρών...

μεστα κλεισμένοι, ὅσο νὰ ρθῆ τὸ φερμάνι. Ὁ ἄρχοντας ἐβγήκεν ἀπὸ τῆ φυλακῆ λείπει ἔξω καὶ μεῖς μέσα ».

Καὶ οἱ Γ. Κοσμάς καὶ Ἀρχιμ. Ἰάκωβος τὴν 23ην Νοεμβρίου ἰ.ἔ. πληροφοροῦσιν¹: « Ὁ Σιλβέστρος Ἰβηρίτης δὲν μᾶς εἶπε παρά, ὅ,τι θὰ γίνῃ, θὰ γίνῃ ὅταν ὑπάγῃ ὁ Χότζα εἰς τὴν Πόλιν, ἐπειδὴ ὑπεσχέθη μὲ πολλὰς παρηγορίας, ὅτι ὅταν ὑπάγῃ, καὶ μάλιστα πηγαίνει μὲ Ἰλάμια, θὰ κινήσῃ πάντα λίθον, διὰ νὰ γίνῃ κανένα καλὸν εἰς τὸν Τόπον ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΕΝ ΠΑΗΡΕΙ ΑΝΑΣΤΑΤΩΣΕΙ ΚΑΙ ΕΙΣ ΑΚΡΑΝ ΑΠΕΛΠΙΣΙΑΝ

Μετὰ τὴν πτώσιν καὶ καταστροφὴν τῆς Ναούσης ὁ Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀβδουλάχ πασᾶς, ὄχι μόνον τὸν Μουράτ ἀγῶν διέταξε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ὑπὸ τὴν παλαιὰν ἰδιότητά του ὡς σερασκέρη, ἀλλὰ καὶ ἀρκετοὺς ἐνόπλους ἔστειλεν ἐκεῖ.

Εἰς τὸ γράμμα τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν τῆς 3ης Μαΐου 1822 εὐρίσκομεν τὰ ἑξῆς²: « Σήμερον ἐφθασαν εἰς τοῦ Ζωγράφου 200 Ἀλβανῖται τεληῆδες καὶ ἔρχονται εἰς τὰς Καρὰς καὶ ὁ Μουράτ ἐπιστρέφει πάλιν. Καὶ χθὲς ἐφθασεν εἰς τὴν Ἰερισσὸν μὲ ἀρκετὸν στράτευμα, ὅλοι ἀτληῆδες, μὲ τὸ πρῶτον του ἀξίωμα, σερασκέρης ».

Τὴν δ' ἐπομένην ἀναγγέλλουσιν οἱ αὐτοὶ³: « Ὁ Μουράτ ἀγῶς ἦλθε σήμερον περὶ τὰς 8 ὥρας ». Καὶ οἱ 200 ἐνόπλοι, οἵτινες εἶχον ἔλθει πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰ. Μοῆν τοῦ Ζωγράφου ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς Καρυὰς καὶ ἡ Ἰ. Κοινότης ὑπεχρεώθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν τροφοδοσίαν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἀναγκάζεται αὕτη νὰ ζητᾷ διαρκῶς, ἰδίως ἀπὸ τὰς

εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ πασᾶ. Πολλὰκις λοιπὸν ἐδάφη καὶ αὐτὸς... ὅμως ἐζησε... ἵνα βεβαιώσῃ... τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ μαρτύρια καὶ ὅλας τὰς μηχανὰς τῶν ἀσεβῶν, τοὺς κρεμαστῆρας ὅλους ἐκείνους, τοὺς καθ' ἑκάστην ραβδισμοὺς, τοὺς πολλοὺς ἐμπαιγμοὺς καὶ ὅλους τοὺς κολαφισμοὺς, τὰ μύρια ἀναγλάσματα ἐξ Ἀγαρηνῶν καὶ Ἰουδαίων, τὰ καθ' ἑκάστην ἐκεῖνα δεσμὰ καὶ ἀλύσεις, τὰς πολλὰς θλίψεις, τὰς ἁποίας εἰς τὸ ἕλκον, τὸ καινῶς κοῦτίζουρον... εἰς τὸ ὅποιον εἶχον περασμένους τοὺς πόδας των, ὅλους ἐκείνους τοὺς πολλοὺς πόνους καὶ μόχθους,

1. A.B. 121/133.

2. A.B. 121/42.

3. A.B. 121/46.

μεγάλας μονάς, κυρίως σιτάρι ἢ ἀλεύρι. Τὴν 6ην ἰ.μ. ὁ ἀρχιμ. Ἰάκωβος γράφει πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς¹: « Τὸ μπεϊλίκι μόνον ἀπόψε ἐπρόφθασε ψωμί. Στείλετε πάλιν δυὸ μουζούρια ἀλεύρι, ἕως νὰ τελειώσουν δλα ». Ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ προμηθεύωσι τὰ πάντα τόσον εἰς τὸν Μουράτ ὅσον καὶ εἰς τὸν χασεκὴν καὶ εἰς τὸν Ἐμὶν ἀγᾶν, τῶν ὁποίων αἱ ἀξιώσεις δὲν εἶναι τόσον μικραὶ »².

Ἐν ᾧ δὲ ἐξηναγκάζοντο νὰ δίδωσιν ὅσα χρήματα καὶ ἂν εἶχον, ἡ ἡδύνατο νὰ εὐρωσι, διὰ τὰ 3300 πουγγιά, ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλλωσι κάθε μῆνα καὶ διὰ τὸν σερασιέρεην λουφὲν καὶ ὄνταλκι, καὶ διὰ τοὺς ἐνόπλους λουφέδες, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συντήρησιν αὐτῶν. Ποῦ ὅμως νὰ εὐρωσι τὰ χρήματα αἱ περισσότεραι ἐκ τῶν μονῶν; Τὴν 8ην Μαΐου ἰ.ἔ. ὁ ἀρχιμ. Ἰάκωβος πληροφορεῖ τοὺς Βατοπεδινούς³: « Οἱ λουφέδες μόνον ἀπὸ πέντε ἕξι μοναστήρια ἐμαζεύθησαν καὶ δὲν θέλουν μαζευθῆ ». Ὑποχρεωμένοι ὅμως οἱ ἐπιστάται τῆς Ἱ. Κοινοῦτος νὰ πληρώσωσι τοὺς Τούρκους, καταβάλλουσι κάθε προσπάθειαν καὶ τὴν 10ην Μαΐου ἰ.ἔ. συμπληρώνουσι τὴν δροσοληψίαν τὴν σχετικὴν με αὐτήν, ἀνελθοῦσαν εἰς 33364 γρ.⁴ Εὐτυχῶς κατὰ τὰ μέσα Μαΐου ἰ.ἔ. οἱ εἰς Καρυὰς ἐλθόν-

1. A.B. 121/39 - 40.

2. Οἱ ἐν Καρυὰς Βατοπεδινοὶ γράφουσι τὴν 3ην Μαΐου ἰ.ἔ. διὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ, « Σᾶς ἐγράψαμεν διὰ τυρὶ καὶ καμμίαν σακκούλιαν γιαούρτι νὰ παραγγείλατε νὰ κάμουν νὰ μᾶς τὸ στείλετε αὔριον. Καὶ λεμόνια παρακαλοῦμεν... διότι μᾶς ἔφαγε λέγοντας, εἰς τὸ Βατοπέδι δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὴν ἔχουν οἱ προεστοὶ ». Τὴν δὲ 7ην ἰ.μ. γράφουσι οἱ αὐτοὶ (A.B. 121/49): Ἐπροστάθημεν ἡμεῖς καὶ οἱ Ζωγραφίτες νὰ τοὺς φέρωμεν ἀπὸ 6 κατσίκια καὶ... αὔριον νὰ τὰ στείλετε... νὰ γεμίσουν αἱ πληγαὶ τοῦ Φρακῶ. Ὁ Κύριος θέλει κάμει τὸ ἔλεος του... Ἡμεῖς νὰ κάμωμεν... κατὰ τὴν δύναμίν μας καὶ νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὸ θεῖον αὐτοῦ ἔλεος καὶ δὲν θέλει μᾶς ἀφήσει. Ἄς τὰ δίδωμεν... ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ μέγας ἀγανακτισμὸς καὶ ἡ παινή τοῦ ἀγίου Θεοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν του (τοῦ Μουράτ).

3. A.B. 121/39 - 40.

4. Εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μ. Χιλανδαρίου εὐρίσκεται τὸ σχετικὸν σημείωμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι εἶχον λάβει: ἀπὸ τὸ Κοινὸν διὰ χειρὸς τοῦ γραμματέως 14894 : 20. Ἀπὸ Κοιλομούσι 2.000, δι' ὁμολογίας τῆς Λαύρας 1712 : 20. Ἀπὸ τὸν κελλιώτην Παπᾶ Ζαχαρίαν 3060, ἀπὸ τὸν χασεκὴν 1000, ἀπὸ κελλιώτας 7384 ἀπὸ τὸ Κοινὸν 1000, ἀπὸ τὸν Ἰβηρίτην Λεόντιον 500, ἀπὸ τὸν Βατοπεδινὸν Ἰάκωβον 500 καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Κοινὸν 250, ἀπὸ τὰ φλωριά τῆς Παναγίας 391. 15. Καὶ ἐπειδὴ ἐκ πάντων τούτων δὲν εἶχε συμπληρωθῆ τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν τῶν 33.364, λαμβάνουν ἀκόμη ἀνά 243 : 13 ἀπὸ τὰς τρεῖς μονάς τοῦ Βατοπεδίου, Χιλανδαρίου καὶ Ἰβήρων καὶ ἔλειπαν ἀκόμη 23, 6 γρ. Ἔδωκαν δὲ εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν 1800, εἰς τὸν Σουλαγιμὴν πίνπαση, στὸ Χιλανδᾶρι 1710, τὸν κιατίτη 100, τὸν Πιγρᾶλη Ἀλῆ πίνπαση 2.125, τὸν Κιουτζουκ μουσταφᾶ πίνπαση 85, τὸν Κιουμουρτζιναλη λιμὴν πίνπαση 1440 καὶ διὰ 8 ἡμέρας 295, τὸν

τες Ἀτλήδες, ἀνακαλοῦνται. Σχετικὰ οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ γράφουσι τὴν 15^{ην} ἡμ. ¹: « Αὐριον θὰ σηκωθοῦν οἱ 150 * ἀπ' ἐδῶ καὶ ἡμποροῦν νὰ περάσουν καὶ ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο στέλλομεν τὰ μουλάρια ὀπίσω, μήπως μᾶς τὰ ἀρπάσουν. Προσέξτε νὰ φευγατίσετε καὶ τὰ αὐτοῦ μουλάρια, διὰ νὰ μὴ τὰ ἀρπάσουν, ἕως νὰ περάσουν ».

Καὶ τὴν ἐπομένην συνεχίζουσι ²: « Εἰς εἰδησίῃ σας, ὅτι τὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα ἦτο ἀπόφασις νὰ φύγωσι σήμερον, ἔμειναν νὰ φύγουν δι' αὐριον. Καὶ πρέπει... τὰ μὲν ζῶα νὰ τὰ φευγατίσετε, νὰ μὴ φανῆ κανὲν εἰς αὐτούς, τοὺς δὲ ἀνθρώπους νὰ παραγγείλετε... νὰ εἶναι μέσα καὶ νὰ ἔχετε κλεισμένην τὴν πόρταν τοῦ μοναστηριοῦ, ἕως νὰ περάσῃ τὸ δύσκολον τοῦτο γένος. Καὶ νὰ τοὺς δώσετε ἕξω φαγί. Δότε εἰδησίην καὶ εἰς τὰ κελλία καὶ τὴν σιήτην ». Μόλις ἄρα τὴν 18^{ην} ἡμ. δύναται ὁ Γ. Κοσμάς νὰ μεταδώσῃ με ἀνακούφισιν ³: « Οἱ λόκοι ἐσηκώθησαν σήμερον », ἐν ᾧ τὴν προηγουμένην εἶχον γράψῃ οἱ ἐν τῇ Κ. Συναξει πρὸς τοὺς Βατοπεδινοὺς ⁴: « Ἦτον ἀπόφασις νὰ σηκωθῶσι τὰ ἐνταῦθα, ἐν Καρυαῖς στρατεύματα, πλὴν διὰ τὰ μουλάρια ἡμποδίσθησαν. Νὰ ἀποστείλητε δυὸ μουλάρια ».

⁵ Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι μετακινήσεις στρατευμάτων γίνονται, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων δημιουργοῦνται δυσκολίαι ὡς πρὸς τὴν ἀποπληρωμὴν τῶν ἀποχωροῦντων. Εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα τοῦ τῆς 18^{ης} Μαΐου, ὁ Γ. Κοσμάς συνεχίζει: « Ὁ Λουμάν ἀγᾶς ἐπῆρε τοὺς 5 ἀνθρώπους του, ἐπειδὴ τὸν ἐσηκώσαν τελείως... Ἐπειδὴ ἔχει νὰ σηκωθῇ καὶ ἄλλο στρατεῦμα, ἐγίνεν ἀπόφασις νὰ ρίψωμεν καὶ ἄλλο δόσιμον. Ὅθεν ἐτοιμάσατε ἕως 1500 γρ. Ἔως αὐριον νὰ εἶναι ἔτοιμα, διότι ἀλλέως δὲν γίνεται καὶ τὸ δὲν ἔχω, δὲν ἔχει τόπον. Διότι καὶ τὰ μοναστήρια καὶ οἱ Τοῦρκοι τὸ μάτι εἰς τὸ Βατοπέδι τὸ ἔχουν, ὡς καὶ ἄλλοτε σᾶς εἶπομεν... Ἐδώσαμεν προχθὲς προμοῦτα 500, ἐπειδὴ δὲν ἐφθασαν οἱ λουφέδες καὶ τὰ σημερινὰ

Καβαλαὴ Χουσεγίν πίνπαση 2422:20, τὸν Τιχβιλολί Μουσταφαγᾶ 712, τὸν Ἀμπουλά πίνπαση 4674, τοῦ Ἀμπουλά ἐκόμη 123, τὸν Σαρκουλές Σαλή πίνπαση 1710, τὸν Κιουμουρτζιναλή Μεχμέτ πίνπαση 899, τὸν Πλαολλή πασιαφατᾶ 4370, τὸν πεκτάς πίνπαση 2736, διὰ δύο ἡμέρας τῶν Πεκτάση καὶ Ἀμπτουλά πινπάσιδων 494, Ὀνταλίκι τοῦ Μουράτ ἀγᾶ 1621, τὸν πίνπαση στή Λαύρα 1684:20, τὸν Μουράτ ἀγᾶ Μαῖου 22 687, διὰ τὰ ἄτια αὐτοῦ δυὸ βάλαντις 23, Ἐν δλω 33364.

1. A.B. 121/52.

2. Φαίνεται ὅτι δὲν εἶχον εἰσθεῖ 200 ἀλλὰ 150.

3. A.B. 121/53.

4. A.B. 121/54.

5. A.B. 120/93.

σχεδιάζονται εἰς ἄλλα μέρη». Καὶ τὴν ἐπομένην προσθέτει¹: «Μὲ τὸ νὰ ἐλειψαν ἀπὸ τοὺς λουφέδες καὶ ἄλλα ἐξοδα, σήμερον ἐρρίψαμεν κάμποσα γρόσια νὰ συναχθοῦν καὶ διὰ προσταγῆς εἰς κάθε ἕνα. Ἐπροστάχθημεν καὶ ἡμεῖς νὰ πληρώσωμεν 1300 = 40 καὶ αὐριον τὸ πρωὶ ἀφεύκτως, ἢ ἕως τὸ ἑσπέρας νὰ μᾶς τὰ στείλετε, ἐπειδὴ μεθαύριον ἔχουν νὰ ἐβγουν μουμπασιραῖοι νὰ τὰ κάμουν ταξίλι... Διὰ τοῦτο εἰς τὰ γραφόμενά μας δότε πίστιν καὶ μὴ νομίζετε, ὅτι σᾶς γράφομεν αἰνίγματα».

Κατὰ τὸ τελευταῖον δεκαήμερον δὲ τοῦ Μαΐου ἰ.ε. ἀρχίζουν νὰ ἀπασχολοῦνται μὲ τὸ ζήτημα τῆς πληρωμῆς τῶν λουφέδων καὶ τοῦ μηνὸς τούτου. Σχετικὰ μὲ τὴν διεξαχθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων μὲ τὸν Μουράτ συζήτησιν ἐπὶ τούτου, εὐρίσκομεν τὰ ἀκόλουθα εἰς τὴν ἀπὸ 25 ἰ.μ. ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν²: «Σᾶς γράφομεν τὴν ἀπάντησιν τοῦ Μουράτ. Κατὰ τὰς 4 ὥρας ἐπήγαμεν καὶ... ὁ Μουράτ μᾶς ἠρώτησε, τί ἐκάματε; Τοῦ ἀπεκρίθημεν, οἱ ἐγκριτώτεροι ἐπάγησαν μέσα, τὰ περισσότερα μοναστήρια ἐγιναν χαράπι καὶ ζαερέδες δὲν ἔχομεν, καθὼς τὸ ἤξευρετε, καὶ παράδες δὲν ἔμειναν, οὔτε διὰ λουφέδες νὰ συνάξωμεν, οὔτε διὰ ζαερέ νὰ φροντίσωμεν. Αὐτὸς μὲ γλυκὸν τρόπον εἶπε πολλὰς του θυσίας καὶ, κοιτάξετε νὰ φροντίσετε τοὺς λουφέδες, ὅτι τελειώνει τὸ φεγγάρι καὶ μετὰ τὸ μπαϊράμι νὰ φέρετε τὰ ἄσπρα νὰ πληρώσω τοὺς λουφέδες. Καὶ ἡμεῖς τοῦ εἶπαμεν. Ἄν εἰς τὸ περασμένον ἔδανείσθημεν 8 χιλ. ἀπὸ τὸν ἀγᾶ μας καὶ ἀπὸ μπουλουκπασᾶδες, εἰς τοῦτο μῆτε παρᾶν ἠμποροῦμεν νὰ συνάξωμεν πόσο μᾶλλον διὰ τὸ ἐρχόμενον. Καὶ εὐθὺς μὲ θυμὸν ἀπεκρίθη. Καλόγηροι, καλόγηροι, εἰς ποῦν βαθμὸν εὐρίσκεσθε, χαμπάρι, δὲν ἔχετε... Οἱ καλόγηροι, ὅπου ἐπάγησαν μὲ τὰ ἀρτζιχαλία σας καὶ τὰ ἐδικά μας, ὅπου ἐγράψαμεν διὰ τὸ καλὸν σας, ὁ πασᾶς μας τὰ ἐξέσχισε κομμάτια - κομμάτια καὶ ἐπρόσταξε καὶ τοὺς ἔβαλαν ὄλους εἰς τὸ τουμπρούκι. Διὰ δὲ τοὺς λουφέδες καὶ ζαερέδες νὰ τρέφετε στρατεύματα, νὰ ἤξευρετε ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ ἀδύνατα νὰ λείψουν ἀπ' ἐδῶ, ἕως νὰ πάρη τέλος ἢ ὑπόθεσις τοῦ Μορέως καὶ τῶν νησιῶν καὶ τῶν κλεπτῶν, ὅπου περιέρχονται εἰς τὸν τόπον, καὶ παστρευθῆ ὁ τόπος. Καὶ πάλιν δὲν θέλουν λείψει Τοῦρκοι ἀπ' ἐδῶ, ὅπου νὰ ἐξουσιάζουν, διότι αὐτὴ ἡ ἀποστασία ἐγίνεν ἀπὸ σᾶς τοὺς καλογήρους. Διὰ τοῦτο νὰ ἤξευρετε, ὅτι δὲν θέλει εὑρετε ποτὲ τὴν ἐλευθερίαν, ὅπου εἴχετε εἰς τοὺς Ὀθωμανούς, ἀλλ' οὔτε θὰ ἔχετε πρό-

1. A.B. 121/55.

2. A.B. 121/60 - 61.

σωπον εἰς τὸ ἐξῆς. Λοιπὸν κοιτάξετε τὸ συμφέρον σας καὶ νὰ κάμνετε τὰ ἄσπρα γιὰ τοὺς λουφέδες καὶ αὐτά, ὅπου λέτε, δίδομεν τὰ μοναστήρια καὶ τὰ κλειδιά των καὶ γυμνοὶ μόνον μὲ τὸν χιλκά μας πηγαίνομεν, ὅπου διορισθῶμεν, νὰ τὰ ἐβγάλετε ἀπὸ τὸν νοῦν σας. Οὐδεμιὰ ἄδεια σας δίδετε ποτὲ νὰ ἐβγετε ἔξω, ἀλλὰ ἐδῶ θὰ λυώσετε καὶ νὰ δώσετε τὰ κῶλα μὲ τυραννίας καὶ βιάσανα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀπερίγραπτα. Ἐπειτα πάλιν ἄρχισε μὲ γλυκύτητα καὶ μᾶς λέγει. Γνωρίζει ὁ Θεὸς ἐξ ἁμαρτιῶν μου, ὅπου εὐρέθην ἐδῶ πόσον πάσχω διὰ τὸ καλὸν σας. Ὅπου, ἂν ἦτον μουληκανέες μου, δὲν ἐβασανίζομουν τόσο, ὅπου ἦλθον μὲ μαῦρα γένια καὶ ἄσπρισαν τώρα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς λογισμοὺς, διὰ νὰ σας οἰκονομήσω. Ἐσᾶς ὅμως σας βλέπω, ὅτι ἐχάσατε τὸν νοῦν σας καὶ εἰς Θεὸν δὲν ἐλπίζετε, ἀλλὰ ἀπελπίσθητε νὰ χαθῆτε κακοὶ κακῶς. Τέσσερα κυτάπια εἶναι τὸ Ἰντζίλι (= Εὐαγγέλιον) κἂν δύο λόγια δὲν παίρνετε ἀπὸ τοῦτο; Αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἐσηκώθη νὰ κινήση λέγοντας. Κοιτάξετε νὰ ρίξετε δεφτέρι καὶ συνάξετε ἄσπρα. Ἐγὼ πάλιν μετὰ τὸ μπαϊράμι ἔρχομαι νὰ σας ἐπισκεφθῶ». Καὶ συνεχίζουν: «Ὁ Μάτιος τελειώνει καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ ἀφήνουν τὸ Κοινὸν καὶ παραδάκια δὲν ἔχει καὶ ναζίρης δὲν εἶναι νὰ ἔρθη ἀπὸ τὰ μοναστήρια κανένας δὲν ἔμεινε. Ὅλοι, ὅπου ἦταν, ἐπάγησαν ὅλοι εἰς Θεσσαλονίκην. Ἡ Λαύρα οὔτε εἰς τὸ Ὄρος ἐπάνω εἶναι, οὔτε εἰς τὸν κόσμον. Ἀπὸ τῶν Ἰβήρων εἶναι ὁ Συνέσιος, ἀπὸ τὸ Χιλανδάρι ὁ Κύριλλος καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ κανένας μυλωνᾶς ἢ κηπουρός...».

Διὰ τὰ ἀκολουθήσαντα δὲ μᾶς πληροφορεῖ ὁ Γ'. Κοσμάς, ἐπιστρέψαντος τοῦ ἀρχιμ. Ἰακώβου εἰς Βατοπέδι, τὴν 30ὴν ἰ.μ. διὰ τῶν ἐξῆς¹: «Ἐἶδον ὅτι διωρίσθη ὁ κύρ Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης διὰ τὴν Συναξίν καὶ πρέπει αὐριον... νὰ εὐρεθῆ ἐδῶ. Περὶ δὲ τῶν Ἀλβανῶν... ὁ μὲν Ἀλῆ πίνκασης, ὅπου προχθὲς ...ἐπῆγεν εἰς Λαύραν εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν, τὸ αἴτιον εἶναι, ἐπειδὴ ...ὁ πασᾶς... τοῦ ἔκοψε τὰ χάρτζια του, ἔφερε προσταγὴν ἀπὸ τὸ Ὑψος του εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν διὰ νὰ πληρωθοῦν... λουφές 1680 γρ. καὶ νὰ ἀναχωρήση διόλου. Διὰ τὰ ὅποια χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔφερε προσταγὴν ἀπὸ τὸν Μουράτ ἀγᾶν διὰ νὰ πληρωθοῦν τὰ 1680 γρ... καὶ νὰ ἀναχωρήση, εἰ δὲ καὶ ἤθελε ἐμποδισθῆ διὰ ὅσας ἡμέρας ἤθελεν ἐμποδισθῆ, νὰ πληρώνεται ἀπὸ 80 γρ. τὴν ἡμέραν, χωρὶς τὰ βαρέα ἔξοδά του, γράφοντας καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν ἐνδοξότατον Χασεκὴ ἀγᾶ μας, ὁ ὅποιος τρίτη ὥρα τῆς νυκτὸς μᾶς ἔκραξεν εἰς τὸ Κουτλουμουσί, Βατοπέδι, Ἰβήρων, Χιλανδάρι καὶ πρωτοσύγελον Κουτλουμου-

1. A. B. 121/62.

αίου, οἱ δὲ Λαυριῶται παρεμέρισαν, ὡσάν οἱ Ἀλβανοὶ ἦσαν εἰς τὸ κο-
νάκι των. Ἐδιάβασε λοιπὸν τὸ γράμμα τοῦ Μουράτ ἀγᾶ, παρακινῶντας
μας νὰ κάμωμεν παντοίους τρόπους νὰ πληρωθοῦν οἱ λουφέδες τῶν
Ἀλβανιτῶν, ἐπειδὴ καὶ ὁ σκοπὸς των δὲν εἶναι ἐπὶ καλῶ καὶ ἡμποροῦν
νὰ ἀκολουθήσουν πολλὰ ἄτοπα. Ἡμεῖς δὲ μὴ ἔχοντες τὸν τρόπον αὐτε
κατὰ μέρος, οὔτε εἰς τὴν κάσαν μετρητά, τοῦ εἶπομεν ὅλας τὰς δυσκα-
λίαις. Στοχαζόμενοι ὅμως, ὅτι βέβαια ἤθελον ἀκολουθήσει τῷ ὄντι πολλὰ
ἄτοπα, τὸν ἐπαρακαλέσαμεν νὰ τὰ οἰκονομήσῃ ἢ ἐνδοξότης του ἀπὸ τὰ
ἄσπρα του καὶ νὰ τοῦ δώσωμεν ἐνέχυρον ἐξ ὀκάδ, ἀσῆμι παστρικὸν
ἀπὸ τὰ ἀσῆμικὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ πρωτάτου. Τὸ ἐδέχθη καὶ οὕτως
ἔγινε. Καὶ ἀμέσως ἔστειλε καὶ τοὺς ἐπλήρωσε, παίρνοντας τὸ χάρτζι
τεσκερεσί ἀπὸ τὰς χεῖράς των, ὅπου εἶχον τῆς Ὑψηλότητος του καὶ
σήμερον τὸ πρωὶ ἀνεχώρησαν. Προσέτι μᾶς γράφει ὁ Μουράτ ἀγᾶς διὰ
τὸν Μπέην, ὅπου εἶναι εἰς τὸ Ξηροποτάμου, τὸν υἱὸν τοῦ Πλασῆ, μὲ
τὸ νὰ τοῦ ἔκοψε τὰ χάρτζια του ὁ Ὑψηλότατος πασᾶ ἐφένδης διὰ νὰ
ἀναχωρήσῃ καὶ αὐτὸς νὰ ἐτοιμάσωμεν 6000 γρ. τὸ μηνιαῖον του νὰ τὸ
στείλωμεν νὰ τοὺς πληρώσῃ καὶ νὰ ἀναχωρήσουν καὶ αὐτοί. Τὸ λοιπὸν,
πόθεν νὰ οἰκονομήσωμεν αὐτὰ τὰ ἄσπρα, δὲν ἤξεύρομεν. Καθὼς σᾶς
εἶναι γνωστὸν, ἀπὸ τὰ μικρὰ Μοναστήρια ἐλπὶς δὲν εἶναι. Τὰ δὲ με-
γάλα, οἱ μὲν Λαυριῶται οὔτε τὰ 1000 γρόσια δὲν δέχονται, ὅπου ἀπε-
φασίσθη εἰς Κουτλουμουσί νὰ δώσουν εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶ, καθὼς τὸ
ἤξεύρει ὁ κνὸρ Ἰάκωβος, λέγοντες ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἔχομεν οὔτε 10
γρ. νὰ δώσωμεν. Τὸν ἴδιον σκοπὸν (ἔχουσι) καὶ οἱ Ἰβηρίται καὶ Χι-
λανδαρινοί. Σήμερον ἐγράψαμεν εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν μὲ ἐπίτηδες παρα-
καλοῦντες τον κατὰ πολλά, εἰ δυνατόν νὰ τοὺς καταπέισῃ διὰ νὰ πλη-
ρωθοῦν μέσα εἰς Θεσσαλονίκην ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ προεστῶτας· δὲν ἤξεύρο-
μεν ὅμως, τί ἔχει νὰ μᾶς ἀποκριθῇ. Ἄν ὅμως καὶ μᾶς ξαναγράψῃ, ὅτι
ἐδῶ πρέπει νὰ πληρωθοῦν τὰ ἄσπρα καὶ ἐδῶ ὁ τρόπος δὲν εἶναι, τί
πρέπει νὰ κάμωμεν; Νὰ μᾶς γράψετε ἐξ ἀποφάσεως, διὰ νὰ μὴ ἀκο-
λουθήσῃ κανὲν ἄτοπον εἰς τὸν τόπον. Χθὲς τὸ μεσημέρι ἦλθε καὶ ὁ
Κουτζούκ Μουσταφᾶς μὲ 20 ἀνθρώπους νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸν Μουράτ
ἀγᾶ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐμίσευσε χθὲς ἀμέσως διὰ τὴν Λαύραν. Μᾶς ἔγρα-
ψεν ὅμως καὶ ὁ Μουράτ ἀγᾶς δι' αὐτόν, ὅτι ἐρχόμενος ἐδῶ, νὰ τοῦ εἴ-
πωμεν νὰ υπάγῃ εἰς Λαύραν μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους του καὶ δὲν ἤξεύ-
ρομεν τί θὰ πάρῃ ἀπὸ αὐτοῦ. Ἐλυπήθημεν καὶ διὰ τοὺς τζαουσαδες,
ὅπου ἦλθον εἰς τὸ Μοναστήρι καὶ ἔδειραν καὶ ἐπῆραν μουλάρια. Αὐτοὶ
μὲ τὸ νὰ ἐζητοῦσαν ὁ καθεὶς ἀπὸ 1000 γρ. χισμέτι ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἐφε-
ραν τὸν μοχτζῆν τῶν χαραιτζῆων, ἐνῶ ἦσαν ἀπεσταλμένοι μὲ τὸν τζεπ-

χανέ, και μὴ ἔχοντες προσταγὴν ἀπὸ τὸ Ὑψος του, τί νὰ δώσωμεν, ἐκρίθη εὐλογον ἀπὸ τὸν χασεκὴ ἀγᾶν μας, καθὼς ἔγραφε και ὁ Μουράτ ἀγᾶς, νὰ τοὺς δοθοῦν ἀπὸ 300 γρ. και 100 διὰ τοὺς ἀνθρώπους των, και, μὴ ἔχοντες ἐδῶ μετρητά, τοὺς ἐδώσαμεν γράμμα νὰ τὰ λάβουν εἰς Θεσσαλονίκην. Ἐφοβέριζον ὁμως ὅτι ἔχουν νὰ κάμουν ἀταξίας νὰ πάρουν και μουλάρια ἀπὸ τὰ Μοναστήρια. Μὲ τὸ νὰ ἐσυγχίσθη ὁ χασεκὴ ἀγᾶς μας μαζί τους κατὰ πολλὰ διὰ τὸ φέρεσιμό τους και ἔγραψε χθὲς εἰς Θεσσαλονίκην εἰς τὸν Διβάν Ἐφένδην και εἰς τὸ Ὑψος του δι' αὐτούς, παρακινῶντας και ἡμᾶς και ἐγράψαμεν εἰς τοὺς προεστῶτας και εἰς τὸν κύρ Σπανδωνῆν μὲ ἐπίτηδες σαῖν ὅλα τὰ ἀκόλουθα και μὲ τὸν ὁποῖον ἐστείλαμεν και τὰ γράμματα τῶν ἀδελφῶν μας εἰς τὸν κύρ Σπανδωνῆν, ὅπου μᾶς ἐστάλθη. Διὰ τὸ μουλάρι, ὅπου μᾶς γράφετε ὅτι εἶχον οἱ τζαουσάδες μὲ τὸν τζεπχανέ, μᾶς εἶπον ἀπὸ Κουτλουμουσί ὅτι ἐπάγησεν εἰς τὴν Ἰβήρων μαζί των και ἐστείλαμεν τὸν Μιχάλην μὲ γράμμα νὰ ἐξετάσῃ, ἀν εἶναι νὰ τὸ πάρῃ. Εἶδον νὰ μὲ γράφετε νὰ μείνω πάλιν εἰς τὴν Σύναξιν μετὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου. Ναί, ἀδελφοί. Καίρὸς ἀδιαφορίας δὲν εἶναι. Ἐκαστος πρέπει νὰ ὑπερμαχῆ και νὰ κοπιᾷ ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον κατὰ τὴν δύναμιν του, ἐπειδὴ βέβαια, ὅστις τῶρα ἀδιαφορεῖ εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην ἔχει νὰ δώσῃ ἀπολογία. Ἐπειδὴ τὰ πράγματα δὲν τρέχουν εἰς καλὴν κατάστασιν, μετρητά δὲν εἶναι, τί οἰκονομία νὰ γίνῃ, εἰς ἀπορίαν εἶμαι... Βλέπω και τὸν Χασεκὴ ἀγᾶ μας, ὅτι πολὺ στενοχωρεῖται διὰ τὰ τρέχοντα και ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Θεσσαλονίκην, ἐπὶ λόγῳ διὰ νὰ πληροφορήσῃ διὰ ζώσης φωνῆς τὸ Ὑψος του τὰ τρέχοντα, δὲν ἤξεύρω ὁμως, τί εἶναι τὸ ἀληθὲς νόημα τοῦ πράγματος... ». Καὶ στὸ τέλος προσθέτει: « Τὸ πρῶν νὰ ἔχωμεν περὶ πάντων ἀπόκρισίν σας ».

Κατὰ τὴν ἐπομένην 31ην Μαΐου ἰ.ε., συνεχίζει¹: « Ἐλαβον τὸ ἀδελφικὸν ὁμῶν και εἶδον, ὅσα γράφετε. Ἦλθε σὺν Θεῷ και ὁ κύρ Γρηγόριος, ἀρχιμανδρίτης, πλὴν ἔτι δὲν εὔρομεν εὐκαιρίαν νὰ συνομιλήσωμεν μεταξύ, ἐπειδὴ ἤδη καταγινόμεθα εἰς τὸ νὰ οἰκονομήσωμεν τοὺς λουφέδες τοῦ Πλαολινογλου, καθότι ἐλάβομεν σήμερον προσταγὴν παρὰ τοῦ Μουράτ ἀγᾶ, νὰ τοῦ δώσωμεν τοὺς λουφέδες του, διὰ νὰ σηκωθῆ, ἐπειδὴ τοῦ ἔκοψε τὰ χάρτζια ἢ Ὑψότης του. Δὲν ἤξεύρομεν ὁμως, πῶς νὰ τοῦ οἰκονομήσωμεν 6000 γρ. Τὰ ἄλλα Μοναστήρια ἀδιαφορίαν δεικνούσι, δὲν ἔχοντες, λέγοντες. Καὶ ἡ Κυρία ἡμῶν νὰ δελξῇ ἔλεος. Ὁ δὲ Κουτζούκ Μουσταφᾶς, ὡς ἐμάθομεν, ἔμεινεν εἰς Λαύραν.

...Ὁ ἀγᾶς μας μὲ εἶπε δις καὶ τρις νὰ τῷ σταλθῶσι παρ' ὑμῶν ταξέ-
δικα ψάρια καθότι ἐσώθησαν τὰ ἀρνιά του ».

Οὕτω οἱ νέοι ἐπιστάται παραλαμβάνουσι τὴν ἐξουσίαν τὴν ἐπομέ-
νην 1ην Ἰουνίου 1822 μὲ κενὴν σχεδὸν τὴν κάσσαν, ὡς φαίνεται ἀπὸ
τὴν πρᾶξιν παραλαβῆς, ἔχουσαν οὕτως¹: « Διὰ τοῦ παρόντος ὁμολο-
γοῦμεν οἱ νέοι ἐπιστάται... ὅτι παρελάβομεν παρὰ τῶν προκατόχων μας
ἐπιστατῶν, ὅσα μετρητὰ εὐρέθησαν εἰς τὴν κάσσαν, ὅλα γρ. 81 = 4
ἤτοι ὀγδοήκοντα ἓν καὶ τέσσαρες παράδες. ,αωκβ'. Ἰουνίου α', | Οἱ
Ἐπιστάται :

Διονυσίου Καλλίνικος προηγ. | Ζωγράφου Δανιὴλ

Ρουσικοῦ Ἡσαίας μοναχός. Κωνσταμανίτου Χρῦσανθος προη-
γούμενος ».

Πρὸ τῆς τοιαύτης ὁμως ἀνάγκης, αἱ μεγάλαι Μοναὶ καταβάλλουσι
κάθε προσπάθειαν, ὅπως ἐξευρῶσι τὰς 6.000 γρόσια διὰ τοῦ Πλαολί-
νογλου. Οὕτω τὴν πρώτην Ἰουνίου 1822 οἱ Χιλανδαρινοὶ δανεῖζονταί
παρὰ τοῦ ἱερομονάχου Ναθαναὴλ 1000 γρ. πρὸς 7⁰/₁₀ καὶ παρὰ τοῦ μο-
ναχοῦ γεροΘεοδοσίου ἕτερα 1000 γρ. μὲ τὸν αὐτὸν τόκον². Τὴν δὲ ἐπο-
μένην οἱ Γ. Κοσμᾶς καὶ Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης γράφουσι πρὸς τοὺς
Βατοπεδινούς³: « Ἐλάβομεν καὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς σταλὲν ἀμανέτι τῶν
1000 γρ. ἦλθε καὶ ὁ λογιώτατος κύρ Διονύσιος προηγούμενος, ὡς
γράφετε, διὰ νὰ παρευρεθῆ ὡς εἰδήμων εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τῆς Κων-
σταντινουπόλεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ τώρα αἱ ἐπικρατοῦσαι ταραχαὶ καὶ ζάλαι
τοπικαὶ δὲν συγχωροῦσι νὰ θεωρηθῶσιν οὔτε τῆς πόλεως, οὔτε οἱ τοπι-
κοὶ λογαριασμοί, διὰ τοῦτο ἡ πανοσιολογιότης του ἐστράφη πάλιν εἰς
τὸ Μοναστήριον. Ἐλάβομεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ καὶ τὰ σταλέντα ὀψάρια, τὰ
ὅποια ἐπροσφέραμεν τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἀγᾶ μας, ὡς ζητηθέντα παρ' αὐ-
τοῦ... Οἱ λουφέδες τοῦ Πλαολίνογλου ὠκονομήθησαν, χάριτι θεῆς, ὁμως
μὲ μεγίστην δυσκολίαν, καὶ σήμερον ἀναχωρεῖ... Τὰ 1000 γρόσ., ὅπου
μᾶς ἐστείλατε σήμερον, ἐδώσαμεν ὁμοῦ μὲ ἄλλα 288 = 20 εἰς ἀποπλή-
ρωσιν τῶν λουφέδων τοῦ Πλαολῆ... Ἄν θέλετε καὶ τοῦτον τὸν μῆνα νὰ
περάσωμεν ὅπως οὖν εἰρηνικά, προσπαθήσετε νὰ οἰκονομήσετε 3000 γρό-
σια διὰ τοὺς μηνιαίους λουφέδες, καὶ τὸ γνωστὸν ὑποκείμενον ἄς ἀνοίξῃ
τὴν κάσσαν του, ἕως οὐ μένει εἰς τὴν προαίρεσίν του, μήπως τὴν ἀνοίξῃ
ἀκουσίως καὶ τότε γίνεται κακόν... ».

1. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

2. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

3. Α.Β. 121/65.

Ἐάν ὁμοῦς οἱ Βατοπεδινοὶ καὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας γροσίων θὰ ἤδύ-
ναντο νὰ οἰκονομήσωσι διὰ τοὺς λουφέδες, δὲν συνέβαινε τὸ αὐτὸ καὶ
διὰ τὰς ἄλλας Μονάς. Διὰ τοῦτο θὰ ἔγραφαν εἰς τὸν πασᾶν — Ἰωῆς καὶ
οἱ τῆς Ἱ. Συνάξεως καὶ ὁ Χασεκῆ ἀγᾶς — ἵνα τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ αὐ-
τούς· ἀλλὰ ἡ ἀπάντησις ἦτο ἀρνητικὴ. Περὶ αὐτῆς ὡς καὶ τῶν λοιπῶν
γράφουσιν «οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ», τὴν 7ῃν Ἰουνίου ἰ.ἔ., ὁπότε
εἶχεν ἐπανέλθει εἰς Καραῖς ὁ Μουράτ ἀγᾶς¹: «Σήμερον περὶ τὰς ἑξ
ὥρας ἐπαρρησιάσθημεν εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν κατὰ τὴν βραδυρὴν προσ-
ταγὴν του καὶ ἀνέγνωσε τὸ πουγιουλδι τοῦ ὑψηλοτάτου πασᾶ ἐφένδη
μας, εἰς τὸ ὁποῖον γράφει ὅτι οἱ λουφέδες τῶν στρατευμάτων ἀναγκαιῶς
πρέπει νὰ πληρώνωνται, λέγοντας, ὅτι οἱ καλόγηροι ἀπὸ πονηρίαν δὲν
πληρώνουσι τοὺς λουφέδες, ὅχι διότι δὲν ἔχουσιν, οὕτω γράφει. "Ὄθεν ἡ
ἐνδοξότης του ἐρώτησεν ἀπαξ, δὶς, τρίς, περὶ τούτων τῶν λουφέδων τί
θὰ κάμωσι καὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν ἔχουσιν." Ὄθεν ἐκράτησεν ὄλους τοὺς
ἀπὸ τὰ 18 Μοναστήρια παρευρεθέντας, λέγοντας ὅτι εἰς τρεῖς ἡμέρας
θέλει νὰ τῶ μετρηθῶσιν οἱ λουφέδες, καὶ ἕως οὗ δὲν πληρωθῶσι, κανένα
δὲν ἀπολύει. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶπον εἰς ἡμᾶς τὰ ἄλλα 18 Μοναστήρια
ἐμπροσθεν εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν, νὰ μὴ χωρίσωμεν ἀπὸ αὐτούς, καὶ ἡ
ἐνδοξότης του εἶπε, παρακαλέσατέ τους καὶ ἂν θελήσωσι νὰ μείνωσι
μαζὶ σας εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, καλὸν εἶναι. Λοιπὸν στοχασθῆτε καλῶς
περὶ τούτου καὶ γράφετέ μας τὴν ἀπόφασίν σας. Μᾶς εἶπε προσέτι καὶ
ὁ ἐνδοξότατος Χασεκῆ ἀγᾶς μας ἰδιαιτέρως, ὅτι καλὸν εἶναι νὰ μὴ χω-
ρίσετε ἀπὸ τὰ 18 Μοναστήρια. "Ὄθεν περιμένομεν τὴν περὶ τούτου ἀπό-
φασίν σας... νὰ ἔχωμεν μὲ πρῶτον τὴν ἀπόκρισίν σας, ἐπειδὴ τρεῖς ἡμέ-
ρας ἔδωκε διορίαν νὰ τῶ μετρηθῶσιν οἱ λουφέδες...».

Ἐν Ἰ.Γ. δὲ συμπεραίνουσιν ἀκόμη: «Χωρὶς τῆς συμβουλῆς τοῦ
ἀγᾶ μας καὶ χωρὶς τὸ ὅτι εἶπεν ὁ Μουράτ ἀγᾶς, ὅτι καλὸν εἶναι νὰ μὴ
χωρίσωμεν, προσέτι καὶ κατὰ ἄλλον λόγον δὲν πρέπει νὰ χωρίσωμεν,
καθότι ὁ... ζητούμενος λουφῆς εἶναι δηλωμένος καὶ ἡμεῖς τὸν κατα-
κᾶν τὸν ἐλάβομεν περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνός. "Ὄστε χρεωστοῦμεν νὰ δώ-
σωμεν. Τὰ στρατεύματα, ὅπου πρὸ ἡμερῶν διώρισεν ὁ Μουράτ ἀγᾶς
εἰς Σηροποτάμου καὶ Ξενοφώντος καὶ Ρωσικοῦ, μὲ τὸ νὰ ἔχουν σαράντα
ἄλογα καὶ εἶναι ἔλλειψις τελεία ἀπὸ κριθάρι, ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ τοὺς
μισοὺς εἰς τοῦ Παντοκράτορος καὶ Ἐσφιγμένου, διὰ δὲ τοὺς ἐναπομεί-
ναντας μᾶς εἶπεν ὁ ἴδιος, νὰ στείλετε δυὸ μουζούρια κριθάρι νὰ τὸ
στείλωμεν εἰς Σηροποτάμου, διὰ νὰ μὴ γίνῃ κανὲν ἄτοπον. | Πάλιν σᾶς

γράφομεν νὰ κάμετε παντοίους τρόπους νὰ μᾶς προφθάσετε ὀψάρια ταξέδικα καὶ διὰ τοὺς δύο τόντε Σερασκέρην καὶ τὸν Χασεκῆ ἀγᾶ μας».

Καὶ οἱ Βατοπεδινοὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ δώσωσι τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν, ὅπως καταβάλωσι καὶ αὐτοὶ διὰ τοὺς λουφέδες, ἀφοῦ τῇ 11 Ἰουνίου ἰ.ἔ. «οἱ ἐν Καραῖς ἀδελφοὶ Β.» γράφουσι¹: «Σήμερον ἐμετρήσαμεν εἰς Κουτλουμουσί εἰς τὸν ἐνδοξότατον Μουράτ ἀγᾶν διὰ τοὺς λουφέδες γράσια 2500, παρόντος καὶ τοῦ Ναζιρη καὶ ἄλλων Μοναστηριακῶν, καὶ μετὰ τὸ μεσημέρι ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἰβήρων διὰ τὴν Λαύραν, ἀφήσας ἐνταῦθα ἀνθρωπὸν του, διὰ νὰ κάμη ταξίλι τοὺς λουφέδες».

Ὁ Μουράτ δὲ φαίνεται, ὅτι πράγματι ἠλάττανε τοὺς εἰς Ἅγιον Ὅρος ἐνόπλους, διότι καὶ τὴν 16ῃν Ἰουνίου ἰ.ἔ., οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ μεταξὺ ἄλλων πληροφοροῦσιν: «...Οἱ Ἀλβανῖται ἐφυγον σήμερον 16»².

Ἄλλὰ οἱ παραμένοντες ἐνεργοῦν, ὅπως ἐσυνήθιζον οὗτοι. Τῇ 18ῃ Ἰουνίου ἰ.ἔ. γράφουσιν «οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ»³: «Σήμερον μᾶς ἐκραξεν ὁ Χασεκῆ ἀγᾶς καὶ μᾶς διώρισε νὰ γράψωμεν πρὸς ὑμᾶς, νὰ εἰπῆτε τὸν Καβάζπασην νὰ γράψῃ πρὸς τὸν εἰς τὸ Δοχειαρίου Καβάζην, ὡς Καβάζπασης, ὅτι ἀπὸ τοῦ Δοχειαρίου πηγαίνεις εἰς τὰ Μοναστήρια Ξενοφῶντος καὶ Κωνσταμονίτου καὶ ζητᾶς βόδια καὶ ἄλλα πράγματα, τὸ ὁποῖον δὲν μὲ ἐφάνη καλόν. Νὰ παραιτήσης αὐτὰ τὰ πράγματα». Καὶ τὴν ἐπομένην ἐπανερχονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, γράφοντες⁴: «Περὶ τῆς χθεσινῆς ὑποθέσεως ἐγένεν ὁμιλία καὶ ἐγράφη ἐκ μέρους του ραβᾶσιον μὲ τὴν σφραγίδα του καὶ ἐστάλη εἰς τοῦ Δοχειαρίου πρὸς τὸν ἐκεῖ Καβάζην καὶ ἐλπίζομεν νὰ συσταλθῇ, διότι τοῦ γράφει σφοδρῶς νὰ προσέχῃ, διότι τὸ μετανοεῖ».

Ἡ ἀφόρητος ὁμῶς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως κατάστασις εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, ἥτις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐχειροτέρευεν ἔτι περισσότερο, ἔφερεν εἰς ἀπόγνωσιν καὶ ἄλλους καὶ οὕτω συνεχίζεται καὶ ἡ ἀντίδρασις. Τοῦτο ἀναγκάζει τὸν Μουράτ νὰ λαμβάνῃ καὶ ἄλλου εἶδους αὐστηρὰ μέτρα. Τὴν 17ῃν Ἰουνίου ἰ.ἔ. «οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ» γράφουσι⁵: «Μᾶς ἤλθε σήμερον ἐν ραβᾶσιον τοῦ Μουράτ ἀγᾶ πρὸς τὸν ἐκεῖ Καβάζην καὶ πρὸς τοὺς Μουτεβελῆδες τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς, τὸ ὁποῖον οἶς παρεκλειόμεν. Πρέπει νὰ ἀποκριθῆτε εἰς τὴν ἐνδοξότητά του... Εἰς αὐτὸ

1. A.B. 121/68.

2. A.B. 121/67.

3. A.B. 121/70.

4. A.B. 121/71.

5. A.B. 121/69.

τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι ἡ πόρτα σχεδὸν πάντοτε κλεισμένη καὶ σφοδρὰ προσταγὴ εἰς ὄλους... νὰ προσέχωσι καλῶς, διότι αὐτὸ δὲν ὁμοιάζει μὲ τὰ ἄλλα περιστατικά». Καὶ ἐν Ἰ.Γ. προσθέτουσιν: «Εἶναι φόβος μήπως στείλῃ στρατεύματα εἰς τὸ Μοναστήρι».

Καὶ τὴν 19ῆν ἰ.μ. προσθέτουσι¹: «Διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ὅπου ἔγραψεν ὁ Μουράτ ἀγᾶς, μᾶς εἶπεν ὅτι, ὄχι μόνον νὰ εἶναι πάντοτε κλεισμένη ἡ πόρτα, ἀλλὰ κι ἐξω νὰ ἔχετε ἀνθρώπους, διωρισμένους νὰ φυλάττωσι καὶ νὰ προσέχωσι». Τὰς ἀνησυχίας τοῦ Μουράτ ἀγᾶ ἐπαυξάνει ἡ ἐμφάνισις ἐπαναστατικῶν πλοίων. Σχετικῶς οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ τὴν 20ῆν ἰ.μ. πληροφοροῦσι²: «Χθὲς ἐφάνησαν πέντε ἐξ καΐκια κατὰ τὴν Θάσον καὶ ἦτον ὑποψία μήπως πλησιάσωσιν ἐδῶ. Πλὴν ὁ καιρὸς, φαίνεται, τὰ ἐμπόδισεν. Ἐφάνησαν ὁμοίως καὶ ἄλλα ἀπὸ τὸ νότιον μέρος. Σήμερον ἐξεκίνησαν ἐγκύκλια καὶ, ὅταν ἔλθῃ αὐτοῦ, πληροφοροεῖσθε. Καὶ ἂν σᾶς ζητήσωσι κουμπάνιαν, πρέπει νὰ δώσητε κατὰ τὴν προσταγὴν, χωρὶς νὰ ἐρωτήσετε οὔτε τὸ πῶς, οὔτε τὸ ποῦ, οὔτε τὸ διατί, διότι εἶναι κεκρυμμένον».

Τὴν δὲ 23ῆν ἰ.μ. πληροφοροῦσιν οἱ αὐτοὶ³: «Χθὲς ἔγραψαν οἱ Χιλανδαρινοὶ εἰς τὴν Κοινότητα, ὅτι ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ μοναστήρι των καὶ, ἀφ' οὗ ἔφαγαν τρία φαγιά, ἐβδομήντα τὸν ἀριθμὸν, παίρνοντας μαζί των καὶ δεκαπέντε μουλάρια καὶ τέσσαρες καλογήρους, ὑπηρέτας καὶ κουμπάνιαν ἕως τοῦ ἄλατος, καὶ συμπεραίνεται ὅτι ἔχουν νὰ καθίσουν εἰς τὸ μετόχιόν των (τὴν Κουμίτσαν)».

Καὶ τὴν 26ῆν ἰ.μ. συνεχίζουσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ⁴: «Εἰς εἰδησίν σας ὅτι ἦλθεν εἰς Κουμίτζαν ὁ Τζερίμπασης καὶ ὁ Μασράφ κιατίπης τοῦ πασᾶ μὲ 300 ἀνθρώπους, διὰ νὰ καθίσωσι... νὰ φυλάττωσι..., ἦλθε... χθὲς ἀνθρωπος τοῦ Μασράφ κιατίπη ἐδῶ... καὶ ἐζήτησε 4 ζηλωτάς, τοὺς ὁποίους, κατὰ προσταγὴν τοῦ ἀγᾶ, στέλλομεν σήμερον».

Τὴν αἰτίαν δὲ τῶν τοιούτων μέτρων διηγῶνται εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα, ὡς ἐξῆς: «Χθὲς ἦλθε πεζὸς ἀπὸ Ἰερισσόν, ...ὅστις ἦτο ἐργάτης εἰς τὴ νησί, καὶ εἶπεν, ὅτι μετὰ τὴν φυγὴν τῶν κλεπτῶν, διώρισεν ὁ ματὲμ ἀγᾶς νὰ ἐβγάλουν τὰ πράγματα ἀπὸ τὸ νησί (τὴν Ἀμουλιανήν) ὅλα καὶ τὸ σιτάρι, ὅπου εἴμενεν. Καὶ ἀφ' οὗ ἔλθῃ τὴν πέμπτην (15 Ἰουνίου) ἐτζουβάλιασαν τὸ σιτάρι καὶ τὸ κατέβασαν στὸν αἰγια-

1. Α.Β. 121/71.

2. Α.Β. 121/74.

3. Α.Β. 121/77.

4. Α.Β. 121/78.

λόν, τὴν παρασκευὴν πάλιν ἐφάνησαν κλέπται καὶ θὰ ἄρπασαν καὶ αὐτό. Ὑστερον, ἀφ' οὗ πάλιν ἔφυγον, ἔστειλαν ἀνθρώπους καὶ ἔβαλαν φωτιά καὶ κατέκαισαν καὶ τὸ μετόχι καὶ τὰς θημιωνίας καὶ τὰ ἀλώνια, ὅπως διόλου. Καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μοναστηρίου μας, ὅλους τοὺς ἐπῆραν ἔξω καὶ τοὺς ἐφυλάκωσε. Μέσα εἰς αὐτοὺς εὗρέθη καὶ ὁ Δαμασκηνὸς Σαρανταπήχης, τὸν ὁποῖον ἴσως ἐπρόδωσαν, ὅτι ἦλθεν ἐκεῖ μὲ τὰ κλέπτικα, καὶ δι' αὐτὸ ἴσως τὸν ἐφυλάκωσε. Λοιπὸν... νὰ προφθάσῃ τις μὲ γράμμα εἰς τὸν Γερὸ - Ἀδάμον, ὁ ὁποῖος εἶναι πληροφορημένος, ὅτι ὁ Δαμασκηνὸς ἦταν σταλμένος ἀπὸ τὸ μοναστήρι δι' ὑπηρεσίαν... ».

Κατόπιν τούτων προφανῶς ἐδόθη καὶ ἡ «προσταγή, εἰς τὸ ἐξῆς κανεῖς νὰ μὴ εὗρεθῇ πούποτε περιφερόμενος χωρὶς τεσκερὲ τοῦ χασεκῆ..., διότι... εἶναι χαμένος ».

Τὸ μᾶλλον φλέγον ὅμως εἶναι τὸ τῆς συντηρήσεως καὶ μισθοδοσίας τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἐνόπλων. Τὴν 23ην Ἰουνίου ἱ.ε. οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Βαταπεδίου γράφουσιν¹ : «... Ἐπειδὴ ὁ σερασκέρης πρὸ δύο ἡμερῶν εἶχε γράψῃ (ἀπὸ τὴν Λαύραν) πρὸς τὴν Λόντζαν νὰ ἐτοιμάσωμεν τοὺς λουφέδες, διὰ τοῦτο, μὴ ἔχοντες δύναμιν πλέον οὐδεμίαν εἰς τὸ νὰ ἀποκριθῶμεν τοὺς ἀπαιτούμενους λουφέδες, ἐγράψαμεν χθὲς πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀδελφοὺς καὶ πρὸς τὸν... κύρ Σπανδιωνῆν... περικλειάντες ἐν ἀρτζοχάλι πρὸς τὸ Ὑψος του, προσκλαιόμενοι ὅτι, ἀφ' οὗ ἐπληρώσαμεν τὸν προπαρελθόντα μῆνα εἰς λουφέδες ὑπὲρ τὰς 33.000 γρ. καὶ τὸν... παρελθόντα ὑπὲρ τὰς 27.000 γρ. ἀπὸ τὰ γρόσια τῶν χαρατζίων, ἤδη πάλιν ἀπαιτούμεθα καὶ τοὺς τοῦ τρέχοντος καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τακάτι πλέον νὰ πληρώσωμεν, καθ' ὅτι ἐξεκινώθημεν ὅπως διόλου, καὶ διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γίνῃ ἔλεος ».

Διὰ τὴν ἀποστολὴν δὲ καὶ ἐπίδοσιν τοῦ ἐγγράφου τούτου οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει γράφουσι τὴν 28ην ἱ.μ. τὰ ἀκόλουθα πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς² : « Καθὼς καὶ διὰ ζώσης... θέλετε πληροφορηθῆ παρὰ τῶν ἐκεῖσε ἐρχομένων Γέροντος Γρηγορίου Δοχειαρίτου καὶ τοῦ πανοσιωτάτου κύρ παπᾶ Ἀγαθαγγέλου Σιμοπετρίτου, ἐνεκρίθη εὐλογον καινῶς παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Συνάξεως, διὰ τοὺς ἤδη ἀπαιτούμενους λουφέδες, νὰ ἀποσταλῶσι παρὰ τῆς Κοινότητος οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ εἰς Θεσσαλονίκην σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ ὁ ὑμέτερος ἀδελφὸς Γέρων Ἰωακείμ, τὸν ὁποῖον ἔχετε οἰκονόμον εἰς τὴν Καλαμαργιάν, ὡς ἔχων παρρησίαν πολλὴν καὶ θάρρος μέγα παρὰ τοῖς ἀναγκαίοις μέσοις, διὰ τὴν ὁποῖαν ἀπο-

1. Α.Β. 121/74.

2. Ἀρχ. Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

στέλλονται ὑπόθεσιν. Ἀποστέλλονται δὲ διὰ νὰ γράψωσι ἐκεῖ ἐν ὄθωμα-
νικὸν ἀρξουχάλι καὶ νὰ τὸ δώσωσι εἰς τὸ Ὑψος του, παριστῶντες ἐν
αὐτῷ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ ὅτι δὲν δυνάμεθα εἰς τὸ
ἐξῆς νὰ ἀπαντήσωμεν τοὺς ἀπαιτούμενους λουφέδες καὶ τὰς ἀναγκαίας
τροφὰς τῶν στρατευμάτων. Διὰ ταῦτα λοιπόν, ὡς ἀναγκαῖος ὁ ρηθεὶς
ὑμέτερος ἀδελφός, πρέπει νὰ διορισθῇ παρ' ὑμῶν, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν
ἐνεκρίθη, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκειται, νὰ συναπέλθῃ μετὰ τῶν δυὸ τούτων
ἀδελφῶν εἰς τὴν κοινὴν ταύτην ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν. Πρὸς τούτοις νὰ
εἰπῆτε καὶ τῷ ὑμετέρῳ πίνπαση νὰ δώσῃ δυὸ ἢ ἕνα ἄνθρωπον νὰ συνο-
δεύσῃ αὐτοὺς ἕως εἰς Ἱερισσόν, καθὼς γράφει καὶ ὁ ἐνδοξότατος ἀγῶς
μας πρὸς τὸν ἴδιον».

Δὲν ὑπάρχει ὁμῶς ἀμφιβολία τις, ὅτι καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου
οὐδὲν ἐπέτυχον, ἀφοῦ τὴν 31^{ην} Ἰουλίου 1.ἔ., οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Βατο-
πεδιῶν γράφουσιν¹: «Ὁ φίλος ζητεῖ τοὺς λουφέδες καὶ συμπεραίνο-
μεν, ὅτι ἔχει νὰ ζητήσῃ καὶ ἀπὸ ἡμῶν. Ὅθεν, σκεφθέντες καλῶς, νὰ
μᾶς ἀποκριθῆτε μὲ πρῶτον, τί πρέπει νὰ γίνῃ τόσον κοινῶς, ὅσον καὶ
κατὰ μέρος διὰ τὸ ἐδικόν μας, ἂν ζητηθῶμεν».

Οἱ ἐν Βατοπεδίῳ δέ, εὐρεθέντες εἰς δύσκολον θέσιν ἐπὶ τοῦ ζητή-
ματος τούτου, οὐδεμίαν ἔδωκαν ἀπάντησιν, ἄπερ ἀναγκάζει τοὺς ἐν Κα-
ρυαῖς νὰ τοῖς γράψωσι τὴν 6^{ην} Ἰουλίου 1.ἔ.²: «Περὶ τῶν λουφέδων
τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἔγραψα ἅπαξ καὶ δις καὶ καμμίαν ἀπόκρισιν».

Πάντως τὴν 10^{ην} Ἰουλίου 1.ἔ. οἱ αὐτοὶ γράφουσιν³: «Ὅλοι εἶναι
εἰς τὸ ποδάρι διὰ τοὺς λουφέδες». Καὶ κατωτέρω πληροφοροῦσι: «Σή-
μερον ἦλθον οἱ Ἰβηρίται εἰς τὸν Μουράτ καὶ ἔφεραν τὸ πουγιουρντί
των ζητοῦντες νὰ τοὺς σηκώσῃ τὸ στράτευμα, καὶ τοὺς ἀπόδιωξε μὲ
θυμόν, λέγοντας ὅτι, ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν βασιλέα νὰ φέρετε ἄδειαν, δὲν
σηκῶν τὸ στράτευμα ἀπὸ τὸ μοναστήρι σας. Εἶπον πρὸς τούτους, ὅτι
λουφέδες δὲν ἔχουν τρόπον νὰ δώσουν, καὶ τοὺς εἶπε, τοὺς εὐρίσκετε.
Καὶ τοὺς ἔδιωξε».

Ὡστε οὔτε ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀναλόγου ἐκ τῶν 3.000 πουγγίων
ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν διὰ λουφέδες.

Ἡ ἀπαίτησις αὕτη τῶν λουφέδων φέρει πάλιν εἰς ἀπόγνωσιν τοὺς
Ἀγιορείτας. Εἰς Ὑ.Γ. τοῦ αὐτοῦ γράμματος ἀναγιγνώσκομεν: «Αὔριον
ἔχουν νὰ μοιρασθοῦν οἱ τεσκερέδες κάθε πίνπαση, πόθεν ἔχει νὰ λάβῃ

1. A.B. 121/82.

2. A.B. 121/83.

3. A.B. 121/84.

τὸν λουφέ του». Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν τοῦ ὁ Γέρων Κοσμάς γράφει¹: «Ὅλα τὰ Μοναστήρια ἔχουσι μεγάλας στενοχωρίας διὰ τοὺς λουφέδες καὶ τῶν περισσοτέρων οἱ πατέρες ἐσκόρπισαν εἰς τὰ βουνά. Οἱ Ἰβηρῖται κατέφυγον εἰς τὸν φίλον νὰ δανεισθῶσι πρὸς ὄραν παρ' αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐδιώξε κακῶς μὲ πολὺν θυμὸν καὶ ὕβρεις». Καὶ ὀλίγον κατωτέρω προσθέτει: «Οἱ Ἰβηρῖται ἔχουσι σκοπὸν νὰ γράψωσι πρὸς τὸν ἐκεῖ ἰδικὸν τοὺς Γέρο Σίλβεστρον καὶ πρὸς τὴν εὐγενίαν τοῦ (ἐννοεῖ τὸν Σπανδωνῆν), ὅτι οὔτε τὰ στρατεύματα ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸ Μοναστήριόν των, οὔτε ἀπὸ λουφέδες ἐλαφρώθησαν. Καὶ συμβουλευόμενος τὴν εὐγενίαν τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων τριῶν, Βατοπεδινοῦ, Κουτλουμουσιανοῦ καὶ Φιλοθεῖτου (ἦσαν αἱ Μοναί, αἱ ὁποῖαι εἶχον πληρώσει τὸ ἀνάλογόν των ἀπὸ τὰ 3.000 πουργιά), νὰ ἐρωτήσωσι περὶ τούτου τὸν Κεχαγιάμπεη καὶ ὕστερον νὰ δώσωσιν ἀναφορὰν εἰς τὸ Ὑψος του. Νὰ μᾶς δώσετε περὶ τούτου τὴν γνώμην σας, ἂν συμφέρῃ νὰ συμφωνήσωμεν μετ' αὐτῶν».

Πάντως τὴν 13ῃν Ἰουλίου 1.ἔ. πληρώνουσιν οἱ Χιλιανδαρινοὶ 135 γρ. ὡς ὄντα λίκι τοῦ Μουράτ ἀγᾶ καὶ τὴν ἐπομένην ὁ αὐτὸς σερασκέρης Μουράτ ἀγᾶς γράφει: «Πρὸς ἐσᾶς τοὺς Μουτεβελῆδες τοῦ Μοναστηρίου Χιλιανδαρίου. Ἐπειδὴ διωρίσθη παρὰ τοῦ πασᾶ ἐφένδη μας ὁ Ἀλῆ παῖρακτάρης μὲ πενήντα ἀνθρώπους νὰ καθίσῃ εἰς τὸ Μοναστήριον σας, διὰ τοῦτο νὰ τὸν δεχθῆτε μὲ τοὺς ἀνθρώπους του καὶ νὰ τὸν δίδετε τὸ ταγίνι τοὺς κατὰ τὸν παλαιὸν τεσκερέ, δηλαδὴ ψωμί, κρέας, πουργοῦρι καὶ λάδι. Οὕτω λοιπὸν ποιήσατε καὶ ὑγιαίνετε»².

Εὐρισκόμενοι δὲ εἰς ἐξαιρετικὰ δύσκολον θέσιν οἱ Χιλιανδαρινοὶ, λόγῳ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἀναλόγου των ἀπὸ τὰς 3.000 πουργιά τῶν λουφέδων κλπ., ἐξουσιοδοτοῦσι τὴν 16ῃν ἰ.μ., ὡς εἶδομεν³, τὸν ἐξ αὐτῶν Ἀκάκιον, ὅπως διὰ παντὸς μέσου ἐξεύρη χρήματα.

Καὶ ἂν καὶ ἐζήτησαν καὶ ἀπὸ τὸν Μουράτ ἀγᾶν οἱ αὐτοὶ Χιλιανδαρινοὶ νὰ τοὺς κάμῃ εὐκολίαν τινά, οὐδὲν ἐπέτυχον⁴.

1. A.B. 121/85.

2. Ἀρχ. Χιλιανδαρίου, φάκελλος 1822.

3. Ἰδ. ἄνωτ. σελ. 83.

4. Πλβλ. ἐπιστολὴν τοῦ ἐν Κυριαῖς χιλιανδαρινοῦ ἀντιπροσώπου προηγ. Ἀθανασίου τῆς 24 Ἰουλίου 1822 (Ἀρχ. Χιλιανδαρίου, φάκελλος 1822), εἰς τὸ ὅποιον φαίνεται καὶ ἡ ἀπελπισία, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε φθάσει οὗτος ἀπὸ τὰς διαφόρους ὑποχρεώσεις. «Ἀπὸ τὴν φυγὴν» γράφει, «δὲν εἶναι ἄλλο, ὅπου νὰ μὲ ξεπλῶνῃ, ἐπειδὴ, ἂν εἰπῶ νὰ τὰ πληρώσω πρέπει νὰ πουλήσω τὰ ρούχά μου, καὶ αὐτὰ ποιὸς τὰ παίρνει τώρα; Λοιπὸν μεγάλως ἀδικοῦμαι ὁ δυστυχὴς διὰ τὴν ναζιρίαν

Ἐνῶ δὲ οἱ Ἀγιορείται πάντες εὐρίσκονται εἰς ἀπελπιστικὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν, καὶ ἄλλοι ἐνοπλοὶ στέλλονται ἀπὸ τὴν Θεσσαλονικίαν. Τὴν 26^{ην} Ἰουλίου 1822 οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ γράφουσι¹: « Διὰ τὸ ἀσκέρι, ὅπου ἤλθε, δὲν ἐλάβομεν καμμίαν πληροφορίαν. Φαίνεται ὅμως, ὅτι εἶναι διὰ νὰ καθίσῃ ἐδῶ, καθότι ἔστειλαν εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν καὶ περιμένουν ἀπόκρισιν ». Καὶ τὴν 31^{ην} ἱ.μ. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ οἱ ἴδιοι²: « Περὶ δὲ τοῦ νέου στρατεύματος, ὅπου σᾶς ἤλθεν, ποίαν οἰκονομίαν νὰ κάμωμεν, δὲν ἤξεύρομεν. Ὁ μεγάλος, φαίνεται, ὅτι δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ ἔλθῃ. Καὶ λοιπὸν, ποῖον νὰ ὀμιλήσωμεν; Τὸ πρᾶγμα κατήντησεν ἀνοικονόμητον. Τὸ Κοινὸν δὲν ἔχει οὔτε οὐδὲ μουζούρια σιτάρι, ὁμοίως καὶ ἄλλον ζαερέν³ καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα, ὅλα ἐτελείωσαν. Ἡ κάσσα δὲν ἔχει οὔτε 5 γρ. καὶ ἔχει νὰ τρέφῃ 150 ἀνθρώπους. Ὁ κύρ Θεωνᾶς, βλέποντας τὰ πράγματα, ἐπαραιμέρισε. Ὁ Γέρων Κοσμᾶς ἀσθένησε καὶ ὅλα τὰ πράγματα ἐνεκρώθησαν. Ποῦ νὰ ἀπαντήσῃ τὸ Κοινόν; Τὸν ἑαυτὸν του, ἢ τὰ Μοναστήρια, ὅπου προσμένουν ἀπὸ αὐτὸ ζαερέδες; ». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. σημειοῦσιν: « Ὁ φίλος τοὺς λουφέδες ».

Καὶ δὲν φεῖδεται, καθὼς φαίνεται, μέσων, ὅπως εἰσπράξῃ τὸσον αὐτοὺς, ὅσον καὶ τὰς ἄλλας ἀξιώσεις τῶν ἀπὸ τοὺς Ἀγιορείτας, χωρὶς νὰ ἐξετάξῃ ἀν Μονὴ τις ἀνταπεκρίθῃ ἤδη εἰς αὐτάς. Οἱ Τοῦρκοι θέλουν νὰ πάρουν καὶ μάλιστα ἀπὸ ἐκείνους, διὰ τοὺς ὁποίους νομίζουσιν, ὅτι εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐξεύρωσι χρήματα. Οὕτω τὴν 5^{ην} Αὐγούστου, « ὦρα γ' » ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος, γράφει πρὸς τοὺς ἐν τῇ μονῇ ἐσπευσμένως⁴: « Δι' ἀγάπην Χριστοῦ, ἀδελφοί, ἕως τὸ ἱκιντὶ (= ἀπόγευμα), νὰ προφθάσετε χωρὶς ἄλλο δέκα πουγγία ἄσπρα, διότι ἀλλέως θὰ σᾶς πλακώσουν αὐριον ταχινὸν 300 ἀνθρωποὶ καὶ τότε, τί κάνετε; Τί ἔγινεν ἐδῶ σήμερον, δὲν ἤμπορῶ νὰ σᾶς παραστήσω. Μὴ τύχη καὶ τὸ ἀμελήσετε τοῦτο, διότι δὲν ἤμποροῦμεν ἀλλέως νὰ ἐβγῶμεν. Ταῦτα καὶ μένω τὸ ἱκινδὶ ἀφεύκτως ».

Διὰ νὰ συγκεντρώσῃ δὲ τὰ χρήματα τῶν λουφέδων ὥρισε διὰ τοὺς Βατοπεδινούς καὶ Ἰβηρίτας, ὅπως καταβάλωσιν ἀνά 5.000 γρόσια (= 10 πουγγιά) καὶ 4.000 διὰ τοὺς Χιλανδαριούς⁴.

τοῦ μοναστηριοῦ μου. Ἄν εἶναι, Θεέ μου, καὶ ἕκαστα ἔδικον... καὶ τώρα τὰ παθαίνω αὐτά, ἄς κάμῃ ἡ δικαιοσύνη σου τὴν κρίσιν ἐν τάχει... καὶ νὰ τελειώσω... ».

1. A.B. 121/93-94.

2. A.B. 121/95.

3. A.B. 121/96.

4. Εἰς τὸ Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822 εὐρίσκεται ἐντολὴ ὅπως ἐναντι τῶν 4000 γρ. καταβάλωσιν ἀμέσως 2300. Ἐπ' αὐτῆς δὲ σημειοῦνται τὰ

Ἐκτὸς τούτου κατὰ τὴν ἀπὸ 10 Αὐγούστου ἰ.ἔ. ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν¹: «Ὁ Μουράτ ἀγᾶς, ἐπειδὴ δὲν μπορούσαμεν νὰ συμβιβασθῶμεν, ἔκαμε κατάστιχον μόνος του καὶ μᾶς ἔδωσε τὸν καθένα τεσκερὲ μὲ τὴ βοῦλλα του καὶ μᾶς ἔχει 7 μουζούρια ἢ σιτᾶρι ἢ ἀλεύρι καὶ 500 γρ. διὰ ζακερέδες καὶ ἔξοδα τοῦ Κοινοῦ».

Τὴν δὲ μεθεπομένην ἀνακοινοῦσιν οἱ αὐτοί²: «Ἐκαμε τεσκερέδες εἰς κάθε μοναστήρι νὰ τοῦ φέρουν ἄχυρον ζυγισμένον. Ἐχει καὶ ἡμᾶς 500 ὀκ. κατὰ τὸν τεσκερὲ». Ἀλλὰ ἡ εἰσπραξις καὶ ἀπὸ τὰς μονὰς ταύτας, τὰς οἰκονομικῶς ἰσχυροτέρας, δὲν εἶναι πλέον εὐκόλος. Συμφώνως μὲ ἐπιστολὴν τῶν αὐτῶν Βατοπεδινῶν τῆς 4ης Σεπτεμβρίου ἰ.ἔ.: «Σήμερον μᾶς ἔκραξε διὰ τοὺς λουφέδες καὶ μᾶς ἠρώτησε τί θὰ γίνῃ; Καὶ ἐρώτησε τὸν Συνέσιον. Τί λέγεις ἐσὺ Ἰβηρίτη; Κατὰ τὸ κατάστιχον τὸ προχθεσινὸν 5.000 γρ. νὰ δώσετε. Καὶ αὐτὸς τοῦ ἀπεκρίθη. Οὔτε 5 γρ. δὲν ἔβγαίνουν τώρα ἀπὸ τὸ μοναστήρι, καθὼς ἔγινε. Καὶ ἀφ' οὗ τὸν εἶχε πρὸ 6 ἡμερῶν κιόλα χάφι εἰς Κουτλουμούσι, εὐθὺς μὲ θυμὸν ὑβρίζοντας, τὸν ἔστειλε εἰς τὸ μπειλίκι εἰς τὸν πύργον καὶ τὸ τομπρούκι καὶ εὐθὺς ἔγραψε γράμματα νὰ τὸν στείλῃ αὐριο εἰς τὸν πασᾶ νὰ ἀποκριθῇ ἐκεῖ. Καὶ ἂν ἡμπορέσωμεν ἀπόψε νὰ τὸν ἐμποδίσωμεν, καλῶς, εἰδεμῆ, πηγαίνει». Πράγματι δὲ τὸ ἐπέτυχον, διότι κατὰ τὸ Ὑ.Γ. τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς: «Ἀπόψε ἐμίλησαν ὁ ἀγᾶς μας καὶ ὁ Γέρον Κοσμάς εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶ καὶ ἐμποδίσθη ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἰβηρίτου εἰς Θεσσαλονίκην».

Πάντως ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται ὅτι καὶ ἀρχὰς Σεπτεμβρίου, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου ὁ Μουράτ εἶχεν ὀρίσει 5.000 γρ. διὰ τὰς μονὰς Βατοπεδίου καὶ Ἰβήρων, καὶ 4.000 διὰ τὸ Χιλανδάρι, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ τῶν λουφέδων.

Ἴσως ὅμως τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἢ τὴν ἐπομένην, ἡσθένησεν ὁ Μουράτ, διότι τὴν 6ην Σεπτεμβρίου οἱ αὐτοὶ Βατοπεδινὰὶ γράφουσι πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους αὐτῶν³: «Ψὲς βράδῃ μᾶς ἔκραξεν ὁ Μουράτ ἀγᾶς καὶ

ἔξῃς ποσά, τὰ ὅποια κατεβλήθησαν κατὰ τὴν ἐπομένην σειρᾶν: α') 295 γρ., β') 585 γρ. καὶ γ') 392 γρ. καὶ 20 παράδες καὶ τὴν 17ην Αὐγούστου ἰ.ἔ. 1405 γρ. ὡς καὶ ἄλλα διάφορα ποσά. Εἰς δὲ τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μ. Ἰβήρων ὑπάρχει ἀπόδειξις τῶν ἐπιστατῶν τῆς 10ης Αὐγούστου ἰ.ἔ. ὅτι «Ἐκ τῶν 5.000 τῶν διωρισμένων παρὰ τοῦ Μουράτ ἀγᾶ τοῖς Ἰβηρίταις πρὸς ἀποπλήρωσιν τοῦ ἤδη παρελθόντος μηνός, ἐλάβομεν παρὰ τῶν Ἰβηριτῶν γρ. 1900».

1. A.B. 121/98.

2. A.B. 121/99.

3. A.B. 121/106.

μᾶς διώρισε νὰ σᾶς γράψωμεν νὰ εἰπῆτε τὸν πίνπαση, ὅπου εἶναι εἰς τὸ Μοναστήρι μας, νὰ μὴ τύχη καὶ σηκωθῆ καὶ ἔλθῃ διὰ τοὺς λουφέδες. Μήτε ἀνθρωπὸν του νὰ στείλῃ νὰ τοῦ ζητῆ, ὅτι ἡ ἐνδοξότης του εἶναι ἄρρωστος καὶ δὲν δέχεται κοντά του κανένα νὰ τὸν ἐνοχλῆ, καὶ ἕως τὸ Σάββατον ἢ τὴν Κυριακὴν τοῦ στέλλομεν ἐκεῖ τὰ γρόσια τοῦ λουφέ του ».

Κατόπιν τῆς ἀσθενείας του ταύτης ὁ Μουράτ ἀποφασίζει νὰ ὑπάγῃ εἰς Βατοπέδι. Σχετικὰ εὐρίσκομεν εἰς τὸ γράμμα τῶν ἐν Καραῖς Βατοπεδινῶν τῆς 9ης Σεπτεμβρίου 1822 τὰ ἀκόλουθα¹: « Χθὲς σᾶς ἐγράψαμεν, ὅτι ὁ ἐνδοξότατος Μουράτ ἀγᾶς ἀπεράσισε νὰ ἔλθῃ νὰ καθίσῃ αὐτοῦ εἰς τὸ Μοναστήρι μας καὶ νὰ ἐτοιμάσετε ὀντάδες καλοὺς καὶ ἀναλόγους εἰς ἀνάπαυσίν του... Ἡ ἐνδοξότης του ἐβιάζετο νὰ κατέβῃ ἀπόψε, διότι, λέγει, ἡ ἀναπνοή του καὶ ἡ ζωὴ του εἶναι νὰ ὑπάγῃ εἰς Βατοπέδι. Ὅθεν χωρὶς ἄλλο αὐριον νὰ ξημερωθῶσι τὰ μουλάρια ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ πάθωμεν κανένα πειρασμόν. Μὴ δυσαρσετηθῆτε εἰς τοῦτο, καθότι μᾶς εἶναι συμφέρον καὶ, ἂν ἡμεῖς ἐγνωρίζαμεν ὅτι δὲν συμφέρει, ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως ». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτουσι: « Νὰ μᾶς γράψετε καὶ πόσα πουγγιά ἄσπρα ἔχει δομένα τὸ μοναστήριόν μας εἰς τοὺς λουφέδες ἀπ' ἀρχῆς, ὅπου δίδονται λουφέδες, ἕως τὴν σήμερον. Ἐπειδὴ καὶ τὸν Γέρο Κοσμᾶν θὰ τὸν φέρῃ μαζί του, ἐπαράγγειλα τὴν οὐσιότητά του νὰ τὸν πάρῃ εἰς τὰ σπίτια μου νὰ τὰ ἴδῃ καὶ, ἂν εὐχαριστηθῆ, νὰ καθίσῃ εἰς αὐτά ». Δηλαδή τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου. Τὴν αὐτὴν δ' ἡμέραν εἰς ἄλλο γράμμα των συνιστῶσι²: « Νὰ φροντίσετε εἰς ἑκατὸν κελλῖα μας, ἂν δυναθῆτε, νὰ οἰκονομήσετε τρία τέσσερα πετεινόπουλα διὰ τὴν ἐνδοξότητά του, ἐπειδὴ θερμαίνεται καὶ κρέας δὲν τρώγει ». Κατόπιν τῆς μεταβάσεως τοῦ Μουράτ εἰς Βατοπέδι, διάφοροι ἀναφοραὶ τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ διαφόρων μονῶν καὶ σκητῶν, ἀποστελλόμεναι εἰς αὐτὸν ἐκεῖ, διεσώθησαν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς μονῆς ταύτης καὶ μᾶς δίδουσι πληροφορίας διὰ τὴν ἐπικρατούσαν τότε κατάστασιν. Οὕτω τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1822 « Οἱ Ἐπιστάται τῆς Κοινότητος καὶ χαίρτοβατζήδες της », τοῦ γράφουσι³: « Τὴν ἐνδοξότητά της δουλικῶς προσκυνούμεν. Ἐλάβομεν τὴν προσταγὴν της, νὰ στείλωμεν Ναζίρην τὴν ἐπομένην νὰ φέρῃ πρὸς τὴν ἐνδοξότητά της τὸν ποχτζᾶν. Ἐπειδὴ ὁμῶς ἐπροστάξατε νὰ ἐτοιμασθῶσι καὶ τὰ γρόσια τῶν

1. A.B. 121/112.

2. A.B. 121/110.

3. A.B. 120/110.

λουφέδων, διὰ τοῦτο ἐμείναμεν χθές, μήπως βιάσωμεν καὶ συναχθῶσι μέρος γροσιῶν. Ὁμιλήσαμεν, ἐβιάσαμεν, πλὴν κανεὶς δὲν ἔφερεν. Οὔτε εἰς τὴν Λόντζαν κλν δὲν ἔρχεται κανεὶς. Μόνον δυὸ ἔρχονται, ἓνας Βατοπεδινὸς καὶ ἓνας Χιλανδαρινὸς καὶ τώρα καὶ αὐτοὶ ἠσθένησαν... ».

Τὴν ἐπομένην δὲ 15ην Σεπτ. 1822, « οἱ εὐρισκόμενοι ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει » γράφουσι πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς¹: « ...Εἰπήτε του (Μουράτ), ὅτι ἐλάβομεν χθές τὴν προσταγὴν του, νὰ συνάξωμεν ἀπὸ τὸ τζέπ χουμαγιὸν καὶ νὰ δώσωμεν 1000 γρ. τὸν ἄνθρωπον τοῦ Σουλεϊμάν πίνπαση διὰ τοὺς λουφέδες του, πλὴν κανεὶς δὲν ἔφερεν οὔτε ἓναν παρᾶ. Οἱ Δοχειαῖται εἶπον, ὅτι ἔκαμαν κάμποσα καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰ κάμουν ὅλα ».

Οἱ Χιλανδαρινοὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των ἀποστέλλουσι τὴν 19ην Σεπτεμβρίου 1822 πέντε ἀδελφοὺς πρὸς πάντα τόπον χάριν ἐλέους².

Καὶ οἱ Βατοπεδινοὶ, ὅπως εἶδομεν, ἀποστέλλουσιν εἰς Σέρρας δι' ἐξέυρεσιν χρημάτων καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος γνωματεῖ ἀποστολὴν διὰ τὴν Βλαχομπογδανίαν.

Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὅμως ἔχουσι οὗτοι καὶ τὴν φροντίδα τοῦ ἀσθενοῦς Μουράτ ἀγᾶ. Τὴν 26ην Σεπτεμβρίου ἰ. ἔ., γράφουσι πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς³: « ...Προχθές, ἐν ᾧ ἦτο ἐδῶ ὁ προηγούμενος κύρ Μεθόδιος, ἐπῆρε τεσκερέν, διὰ νὰ στείλῃ μερικὰ κατζίκια διὰ τὸν ἐνδοξότατον Μουράτ ἀγᾶν καὶ μερικὸν τυρὶ. Λοιπὸν ἀκόμη τὰ προσμένει καὶ νὰ φροντίσετε νὰ τὰ στείλετε, ὡσάν ὅπου καθ' ἡμέραν τὰ ζητεῖ. Ἐπειδὴ μᾶς χρειάζονται μερικὰ τζάμια διὰ ἓνα ὄντά, ὅπου κάθεται ὁ ἀγᾶς, νὰ μᾶς στείλετε 40 τζάμια, ἂν ἔχετε, μετὰ τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν μας μετὰ τὸ ἀζημίωτον. Ἐπειδὴ ἡ πανοσιότης σας ἐκάμετε τώρα κοντὰ γιαπιά, στοχαζόμεθα ὅτι ἔχετε καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γίνῃ ἡ χάρις. Νὰ δώσετε εἴκοσι ὀκάδες δαδί, διὰ νὰ ψαρύσουν διὰ τὸν ἐνδοξότατον Μουράτ ἀγᾶν, ὅταν ἔλθῃ ἡ βάρκα. Τὰ τζάμια νὰ εἶναι κατὰ τὸ μέτρον ».

Ὡς φαίνεται ὅμως, δὲν ἱκανοποιήθη ἡ παράκλησις αὐτῶν διὰ τὰ τζάμια, διότι τὴν 29ην Σεπτεμβρίου ἰ. ἔ. ὁ ἀρχιμ. Ἰάκωβος γράφει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ⁴: « Διὰ τὰ τζάμια ἤλθεν ὁ μαστρο Δημήτρης. Ἐξέτασε καὶ εἰς τὸ Κουτλουμουσί καὶ εὔρε μερικὰ, πλὴν ἔβραϊκὰ καὶ δὲν φθάνουν εἰς τὸ μέτρον. Εὐρέθησαν εἰς ἄλλο μέρος, τῶν ὁποίων σᾶς στέλλομεν

1. A.B. 120/111.

2. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

3. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

4. A.B. 121/117.

τὸ μέτρον καὶ θέλει σᾶς εἰπεῖ, ὅτι χωρὶς παραδες δὲν τὰ δίδει ὁ ἄνθρωπος. Στείλετε λοιπὸν τὰ γρόσια καὶ ἄνθρωπον, νὰ σᾶς τὰ φέρῃ». Ἐπειδὴ δέ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦσαν ὑποχρεωμένοι οἱ Ἄγιοι νὰ μισθοτροφοδοτῶσι τόσους ἐνόπλους τῆς περιοχῆς αὐτῶν, καὶ οἱ εἰς Κομιτσαν εὐρισκόμενοι Γουρκοὶ προέβαλλον διαφόρους ἀξιώσεις, ἡ Ἱ. Κοινότης ἐπιστέλλει ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ της τὴν 27^η Σεπτεμβρίου ἰ.ε. καὶ τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὸν ἐν Βατοπεδίῳ Μουράτ ἀγῶν¹: «...Μέσα εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ δεινὰ, ὅπου πάσχομεν, δὲν μᾶς προξενεῖται ὀλιγωτέρα στενοχωρία καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ ἐν Κομιτση στρατεύματος μὲ τὸ νὰ μᾶς ζητᾶ ἐξ χρισμικιάρους μὲ ἀδρούς μηνιαίους μισθοὺς καὶ ζῶον διὰ ξύλα. Καὶ παρακαλοῦμεν νὰ γράψῃ, διὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ κἂν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀπαιτήσεις, ἀφ' οὗ ἕως τώρα δὲν ἐξωδεύσαμεν ὀλίγα εἰς μισθοὺς καὶ ἄλλα διὰ τοὺς εἰς τὴν Κομιτσαν».

Οἱ δὲ Λαυριῶται τὴν πρώτην Ὀκτωβρίου ἰ.ε. γράφουσι καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Μουράτ εἰς Βατοπέδι²: «Οἱ λουφέδες τοῦ Μουσταφαῆ εἶναι ἀκόμη ἀπλήρωτοι καὶ δὲν ἤξεύρομεν, τί νὰ κάμωμεν. Ἐμεῖς κατηντήσαμεν πλέον εἰς τὸ ἀνοικονόμητον καὶ δὲν μᾶς ἔμεινε, μήτε πράγμα νὰ πωλήσωμεν. Καὶ ἐν συντόμῳ, ἐμεῖς ἐξεμπερδεύσαμεν πλέον». Ὅποια ἄλλως ἀπάντησις τοῖς ἐδόθη ἀπὸ τὸν σερασκέρην, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἀπὸ τὰ ἐξῆς, ἅτινα ἐπιστέλλουσιν αὐτῷ τὴν 5^η ἰ.μ. «οἱ τῆς Λαύρας Μουτεβελῆδες καὶ οἱ λοιποὶ καλόγηροι³: «Εὐσπλαγχνικώτατε αὐθέντη μας, σερασκέρη τοῦ Ἁγίου Ὁρους, φιλοῦμεν τὰ ποδάρια σου. Ἐλάβομεν τὸ προσκυνητὸν ὑμῶν ραβάσιον καὶ εἶδομεν τὰ ὅσα μᾶς γράφετε. Τὰς ὅσας καλωσύνας καὶ εὐεργίας μᾶς ἔκαμες καὶ κάμνεις εἰς ἡμᾶς, τὰς γνωρίζομεν καλῶς καὶ ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας καὶ ὑπερευχαριστοῦμεν. Ἄμποτε ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ πολυχρονῇ καὶ αὐξάνῃ τὴν δόξαν σου καὶ τὸ δεβλέτι σου καὶ νὰ σᾶς τὰ ἀποδώσῃ, ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἄξιοι. Εἶδομεν πρὸς τούτοις νὰ μᾶς γράψῃς διὰ τὸ ἀνοικονόμητον τοῦ Μοναστηρίου μας ὅτι, ἂν ἔχωμεν σκοπὸν νὰ τὸ κλείσωμεν νὰ σᾶς γράψωμεν. Τοῦτο, αὐθέντα μας, καὶ μόνον νὰ τὸ ἀκούωμεν νεκρώνονται τὰ μελίγκια μας, ἐπειδὴ ἐδοκιμάσαμεν τόσα καὶ τόσα μόνον μόνον νὰ εὐγῶμεν σελαμέτι, πλὴν κατὰ τὰ φαινόμενα, στοχαζόμεθα ὅτι δὲν θέλομεν τὸ εὐγάλει εἰς τὸ κεφάλι καὶ νὰ τὸ οἰκονομήσωμεν, ἐπειδὴ, κοντὰ ὅπου δὲν ἤμποροῦμεν μήτε ἔχομεν τὸν τρόπον νὰ οἰκο-

1. A.B. 120/115.

2. A.B. 120/116.

3. A.B. 120/119.

νομήσωμεν λουφέδες, μὲ τὸ νὰ μὴ μᾶς ἔμεινε καὶ πρᾶγμα, ὅπου νὰ κάμη παράδες, καὶ τὸ ψωμί μᾶς πολλὰ ὀγλήγορα τελειώνει, καθότι μὲ τὸ νὰ ἐτελειώσῃ τὸ κριθάρι, ὅπου οἱ Ἀλβανῖται, δίδοντες ὅσον θέλουν πουργὸν καὶ βράδυ, εἶδαν καὶ ἔπαθαν νὰ τὸ τελειώσουν, τώρα ἄρχισαν νὰ κρεμοῦν ἀπὸ τὸ σιτάρι ἀπὸ δύο κουτιά εἰς κάθε ἄλογον τὸ ἑσπέρας, δὲν ἤξεύρομεν ἂν δώσουν καὶ τὸ πρωὶ ἄλλο. Λοιπὸν μὲ τοιαύτην κατάστασιν οἰκονομεῖται τοιοῦτον μοναστήριον μὲ τόσον στράτευμα ; Ἡμεῖς ἐχάσκαμε τὸν νοῦν μας καὶ δὲν ἤξεύρομεν, τί νὰ πρωτοῖδοῦμεν... Ἐπαρηγορούμεθα ὀλίγον εἰς τὸ ψωμί, τώρα, ἂν τὸ φάγουν καὶ αὐτὸ τὰ ἄλογα τί νὰ κάμωμεν ; Θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες ἀπελιπιζόμεθα. Ταῦτα πρὸς εἰδησίῃ τῆς καὶ μένομεν εἰς τὰς προσταγὰς τῆς σκλάβοι ταπεινοί ».

Ἐν ᾧ δὲ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος τὴν 4ην Ὀκτωβρίου ἰ.ἔ. ἀπηλπυσμένος γράφει : « Εἰς τὸ μπειλίκι δὲν εἶναι ἀλεύρι οὔτε δράμι καὶ κανέναν μπαρᾶς δὲν ἔρχεται ἀπὸ πουθενά καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ μᾶς ἐλεήσῃ », τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Μουράτ ἐντέλλεται πρὸς τὸν Ἀλῆ μπαϊρακτάρη « νὰ λάβῃ ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς γρόσια 1350 διὰ λουφέδες π.μ. μοκαρέμ »¹.

Ποῦ ὅμως νὰ τὰ εὔρωσι οὗτοι ; Καὶ ὁ Μουράτ γράφει εἰς αὐτοὺς τὴν 23ην Ὀκτωβρίου 1822 : « Δὲν ἐδώκατε τὰ 1350 γρ. στὸν Ἀλῆ μπαϊρακτάρη οὔτε τὰ ἰδικὰ μου 1185 γρ. »².

Κατόπιν μᾶς τοιαύτης ἀθλιότητος διαρκῶς ἀνταλλάσσονται γνώμαι μεταξὺ τῶν Ἀγιορειτῶν. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος γράφει τὴν 10ην Ὀκτωβρίου 1822³ : « Ἐλαβον τὸ ἀδελφικὸν σας καὶ τὰ περικλειόμενα, τὰ ὅποια ἀναγνώσας, ἐλυπήθην σφόδρα - σφόδρα. Ζητεῖτε συμβουλὴν ἀπὸ ἐμένα περὶ τοῦ πρακτέου, πλὴν τί νὰ σᾶς εἶπω, πατέρες, δὲν ἤξεύρω, μὴ δυνάμενος νὰ σᾶς δώσω γνώμην ἐπιωφελῆ, σιωπῶ καὶ κάμετε, ὅπως σᾶς φωτίσῃ ὁ Θεός... Περὶ δὲ τῆς ἄλλης ὑποθέσεως τῆς Κοινῆς γράφετε, ἂν ἀποφασίσωσι ὅλα τὰ Μοναστήρια, ἀποφασίζετε καὶ ἡ πανοσιότης σας. Καὶ ποῖα ὅλα Μοναστήρια θὰ κάμουν αὐτὴν τὴν κρίσιν καὶ τὴν βαθεῖαν σκέψιν καὶ τὴν ἀπόφασιν, ἐν ᾧ δὲν εἶναι κανέν

1. Α. Β. 121/118.

2. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

3. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

4. Α. Β. 121/2. Ἀντὶ χρονολογίας σημειοῦται ἀπλῶς « 1822, τρίτη ἑσπέρας ». Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐν Ὑ. Γ. προστέτει : « Ὁ φίλος ἔγραψε καὶ εἰς τοὺς Χιλανδαρινούς καὶ ζητεῖ νὰ τῷ στείλωσι τὸ μπαστοῦνι τοῦ Θεοδοσίου » καὶ τὸ σχετικὸν γράμμα ἔχει χρονολογίαν 4 Ὀκτωβρίου ἰ.ἔ., ἥτις ἦτο ἡμέρα Τετάρτη, πιστεύω, ὅτι τὸ ἀνωτέρω γράμμα τοῦ Ἰακώβου θὰ ἐγράφη τὴν 10ην ἰ.μ., ἡμέραν Τρίτην ».

ἔδω; Ἐπειτα καὶ ἂν ἦταν, ποῖος ἐξ αὐτῶν νὰ κρίνη τοιαῦτα πράγματα; Ὁ Ἐσφιγμενίτης, ἢ ὁ Ἀγιοπαυλίτης, ἢ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοι; Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μένει εἰς τὰ 4 Μοναστήρια καὶ εἰς ἄλλο κανὲν νὰ τὸ κρίνωσι καὶ ἂν ἐγκριθῇ, τότε νὰ διενεργηθῇ». Περὶ τίνος ὁμοῦς πρόκειται δὲν μᾶς διευκρινίζει.

Πάντως αἱ ἀξιώσεις τῶν Τούρκων οὐδὲ ἡμέραν παύουσι. Τὴν 19ην Ὀκτωβρίου 1822 ὁ βατοπεδινὸς Ἰάκωβος γράφει¹: «Διὰ τὰ μουλάρια, ὅπου ἐζήτησεν ἡ ἐξοχότης του, ἔστειλεν ἡ Σύναξις τὸν ρῶσον ναζιρὴν μὲ σεῖμένην καὶ περιῆλθον εἰς τὰ κελλία. Κατήντησαν καὶ εἰς τὴν Προβάταν, ἐπειδὴ δὲν εὗρηκαν ἄλλου. Εὗρηκαν ἐκεῖ τὰ 4 αὐτά, τὰ ὅποια κατὰ τὴν προσταγὴν στέλλονται ἐκεῖ (ἐννοεῖ τὸ Βατοπέδι), διὰ νὰ τὰ θεωρήσῃ ἡ ἐνδοξότης του, ἂν ἀρέσωσιν. Ἐπειδὴ τὰ ἐπῆραν ἀπὸ τὰ λαυριωτικὰ κελλία καὶ τὰ 4, ὁ λαυριώτης ἔδω ἐσυγχίσθη κάμποσον». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτει: «Στέλλονται 4 μουλάρια διὰ νὰ ἐκλέξῃ τὰ ζητούμενα τρία. Ὁ Λαυριώτης ἦλθεν ἐφῆς καὶ ἔκαμε τὸν τόπον ἄνω κάτω, ζητῶντας νὰ τὰ πάρῃ νὰ τὰ γυρίσῃ πίσω καὶ εἰς κανένα πρᾶγμα τοῦ Κοινοῦ δὲν θέλει νὰ ἀνακατευθῇ».

Τὴν δὲ ἐπομένην 20ην Ὀκτωβρίου 1822, «οἱ εὐρισκόμενοι ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει προιστάμενοι γράφουσι πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς²: «...Περὶ τῶν μουλαρίων καὶ τῶν 8100 γρ. διὰ τοὺς λουφέδες τῶν εἰς τὰ Νότια Μοναστήρια Ἀλβανῶν, διὰ τὰ 3 μουλάρια εἶπομεν κατὰ τὴν προσταγὴν του τοὺς Χιλανδαρινούς, Παντοκρατορινούς, Καρακαλινοὺς καὶ ὑπεσχέθησαν. Τὰ 8100 γρ. ὁμοῦς διὰ τοὺς λουφέδες τῶν Ἀλβανιτῶν, πόθεν νὰ τὰ λάβωμεν; Τὸ μπεϊλίκι εἶναι πάντῃ ἐστερημένον ἀπὸ ἔλαι καὶ μάλιστα ἀπὸ ψωμί καὶ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ οἰκονομήσωμεν παράδες δι' ἓνα μουζούρι ἀλεύρι... Τὰ Μοναστήρια χρεωστοῦν ἄλλα δυὸ μηνῶν καὶ ἄλλα τριῶν λουφέδες καὶ δὲν ἔχουν τρόπον νὰ ἀπαντήσωσι εἰς ἡμᾶς. Πόθεν νὰ λάβωμεν τόσην ποσότητα;».

Καὶ τὴν 21ην ἰ.μ. ἐν Ὑ.Γ. ἐπιστολῆς τῶν αὐτῶν πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς προστίθεται³: «Παρακαλοῦμεν νὰ κάμετε κάθε τρόπον νὰ ἐμποδισθῇ τὸ ἀσκέρι νὰ μὴν ἔλθῃ ἔδω, διότι ψωμί δὲν εἶναι νὰ φάγῃ».

Ἐν τούτοις οἱ Τούρκοι δὲν παύουσι νὰ ἀπαιτῶσιν ἀπὸ τοὺς Ἀγιορείτας ὄχι μόνον χρήματα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα διάφορα καὶ οἱ ἐν τῇ Συνάξει ἀντιπρόσωποι ἀναγκάζονται νὰ πιέζωσι τὰς διαφόρους μονὰς, ὅπως ἑκα-

1. Α.Β. 121/123.

2. Α.Β. 120/123.

3. Α.Β. 120/125.

νοποῖῶσι τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν. Οὕτω καὶ τὴν 24ην Ὀκτωβρίου 1822 γράφουσι πρὸς τοὺς Ἐσφιγμένιτας¹: « Προλαβόντως μὲ ραβασίον σας ὑπεσχέθητε νὰ στείλετε εἰς τὸ μπειλίκι γίδια. Ἐπειδὴ ἦτον ὀλίγα, ἐπροφασίσθητε ὅτι δὲν ἔρχονται καὶ διὰ τοῦτο θὰ στείλετε περισσότερα. Τώρα ἡμῶς, μετὰ τόσας ἡμέρας δὲν ἐστείλατε οὔτε πολλά, οὔτε ὀλίγα καὶ φαίνεται ὅτι περιπαίζετε μὲ ἡμᾶς. Ὅθεν, ἅμα λάβετε τὸ παρὸν μας, ἀμέσως νὰ στείλετε εἴκοσι γίδια χωρὶς τινος προφάσεως. Ἄν ἡμῶς δὲν ἔχετε σκοπὸν νὰ στείλετε, νὰ μᾶς ἀποκριθῆτε διὰ νὰ στείλωμεν ἄνθρωπον τῆς ἐξουσίας νὰ σᾶς βιάσῃ καί, χωρὶς νὰ θέλετε, νὰ τὰ στείλετε, διότι μᾶς ἐγελάσατε καὶ προσμένομεν ἕως τώρα, χωρὶς νὰ φροντίσωμεν ἀπὸ ἄλλο μέρος ».

Ἄλλὰ καὶ ἀπ' εὐθείας ζητῶσι ἀπὸ τοὺς Χιλιανδαρινούς ὁ μὲν Χατζῆ Ἀλὴ ἀγᾶς, « νὰ στείλετε πάλιν λάδι εἰς Κουμίτσαν » τὴν 26ην Ὀκτωβρίου 1822, ὁ δὲ Μουράτ, « νὰ δώσουν 1870 γρ. εἰς τὸν Κιουτζούκ Μουσταφᾶν, ὅστις φεύγει ἀπὸ τὴν Λαύραν, διὰ λουφὲν τοῦ παρόντος μηνός » τὴν 28ην ἱ.μ.².

Πρὸ τῶν ἁλλεπαλλήλων τούτων ἀπαιτήσεων « οἱ πατέρες τῶν μονῶν Σιμόπετρας καὶ Χιλιανδαρίου δανείζονται ἀπὸ τὸν μουσιῶ Φελῆξ Λαφῶτ 9.000 γρόσια νὰ τὰ πληρώσουν ἀτοκιστὶ τὰς 4.500 μετὰ τρεῖς μῆνας καὶ τὰ ἄλλα μετὰ ἕξ μῆνας, δώσαντες ἐνέχυρα τὰ ἐν Θεσσαλονίκῃ δύο μετόχια τῆς Σιμόπετρας ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου μὲ τὴν ἐν αὐτῇ ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους καὶ τὸ τοῦ Χιλιανδαρίου τὸ κατὰ τὸ Γιασί γίβλι καὶ ἐγγνητὴν τὸν Σπανδιωνῆν Βασματζῆν » τὴν 2αν Νοεμβρίου 1822³.

Ἀρχᾶς Νοεμβρίου 1822 φαίνεται ὅτι ὁ Μουράτ ἀγᾶς ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ Βατοπέδι εἰς Καρυάς, ἀφ' οὗ τὴν 6ην τοῦ μηνός τούτου ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος καὶ ὁ Γέρων Κοσμᾶς γράφουσι ἀπὸ τὰς Καρυάς⁴: « Ἐλάβομεν... καὶ τὰ πράγματα τῆς ἐνδοξότητός της. Τὰ ἐδώκαμεν εἰς αὐτόν ».

1. Παχωμίου, ἔ.δ., σελ. 1119.

2. Ἀμφότερα εἰς τὸν φάκελλον τοῦ 1822 τοῦ Ἀρχιεῖου Χιλιανδαρίου.

3. Εἰς τὴν ὁμολογίαν, εὐρισκομένην εἰς τὸν αὐτὸν φάκελλον τοῦ Ἀρχιεῖου Χιλιανδαρίου σημειοῦται ἀκόμη: « Ἐπλήρωσαν 3029 = 20 ἀπὸ Μαρτίου 1824 - Δεκεμβρίου 1827 καὶ τὴν 5 Δεκεμβρίου 1830 2000 ἐν συνόλῳ 5029 = 20 ». Δὲν εἶναι σαφές, ἂν ἐν τῷ συνόλῳ ἐπληρώθησαν τόσα. ἢ αὐτὰ ἦσαν μόνον τὰ πληρωθέντα ὑπὸ τῶν Χιλιανδαρινῶν, ἐν ᾧ οἱ Σιμοπετρίται εἶχον καὶ αὐτοὶ πληρώσει ἄλλα ποσά ».

4. A.B. 121/128.

Μόλις δὲ ἐπανῆλθεν, ἤρχισεν καὶ τὰς πιέσεις τοῦ ἐπὶ τῶν διαφόρων μονῶν. Οἱ αὐτοὶ συνεχίζοντες γράφουσι: «Κάμετε παντοίους τρόπους νὰ οικονομήσετε τὰ χαράτζια νὰ τὰ στείλετε μίαν ὥραν πρωτύτερα, διὰ νὰ μὴ στείλῃ μουμπασίρη... διότι αὐτὸς μετρᾷ τὰς ἡμέρας καὶ εὐθὺς ὅπου φθάσῃ ἡ διορία, ἀμέσως θὰ στείλῃ καὶ ἔχει ἀποφασισμένον ποδοκόπι ἀπὸ 2 παράδες τὸ γρόσι. Τοὺς λουφέδες τοῦ Μεχμέτ πελούκπασὶ ἡ ἐνδοξότης τοῦ τοὺς ἔκαμε χαβαλέ εἰς τὴν Λαύραν καὶ αὐριον στέλλει ἄνθρωπον ἀπὸ τοὺς ἐδῶ ἀνθρώπους τοῦ νὰ τὰ κάμῃ ταξίλι».

Τὴν δὲ 22^{αν} ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ¹: «Χθὲς σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἐστείλατε σήμερον τοὺς κελλιώτας ἐδῶ. Πλὴν ἔπρεπε νὰ ἔλθετε δυὸ προστοί, νὰ δώσετε κεφιλεμέ δι' αὐτοὺς ἐκ μέρους τοῦ μοναστηρίου, διότι ἐμεῖς δὲν γινόμεθα κεφίληδες».

Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῶν Τούρκων δὲν παύει καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῶν πλήττουσι πάλιν τοὺς φιλησούχους Ἁγιορείτας, ἀπ' οὗ οἱ αὐτοὶ Βατοπεδῖνοι τὴν 23^{ην} Νοεμβρίου 1822 γράφουσι μεταξὺ ἄλλων²: «Διὰ τοὺς κλέπτας πάσχομεν».

Πάντως οἱ Βατοπεδῖνοι δὲν δύνανται νὰ παραπονεθῶσιν, ὅτι τοὺς λησμονεῖ ὁ φιλοξενηθεὶς ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀσθενὴς Μουράτ ἀγᾶς. Τὴν 28^{ην} Νοεμβρίου 1822 ὁ Γέρων Κοσμᾶς γράφει πρὸς αὐτούς³: «Ἐλαβον... καὶ τὰ ὅσα ἐστείλατε πρὸς τὴν ἐνδοξότητά του, τὰ ὅποια... ἐνεχειρίσαμεν εἰς αὐτόν, ὅστις μᾶς εἶπε πάλιν διὰ τὰ 1000 γρόσια νὰ σᾶς γράψωμεν νὰ τὰ στείλετε διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῇ νὰ στείλῃ ἐκεῖ τὸν πίνπαση... Μᾶς εἶπε πρὸς τοῦτοις νὰ στείλετε ἐν ἀρνί, ἐπειδὴ ἔβαρέθη τὸ κατζικισιο κρέας. Ὁμοίως νὰ στείλετε καὶ δυὸ κελλιώτας διὰ τὴν πότουραν». Ἀπὸ τὸ ἴδιον δὲ γράμμα φαίνεται, ὅτι διαρκῶς καὶ νέαι ὑποχρεώσεις ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς Ἁγιορείτας. Συνεχίζουσι δηλαδὴ: «Ἦλθε πρὸς τὴν ἐνδοξότητά του καὶ ἄνθρωπος τοῦ νέου Μουσελίμη Τζέχα Τζαούση μὲ γράμμα πρὸς αὐτόν καὶ κατάστιχον, καὶ πρὸς τὴν Κοινότητα τοῦ κύρ Σπανδωνῆ, διὰ νὰ μετρηθῶσι τῷ ἴδιῳ ἐλθόντι διὰ τοῦ Μουράτ ἀγᾶ γρ. 9026, τὰ ὅποια ἐγιναν χαβαλέ παρὰ τοῦ... πασᾶ... πρὸς αὐτόν τὸν νέον μουσελίμη, μέσα εἰς τὰ ὅποια εἶναι 500 τοῦ Κουτλουμουσίου 1482 = 20 τὰ ζευγαριάτικα, 2350 ἀπὸ τὴν χρεωστικὴν ὁμολογίαν τοῦ Μοναστηρίου μας καὶ ἄλλα 95 = 22 μουμπρούκι πέντε μετοχίων κρασίου καὶ 98 = καμπὰρ ἄχτζάσι».

1. Α.Β. 121/132.

2. Α.Β. 121/133.

3. Α.Β. 121/135.

Ἀπέναντι τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων ἀξιώσεων οἱ περισσότεροὶ ἀπελπίζονται καὶ ἀποφεύγουσι νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς Καρυάς. Τὴν 1ην Δεκεμβρίου ἰ.ἔ. ὁ Γέρον Κοσμᾶς γράφει: « Διὰ τὴν Σύναξιν ἕως σήμερον μόνον οἱ ἅγιοι Χιλανδαρινοί, Διονυσιαῖται, Παντοκρατορινοὶ καὶ ἄλλοι ἀπὸ μικρὰ μοναστήρια. Οἱ Λαυριῶται καὶ Ἰβηρίται ἀκόμη δὲν ἐφάνησαν ».

Ἐχει ὁμοίως καὶ νέαν εἶδησιν νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς Βατοπεδινούς ὁ Γέρον Κοσμᾶς εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα του: « Περὶ τῆς ὁμολογίας τὴν ἔχει ὁ ἔλθὼν μουμπασίρης καὶ εἶναι διορία ἕως τὴν Κυριακὴν νὰ δοθῶσιν αὐτὰ νὰ πάρωμεν τὴν ὁμολογίαν, εἰδεμὴ μετὰ τὴν Κυριακὴν ἔχει νὰ ἔλθῃ μόνος του κάτω εἰς τὸ Μοναστήρι... Νὰ μᾶς ἀποκριθῆτε με πρῶτον, τί ἀπόκρισιν νὰ δώσωμεν εἰς τὸν Μουράτ ἄγᾶν ».

Οἱ δυστυχεῖς Βατοπεδινοὶ καταβάλλουσι κατόπιν τούτου πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἐξεύρωσιν ὅπως - ὅπως ὅσα γρόσια δυνηθῶσι, καὶ ἀποστέλλουσι τὸ ἐξοικονομηθὲν ποσὸν εἰς τοὺς ἐν Καρυαῖς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα τοῦ ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου ἰ.ἔ. γράμματος αὐτῶν¹: « Χθὲς ἐλάβομεν τὸ ἀμανέτι, τὸ ὅποιον ἐμετρήσαμεν εἰς τὴν ἐνδοξότητά του. Πλὴν μᾶς εἶπε πάλιν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τελειώσωσιν ὅλα ἕως τὸ βράδυ ἢ αὐριον πρῶτῃ, εἰδὲ ἄλλως στέλνει τὸν μουμπασίρη καὶ θὰ γίνωσι τὰ ἐξῆς αὐτῶν καὶ τῶν ἀλόγων των καὶ ποδοκόπια... Ὅμοίως στείλετε καὶ τὰ 339 γρ. τοῦ ζωγραφίτη πίνταση, νὰ τοῦ τὰ στείλωμεν. Πρὸς τοῦτοις καὶ τὸ τυρὶ, ποῦ ἐστείλατε εἰς τὴν ἐνδοξότητά του, ἐπειδὴ εἶναι χαλασμένον, δὲν τὸ ἐδέχθη καὶ πρέπει νὰ στείλετε ἄλλο καλλιώτερον... διὰ νὰ μὴν τὸν ψυχράνωμεν με τὸσον πρᾶγμα ».

Οἱ Βατοπεδινοὶ οὕτω ὀφείλουσι νὰ ἐντείνωσι τὰς προσπάθειάς των ὅπως ἐξεύρωσι καὶ τὸ ὑπολειπόμενον ποσὸν διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῆς ὁμολογίας αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο πιέζουσι τοὺς κελλιώτας των, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ἔχουσι πλέον ἐξαντληθῆ τελείως. Ὁ Γέρον Κοσμᾶς γράφει τῇ 10 Δεκεμβρίου ἰ.ἔ.²: « Τὸν γέρο Παῖσιον τὸν ἐκράξαμεν καὶ τοῦ ὠμίλησαμεν ἅπαξ καὶ δις καὶ τρίς, πλὴν δὲν εἶναι καμμιὰ ἐλπίς. Δὲν ἔχει, λέγει, παρὰ ἐν ὥρολόγι μεγᾶλο... Τὸ δίδει, λέγει, διότι παράδες δὲν

1. A.B. 121/309.

2. A.B. 121/136 - 7.

3. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822. Εἰς τὸν αὐτὸν φάκελλον ὑπάρχει καὶ ἐπιστολὴ τοῦ Μουράτ τῆς 2ας Δεκεμβρίου 1822 πρὸς τὸν Σαλῆ ἄγᾶν, πίνταση, διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου 275 γρ. καὶ ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς 1345.

έχει. Θέλομεν ὁμιλήσει εἰς τὸν Παφνούτιον, πλὴν δὲν πιστεύομεν νὰ γίνῃ τίποτε». Δι' αὐτὸ ζητοῦσιν ἄλλον τρόπον, ὅπως ἐξοφλήσῃσι τὴν ὁμολογίαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν Γ. Κοσμᾶν: «Ἐλάβομεν καὶ τὸ ἀμανέτι βουλωμένον μὲ τὰ 350 γρ., τὰ ὁποῖα ἐδώκαμεν εἰς τὴν ἐνδοξότητά του ἀντὶ τῶν ρέστων τῆς ὁμολογίας. Τὰ ρέστα τῆς ὁμολογίας 850 γρ. ἐδέχθη καὶ τὰ ἐμέτρησεν ἀπὸ τὰ γρόσια τῶν χαρατζίων καὶ νὰ τὰ στείλετε μιὰ ὥρα πρωτύτερα, διότι ζητᾷ αἰτίαν νὰ στείλῃ ἄνθρωπον νὰ λάβῃ τόσον αὐτά, ὅσον καὶ τὰ ἀπὸ τοὺς λουφέδες ἐδικὰ του, ὅσον καὶ τὰ 300 ὅπου ἔχει κατὰ νοῦν νὰ πάρῃ ἀπὸ τὰ χαρατζία».

Οὕτως ἐξωφλήθη ἡ ὁμολογία καὶ παρελήφθη ὑπὸ τοῦ Γέροντος Κοσμᾶ, ὅστις ἐν Ὑ.Γ. τοῦ αὐτοῦ γράμματος προσθέτει: «Τὴν ὁμολογίαν τῶν 25 χιλ. τὴν ἐλάβομεν καὶ εἶναι τώρα εἰς χεῖράς μας. Τὰ γεγραμμένα ὅπισθεν τεσλίμια συμποσοῦνται μόνον εἰς 23.500. Τὰ δὲ ἐλλείποντα 1.500 ἀποροῦμεν, πῶς δὲν εἶναι περικομμένα».

Κατόπιν ἔχουσιν οἱ αὐτοὶ Βατοπεδινοὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃσι καὶ τὸ ζήτημα τῶν «κλεπτῶν», καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν, διότι ὁ Μουράτ, θεωρῶν συνενόχους αὐτῶν τοὺς κελλιώτας, εἶχεν ἐγκλείσει εἰς τὴν φυλακὴν ἀρκετοὺς καὶ ἀπὸ τοὺς κελλιώτας τοῦ Βατοπεδίου. Κατόπιν ὁμοῦς ἐνεργειῶν τῆς μονῆς, τοὺς ἀπέλυσεν, ὅπως εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα μεταδίδει ὁ Γέρον Κοσμᾶς διὰ τῶν ἐξῆς: «Ἐλάβομεν τὸ γράμμα σας διὰ τοὺς κελλιώτας καὶ τὸ ἐνεχειρίσαμεν εἰς τὸν Μουράτ καὶ τὸν παρεκάλεσαμεν νὰ τοὺς ἀφήσῃ... καὶ τοὺς ἀπέλυσε. Τοὺς παράγγειλεν ὁμοῦς νὰ καταβοῦν εἰς τὸ μοναστήρι ἢ εἰς τὸν Κολλιτζοῦ νὰ καθίσουν». Καὶ κατωτέρω προσθέτει: «Νὰ δώσετε προσταγὴν εἰς τοὺς κελλιώτας καὶ ἀσκητάς, νὰ μὴ δέχωνται εἰς τὰ ὀσπίτια κανένα ἄγνωστον καὶ ὑποπτον... Νὰ διώκεται καὶ ἐὰν ἐναντιωθῇ, νὰ δίδεται εἰδήσις εἰς ἡμᾶς».

Ἄλλὰ καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ τὴν 2αν Δεκεμβρίου 1822 διατάσσονται ἀπὸ τὸν Μουράτ νὰ δώσουν α') εἰς τὸν Ἄλῃ μπαϊρακτάρην πίνπαση 1350 γρ. διὰ λουφέδες π.μ. β') εἰς τὸν Σαλῃ πίνπαση Ἐσφιγμένου 1345 γρ. διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ γ') εἰς τὸν καβάζην τοῦ πασᾶ, 150 γρ.

Καθὼς δὲ πλησιάζει τὸ τέλος τοῦ 1822 ἡ ἀπελπισία τῶν Ἀγιορειτῶν αὐξάνει κατ' εὐθὺν λόγον μὲ τὴν ἀφαίμαξιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ὁ Γέρον Κοσμᾶς τὴν 21ην Δεκεμβρίου ἰ.ε. γράφει¹: «Λάβετε τὸ

1. Α.Β. 121/292. Καὶ εἰς αὐτὸ ἀντὶ χρονολογίας σημειοῦται μόνον «ἡμέρα πέμπτη». Λόγω ὁμοῦς τοῦ περιεχομένου τόσον τούτου, ὅσον καὶ τοῦ ἀμέσως μετ'

γράμμα τοῦ κύρ Σπανδωνῆ καὶ τὸ γράμμα τοῦ κύρ Θεωνᾶ. Διὰ τὰ 1000 γρ. ἔγραψεν ὁ Μουράτ ἀγᾶς τὸν κύρ Σπανδωνῆν, ὅτι τὰ γρόσια εἶναι ἐδικὰ του καὶ μᾶς ἐδάνεισεν ἐδῶ νὰ ἀποπληρώσωμεν τὴν ὁμολογίαν καὶ ἂν ἴσως στείλητε παράδες εἰς Θεσσαλονίκην νὰ τὰ κρατήσῃ. Ἐδῶ... ἐπειδὴ ἡ κάσσα δὲν ἔχει οὔτε δέκα γρόσια... εὐρέθη εὐλογον κοινῶς ἀπὸ τοὺς ἀγάδες, νὰ δώσωμεν τὰ 4 μοναστήρια ἀπὸ δυὸ μουζούρια ἀλεύρι καὶ ἀπὸ 200 γρ. Νὰ δώσουν καὶ τὰ μικρά... κατὰ δύναμιν..., διὰ νὰ μὴ σφαλίσῃ τὸ μπεϊλίκι... Τὰ γρόσια πασχίσετε ὡς τὸ Σάββατον νὰ τὰ στείλετε διὰ νὰ τὰ δώσωμεν... τὸν Μουράτ ἀγᾶν... ».

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ « οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει προϊστάμενοι » γράφουσι πρὸς τοὺς αὐτοὺς Βατοπεδινούς : « Ἐπειδὴ τὸ Κοινὸν κατήνησεν εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν ἐκ πάντων καὶ ἀνοικονόμητον κατάστασιν, διὰ τοῦτο ἐκρίθη εὐλογον καὶ παρ' ἡμῶν καὶ παρὰ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀγάδων, αὐριον νὰ στείλετε εἰς τὸ Κοινὸν δυὸ μουζούρια ἀλεύρι καὶ μετρητὰ γρόσια διακόσια... καθὼς ἀναλόγως καὶ ἄλλα μοναστήρια, διότι ἀλλῶως πρέπει νὰ σφαλίσῃ τελείως τὸ Κοινόν ».

Ἄλλὰ ποῦ νὰ εὐρίσκωσι πλέον καὶ οἱ Βατοπεδινοὶ ; Αἱ ἐλπίδες των περιορίζονται πλέον εἰς τοὺς εἰς Σέρρας συναδέλφους αὐτῶν. Οἱ ἐν Κάρυαῖς ὅμως ἐκπρόσωποι αὐτῶν δὲν συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τοῦτο, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς αὐτῶν τῆς 23ης ἰ.μ.¹ : « Εἶδομεν ὅτι ἔχετε ἐλπίδας ἀπὸ τὰς Σέρρας, τὸ ὁποῖον ἐγράψατε πολλὰκις. Ἔτσι δὲν γίνεται δουλειά. Νὰ στείλετε ἄνθρωπον καὶ νὰ γράψετε σφιγκτὰ... νὰ στείλουν τὸν ἄνθρωπον, ποῦ ἔχουν μαζί των καὶ τὸ πρᾶγμα τοῦ μοναστηρίου, διότι, ὡς φαίνεται, δὲν ἔχουν σκοπὸν νὰ ἔλθουν ».

Καὶ τὴν 30ὴν Δεκεμβρίου ὁ Γέρον Κοσμάς ἐπαναλαμβάνει² : « Πρέπει νὰ στείλετε τὸ ἀλεύρι διὰ τὸ μπεϊλίκι » καὶ συνεχίζει : « Προσέτι αὐριον θέλει στείλῃ ἡ Κοινότης μουλάρια διὰ νὰ στείλετε... κριθάρι, ἐπειδὴ δὲν ἔχει. Μὲ τὰ ἴδια μουλάρια, ἂν ἔχετε ἄλλας, νὰ στείλετε καμμιὰ 40ριά ὄκ. διὰ τὸ μπεϊλίκι ». Εἰς τὴν ἔνδειαν ὅμως αὐτὴν ἔχει συντελέσει ἐκτὸς τῶν ἤδη ἐξετασθέντων καὶ ἡ πληρωμὴ τῶν διαφορῶν φόρων, εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ὁποίου εἶναι ἀφιερωμένον τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

αὐτὸ ἀκολουθοῦντος ἐγγράφου τῆς Ἱ. Κοινοῦτητος, συμπεραίνομεν ὅτι τοῦτο ἐγγράφη τὴν 24 Δεκεμβρίου, ἡμέραν Πέμπτην.

1. Α.Β. 121/138.

2. Α.Β. 121/139.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΚΑΙ ΑΛΛΗ ΠΛΗΓΗ, ΟΙ ΦΟΡΟΙ

Φόρους κατέβαλλον οἱ Ἄγιοι κατατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶ-
νος — ἀπὸ τοῦ 1807 — τοὺς ἐξῆς: α') Δι' ἕκαστον στρέμμα ἀμπέλου 60
ἄσπρα, δι' ἕκαστον στρέμμα «λεπτοκάρυος» 240 ἄσπρα, δι' ἕκαστον
κῆπου καὶ χωραφίου καὶ λιβαδίου 120 ἄσπρα. Διὰ κάθε μελίσι 9
ἄσπρα καὶ διὰ «τὴν κάθε ρίζαν ἐλαιοδένδρου» 2 ἄσπρα καὶ δι' ἕκαστον
μύλον ἓν γρόσι. Οἱ φόροι οὗτοι συνολικὰ ὠνομάζοντο ταχρίλι καὶ ἦσαν
διὰ τὰ ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ὀρους.

β') Διὰ τὰ ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὀρους μετόχια τῶν διαφόρων μονῶν
ἢ φορολογία ὑπελογίζετο κατατὰ χανέδες. Καὶ αὗτὰς χανέδες διαιρεῖται εἰς τρία
μέρη. Δηλαδή, τρεῖς ἄνθρωποι γίνονται ἓνας χανές, ἢ δυὸ ζευγάρια καὶ
ἓνας ἄνθρωπος γίνονται ἓνας χανές, ἢ δυὸ ἄνθρωποι καὶ ἓνα ζευγάρι γί-
νεται ἓνας χανές... Ἡ δὲ τιμὴ τοῦ χανέ εἶναι εἰς ἄσπρα 1005 = ἢ...
εἰς ἀπλᾶ γρόσια ἑννέα καὶ ἄσπρα 15 =, ἔπου γίνονται ὅλοι οἱ χανέδες
142 $\frac{2}{3}$ καὶ στένουν γρόσια ἀπλᾶ 1301 καὶ ἄσπρα 108».

γ') Ἐκτὸς τούτου εἶναι αὗτὰ παλαιὸς μουκατὰς μέσα τοῦ Ἁγίου
Ὀρους διὰ τὰ βουνά, γρόσια 1318 ἀναλογεῖ εἰς τὸ ταχρίλι καὶ χανέδες
εἰς τὸ ἓν γρόσι ἄσπρα 36 $\frac{1}{2}$ ».

δ') «Οἱ σπέντζες ἐκάστου μοναστηρίου κατατὰ τὸ γεγονός ταχρίλι
εἶναι γρόσια 1550 καὶ πίπτει εἰς τὴν διανομὴν τῶν χαρτίων ἀπὸ ἄσπρα
36 $\frac{1}{2}$, καὶ εἶναι 3100».

ε') «Ὁ Ἰστηρᾶς γρόσια 500 μεριζόμενος ἐπάνω εἰς τὰς σπέντζας
ἀπὸ ἄσπρα 20 καὶ εἰς κάθε δεκάδα ἀπὸ ἄσπρα 4».

ς') α) Τὸ τζέπ χουμαγιούμ μοιρασμένον κατατὰ τὸ κατάστιχον ἔπου
εὑρίσκειται εἰς τὸ μαγκουφάτ Καλεμιέ», τὸ ὅποιον ἀνήρχετο εἰς 7.000
γρ. καὶ κατενέμετο εἰς τὴν Λαύραν 3.000, εἰς Βατοπέδι καὶ Ἰβήρων
ἀνά 750 γρ., εἰς Χιλανδάρη 400, εἰς τὰς Διονυσίου καὶ Κουτλουμου-
σίου, Ξηροποτάμου ἀνά 250 γρ., εἰς τὰς Παντοκράτορος, Ζωγράφου
καὶ Δοχειαρίου ἀνά 200 γρ., εἰς τὴν Καρακάλλου 120 γρ., εἰς τὰς Φι-
λοθέου, Σταυρονικήτα καὶ Ρώσσιων ἀνά 100 γρ. Εἰς τὴν Κωνσταμονί-

1. Τὰ κατωτέρω στοιχεῖα ἐλήφθησαν ἀπὸ κατάστιχον τῆς Ἱ. Μ. Καρακά-
λου, εἰς τὸ ὅποιον τὰ μετέφερε κατατὰ τὸν 19ον αἰ. ὁ πατήρ τῆς μονῆς ταύτης
Ἱερόθεος ἀπὸ τὸ ἐπίσημον κατάστιχον τῆς Ἱ. Κοινοῦτης.

του 80 γρ. καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἦτοι Ἐσφιγγμένου, Σιμόπετραν, Ξενοφώντος, Ἀγίου Παύλου καὶ Γρηγορίου ἀνά 50 γρ. Ἀκριβῶς ὁμως δὲν κατεβάλλοντο τὰ ἀναλογοῦντα εἰς ἐκάστην μονὴν ποσά, ἀλλὰ ὑπὸ ἄλλων ὀλιγώτερα καὶ ὑπὸ ἄλλων περισσότερα.

Εἰς τὴν αἴτησιν δὲ χάριτος, καθ' ὑπόδειξιν καὶ ἐπιβολὴν τοῦ Μεχμέτ Ἐμὶν ἀγᾶ, οἱ Ἀγιορεῖται προσέφερον « εἰς σημεῖον εὐγνωμοσύνης διπλὴν τιμὴν εἰς καταμέτρησιν τῶν βασιλικῶν χαρατζίων μας, καὶ εἰς τὸ Τζέπ χουμαγιούν νὰ δίδωμεν τὸ διπλοῦν »¹. Κατὰ τὸ ράι-φιρμάνι ὁμως: « Διέταξα ὅπως οἱ κεφαλικοὶ αὐτῶν φόροι, μὴ ὄντος ἀναγκαίου τοῦ διπλασιασμοῦ των, καταβάλλωνται καὶ εἰσπράττωνται συμφώνως πρὸς τὸ ἱερὸν δίκαιον κατὰ κεφαλὰς καὶ αὐτοπροσώπως, νὰ καταχωρηθῇ δὲ ὅτι οἱ πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον ὀφειλόμενοι λοιποὶ φόροι καὶ συνεισφοραὶ θὰ εἰσπράττωνται εἰς τὸ διπλάσιον συμφώνως πρὸς τὴν αἴτησιν καὶ ὑπόσχσίν των »². Καὶ κατωτέρω δίδεται προσταγὴ εἰς τὸν Μεχμέτ Ἐμὶν πασᾶ: « Νὰ εἰσπράξῃς ὄλους τοὺς καθυστερημένους φόρους αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς ἀποστείλῃς ἀρμοδίως... Νὰ προσέξῃς ὅπως εἰσπράξῃς τοὺς κεφαλικοὺς φόρους κατὰ κεφαλὰς καὶ αὐτοπροσώπως, τοὺς δὲ λοιποὺς φόρους εἰς τὸ διπλάσιον.

Ἐκεῖνος ὁμως ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐλαττώσεως τῶν φόρων ὑπ' αὐτοῦ ἀπέσπασεν ἀπὸ τοὺς Ἀγιορείτας 250 πουργιά, ἦτοι 125.000 γρόσια³.

Περὶ τὰ τέλη δὲ Μαΐου ἰ.ἔ. ἔρχεται διαταγὴ νὰ εἰσπραχθῶσιν οἱ καθυστερούμενοι φόροι. Ὁ Γέρον Κοσμᾶς τὴν 31ην Μαΐου 1822 γράφει⁴: « Σήμερον διεμοιράσθησαν καὶ τὰ χαρτιά καὶ ἐλάβομεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἀνάλογόν μας, 293, κατὰ τὸ πρὸ 14 ἐτῶν κατάστιχον καὶ τὴν τότε γενομένην καταγραφὴν ἐκ πάντων τῶν μοναστηρίων, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν διεμοιράσθησαν. Ὅθεν ἀνάγκη νὰ ἀποστείλετε γρόσια. Συμπεραίνομεν ὅτι κοστίζουν πρὸς 14 γρ. χαράτζια καὶ τζέπ χουμαγιούν ». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτει: « Σᾶς στέλλομεν καὶ 20 εὐσάτα καὶ 9 ἐλάδες ».

Τὴν δὲ μεθεπομένην ὁ αὐτὸς Γ. Κοσμᾶς καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος ἐπανέρχονται εἰς τὸ αὐτὸ θέμα μὲ τὰ ἀκόλουθα⁵: « Περὶ τῶν χαρατζίων γράφει τὸ Ὑψος του πρὸς τὸν χασεκῆ ἀγᾶ καὶ τὸν Μουράτ

1. Ἰ. Μαμλάκη, Νέα Στοιχεῖα κλπ., ΔΙΕΒΕ ΙΔ', σελ. 540.

2. Ἰ. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας 1796 - 1832, σελ. 242.

3. Ἰδ. ἀνωτέρω.

4. Α.Β. 121/64.

5. Α.Β. 121/65.

ἀγῶ νά κάμη ταξίλι 24.813 γρόσια, χωρίς νά εἰδοποιῆ ἀνά ἕκαστον, πόσον ζητεῖται. Προχθές ἀπεστείλαμεν πρὸς ὑμᾶς χαράτζια 29, τὰ μὲν 20 εὐσάτα, τὰ δὲ 9 ἐλάδες. Στέλλομεν ἤδη πάλιν 16 ἐλάδες καὶ 172 εὐσάτα, ὅλα εὐσάτα 192 καὶ ἐλάδες 25 καὶ ἐτνάδες 29... Οἱ Λαυριῶται καὶ Κουτλουμουσιανοὶ ἤθελον νά γίνῃ ἡ κατανομή τῶν χαρτίων εἰς τὴν καταγραφὴν, ὅπου ἔκαμεν ὁ πασᾶς, εἰς τὴν Κουμίτζαν εὐρισκόμενος. Ἄλλοι ἤθελον εἰς τὴν συνήθη διανομὴν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν πρὸ 14 ἐτῶν καταμέτρησιν, ἥτις κατὰ τι ὑπερίσχυσεν· πλὴν μένει τὸ πρᾶγμα πάντῃ ἀνενέργητον».

Τὴν δὲ 7ην Ἰουνίου ἰ.ἔ. οἱ αὐτοὶ γράφουσι¹: «Στείλετέ μας μὲ πρῶτον γρόσια, διὰ νά ἐξοφλήσωμεν τὰ χαράτζια μας». Τὴν δὲ 11ην ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ ἐπανερχόμενοι ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος²: «Νὰ οἰκονομήσετε γρόσια νά τὰ στείλετε διὰ νά ἀποπληρώσωμεν καὶ τὰ χαράτζια μας...».

Ἐνθὶ δὲ τὴν 16ην Ἰουνίου ἰ.ἔ. διευκρινίζουσι³: «Τὰ χαρτιά, τὰ ὅποια ἐστείλαμεν, εἶναι τῷ ὄντι 29. Τὰ τρία ἐδώσαμεν εἰς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον», τὴν 3ην Ἰουλίου ἰ.ἔ. ἀναφέρουσι καὶ ἄλλους φόρους, γράφοντες⁴: «Ἀναφέραμεν διὰ τὰ γρόσια τῆς Ἀμουλιανῆς τῷ Μουράτ ἀγῶ καὶ μᾶς εἶπε νά τὰ στείλωμεν σῶα, καθὼς τὰ ζητεῖ. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι χρεῖα νά στείλετε τὸ λάδι ἐδῶ».

Πάντως τὰ χαρατζόχαρτα θὰ διενεμήθησαν εἰς τὰς διαφόρους μονὰς καὶ οἱ ἐν αὐταῖς ἰθύνοντες θὰ ἤρχισαν νά εἰσπράττωσι παρά τε τῶν μοναχῶν καὶ τῶν κελλιωτῶν αὐτῶν τὸ ἀνάλογον ἐκάστου, οὐχὶ ὅμως ἀνευ δυσκολιῶν, λόγῳ τῆς οἰκονομικῆς ἀφαιμάξεως ὅλων ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ὁ ἐν Καρυαῖς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱ. Μονῆς Χιλανδαρίου, προσηγούμενος Ἀθανάσιος, γράφει τὴν 24ην Ἰουλίου ἰ.ἔ.⁵: «Στοχάζομαι νά σφαλίσω... καὶ τὸν Μαχαιρᾶν διὰ τὰ ἀπλέρωτα χαρατζόχαρτια». Οἱ δὲ Βατοπεδινοὶ παρακαλοῦσι δι' ἐπιστολῆς αὐτῶν τὸν Σπανδωνῆν, ὅπως πληρώσῃ οὗτος τὸν φόρον τῆς Ὀρμύλιας. «Ὁ Σπανδωνῆς ἕμεις γράφει», κατὰ τοὺς ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινούς⁶: «ὅτι οἱ ἄγιοι Βατοπεδινοὶ, ἀντὶ νά μὲ δώσουν τὰ δάνεια, ὅπου ἐπροστάθησαν, μὲ προστάζουν νά δώσω διὰ τὸ τζέπ χουμαγιούν των τῆς Ὀρμύλιας 2500 γρ. Νὰ τὰ στέλλουν, νά μὴν ἔλθῃ μουμπασίρης».

1. A.B. 121/66.

2. A.B. 121/68.

3. A.B. 121/67.

4. A.B. 121/79.

5. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

6. A.B. 121/93 - 94.

Διὰ τὴν πληρωμὴν δὲ τῶν χαρατζίων θυσιάζουσιν οἱ Βατοπεδινοὶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ αὐτῶν εἶδη. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐν Καραϊς Βατοπεδινοὺς¹: « Μᾶς εἶπεν (ὁ Μουράτ) καὶ διὰ τὰ χαράτζια, πόσα ἐφέρετε. Τοῦ εἶπαμεν ἡμεῖς, ὅσον ἀσῆμι ἐστείλετε, καὶ μᾶς εἶπε νὰ φέρετε καὶ τὸ ἐπίλοιπον. Ἐπῆρε καὶ ἄλλο πρὸς 300 γρ. τὴν ὁκᾶν ».

Οἱ δὲ Χιλανδαρινοί, συμφώνως πρὸς σημεῖωμα, εὕρισκόμενον εἰς τὸ ἀρχεῖον αὐτῶν², τὴν 17ην Αὐγούστου ἰ.ἔ. πληρώνουσι 651 γρ. « εἰς τὸ τζέπ χαμαγιούν », καὶ τὴν 20ὴν ἰ.μ., 873 = 25 ἔτι εἰς τὸ τζέπ χουμαγιούμ καὶ 213 = 15 γρ. ἕτερα διὰ τὸ τζέπ χουμαγιούν ».

Ἐνῶ δὲ αἱ περισσότεραι μοναὶ δὲν εἶχον ἐξοφλήσει ἀκόμη τὰ χαράτζια καὶ τοὺς ἄλλους φόρους, τὰ ὁποῖα καθυστεροῦντο ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀρχὰς Σεπτεμβρίου 1822 ἔρχονται καὶ τὰ χαράτζια τοῦ 1822 καὶ μάλιστα διπλά. Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου ἰ.ἔ. οἱ ἐν Καραϊς Βατοπεδινοὶ μεταδίδουσιν³: « Αὖριον τὸ πρῶν θὰ ξεκινήσῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅπου ἔφερε τὸν ποχτζᾶν καὶ αὐτὸν διπλοῦν, ἀπὸ 3027, ὅπου ἦτον τὸ περισυνόν, ἔφεραν 6054 χαρτιά ».

Κατόπιν τούτου καὶ εἰς τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν, ὅπου εὕρισκοντο, οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει θὰ ἔγραψαν εἰς τὸν ἐν Βατοπεδίῳ παραμένοντα Μουράτ, ὅτι λόγῳ τῆς ἀναχωρήσεως πολλῶν μοναχῶν κλπῶν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διατεθῇ τόσος ἀριθμὸς « χαρτιῶν », ἀκόμη καὶ ἐὰν ἐδίδοντο ἀπὸ δύο εἰς ἕκαστον. Οὗτος δὲ θὰ ἀπήντησεν, ἵνα αἱ διάφοροι μοναὶ καταγράψωσιν ἐπακριβῶς τοὺς εὕρισκομένους ἀκόμη εἰς τὴν περιοχὴν ἐκάστης κ.ἄ., διότι τὴν 14ην Σεπτεμβρίου ἰ.ἔ., οἱ Ἐπιστάται τῷ ἀπαντῶσι⁴: « Τὴν ἐνδοξότητά της δουλικῶς προσκυνοῦμεν. Ἐλάβομεν τὴν προσταγὴν της νὰ στείλωμεν ναζίρην τὴν ἐπαμένην νὰ φέρῃ πρὸς τὴν ἐνδοξότητά της τὸν ποχτζᾶν... Σήμερον ἔρχεται ὁ Κύριλλος ὁ Χιλανδαρινός, φέρον τὸν ποχτζᾶν, διὰ νὰ χωρίσετε μερικὰ νὰ τὰ ἔχωμεν ἐδῶ νὰ λαμβάνωσι μὲ λογαριασμόν, ὅσοι ἔχουν ἀνάγκην νὰ ἐβγουν ἐξω. Τὰ δὲ ἐπίλοιπα νὰ μένωσι κοντά σας, ἕως νὰ γίνωσι τὰ κατάστιχα, καθ' ὅτι ἐγράψαμεν εἰς ἅλα τὰ μοναστήρια δι' αὐτὰ καὶ νὰ σᾶς τὰ φέρουν κατὰ τὴν προσταγὴν σας ». Οὗτος δὲ, ὁ Μουράτ, κατὰ τοὺς ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει⁵, « ἐπρόσταξε νὰ κάμωμεν σφραγίδα διὰ τὰ χαρατζόχαρτα καὶ τὴν περικλειόμεν ».

1. Α.Β. 121/91 τῆς 12 Αὐγούστου 1822.

2. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

3. Α.Β. 121/110.

4. Α.Β. 120/110.

5. Α.Β. 120/111.

Καί τήν 20ήν Σεπτεμβρίου ι.ε. οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ πληροφοροῦσι¹: « Τὰ κατάστιχα δὲν τὰ ἐστείλαν ὅλοι καὶ πασχίζομεν νὰ γίνουν ὅλα, νὰ τὰ στείλωμεν. Ἐκεῖνα, ὅπου ἐστείλαμεν, ἦσαν τέσσερα καὶ οὐχί τρία, ὡς γράφετε. Φιλοθεϊτικό, Καρακαλινό, Ξενοφωντινὸ καὶ Ἐσφιγμενίτικο. Νὰ σηκώσετε τὰς σούμμας τοῦ καθενός, νὰ μᾶς τὰς στείλετε, ὅτι ἀλησημονήσαμεν καὶ δὲν τὰς ἐσηκώσαμεν ἐδῶ. Ἀπὸ δὲ τὰ ἄλλα τὰς σηκῶνομεν ἐδῶ, διὰ νὰ ἰδοῦμεν πόσοι ἄνθρωποι ἔχουν νὰ ἔβγουν. Εἰς τὸν Ἅγιον Ἀντώνιον ἓνας δυό, ὁ παπᾶ Ἰάκωβος καὶ ὁ ἄλλος παπᾶς, τὸν ἤξεύρει ὁ Γέρο Κοσμᾶς. Καὶ εἰς τὴν Ἀνάληψιν ὁ Στέριος καὶ ὁ πατέρας του Μανόλης ἀπὸ Ραυνά. Εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν ἓνας, τὸν ἤξεύρει ὁ κύρ Μεθόδιος ».

Καί τήν ἐπομένην ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος προσθέτει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος²: « Διὰ τὴν ἀκαταστασίαν μᾶς λείπουσιν ἀκόμη τρία τέσσερα κατάστιχα καὶ δυσωπήσατέ τον (τὸν Μουράτ) νὰ λάβῃ ὀλίγην ὑπομονήν, ἕως νὰ ἔλθουν καὶ τὰ στέλλομεν ὅλα ».

Οἱ ἐν δὲ τῇ Κοινῇ Συνάξει τὴν μεθεπομένην — 23ήν Σεπτεμβρίου ι.ε. — γράφουσι πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς³: « Προχθὲς μᾶς ἔγραψεν ὁ Μουράτ ἀγάς νὰ στείλωμεν ἓνα ναζίρη νὰ λάβῃ τὸν ποχτζᾶν νὰ τὸν διαμοιράσωμεν κατὰ τὸ περσινὸν καὶ προπερσινὸν κατάστιχον. Στέλλομεν τὸν ναζίρην Ζωγραφίτην καὶ νὰ ἐρωτήσετε τὴν ἐξοχότητά του, πῶς θὰ μοιρασθοῦν τὰ χαρτιὰ αὐτά, διπλᾶ ἢ κατὰ τὸ παλαιόν, ἢ κατὰ τὰ ζητούμενα κατάστιχα; Τὰ γρόσια πῶς ἔχουν νὰ συναχθῶσιν; Ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ συνάξωμεν καθόλου καί, εἰ δυνατόν, νὰ ἀνέβῃ ὁ Γέρο Κοσμᾶς νὰ μᾶς πληροφορήσῃ διὰ στόματος ». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτουσι: « Στέλλομεν 11 κατάστιχα μᾶς λείπουν ἀκόμη 4, τὰ ὅποια, ὅταν ἔλθωσι, τὰ στέλλομεν ».

Κατόπιν δὲ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Μουράτ, ὅτι πρέπει νὰ εἰσπραχθῶσι διπλᾶ, « οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν Λόντζαν », τῷ στέλλουσι τὴν 27ήν Σεπτεμβρίου ι.ε. μακροσκελῆ ἀναφοράν, εἰς τὴν ὁποίαν μεταξὺ ἄλλων ἀναγιγνώσκομεν⁴: « Καὶ εἰδοποιοῦμεν οἱ δούλοι σου, ὅτι χθὲς, παρευρεθέντες οἱ περισσότεροι τῶν μοναστηρίων, ἠνοίξαμεν τὸν Βασιλικὸν ποχτζᾶν τῶν χαρατζίων καὶ διεμοιράσαμεν αὐτὰ διπλασίως εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια κατὰ τὴν πανένδοξον προσταγὴν σου. Καί, ὅσοι

1. A.B. 121/113.

2. A.B. 121/115.

3. A.B. 120/112.

4. A.B. 120/115.

παρευρέθημεν, ἐλάβομεν διπλάσια τὸ μερίδιόν μας. Τὰ δὲ λοιπὰ, ξεχωρίσαντες δι' ἐκείνους, ὅπου λείπουν, τοὺς ἐγράψαμεν νὰ ἔλθωσι νὰ τὰ λάβωσιν οὕτω διπλᾶ καθὼς καὶ ἡμεῖς. Ἡμεῖς, αὐθέντα μας εὐσπλαγχνικώτατε καὶ διακριτικώτατε, μεγάλως ἠπορήσαμεν καὶ ξενιζόμεθα εἰς τὸ γεγονός τοῦτο. Διότι, ἀγκαλὰ καὶ κατὰ προτροπὴν καὶ συμβουλήν τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ πανευμενεστάτου πασᾶ ἐφένδη μας ἐγράψαμεν καὶ ὑπεσχέθημεν μὲ τὸ δουλικόν μας ἀρτζιχάλι πρὸς τὸ κραταιότατον καὶ πολυχρονισμένον Δεβλέτι (οὗ τὸ κράτος εἶη διαιωνίζον), διὰ νὰ πληρῶνωμεν κατὰ δουλικήν μας εὐγνωμοσύνην διπλάσιαν τὴν τιμὴν τῶν χαρατζίων καὶ τοῦ τζέπ χουμαγιούν, πλὴν ὅταν ἤλθε τὸ ὑψηλὸν προσκυνητὸν καὶ Βασιλικὸν βράϊ φερμάνι, μᾶς εἶπεν ὁ ὑψηλότατος πασᾶς ἐφένδης μας, ὅτι ἡ κραταιὰ βασιλεία, κατὰ τὴν δαφιλεστάτην μεγαλοπρέπειάν της, δὲν ἐκαταδέχθη μήτε τὴν δίπλωσιν τῶν χαρατζίων, μήτε τοῦ τζέπ χουμαγιούν... καὶ δικαίως ἀποροῦμεν καὶ ξενιζόμεθα οἱ ταλαίπωροι βλέποντες καὶ διπλασιασμόν τῶν χαρατζίων καὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν, καθὼς καὶ τοῦ τζέπ χουμαγιούν τὴν διπλάσιαν καὶ κατηντήσαμεν νὰ μὴν ἠξεύρωμεν μήτε πόσα δίδομεν, μήτε πόσα χρεωστοῦμεν, εὐρισκόμενοι εἰς ἓν σκότος βαθύτατον. Κατὰ τὴν συνηθισμένην μας ὑποταγὴν καὶ εὐπειθειαν, ἐλάβομεν, ὡς εἶπομεν, καὶ τὰ διπλᾶ ταῦτα χαρτία. Πλὴν, συλλογίζόμενοι, ἀποροῦμεν, πῶς ἔχομεν νὰ πληρῶσωμεν καὶ αὐτά, ἀφ' οὗ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν τὰ προτερινὰ δοσίματα καὶ τοὺς λουφέδες ἕως τῶρα. Καὶ διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν θερμότατα νὰ μᾶς εὐσπλαγχνισθῆ καὶ νὰ μᾶς δώσῃ πατρικὴν συμβουλήν εἰς ὅλα ταῦτα τὰ δεινά, ἐπειδὴ καὶ ἀπεκάμαμεν καὶ δὲν μᾶς ἔμεινε μήτε τρόπος, μήτε νοῦς διὰ νὰ συλλογισθῶμεν... ».

Ἐν τῷ μεταξὺ καταβάλλονται προσπάθειαι εἰσπράξεως καὶ τοῦ τζέπ χουμαγιούν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν καθίσταται εὐκόλον μὲ τὴν ἀνέχειαν τῶν περισσοτέρων. Ἐνεκα τούτου καὶ οἱ Ἐπιστάται τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τὴν 10ην Σεπτεμβρίου ἰ.ε., παρακαλοῦσι τὸν Μουράτ¹: « νὰ στείλετε δυὸ ραβάσια, ἓνα πρὸς τὴν Ἰβήρων καὶ ἓνα πρὸς τὴν Δοχειαρίου νὰ στείλουν τὰ τζέπ χουμαγιούν... ».

Καὶ τὴν 15ην ἰ.μ. « οἱ εὐρισκόμενοι ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει », παραγγέλλουσι πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς²: « Εἰπήτέ τον (τὸν Μουράτ) ὅτι ἐλάβομεν χθὲς τὴν προσταγὴν του νὰ συνάξωμεν ἀπὸ τὸ τζέπ χουμαγιούν καὶ νὰ δώσωμεν 1000 γρ. τὸν ἄνθρωπον τοῦ Σουλειμάν πίνπαση

1. A.B. 120/105.

2. A.B. 120/111.

διὰ τοὺς λουφέδες του. Πλὴν κανεὶς δὲν ἔφερον οὔτε μαπαῖν. Οἱ Δοχειαρίται εἶπον ὅτι ἔκαμαν κάμποσα καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰ κάμουν ὄλα ».

Ἡ δυσκολία δὲ τῆς εἰσπράξεως καὶ τοῦ τζέπ χουμαγιοῦν παρατείνεται καὶ μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Σεπτεμβρίου ἰ.ε., ἀφ' οὗ τὴν 28^{ην} τούτου « οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν Λόντζαν » γράφουσι πρὸς τὸν Μουράτ¹: « Διὰ οὗζέπ χουμαγιοῦν ὁμιλήσαμεν καὶ ἐβιάσαμεν, πλὴν οἱ Δοχειαρίται μόνον καὶ οἱ Γρηγοριάται ἔδωσαν μέρος, ὡς φαίνεται εἰς τὸ κατάστιχον, τὸ ὁποῖον περικλείομεν, τὰ δὲ ἐπίλοιπα μένουσιν ἀκόμη χρεωστούμενα. Καὶ ἰδοὺ κατὰ τὸ χρέος μας εἰδοποιοῦμεν τὴν ἐνδοξότητά της, περικλείοντες καὶ τὸ κατάστιχον ». Καὶ διὰ τὰ χαράτζια « οἱ μουτεβελῆδες καὶ οἱ καλόγηροι τῆς Λαύρας » τὴν πρώτην Ὀκτωβρίου ἰ.ε. γράφουσι πρὸς τὸν Μουράτ μεταξὺ ἄλλων²: « ... καὶ διὰ τὰ χαράτζια παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς δοθοῦν εἰς τὰ 650 καθὼς εἰς τὰ παλαιὰ μᾶς ἐδόθησαν καὶ ἡ ὁμολογία, ὅπου μᾶς ἔφερες ἡ ἐνδοξότης Σου καὶ ἐπληρώσαμεν τὰς 5 χιλ. γρόσια, διαλαμβάνει μ' ὄλα αὐτά. Καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν πάλιν ἀδικημένοι εἴμεθα, ἐπειδὴ τὸ βασιλικὸν ταχρίλι 621 μᾶς γράφει εἰς τὸ ἀνάλογόν μας καὶ ὄλα τὰ χαρτιά τοῦ Ἁγίου Ὁρους περιγράφονται εἰς 3006. Ὑστερον, μετὰ χρόνων παρέλευσιν, ἔγιναν τὰ 21 χαρτιά ἀκόμη προσθήκη καὶ ἔγιναν 3027. Λοιπὸν τὰ ἄλλα μοναστήρια, ἀφ' οὗ ἐπιφορτίζουσι εἰς ἡμᾶς τόσα καὶ τόσα χαρτιά, κατεβάζουσι καὶ ἀπὸ τὴν σούμμαν ἀρκετά, ἐπειδὴ μοιράζονται 2980 χαρτιά καὶ τὰ ἄλλα μένουσι εἰς τὸ Κοινόν... ».

Ὁ δὲ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Βατοπεδινὸς τὴν 4^{ην} Ὀκτωβρίου ἰ.ε., ἐν Ὑ.Γ. σημειοῖ³: « Καὶ τὰ χαρατζόχαρτα διὰ τοὺς ἐδῶ Κελλιώτας καὶ τοὺς ἐκεῖ νὰ συνάξετε· νὰ σφίξετε καὶ ὀλίγον », ἐνῶ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν ἔχει γράψει: « Διὰ δὲ τὰ κατάστιχα, ὅπου γράφετε κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς ἐνδοξότητός του, εἶπομεν εἰς ὄλους, ὅσοι παρευρέθησαν, βιάζοντες αὐτούς, ὅσον τὸ δυνατόν ὀγληγορώτερον νὰ τὰ κάμωσι μυστικῶ τῆ τρόπῳ καὶ νὰ τὰ φέρωσι εἰς τὴν Κοινότητα νὰ τὰ στείλωμεν. Εἰς δὲ τοὺς ἐλλείποντας ἐγράψαμεν σφοδρῶς μὲ μυστικὸν τρόπον νὰ ἀκολουθήσωσι κατὰ τὴν προσταγὴν, ἄνευ προφάσεως νὰ προφθάσωσι τὸ ταχύτερον ἕκαστος τὸ ἴδιον κατάστιχον ».

Τὴν δὲ 13^{ην} ἰ.μ. ὁ αὐτὸς σχετικὰ μὲ τὰ χαρατζόχαρτα πληροφορεῖ⁴: « Ἐλαβον καὶ τὰ χαρατζόχαρτα, τὰ ὁποῖα ἐβουλώσαμεν καί,

1. A.B. 120/114.

2. A.B. 120/116.

3. A.B. 121/118.

4. A.B. 121/121.

ἀφοῦ ἐκρατήσαμεν εἴκοσι, τὰ ἐπίλοιπα τὰ στέλλομεν μὲ τὸν ἴδιον, ὅπου τὰ ἐστείλατε, ἐσφραγισμένα εἰς χαρτί ».

Ἐνῶ δὲ τὴν 20^{ην} Ὀκτωβρίου ἰ.ἔ. « οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν Λόντζαν » ἀποροῦσιν¹ : « Ἀπὸ χαράτζια δὲν ἐλάβαμεν ἀκόμη ἓνα παρᾶν. Μένει ἀκόμη ἀσύνακτον καὶ τὸ τζέπ χουμαγιούν καὶ πῶς νὰ συνάξωμεν ἀπὸ τὰ νέα » καταλήγουν σχεδὸν εἰς ἀπελπισίαν τὴν ἐπομένην, ὅτε νέαι ἀπαιτήσεις ἔρχονται ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην : « Ἐλάβομεν καὶ τὰ ἀπὸ Θεσσαλονίκης... γράμματα », διηγοῦνται², εἰς τὰ ὁποῖα μᾶς γράφουσι διὰ τὰ ἀνά πέντε γρόσια τὰ ζευγαριάτικα, νὰ τὰ συνάξωμεν. Πλὴν πόθεν ἄραγε νὰ συναχθῶσι ; ».

Ἐνῶ δὲ ἀδυνατοῦσι νὰ εἰσπράξωσι τὰ χαράτζια οἱ ἐν τῇ Ἰ. Συνάξει, πῆζονται κατὰ τὰ εἰωθότα ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ὅπως καταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν. Δι' ὃ ἀναγκάζονται νὰ ζητήσωσι δάνειον πρὸς τοῦτο. Τὴν 27^{ην} Ὀκτωβρίου ἰ.ἔ. ὁ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινὸς ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος διηγεῖται³ : « Κατὰ τὴν ψὲς ἐλθοῦσαν προσταγὴν τοῦ ἐνδοξοτάτου Μουράτ ἀγᾶ, στέλλομεν τὴν ὁμολογίαν πρὸς τὸν κύρ Σπανδωνῆν διὰ νὰ μετρήσῃ τὰς 25 χιλ. εἰς τὸν χαζνὲ διὰ τὰ χαράτζια τοῦ τόπου, παλαιὰ καὶ νέα, γράφοντες καὶ πρὸς τὴν εὐγενίαν τοῦ ἰδιαιτέρως καὶ πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη πατέρας, εἰδοποιοῦντες αὐτοὺς... ὅτι στέλλομεν τὴν ὁμολογίαν πρὸς τὴν εὐγενίαν του. Στέλλομεν καὶ τὰ 4 χαρτιά, ὅπου ζητεῖ ἡ ἐνδοξότης του, 2 ἐλάδες καὶ 2 εὐσάτια καὶ τὰ 100 γρόσια διὰ τὸν τάταρην ».

Ἐν ταύτῃ χρησιμοποιοῦνται παντὸς εἶδους πιέσεις διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν χαρατζίων ἀπὸ μοναχοῦς καὶ μονάς. Τῇ 8^ῃ Νοεμβρίου ἰ.ἔ. οἱ Βαταπεδινοὶ Ἰάκωβος καὶ Κοσμᾶς γράφουσι⁴ : « Κάμετε παντοίους τρόπους νὰ οἰκονομήσετε τὰ χαράτζια νὰ τὰ στείλετε μίαν ὥρα πρωτύτερα, νὰ μὴ στείλῃ μουμπασίρην... » καὶ τὴν 16^{ην} ἰ.μ.⁵ : « Τοὺς Λαυριώτας καὶ τὰ ἄλλα μοναστήρια τὰ περισσότερα τὰ ἔχει φυλακισμένα ὁ Μουράτ διὰ τὰ χαράτζια ».

Τὴν δὲ ἐπομένην 17^{ην} ἰ.μ., « Οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει » γράφουσι πρὸς τοὺς εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἐσφιγμένου⁶ : « ...Ὁ ἐνδοξότατος Μουράτ ἀγᾶς προχθὲς μᾶς εἶπε νὰ σᾶς μηνύσωμεν νὰ προφθάσητε

1. A.B. 120/123.

2. A.B. 120/125.

3. A.B. 121/120.

4. A.B. 121/128.

5. A.B. 121/131.

6. Παχωμίου, ἔ.ἀ., σελ. 1120.

τὰ χαράτζια σας χωρίς ἀργοπορίαν, διότι ἤλθεν ἐπίτηδες τεφτεράρης δι' αὐτό. Εἶπομεν λοιπὸν τὸν Γέρο Κοναζῆ σας νὰ σᾶς γράψῃ καὶ δὲν ἤξεύρομεν, ἂν σᾶς ἔγραψε καὶ ἕως τώρα δὲν ἐφάνητε. Ὁθεν ψὲς μᾶς εἶπε πάλιν νὰ σᾶς γράψωμεν, χωρίς ἄλλο ἕως τὸ βράδυ ἢ αὐριον πρωὶ νὰ προφθάσητε εἰς τοῦτο, διότι πῦρ πνέει ἐναντίον σας καὶ ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ, ὅ,τι σᾶς φέρῃ, χωρίς νὰ ἐλθῆτε νὰ φέρετε τὰ χαράτζια σας ».

Ὁ ζῆλος δὲ οὗτος τοῦ Μουράτ ἀγᾶ, ὅπως εἰσπραχθῶσι τὰ χαράτζια, δὲν ἔπρεπε νὰ μείνῃ ἀπλήρωτος. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἴδιος φροντίζει διὰ τοῦτο καὶ ὁ πασᾶς ὁ ἴδιος ἐνδιαφέρεται διὰ τὸ τόσον πιστὸν καὶ δραστήριον ὄργανόν του. Τὴν 28ην Δεκεμβρίου 1822 « οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει προϊστάμενοι » γράφουσι πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς¹: « Εἰς τὸ πρὸς τὴν Κοινότητα γράμμα, τὸ ὁποῖον ἔγραψεν ἡ εὐγενία του περὶ τῶν ροχουσιῶν, εἰς τὸ αὐτὸ ἔγραφε καὶ ὅτι τὸν ἐπρόσταζε τὸ Ὑψος του νὰ μᾶς γράψῃ, νὰ δώσωμεν τῇ ἐνδοξοτάτῳ Μουράτ ἀγᾶ διὰ τοὺς κόπους τοὺς ὁποίους ἔκαμε διὰ τὰ χαράτζια καὶ ἄλλα γρ. 2500, τὰ ὅποια ἤδη ἡ ἐνδοξότης του ζητεῖ, μ' ἔλον ὅτι ἀπὸ τινος Μοναστήρια ἐπῆρην ἀνὰ δύο παράδες εἰς τὸ γρόσι. Εἰς τοῦτο λοιπὸν ἡμεῖς μὴ ἔχοντες νὰ ἀποκριθῶμεν, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς δώσετε τὴν γνώμην σας, εἰς τοῦτο πῶς νὰ ἀκολουθήσωμεν... ». Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὁ Γέρον Κοσμᾶς γράφει εἰς τοὺς αὐτοὺς²: « Προλαβόντως μᾶς ἔγραψεν ὁ κύρ Σπανδωνῆς νὰ δώσωμεν πέντε πουργιὰ γρόσια (= 2500 γρ.) εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν διὰ τοὺς κόπους, ὅπου ἔκαμεν εἰς τὴν σύναξιν τῶν χαράτζιων. Αὐτὸς κατὰ μέρος ἐπῆρην ἀπὸ εἴκοσι παράδες εἰς τὸ χαρτὶ καὶ ἀπὸ δύο παράδες οἱ ἄνθρωποι του. Γράψετε μᾶς περὶ τοῦτου ».

Διὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Κοινότητος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οἱ Γέρον Κοσμᾶς καὶ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος γνωρίζουσι εἰς τοὺς Βατοπεδινούς τὴν 3ην Ἰανουαρίου 1822 τὰ ἀκόλουθα³: « Τὰ πέντε πουργιὰ τῆς ἐνδοξότητός του, ἐπειδὴ ἔλο τὰ ἐζητοῦσεν, ἐρρίφθη ἀπὸ ἓνα γρόσι εἰς τὸ χαρτὶ εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια, ὅχι ὅμως εἰς τὰ διπλᾶ χαρτιά ». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτουσι: « Τὸ ἀνάλογόν μας εἰς τὰ πέντε πουργιὰ εἶναι γρόσια 300 κατὰ τὰ χαρτιά μας ».

Πρὸ τῶν τοσοῦτων καὶ τοιούτων ἀξιώσεων τῶν Τούρκων, ἂν καὶ

1. A.B. 120/135.

2. A.B. 121/292. Ἐν καὶ εἰς αὐτὸ εἶναι μόνον « ἡμέρα πέμπτη », ἀπὸ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, συγκρινόμενον μὲ τὸ τοῦ ἐγγράφου τῆς Ἱ. Κοινότητος τῆς 28 Δεκεμβρίου, συνάγεται, ὅτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἴτοι τὴν 28ην Δεκεμβρίου, ἔγραψεν καὶ αὕτη.

3. A.B. 121/141.

εἰς ἕλας τὰς μονὰς καταβάλλουσι παντοειδεῖς προσπάθειαι, ὅπως ἀνταποκριθῶσιν εἰς αὐτάς, οἱ Ἀγιορεῖται φθάνουσιν εἰς ἀπελπισίαν. Χαρακτηριστικαί τῆς τοιαύτης καταστάσεως εἶναι τρεῖς ἐπιστολαὶ Χιλανδαρινῶν. Αἱ δύο εἶναι τοῦ ἐν Καρυαῖς ἀντιπροσώπου προηγουμένου Κυρίλλου καὶ ἡ τρίτη τῶν ἐπιτρόπων τῆς μονῆς.

Ἡ ἐπιστολὴ τῶν ἐπιτρόπων ἔχει οὕτως¹ :

α Ὅσιώτατοι ἡμέτεροι Κελλιῶται, οἱ εὐρισκόμενοι ἐν Καρυαῖς, εὐχόμεθά σας ὀλοφύχως καὶ μὲ συντομίαν ὡς φανερόνομεν, ὅτι εἶναι γνωστόν εἰς ὅλους σας κοινῶς, πῶς ἐφθασε τὸ Ἱερὸν ἡμῶν Μοναστήριον τοῦ Χιλανδαρίου εἰς ἄκραν πτωχείαν καὶ ἀπελπισμὸν διὰ τὰ πολλὰ βάρη καὶ ἀνυπόφορα δασύματα, ὅπου ἐδοκίμασε καὶ δοκιμάζει καθημερινῶς ἕως τὴν σήμερον. Εἰς τὸ ἐξῆς ἡμῶς ἐλπίζει εἰς μόνην τὴν θεῖαν βοήθειαν, ὅπου νὰ ἐνδυναμωθῆ καὶ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ὑποφέρῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς... Ἔως τὴν σήμερον λοιπὸν δὲν ἠθελήσαμεν νὰ σᾶς πειράξωμεν καὶ νὰ σᾶς παραβαρύνωμεν, νομίζοντες ὅτι ἀπὸ προαίρεσίν σας καλὴν θέλετε κάμει καμμίαν βοήθειαν εἰς τὸ Μοναστήριόν σας, ὅπου βλέπετε τὸν ἀφανισμόν του καὶ τὴν ἄμετρον στενοχωρίαν του, ὅπου ἐκαταντήσαμεν οἱ ἄθλιοι νὰ δώσωμεν καὶ τὰς ὥρας μας ἀπὸ τὸν κόρπον μας διὰ νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τὰ βάσανα. Ἡ ὀσιότης σας ὁμοῦς ἐφθάσατε εἰς τοιαύτην ἀδιαφορίαν καὶ ἀσπλαγχνίαν, ὅπου οὐδὲ ἐχθρὸς θανάσιμος δὲν ἠθελε φερθῆ μὲ τέτοιον τρόπον. Τώρα λοιπὸν, μὲ τὸ νὰ ἐφθάσαμεν εἰς πολλὴν στενοχωρίαν καὶ ἡ ὀσιότης σας νὰ μὴν κάμετε ὡς μοναστηριακοὶ ἀδελφοὶ ἔλεος καὶ βοήθειαν εἰς τὸ Μοναστήριον, διὰ τοῦτο ἐσκληρύναμεν καὶ ἡμεῖς τὴν καρδίαν μας καὶ ἰδοὺ γράφομεν πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἡμῶν ἀφέντην Μουράταγα, σερασκέρη τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὅπου νὰ σᾶς κρᾶξῃ ὅλους σας κακῶς καὶ νὰ σᾶς φυλακώσῃ, καθὼς ἔγινε καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα Μοναστήρια εἰς τοὺς κελλιῶτας των, ἕως νὰ κάμετε ἐκεῖνο ὅπου δὲν ἐκάμετε μὲ τὴν προαίρεσίν σας καὶ μὲ τὴν διάκρισίν σας. Καὶ νὰ πληρώσατε τώρα εἰς διορίαν πέντε ἡμερῶν τέσσαρας χιλιάδας πεντακόσια γρόσια διὰ βοήθειαν τῶν λουφῆδων. Ἀκόμη νὰ δώσατε καὶ ὅσα ἄλλα χρεωσῶνται ἀπὸ χαράτζια καὶ ἄλλα χρεῖα σας τόσον φτεινά, ὅσον καὶ περσυνά, ἕως εἰς τὸ λιανόν. Πρὸς τούτοις νὰ μάθετε καὶ τὴν βασιλικὴν ἀμετάθετον προσταγὴν ὅτι ὁ καθεὶ καλόγηρος, μικρὸς μεγάλος ἔχει νὰ πληρῶνῃ διὰ τὸ κεφάλι του γρόσια χίλια, ὁ δὲ κοσμικὸς γρόσια πεντακόσια. Καὶ ὅταν λοιπὸν πληρωθῇ αὕτη ἡ ποσότης, τότε νὰ εὐγῆτε ἀπὸ τὴν φυλακὴν. Ἰδοὺ γράφομεν καὶ εἰς τὸν συνάδελφόν μας ἅγιον

1. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1822.

προηγούμενον Κύριλλον, διὰ τὴν δώση τὸ γράμμα μας εἰς τὸν ἐνδοξότατον Μουράταγα νὰ τὸ ἐνεργήσῃ βέβαια ἕως τὴν ἐρχόμενην Παρασκευὴν καὶ ἄς εἶναι ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν λαιμόν σας, ὅπου δὲν ἐλυπηθήκατε τὸ Μοναστήρι σας. Ταῦτα καὶ ὑγιαίνετε | ,αωκβ' δεκεμβρ. δ'.

Οἱ προηγούμενοι καὶ ἐπίτροποι τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου Χιλιανδαρίου ὁ προηγούμενος Μεθόδιος, ὁ προηγούμενος Ἀθανάσιος καὶ (οἱ) σὺν ἡμῖν ἐν ΧϞ ἀδελφοί. Ἰδοὺ στέλλομεν ἐπιτήδεσ τὸν ἡμέτερον Γερο Διονύσιον διὰ νὰ κάμῃ ταξίλι αὐτά, ὅπου γράφομεν ἐξ ἀποφάσεως».

Ἄν πράγματι ἔγραψαν καὶ εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν, ὅπως τοὺς φυλακίσῃ, καθὼς γράφουσιν ἀνωτέρω, ἢ ἀπλῶς ἔγραψαν αὐτά, διὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσωσι νὰ καταβάλωσι, ὅσα ἠδύναντο, εἶναι ἀγνωστον· μᾶλλον ὁμως θὰ συνέβαινε τὸ δεύτερον.

Πάντως ὁ προηγούμενος Κύριλλος μετὰ ἐξ ἡμέρας γράφει¹ « τοῖς πανοσιωτάτοις ἀγίοις Ἐπιτρόποις τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου Χιλιανδαρίου, εἰς Χιλιανδάριον : ... Αὐτοῦ ἦλθεν ἀπόψε ὁ πεζοδρόμος, ὅπου εἶναι διὰ τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ νὰ γράψετε αὐτόθεν... πρὸς τοὺς ἀδελφούς... φανερώνοντας καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ εὐρίσκομαι. Καὶ εἶθε νὰ μὴν εὐρίσκωμουν. Καὶ ἄς ἔβγουν οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν ὑποψίαν, νὰ μὴν ἐρωτοῦν εἰς τὸ ἐξῆς περὶ ἐμοῦ... Ἐπὶ τούτοις θέλετε κάμῃ ἐν κατάστιχον, γράφοντες πῶσα νὰ δώσῃ ἕκαστος τῶν Κελλιωτῶν, χωρὶς τινος προφάσεως, ἕως νὰ γεμίσετε τὴν σοῦμμα γρόσια τέσσαρες χιλιάδες καὶ πεντακάσια καὶ νὰ προστάξετε τὸν Γερο Διονύσιον νὰ μὴν ἀργοπορῇ εἰς τοῦτο, διὰ τοὺς κινδύνους, ὅπου πρέπει νὰ δοκιμάσωμεν σήμερον αὔριον ἀπὸ ἐκείνους, ὅπου ζητοῦν τοὺς λουφέδες των. Ἀκόμη νὰ γράψετε ἐν γράμμα πληρεξούσιον πρὸς τὸν παπὰ Ἰωακείμ διὰ νὰ εἶναι αὐτὸς εἰς ὅλους τοὺς Κελλιώτας τοῦ Μοναστηρίου μας κεφαλὴ καὶ, ὅστις τῶν Κελλιωτῶν δὲν ὑπόκειται εἰς τὰ δίκαια, ὅπου τοὺς διορίζει, νὰ εἶναι ὑπεύθυνος πάσης παιδείας ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς. Ἀκόμη, ἂν ἔλθῃ αὐτοῦ κανένας τῶν κελλιωτῶν μὲ γράμμα παρακαλεστικὸν ἀπὸ αὐτοῦς, νὰ μὴ δώσετε οὐδὲ παραμικρὰν ἀκράσιν, ἢ νὰ τὸν δεχθῆτε τελείως. Καὶ νὰ ἔχωμεν αὔριον τὴν ἀπόκρισίν σας πρὸς ἡσυχίαν μας. | ,αωκβ' δεκεμβρίου 10.

Τῆς πανοσιότητός σας ἐν ΧϞ ἀδελφός | ὁ προηγούμενος Κύριλλος Χιλιαν... ».

Ἡ κατάστασις ὁμως καὶ μὲ τὰς ἐπιστολάς ταύτας δὲν ἐβεβλιώθη ποσῶς, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν τοῦ ἰδίου προη-

1. Ἀρχεῖον Χιλιανδαρίου, φάκελλος 1822.

γούμενου Κυρίλλου¹: «Καὶ πάλιν ἀδελφικῶς ἐν Χῶ κατασπάζομαι.

Ἔλαβον τὸ ἀδελφικὸν σας καί, διὰ ὅσα παράπονα γράφετε, δικαίως γράφετε, διότι εἰσὶ πιθανὰ ὅλα, μὲ τὸ νὰ ἀκολουθῶσι καὶ ἐνταῦθα τὰ χεῖριστα καὶ μόνῃ ἢ δεξιᾷ τοῦ Ὑψίστου νὰ τὰ διασκεδάσῃ, ὡς μηδενὸς ἐτέρου δυναμένου θεραπείαν δοῦναι εἰς τὰ δεινὰ ταῦτα. Παρὰ τῶν κελλιωτῶν μας οὐδεμίαν μικρὰν βοήθειαν ἐλάβομεν, μὲ τὸ νὰ εἶναι ὁ Γέρον Διονύσιος εἰς βάρος ἀσθενῆς καὶ κύριος οἶδε περὶ τῆς ὑγείας του... Σᾶς ἐγράφομεν καὶ διὰ τὸν Νεόφυτον νὰ τὸν ἀποβάλετε ἐκεῖθεν καὶ δὲν μᾶς ἀποκρίνεσθε. Δυστυχοῦμεν πολλὰ | προηγούμενος Κύριλλος Χιλιανδ. | ἀωκγ'φ' Ἰανουαρ. βγ».

Οὕτω οἱ Ἀγιορεῖται εἰσέρχονται εἰς τὸ 1823 τελείως ἐξηνητημένοι οἰκονομικῶς καὶ προσεγγίζοντες τὴν ἀπελπισίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'

Η ΣΥΝΕΧΙΣΙΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟ 1823

Τὸ 1823 ἤρχιζε διὰ τοὺς Ἀγιορείτας ὑπὸ ἐξαιρετικὰ δυσμενεῖς συνθήκας καὶ λίαν ἀπαισιόδοξον προοπτικὴν.

Πρῶτον διότι αἱ περισσότεραι τῶν μονῶν, αἱ δέκα ἐπτὰ ἐκ τῶν εἴκοσι, εἶχον ἐξαντλήσει πάντα σχεδὸν πόρον αὐτῶν, χωρὶς καὶ νὰ ἔχουν δυνηθῆ νὰ ἀνταποκριθῶσι πλήρως εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν Τούρκων.

Δεύτερον διότι καὶ αἱ τρεῖς οἰκονομικῶς ἰσχυρότεραι μοναί, τοῦ Βατοπεδίου, τῶν Ἰβήρων καὶ τοῦ Χιλανδαρίου, εἰσῆρχοντο εἰς τὸ νέον ἔτος μὲ ἀρκετὰ σημαντικὰ χρέη καὶ ὀφειλάς. Καὶ τρίτον διότι γενικῶς τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶχεν ἀκόμη νὰ πληρώσῃ χίλια πουργιά, ἀπὸ τὸ κατ' ἀρχὴν ἐπιβληθὲν πρόστιμον τῶν τριῶν χιλιάδων πουργιῶν, ἔπρεπε νὰ συνεχίσῃ τὴν μισθοτροφοδοσίαν ὑπερχιλίων ἐνόπλων καὶ τῶν ἀξιωματούχων Τούρκων, καὶ νὰ καταβάλλῃ τοὺς φόρους τοῦ νέου ἔτους, λίαν ἐπαχθεῖς ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐνῶ οὔτε οἱ φόροι τοῦ π.έ., εἶχον ἐξοφληθῆ πλήρως, οὔτε οἱ λουφέδες τῶν ἐνόπλων εἶχον πληρωθῆ ἐξ ὀλοκλήρου.

Ἄρχιζομεν ἀπὸ τὰ τελευταῖα. Κατὰ Νοέμβριον τοῦ π.έ., ὅπως εἶδομεν ἔγινε δυνατόν, ὕστερον ἀπὸ πολλὰς προσπάθειας, καὶ ἀφοῦ ὁ Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀβδουλάχ πασᾶς εἶχεν ἀποσπάσει χίλια τριακόσια

1. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823.

πουγγιά δι' ἴδιον λογαριασμόν ἀπὸ τοὺς Ἀγιορείτας, νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν χίλια πουγγιά, ἀπὸ τὰς δυὸ χιλιάδας, αἱ ὁποῖαι εἶχον προκαθορισθῆ ὑπὸ τοῦ πασᾶ διὰ τὸ κρατικὸν τουρκικὸν ταμεῖον. Ἐμενον λοιπὸν ἀκόμη χίλια ἀπὸ αὐτὰ καὶ μέχρι τῆς ἀποπληρωμῆς καὶ αὐτῶν ὁ πασᾶς ἐκράτει ἀκόμη εἰς τὰς φυλακὰς τοὺς Ἀγιορείτας, οἱ ὁποῖοι ἐπέζων ἀκόμη, ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς ἐγκλεισθέντων εἰς αὐτὰς ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς ἐξαναγκασμὸν τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, ὅπως ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς ἀξιώσεις του. Οἱ ἐν τῇ φυλακῇ δὲ εὐρισκόμενοι, εἶχον ἀποστείλει παρακλητικὴν ἀναφορὰν πρὸς τὴν Ὑψ. Πύλιν μὲ τὸν μεταφέροντα τὰ χίλια πουγγιά, ὅπως ἀφθῶσιν ἐλεύθεροι, ὑποσχόμενοι ὅτι θὰ ἐνήργουν, ὥστε μετὰ τὴν ἀποφυλάκισιν αὐτῶν συγκεντρώσασιν ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου τὰ 500 καὶ ἀργότερον καὶ τὰ ἕτερα 500. Ὁ πασᾶς ὁμως ἐσυνέχιζε τὴν κράτησιν αὐτῶν εἰς τὰς φυλακὰς μέχρι τῆς ἀπαντήσεως τῆς Ὑψ. Πύλης, αὕτη ὁμως καθυστέρει νὰ ἔλθῃ εἰς Θεσσαλονίκην¹.

Μικρὰν ἰδέαν δὲ διὰ τὸ πόσα ὑπέφερον οἱ παραμένοντες εἰς τὰς φυλακὰς, λαμβάνομεν ἀπὸ τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Ἐσφιγμενιτῶν ἐγκλειστών τῆς 9ης Μαρτίου 1823, ἔχον οὕτω²: «... Δὲν λείπομεν ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, μὲ πικρὰ δάκρυα νὰ σᾶς φανερώσωμεν τὰς ἀπείρους δυστυχίας καὶ θλίψεις μας, ὅπου δοκιμάζομεν οἱ ταλαιπῶροι, ὅπου μᾶς ἐκόλλησε μιὰ ἀσθένεια νοσώδεσάτῃ ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν καὶ ἐν ταύτῳ ἀκολουθεῖ καὶ θάνατος. Ὁ συναδέλφος μας Ἰωαννίκιος σᾶς ἄφησε χρόνους καὶ ἐγώ... ὁ δούλος σας Δανιὴλ εἶμαι εἰς τὰ ὀλοίσθια (sic), ὁμοίως καὶ ὁ συναδέλφος μας Ραφαήλ. Ὅθεν δεόμεθα... νὰ εὐχεσθε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν δούλων σας (καὶ) νὰ μᾶς συγχωρήσετε...». Καὶ ἐν τέλει προσθέτουσι: «Καὶ δὲν σώνει, ἀδελφοί μου, ἡ ταλαιπωρία τῆς ἀσθενείας, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔχομεν τὸν τρόπον νὰ ὑπηρετηθῶμεν καὶ εἴμεθα εἰς ἀπορίαν μεγάλην, τί νὰ γίνωμεν. Πλὴν ὁ Θεὸς νὰ γίνῃ ἔλεος». Καὶ ἐν Ὑ.Π. «Ὁ Στάθης σᾶς ἄφησε χρόνους». Διὰ δὲ τὰς ὀφειλάς τὴν 4τὴν Ἰανουαρίου 1823 οἱ ἀρχιμ. Ἰάκωβος καὶ Γέριον Κοσμάς γράφουσι³:

1. Οἱ ἴδιοι οἱ φυλακισμένοι διηγοῦνται εἰς μιαν ἐπιστολὴν αὐτῶν πρὸς τὴν Ἱ. Κοινότητα τῆς 23 Μαρτίου 1823 (Α.Β. 120/1488): «Διὰ τὸ χρέος μας τῶν 1000 πουγγίων ἐκάμαμεν ἀναφορὰν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν διὰ νὰ μᾶς γίνῃ κανένα ἔλεος ἀπὸ τὸ δεβλέτι καὶ νὰ μᾶς δοθοῦν δυὸ φερμάνια. Τὸ ἐν ταξίδι καὶ τὸ ἄλλο νὰ ἔχωμεν πληρεξουσιότητα νὰ πωλήσωμεν τὰ κτήματα καὶ μούλκια τῶν μοναστηρίων μας εἰς κάθε μέρος».

2. Παχωμίου, ἔ.ἀ., σελ. 1074. Ἡ ὀρθογραφία διορθωμένη.

3. Α.Β. 121/146.

« Τὰ μοναστήρια χρεωστοῦν ἀκόμη τζέπ χουμαγιούν, χαράτζια καὶ λουφέςδες παλαιούς καὶ νέους ». Ἀλλὰ δι' αὐτὰ καὶ διὰ τὴν συντήρησιν καθόλου τῶν Τούρκων εἰς Ἄγιον Ὄρος θὰ ἀσχοληθῶμεν κατωτέρω διεξοδικώτερον.

Ὡς πρὸς τὰ χρέη δὲ καὶ τὰς ὀφειλάς ἔχομεν τὰς ἐξῆς πληροφορίας. Πρῶτον ὁ εἰς Θεσσαλονίκην εὐρισκόμενος Βατοπεδινὸς Θεωνᾶς διηγεῖται¹: « Ἐπειδὴ διὰ τὰ νὰ γεμίσωσι τὰ χίλια πουγγιά, τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ πάρῃ ὁ Ρασίμ (;) ἐφέντης, ὁ βομβασίρης, νὰ τὰ ὑπάγῃ εἰς Βασιλεῦσαν, ἔλειπαν τζίρεια 16 χιλ. γρ., τὰ ἐπλήρωσεν ὁ Μουσταφᾶ ἀγάς μουσελίμης εἰς πόλιτζαν τῷ Ρασίμ ἐφέντη καὶ οὕτω ἐτελείωσαν τὰ χίλια πουγγιά. Διὰ τὰ πληρωθῆ λοιπὸν ὁ μουσελίμης τὰς 16 χιλ., τῷ ἐδόθησαν ἀπὸ τὸν χαζνέ ἡ ὁμολογία τοῦ Βατοπεδίου διὰ γρ. 9000², τὰ ὅποια δὲν εἶχον πληρωθῆ, ἡ τῶν Ἰβήρων διὰ τὰ 2250³, ἀπλήρωτα καὶ αὐτὰ καὶ ἡ ὁμολογία διὰ γρόσια 5000 τῶν Κουτλουμουσιανῶν »⁴.

Ἐκτὸς ὅμως τούτων οἱ Βατοπεδινοὶ ἐχρεώσθουν ἀκόμη ἔνδεκα χιλιάδας γρόσια εἰς ἓνα Ὄθωμανόν⁵ καὶ ὄφειλον καὶ εἰς τὸν Μουράτ

1. Α.Β. 123/19 τῆς 23 Μαρτίου 1823.

2. Αἱ 9 χιλ. ὑπελείποντο ἀκόμη νὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ μίαν ὁμολογίαν τῶν Βατοπεδινῶν διὰ 25 χιλ. γρόσια, ἤτοι 50 πουγγιά, τὴν ὅποιαν ὑπεχρεώθησαν νὰ ὑπογράψωσι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὅτε ἐζητεῖτο ἀπὸ αὐτοὺς νὰ πληρώσωσιν ἀνάλογον διὰ τὰ 300 πουγγιά, τὰ ὅποια εἶχε λάβει ὁ πασᾶς (250 + 50).

3. Αἱ 2250 ἦσαν ἀκόμη ἀνεξόφλητα ἀπὸ μίαν δανειστικὴν ὁμολογίαν 12500 γρ., τὴν ὅποιαν θὰ εἶχον δώσει, διὰ τὰ συμπληρωθῆ τὸ ἀνάλογον αὐτῶν ἐκ τῶν 3.000 ἢ 3.300 πουγγίων. Ὁ Σπανδωνῆς τὴν 23ην Ἰανουαρίου 1823 (Ἄρχειον Ἰ. Μ. Ἰβήρων) γράφει πρὸς τοὺς Ἰβηρίτας: « Τὰ τζίρεια γρόσια δύο χιλιάδας, ὅπου χρεωστεῖτε ἀκόμη εἰς τὸν χαζνέ πρὸς ἐξόφλησιν τῆς ὁμολογίας σας, τὰ ζητᾶ ἐπιμόνωσ ὁ Μουσελίμπεη ἐφέντης μας ». Καὶ τὴν 19ην Φεβρουαρίου 1823 (Ἄρχ. Ἰβήρων) ὁ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ ἴδιου: « Κατ' αὐτὰς διὰ νὰ προλάβω τὴν στάλσιν βομβασίρη εἰς τὸ δούστιχον μοναστήριόν σας ἠναγκάστην καὶ ἐξώφλησα τὴν πρὸς τὸν χαζνέ ὁμολογίαν σας τῶν 12.500 πληρώσας γρ. 2250 ῥέστα αὐτῆς ἀπλήρωτα καὶ γρ. 202 = 60 διὰ τὸ ἀνάλογόν σας τῶν εἰς αὐτὰ τὰ ῥέστα πληρωθέντα (sic) παρὰ τοῦ μουσελίμη τῷ Ρασίμ ἐφέντη εἰς πόλιτζαν ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν μοναστηρίων καὶ τόσων καὶ πολιτζιάτικων ».

4. Διὰ τὴν ὀφειλὴν ταύτην τῶν Κουτλουμουσιανῶν δὲν εὐρίσκονται στοιχεῖα εἰς χεῖράς μας. Πιθανὸν νὰ ἦσαν καὶ αὐτὰ ἀπλήρωτα ἀπὸ μίαν ὁμολογίαν, τὴν ὅποιαν θὰ εἶχον δώσει διὰ συμπλήρωσιν τοῦ ἀναλόγου των ἐπὶ τῶν 3.300 πουγγίων.

5. Ὁ Θεωνᾶς τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1823 γράφει (Α.Β. 123/4-5): « Ὁ Τούρκος, ὅπου τὸν χρεωστοῦμε τὰς ἔνδεκα χιλιάδας, ἤλθε καὶ ἐσφίξε πολλὰ τὸν ἄρχοντα, ζητῶντας τὰ ἄσπρα του, χωρὶς νὰ εἶθῃ ἡ διορία πῶσο μᾶλλον ἀφ' οὗ εἶθῃ... καὶ σὺς γράφω, ἐπειδὴ ἡ διορία πλησιάζει ».

ἀγῶν σεβαστὸν ποσὸν¹ καὶ ἐζητοῦντο ἀπὸ αὐτοῦ καὶ 1500 γρ. ἀπὸ ἄλλον Ὀθωμανόν, τὰ ὅποια εἶχε δώσει οὗτος εἰς τὸν Σπανδωνῆν διὰ τοὺς «κισλάδες» τῆς Ὀρμύλιας, καὶ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος, καὶ κατόπιν οἱ περίοικοι τὸν εἶχον ἀναγκάσει νὰ τοὺς ἀφήσῃ, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἦσαν ἰδικοί των². Οἱ δὲ Ἰβηρῆται δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον χρεωμένοι ἀπὸ τοὺς Βατοπεδινούς. Διότι ἐκτὸς τῶν 2250, τὰ ὅποια ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, ὄφειλον ἀκόμη 1775 γρ. καὶ 90 παρ. ἀπὸ δάνειον 6500 γρ., τὸ ὅποιον εἶχον συνάψει ἀπὸ τὸν Σαράφμπαση, μὲ τόκον 25⁰/₁₀₀ καὶ σεβαστὸν ποσὸν εἰς τὸν Χ' Καλλῆ ἀγῶν, τὸ ὅποιον εἶχον λάβει ὅτε προσπάθουν νὰ ἐξοφλήσῃσι τὸ ἀνάλογον αὐτῶν ἀπὸ τὰ 3.000 πουγγιά, ὡς καὶ διαφόρους τόκους αὐτῶν³.

Ἀκόμη δὲ μὴ δυνάμενοι νὰ πληρώσωσι τὰ αἰτούμενα ὑπὸ Τούρκων ποσὰ εἶχον ἐκδώσει πόλιτζαν, ἵνα τὰ πληρώσῃ ὁ Σπανδωνῆς, ὅστις τὴν 9ην Ἰανουαρίου 1823 (Ἁρχ. Ἰβήρων) τοῖς γνωρίζει: «Τὴν εἰς βάρος μου καὶ ὀρδινεῖαν τοῦ Σουλεϊμὰν Καβάζ ἀγῶ συρθεῖσαν πόλιτζαν

1. Τὴν 14ην Ἰανουαρίου 1823 οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδῖνοι (Α.Β. 121/149) ἀνακοινοῦσιν εἰς τοὺς ἐν τῇ μονῇ αὐτῶν: «Χθὲς ἐμετρήσαμεν εἰς τὴν ἐνδοξόγητά του γρ: 1860», χωρὶς νὰ διευκρινίσωσιν, ἂν οὗτος ἦτο ὁ Μουράτ ἢ ὁ Χασεκῆς, καὶ διὰ ποῖον λόγον τὰ ἔδωκαν.

2. Ὁ Θεωνᾶς τὴν 3ην Ἰανουαρίου 1823 (Α.Β. 123/2) γράφει σχετικῶς: «Μοῦ γράφετε περὶ τῶν κισλάδων Ἐρμηλείας (sic) καὶ Ἁγ. Μάμαντος. Τὸ παζὰρ τὸ ἐκίμαιν ὁ Ἰβηρῆτης Σιλβεστρος καὶ ὁ κύρ Κωστάκης, τοῦ ἀρχόντος Σπανδωνῆ ὁ υἱός. Τὸ πρῶτον διὰ δύο χιλ. τὴν Ἐρμηλείαν, τὸ δὲ Ἁγ. Μάμα διὰ χίλια γρ. καὶ ἔλαβον τὰς τρεῖς χιλιάδας καὶ τὰ ἔδωκαν εἰς τὸ χρέος μας. Ὑστερον ἐβγαλαν μάρτυρας οἱ Ὀρμηλιῶται καὶ ἐξουσίασαν... ὁμοίως καὶ τοῦ Ἁγ. Μάμαντος. Τότε λοιπὸν ἔδωξαν τὰ πρόβατα τοῦ Τούρκου ἀπὸ τὸν Ἁγ. Μάμα μὲ μεγάλην του ζημίαν. Ἐπειτα ἐπῆγε καὶ ἐζητοῦσε τις τρεῖς χιλ., ἀπὸ τὸν Ἀρχοντα». Καί, ὡς φαίνεται, τῷ ἐπεστράφησαν τὰ 1500 καὶ τῷ ἔδωσαν ὁμολογίαν ἄλλων 1500 γρ. διότι εἰς τὴν αὐτὴν γράφει ὀλίγον κατωτέρω: «Διὰ νὰ ἑκατάμωμεν αὐτὴν ὁμολογίαν τοῦ Ἁγ. Μάμαντα πὰ 1500 γρ.». Καὶ τὴν 2 Φεβρουαρίου ἰ.ε. (Α.Β. 123/8) ὁ αὐτὸς ἐπανερχόμενος εἰς τὸ αὐτὸ ζήτημα γράφει: «Διὰ τῶν κισλάδων Ἁγ. Μάμαντος καὶ Ἐρμηλείας... ὁ Τούρκος καθημερινῶς ἐρχεται καὶ ζητεῖ..., ἐπαπειλῶντας νὰ μὲ κάμῃ ὡς καθὼς τὸν ἀρχιμανδρίτην».

3. Ὁ Σπανδωνῆς εἰς τὸ γράμμα του πρὸς τοὺς Ἰβηρῆτας τῆς 23 Ἰανουαρίου 1823 γράφει καὶ αὐτά: «Σὰς ἐχρέωσα μὲ γρ. 1775 = 90 διὰ τὰ δοθέντα τῷ Σαράφμπαση διὰ σάλδος του τῶν 6.500 πρὸς αὐτὸν χρέους σας καὶ μὲ γρ. 595. 4, μετρηθέντα τῷ ἰδίῳ, διὰ τόκον τῆς αὐτῆς ὁμολογίας καὶ πολιτεϊάτικον, λογαριάσαντος διὰ χάριν μου τὸν τόκον πρὸς 20⁰/₁₀₀ ἀντὶ διὰ 25⁰/₁₀₀, ὅπου ἔγραψεν ἡ ὁμολογία σας. Ἐτι δὲ σας ἐχρέωσα μὲ γρ. χίλια πεντακόσια, ὅτινα ἐμέτρησα τῷ Χ' Καλλῆ ἀγῶ διὰ τὸν τόκον τοῦ δευτέρου τριμήνου τῆς ὁμολογίας σας».

σας γροσίων 230 τὴν ἐδέχθη διὰ χάριν σας καὶ θέλει τὴν πληρώσει».

Διὰ δὲ τὰς ὀφειλάς τῶν Χιλανδαρινῶν, ἔχομεν ἤδη ὁμιλήσει εἰς διάφορα σημεῖα τῆς μελέτης μας.

Ἐκτὸς τούτων δὲν εἶχον τακτοποιηθῆ ἀκόμη, καὶ αἱ ἀξιώσεις τόσον τοῦ Μουράτ ἀγᾶ, ὅσον καὶ τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ, διὰ « τοὺς κόπους των », ὅπως εἰσπράξωσι διάφορα ποσὰ ἀπὸ τοὺς Ἀγιορείτας, διὰ τὰς ὁποίας, θὰ ἀσχοληθῶμεν κατωτέρω.

Ἐνῶ δὲ εὐρίσκοντο οἱ Ἀγιορεῖται εἰς τοιαύτην οἰκονομικὴν ἐξάντλησιν, νέαι ἀπαιτήσεις τῶν Τούρκων προβάλλονται ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ 1823. Κατὰ τοὺς Βατοπεδινούς Ἰάκωβον καὶ Κοσμάν, γράφοντας τὴν 3ην Ἰανουαρίου 1823 πρὸς τοὺς ἐν τῇ μονῇ αὐτῶν¹: « Χθὲς ἐσπέρας ἦλθε μουμπασίρης... μὲ πουγιουρδί τοῦ Ὑψους-του καὶ τοῦ Μουσελίμη γράμμα πρὸς τοὺς ἐδῶ ἀγᾶδες, προστάζοντας νὰ κάμωσι ταξίλι τὸ ἥμισυ ἀνάλογον τῶν 300 ρουχουσίαν ἀνά γρ. 230 $\frac{1}{8}$, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ μετὰ διορίαν τινά »². Καὶ κατωτέρω συνεχίζεται: « Ἐγένετο ἡ διανομὴ τῶν λουφέδων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἀνάλογον τοῦ μοναστηρίου μας εἶναι γρ. 2865, τὰ ὅποια δὲν ἔκαμε χαβαλὲ εἰς κανένα, ἀλλὰ τὰ ἀφῆκε νὰ τὰ λάβῃ αὐτός ». Δηλαδή ὁ Μουράτ, ὁ ὁποῖος τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐντέλλεται εἰς τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ μετρήσωσι διὰ λουφέδες τοῦ π.μ. εἰς μὲν τὸν Σαλλῆν πίνιασιν 1265 γρ. καὶ εἰς τὸν Ἀλλῆ μπαϊρακτάρην 1350 γρ.³.

Καὶ τὴν μεθεπομένην, 5ην ἰ.μ., οἱ αὐτοὶ Βατοπεδινοὶ γράφουσι ἀπὸ τὰς Καρυάς⁴: « Τὸ νεωστὶ ἐλθὸν στράτευμα ἔχει διωρισμένον ταγίλι καὶ... νὰ τρέφεται ἀπὸ τὸν τόπον. Διωρίσθησαν τὰ 3 μοναστήρια, Βατοπεδίου, Ἰβήρων καὶ Χιλανδαρίου ἀνά 12 μουζούρια σιτάρι ἢ ἀλεύρι δι' αὐτὸν τὸν μῆνα καὶ σᾶς στέλλομεν τὸν τσεκρέν ». Οἱ δὲ Χιλανδα-

1. Α.Β. 121/142.

2. Καὶ εἰς ἔγγραφο τῆς Ἱ. Κοινότητος πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς τῆς 8ης ἰ.μ. (Ἱ. Αρχ. Χιλ.) ἀναγιγνώσκομεν: « Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι διὰ τοῦ ἐνταῦθα ὀμιητέρου συναδέλφου κύρ Κυρίλλου ἐπληροφόρηθητε τὸν πρὸ ἡμερῶν ἐρχομὸν μουμπασίρη, ὅστις μὲ ὕψηλὸν πουγιουρουλδί ζητεῖ γρ. 35 χιλ. διὰ τὸ ἥμισυ ἀνάλογον τριακοσίων ρουχουσίαν, τὰ ὅποια ἐρρίφθησαν εἰς τὸ Ἄγ. Ὄρος, ἀνά γρ. 238 $\frac{1}{8}$, τὰ δὲ ἄλλα ἥμισυ μετὰ διορίαν τινά ».

3. Ἱ. Αρχ. Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823. Κατὰ τὸ κατάστιχον τῆς Ἱ. Μ. Ξηροποτάμου τὸν Ἰανουάριον 1823 ἐπλήρωσαν 434 γρ. διὰ λουφέδες. Ἀπὸ δὲ τὴν Μ. Ζωγράφου κατὰ τὸ κατάστιχον ληψοδοσίας τῶν, ἔδωκαν τὸν αὐτὸν μῆνα 115 γρ. εἰς τὸν Μουλᾶν.

4. Α.Β. 121/144-5.

ρινοὶ τὴν 8ην ἱ.μ. διηγοῦνται λεπτομερέστερον¹: «Καντὰ ὅπου ἔχομεν τόσον στράτευμα εἰς τὸ μοναστήρι μας, ἐπρόστάθημεν τώρα νὰ τρέφωμεν καὶ στράτευμα νέον, ὅπου ἤλθεν εἰς ἕτερα μοναστήρια, Ξηροποτάμι καὶ Ρουσικόν». Καὶ ἐν Ὑ.Γ.: «Εἰς τὸ Ξηροποτάμι εἶναι νεφέρια ἑβδομήντα ὀκτὼ καὶ εἰς τὸ Ρουσικόν πέντε... καὶ τοὺς τρέφομεν Βατοπέδι, Ἰβήρων καὶ Χιλανδάρι». Καὶ οἱ αὐτοὶ Χιλανδαρινοὶ ἀπληπισμένοι γράφουσι τὴν 8ην ἱ.μ. πρὸς τοὺς εἰς Θεσσαλονίκην συναδέλφους των²: «Ἐδῶ ἔχομεν μεγάλας καὶ ἀνυπομονήτους δυσκολίας. Μᾶς ζητοῦν... ἑβδομήντα χιλ. γρ. διὰ ρουχούσια... διὰ τζέπ χουμαγιούν 40 χιλ. γρ. καὶ τὰ μισὰ χαράτζια εἶναι ἀκόμη ἀπλήρωτα. Οἱ λουφέδες στέκονται ἀπλήρωτοι ἀπὸ τὸν ἄλλο μῆνα ἀκόμη καὶ ἐτοῦτοι, ὅπου ἐρρίχθησαν τώρα, δὲν ἤξεύρομεν, πόθεν ἔχουν νὰ πληρωθοῦν. Βίαν ἔχομεν διὰ νὰ πληρώσωμεν πέντε πουργία εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶ, διὰ τὸ τζάχτι, ὅπου ἔκαμε καὶ ἐσυνάχθησαν τὰ ἡμίση τῶν χαρατζίων... Ἐχομεν νὰ σκορπισθῶμεν, ψωμί δὲν ἔχομεν, τὰ βάρη ἀνυπόφορα, ἔλεος ἀπὸ κανένα μέρος δὲν γίνεται εἰς ἡμᾶς. Δὲν ἔχομεν νοῦν εἰς τὸ κεφάλι μας, ἐχάθημεν παντελῶς, ἤφρανίσθημεν διόλου. Ἐξεγυμνώθημεν πανταχόθεν καὶ ἐλπὶς οὐδεμίαν...». Τὴν ἀδυναμίαν των ταύτην τὴν ἐκθέτουσι καὶ εἰς τὸν Μουράτ ἀγᾶν οἱ ἐν Καρυαῖς ἀντιπρόσωποι. Κατὰ δὲ τοὺς ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινούς Ἰάκωβον καὶ Κοσμᾶν, ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησε³: «Καὶ ἐγὼ τὸ γνωρίζω, ὁμοίως ἐὰν ἔχετε μούλκια διὰ πούλημα, ... ἤμποροῦν νὰ οἰκονομηθῶσι». Καὶ συνεφώνησαν ὅτι τὰ εἰς Θάσον ἀγιορειτικὰ μετόχια «ἤμποροῦν νὰ δοθοῦν μὲ ρένταν, ἢ εἰς τοὺς ἰδίους Θεσίτας, ἢ εἰς τοὺς Καβαλιώτας, ἢ εἰς τὸν ἀγᾶν τῆς Θάσου εἰς διορίαν τόσων χρόνων νὰ σηκώσωμεν ὅσα ἄσπρα ἤμπορέσωμεν ἀπὸ ἐκεῖ». Ἐνῶ ὁμοίως προετοιμάζεται ἡ ἀποστολὴ Ἀγιορειτῶν εἰς Θάσον πρὸς τὸν σκοπὸν ταῦτον⁴, δὲν ἀναβάλλεται καὶ ἡ κατανομὴ τῶν ὑποχρεώσεων. Εἰς ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν τῆς 12ης Ἰανουαρίου 1821 προστίθεν-

1. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823.

2. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823.

3. Α.Β. 121/146 μὲ χρονολογίαν «1823 Ἰανουαρίου 4 ἑσπέραις».

4. Τὴν ἐπομένην 5 Ἰανουαρίου ἰ.ε. οἱ αὐτοὶ πληροφοροῦσιν (Α.Β. 121/144-5) «Ἀπεφασίσθη ἡ ὑπόθεσις τῶν ἐν Θάσῳ μετοχίων. Οἱ Ἰβηριταὶ ἔγραψαν... ὅτι δέχονται τὴν ἀπόφασιν τῆς Κοινότητος». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. «Ὁ Μουράτ ἀγᾶς θέλει νὰ στείλῃ τὸν γαμβρὸν του μαζί εἰς Καβάλαν». Καὶ τὴν 8ην ἱ.μ. οἱ ἐν τῇ Κ. Συνάξει γνωρίζοντες τὰ ἀνταλλαγέντα πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς συνεχίζουσιν: (Ἄρχ. Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823): «Εἰς ταύτην τὴν ἀπόφασιν μας... ἐκρίναμεν εὐλόγον νὰ ζητήσωμεν καὶ τὴν γνώμην σας».

ται¹: « Σήμερον ἐρρίφθησαν τὰ ζητούμενα 39 χιλ. καὶ τόσα. Τὰ μὲν ταχρίλια, σπέντζες καὶ κρασοράκια κατὰ τὸ παλαιόν, διπλᾶ ὅμως. Τὸ δὲ τζέπ χουμαγιούν ἐπάνω εἰς τὰ χαρτιά ».

Ἐξ ἄλλου ὁ προηγ. Χιλανδαρινὸς Κύριλλος τὴν ἐπομένην πληροφορεῖ τοὺς ἐν Χιλανδαρίῳ²: « Χθὲς ἐρρίφθηκε τὸ νέον δόσιμον τοῦ τζέπ χουμαγιούν μὲ τὸ ταχρίλι καὶ ἄλλα ἐξοδα τῆς πόλεως καὶ ἔπεσαν εἰς τὸ μοναστήρι μας τέσσαρες χιλιάδες γρόσια καὶ αὐτὰ ἐν τάχει καὶ ἀφουκτον, ἐπειδὴ βιάζεται ὁ μουμπασίρης. Διὰ κριθάρι δὲν ἔχει παντελῶς, ἐπειδὴ ἔστειλε προσταγὴν ὁ πασᾶς καὶ τὸ ἐπῆρεν ὅλον ἕως ἐξήντα μουζούρια, ἅπου εἶχεν. Ταῦτα μετὰ δακρύων... ».

Τὴν ἐπομένην δέ, 14^{ην} ἰ.μ., οἱ Βατοπεδινοὶ ἀντιπρόσωποι συνεχίζουσι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ³: « Περὶ τῶν ζητουμένων τοῦ ταχρίλιου καὶ τζέπ χουμαγιούν ἐγένεν ἡ δικινομή εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια, τὸ μὲν ταχρίλι καὶ ἄλλα συνήθη κατὰ τὸ παλαιόν, διπλᾶ ὅμως... Τὸ δὲ τζέπ χουμαγιούν ἐρρίφθη εἰς τὰ χαρτιά τὰ ἀπλᾶ ἀνά γρ. 6 καὶ παράδες 22. Τοῦτο ὅμως τὸ κεφαλιάτικον ἐγένεν ἀπόφασιν νὰ συναχθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἔξω ἀνά γρ. 10 εἰς τὸ χαρτί. Τὸ ἐδικόν μας λοιπὸν ἀνάλογον εἶναι ἀπὸ μὲν τὸ ταχρίλι γρ. 2171 ἄσπρα 4, ἀπὸ δὲ τὸ τζέπ χουμαγιούν 1965... ὅλα γρ. 4.136 = 4. Τὸ ὅλον ὅμως βάρος τῶν ἄλλων μοναστηρίων θὰ πέσῃ εἰς τὰ τρία καὶ περισσότερον εἰς τὸ Βατοπέδι. Τὴν Λαύραν τὴν κηρύττουσι, συμφώνως καὶ ὁ Μουράτ, χαϊμένην ».

Πῶς ὅμως νὰ εὐρεθῶσι καὶ ἀπὸ τὰς τρεῖς μονὰς τὰ ζητούμενα χρήματα; Οἱ Ἰβηρίται, μὴ δυνάμενοι ἄλλως, ἐκδίδουσι πόλιτζες εἰς βάρος συναδέλφων των, οἱ ὅποιοι διαχειρίζονται διάφορα μετόχια των ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἄλλὰ σπανίως οὗτοι τὰς δέχονται. Ὁ Σπανδωνῆς τὴν 9^{ην} Ἰανουαρίου 1823 γνωρίζει εἰς τοὺς Ἰβηρίτας⁴: « Ἐσώκλειστον εὐρήσετε γράμμα σας ἀπὸ Βράσοβαν (;) ἐκ τοῦ ὁποίου θέλετε πληροφορηθῆ... ὅτι ἐξ αἰτίας τῶν περιστάσεων μήτε αἱ πόλιτζαι σας ἐπληρώθησαν, μήτε ἡ εὐγενία του (ὁ κύρ Ἰωάν. Μόσγου) δύναται νὰ σᾶς βοηθήσῃ... Σᾶς περικλείω καὶ ἐν γράμμα ἀπὸ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει κύρ Σίλβεστρόν σας, τὸ ὅποιον ἤνοιξα, διὰ νὰ πληροφορηθῶ τὰ περὶ εἰς βάρος του πόλιτζᾶς σας ἐκείνης, δὲν ἠδυνήθην ὅμως διὰ τὸ συγκεχυμένον τοῦ γράφειν του νὰ ἐννοήσω τι... ».

1. Α.Β. 121/148.

2. Ἀρχ. Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823.

3. Α.Β. 121/149.

4. Ἀρχεῖον Ἰβήρων.

Ἐν τούτοις ὁ αὐτὸς Σπανδωνῆς, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλουσιν ἀρκετὰ οἱ Ἰβηρῖται, εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν προσθέτει : « Δὲν ἔγινε καλόν, ὅπου δὲν μοῦ ἐστειλάτε τὴν βαν καὶ γῆν πόλιτζαν διὰ Σμύρνην τῶν γρ. 1250, διότι ἀκολουθεῖ ἄργητα εἰς τὸ μεταξὺ καὶ ἡ ἀνάγκη μου διὰ μετρητὰ εἶναι ἀπερίγραπτος. Στείλατέ μοι δὲ καὶ τὰς εἰς Μυτιλήνην καὶ Τένεδον πολιτζας... καὶ ἴσως εὐρωμεν τρόπον διὰ νὰ τὰς στείλωμεν ἐκεῖ... ».

Ὁ Σπανδωνῆς δὲ ἐνοικιάζει καὶ ὅ,τι δύναται ἀπὸ τὰ κτήματα τῆς μονῆς. Εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα του συνεχίζει : « Τὸν εἰς Κασσάνδραν κισλάν σας Καφωχώρα μόλις κατ' αὐτὰς ἠδυνήθην νὰ τὸν δώσω εἰς τὰ γρ. 375 διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν θέλει τὸν μεταχειρισθῆ ὁ ἀγοραστής καὶ διὰ τὸ παράμερον καὶ (τὴν) κινδυνώδη θέσιν του... ».

Ὁ αὐτὸς Σπανδωνῆς συναλλάσσεται καὶ μὲ τοὺς Βατοπεδινούς, ὁ Θεωνᾶς ὅμως δὲν φαίνεται εὐχαριστημένος ἀπὸ αὐτόν. Τὴν 17ην Ἰαν. 1823 γράφει ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην¹ : « Εἶδον νὰ μοῦ γράφετε νὰ λάβωμεν τὰ 500 τοῦ ἀνακᾶ (:) καὶ τὰ 300 τοῦ καλαμποκιοῦ. Ὁ ἀρχοντας δὲν ἠθέλησε νὰ μᾶς τὰ δώσῃ... λέγοντας, ὅτι θέλει νὰ τὰ πιάσῃ εἰς τὰς ἑνδεκά χιλιάδας... Αὐτὰ μοῦ τὰ ἔκαμαν ὁ καλοθελητής μας κύρ Σπανδωνῆς, ὅπου ἡ φύσις δὲν ἐγέννησεν ἄλλον πονηρότερον εἰς τὸν κόσμον. Καὶ περὶ τῶν 5642 γρ. δακρυρρόως τοῦ ἀνέφερα καὶ μοῦ ἀπεκρίθη ὅτι, ἐγώ, μὴ γένοιτο, νὰ ζημιώσω τὸ μοναστήρι καὶ τὰ ἄσπρα εἶναι καλὰ σιγουραρισμένα, πλὴν κατὰ τὸ παρὸν δὲν μπορεῖ νὰ γένη, διότι τὰ ἔχω δοσμένα εἰς τὸν γαμβρόν μου, καὶ αὐτὸς φαίνεται νὰ εἶναι φευγάτος, ὡς ἔμαθον ἐγὼ ἐδῶ... Καὶ λέγει ὅτι εἶναι 4800, ἐγὼ δὲ τοῦ ἀπεκρίθην ὅτι τὸ μοναστήρι μοῦ γράφει ὅτι εἶναι 5644. Μοῦ ἀπεκρίθη ὅτι, ὅσα ἄς εἶναι, πῆγαινε εἰς τὸ μαγαζὶ νὰ τὰ ἰδῆς πόσα. Ἐγὼ καιρὸν δὲν εἶχα, διὰ νὰ πηγαίνω νὰ θεωρήσω τὰ κατάστιχά τους. Πασχίσετε... μήπως καὶ τὰ οἰκονομήσετε καὶ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ αὐτὸ τὸ πονηρὸν ὑποκείμενον ».

Οἱ Βατοπεδινὸι περιμένουσι βοήθειαν καὶ ἀπὸ τοὺς εἰς Σέρρας σταλέντας συναδέλφους τῶν, ἀλλὰ ὁ Θεωνᾶς τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1823 τοὺς μεταδίδει² : « Ἦλθεν ὁ κύρ Σπανδωνῆς ἀπὸ τὰς Σέρρας καὶ τὸν ἐρώτησα διὰ τοὺς ἐδικούς μας, ἂν μᾶς ἔκαμαν καμμιὰν βοήθειαν. Καὶ τοῦ ἀπεκρίθησαν ὅτι ἔξοδα δὲν ἔχομεν νὰ κάμωμεν, οὔτε βοήθειαν νὰ κάμωμεν. Τὸν ἐξήτασα καὶ διὰ τὴν Βλαχίαν καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι ὅλοι εἶναι φευγάτοι, φοβούμενοι μήπως καὶ ἀνοίξουν σεφέρια... ».

1. A.B. 123/71.

2. A.B. 123/4 - 5.

Ἐν τούτοις ὁ εἰς Σέρρας εὕρισκόμενος προηγ. Δαμασκηνὸς θέλει νὰ ἀποτολήσῃ ταξίδιον εἰς ἐκεῖ. Εἰς ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς τῆς 12ης Ἰαν. 1823 ἀναγιγνώσκομεν: «...Νὰ μὲ ἐβγάλετε παρακαλῶ ἕνα τεσκερὲ νὰ περιέχῃ τὸ ὄνομα τὸ ἐδικό μου καὶ τοῦ δούλου μου διὰ Βλαχίαν καὶ ἄλλον χωριστὸν τοῦ δούλου μου ἀπὸ Ἅγιον Ὅρος διὰ Σέρρας»¹.

Ἄλλὰ οὔτε ἡ ἀποστολὴ τῆς Θάσου πραγματοποιεῖται πρὸς τὸ παρόν, οὔτε ἡ μετάβασις τούτου εἰς τὴν Βλαχίαν. Πρέπει λοιπὸν ἀπὸ ἄλλας πηγὰς νὰ ζητήσωσι νὰ ἀντλήσωσι χρήματα οἱ Ἀγιορεῖται. Μόνη τοιαυτὴ πλέον εἶναι οἱ Κελλιῶται. Ἄλλὰ καὶ δι' αὐτοὺς γράφει ὁ Χιλανδαρινὸς Κύριλλος τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1823²: «Ὁ Γέρον Κλήμεντος, ἐρχόμενος αὐτοῦ..., θέλει σᾶς πληροφορήσῃ περὶ τῆς ἡμῶν ἀθλιότητος, ἐπειδὴ εἶδεν ἰδίους ὀφθαλμοῖς καὶ ὅσα ἐπασχίσασαμεν καὶ πῶς ἐφυλακώσαμεν πολλοὺς τῶν ἡμετέρων κελλιωτῶν καὶ ἤδη εὕρισκονται εἰς τὸν πύργον κακουχοῦμενοι καὶ... βασανιζόμενοι εἰς ἄκρον. Πλὴν δὲν ἡμποροῦμεν ἕως τῆς ὥρας ταύτης νὰ πάρωμεν παρᾶν...».

Κατόπιν τοῦ ἀδυνάτου, ὅπως ἐξευρεθῶσι χρήματα, ἀποφασίζεται νὰ ἔλθῃ ὁ Γ. Κοσμάς εἰς Θεσσαλονίκην μὲ ἀναφορὰν τῆς Ἱ. Κοιότητος, ἵνα συζητήσῃ τὴν ὄλην ὑπόθεσιν μετὰ τῶν ἐκεῖ ἰθυόντων Τούρκων, ἀφοῦ ὁ Μουράτ ἀγᾶς δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τίποτε ἀπὸ αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινούς³: «Ὁ προηγ. Διονύσιος ἐπῆγγε τὰ γράμματά σας πρὸς τὴν ἐνδοξότητά του, ἀμέσως ἡμῶς, ὅπου τὸ ἀνέγνωσε, μὲ ἕνα θυμὸν ἀπαράστατον τὸ ἐξέσχισε καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὴν φωτιά, λέγοντας κατὰ τῶν Βατοπεδινῶν τὰ ἐξ ἀμάξης. Εἶπεν ὅτι σᾶς ἀφῆκα ἕνα μῆνα χωρὶς ἀσκέρι καὶ ἐμάθετε καὶ τώρα σᾶς φαίνεται βαρὺ... Φαίνεται ὅτι ἀποβλέπει εἰς παράδες».

Πότε ἀκριβῶς μετέβη ὁ Γ. Κοσμάς εἰς Θεσσαλονίκην, δὲν μαρτυρεῖται ἀκριβῶς. Ἐπειδὴ ἡμῶς οἱ εἰς Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ τὴν 4ην Φεβρουαρίου 1823 γράφουσι⁴: « Συμπεραίνομεν ὅτι ὁ Γέρον Κοσμάς εἶπε τίποτε κατ' αὐτοῦ (τοῦ Μουράτ) εἰς Θεσσαλονίκην καὶ διὰ τοῦτο ἀγριώθη τόσο καθ' ἡμῶν. Ἠξεύρομεν ὅτι ὁ Σπανδωνῆς γράφει, ὅτι ὁ Κοσμάς ὁ καλὸς μὲ διέβαλεν εἰς τὸν πασᾶ ἐφέντη μας μιὰν καλὴν διαβολὴν, ὥστε ὅπου τὰ ἐχρειάστηκα», ὑποθέτω ὅτι θὰ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος τελευτῶντος τοῦ Ἰανουαρίου 1823.

1. Α.Β. 123/5.

2. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823.

3. Α.Β. 121/151 τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1823.

4. Α.Β. 121/153.

Τίποτε όμως δεν εμποδίζει τὸν Μουράτ διὰ τὴν ζήτησιν καὶ τοῦ Ἰανουαρίου 1823 τοὺς λουφέδες. Τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1823 ὁ προηγ. Κύριλλος πληροφορεῖ τοὺς Χιλανδαρινούς¹: « Δίδομεν ὑμῖν τὴν εἰδησιν περὶ τῶν λουφῶδων τούτου τοῦ φεγγαριοῦ, ὅτι ἐρρίφθησαν χθές καὶ ἔπεσαν τὰ δίδη τὸ Χιλανδάριον γρόσια τρεῖς χιλιάδας καὶ πεντακόσια τριάντα ἐν ἡμῖσι ».

Διὰ δὲ τὸ Βατοπεδί ὤρισε 4 χιλ. καὶ ἄλλας τόσας πιθανώτατα καὶ διὰ τὸ Ἰβήρων². Εἰς δὲ τὸ κατάστιχον τῆς Ἱ. Μ. Ξηροποτάμου σημειοῦται ὅτι διὰ τὸν λουφὲν κατεβλήθησαν τὸν Φεβρουάριον 1823, γρόσια 850.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ μουμπασίρης, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἔλθει διὰ τὴν εἰσπράξιν τοὺς φόρους, ἀδίκως περιέμεινε μερικὰς ἡμέρας, ἀναχωρῶν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀφῆκεν εἰς τὸν χασεκὴν τὴν συγκέντρωσιν αὐτῶν. Οὗτος δὲ ὤρισε προθεσμίαν 41 ἡμερῶν διὰ τὴν καταβολὴν τῶν αἰτουμένων. Καὶ ἐπειδὴ ἡ προθεσμία ἐπλησίαζε τὴν λήξιν, οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ μεταδίδουσι³: « Σήμερον, γενομένης Συνάξεως εἰς τὸ Κουτλουμουσί, ἀπεφασίσθη ὡς τὴν ἐρχομένην Τετράδην (14 Φεβρ.) τὴν φέρη ἕκαστον μοναστήριον τὰ λειτούμενα διὰ τὸ τζέπ χουμαγιούν καὶ ταχρίλι. Καὶ ἡ πανοσιότης σας τὰ στείλετε τρεῖς χιλιάδας γρόσια ». Εἰς ἑτέραν δὲ ἐπιστολὴν αὐτῶν τῆς ἰδίας ἡμέρας γνωρίζουσι⁴: « Διὰ τὸ ταχρίλι καὶ τὸ τζέπ χουμαγιούν, ἐπειδὴ ἐπλησίασεν ἡ διορία τῶν 41 ἡμερῶν, εἶπεν ὁ χασεκὴ ἀγῆς τὴν οἰκονομηθῶσι κἂν ὅλα τὰ ἡμῖσι καὶ τότε ἡ ἐνδοξότης του μπορεῖ τὴν γράψῃ διὰ τὴν γίνῃ κάποια ὑπομονὴ διὰ τὰ ἄλλα ἡμῖσι ».

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ τὰ ἡμῖσι αὐτὰ δὲν ἦτο δυνατόν τὴν εὐρεθῶσιν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονικὴν δὲν εἶχε δοθῆ ἄδεια ὅπως μεταβῶσιν Ἄγιορεῖται εἰς Θάσον, ἀποφασίζεται, ἐν συνεννοήσει μὲ τὸν χασεκὴν, ὅπως μεταβῶσι κατ' εὐθείαν ἐξ Ἁγίου Ὄρους εἰς Θάσον⁵ εἰς Λαυριώτης, εἰς Ἰβηρίτης, εἰς Χιλανδαρινός καὶ εἰς Κου-

1. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823.

2. Τὴν 25ην Φεβρουαρίου 1821 (Α.Β. 121/161) οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ μεταξὺ ἄλλων γράφουσι: «...τὸ ἀνάλογον τοῦ περ. λουφῆ ἦτον 4.000 ». Ἐπειδὴ δὲ συνήθως ὤριζε τὸ αὐτὸ ποσόν καὶ διὰ τοὺς Ἰβηρίτας, ὑποθέτω ὅτι καὶ αὐτοὶ θὰ ἔπρεπε τὴν πληρῶσιν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον 4 χιλ.

3. Α.Β. 121/154.

4. Α.Β. 121/155.

5. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς Βατοπεδινούς (Α.Β. 121/155): « Ἐπειδὴ γράφει ὁ Γέρον Κοσμῆς, ὅτι ἀπὸ τὴν Θεσσαλονικὴν δὲν ἔγινε διὰ τὰ μετόχια τῆς Θάσου κανένας τρόπος διὰ τὴν σταλθῶσιν ἄνθρωποι... ἔγινεν ἀπόφασις τὴν σταλθῶσιν ἀπ' ἐδῶ

τλουμουσιανός, ἵνα μετὰ τοῦ ἐκεῖ εὑρισκομένου Γ. Παχωμίου Βατοπεδινοῦ ἐνεργήσωσι τὴν ὑπόθεσιν¹.

Ἡ φροντίς ἐν τούτοις διὰ τὴν συντήρησιν τῶν Τούρκων δὲν διακόπτεται. Οἱ ἐν τῇ Κ. Συνάξει τὴν 10ῃν Φεβρουαρίου ἱ.ε. σὺν τοῖς ἄλλοις γνωρίζουσιν εἰς τοὺς Βατοπεδινούς²: « Περὶ τοῦ σιταρίου τῆς ἐνδοξότητός του ἐκρίθη εὐλογον νὰ δώσητε ἢ πανσιότης σας ὄκ. 85, οἱ Ἰβηρῆται 85 καὶ οἱ Χιλανδαρινοὶ 80 διὰ νὰ ἀναπληρωθῶσι (= συμπληρωθῶσι) αἱ 250 ὄκ. ».

Ἐπίσης συνεχίζεται ἡ πίεσις διὰ τὴν καταβολὴν τῶν αἰτουμένων. Ἐν Ὑ.Γ. εἰς τὸ αὐτὸ προστίθεται: « Ὁ χασεκὴ βιάζει διὰ τὸ ταχρῖλι. Πρέπει νὰ σταλθῶσιν ἕως τὴν Δευτέραν (12 Φεβρ.) καὶ αἱ δυὸ χιλιάδες, διὰ νὰ μὴ μᾶς φυλακώσῃ, ἐπειδὴ ἐπλησίασαν αἱ 41 ἡμέραις τῆς ὁμολογίας τοῦ μουσελίμη μας. Καὶ τὴν 15ῃν ἱ.μ. ὁ ἀρχ. Ἰάκωβος διηγεῖται³: « Ὁ χασεκὴ ἀγᾶς μὲ ἔκραξε νὰ πάγω κοντά του, ὅπως ἤμπορέσω. Ἐλαφρά, ἐλαφρά λοιπὸν ἐπῆγα καὶ μὲ εἶπεν. Ἡ ὑπόσχεσις σας ἐτελείωσε, πότε θε νὰ ἔλθουν τὰ ἄσπρα; Οὔτε ἡ λογιότης του γύρισεν, οὔτε ἄσπρα ἤλθον ». Καὶ συνεχίζει: « Νὰ ἔλθῃ κανεὶς καὶ νὰ φέρῃ τὰς 3.000 γρ. μαζί του. Νὰ τὰ οἰκονομήσετε, ὅπως μπορέσετε, ἀλλέως θὰ στείλῃ ὁ χασεκὴ ἄνθρωπον νὰ τὰ κάμῃ ταξίλι ». Οἱ δὲ Βατοπεδινοὶ κατορθοῦσι νὰ εὐρωσι καὶ νὰ στείλωσι τὰ ἡμίση τῶν αἰτουμένων⁴. Διὰ νὰ συνάξωσιν ὁμοῦ καὶ τὸ ποσοῦν τοῦτο, φαίνεται ὅτι ἐπίεσαν πρὸς τοῦτο τοὺς ὑπ' αὐτοὺς κελλιώτας. Διότι εἰς ἐπιστολὴν τῶν ἰδίων⁵ εὑρίσκωμεν τὰ ἀκόλουθα: « Σήμερον μᾶς ἔκραξαν αἱ φυλακισμένοι Γέρων Στέφανος καὶ Γέρων Παῖσιος... εἰς τὸν πύργον... Ἐστοχάσθημεν ἡμεῖς καὶ ὁ ἀγᾶς, ὅτι, μὲ τὰ νὰ κάθωνται εἰς τὸν πύργον, δὲν γίνεται τίποτε. Ὅθεν σᾶς τοὺς στέλλομεν, νὰ ταιριασθῆτε... Νὰ κάθωνται εἰς τὸν πύργον εἶναι.

ἄνθρωποι διὰ Θάσον, μήπως ἤμπορέσωσι νὰ οἰκονομήσωσι τίποτε ἢ μὲ τελείαν πούλησιν τῶν μετοχῶν, ἢ μὲ ῥέσμι (;) διὰ τόσους χρόνους. Καὶ σῆς πρέπει νὰ ἔχετε ἕτοιμον ἄνθρωπον, διὰ νὰ πηγαίνῃ μὲ τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ εἶναι βάρκα καρακαλινὴ ἕτοιμη νὰ πηγαίνῃ ».

1. Πρβλ. Α.Β. 120/144 τῆς 10ης Φεβρουαρίου 1823.

2. Α.Β. 120/144.

3. Α.Β. 121/158.

4. Εἰς ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν τῆς 19ης ἱ.μ. (Α.Β. 121/157) ἀναγινώσκωμεν: « Ἦλθε χθὲς ὁ ἅγιος πρωτοσύγγελος (Θεόφιλος) μὲ 1500 γρ., ζητοῦνται ὁμοῦ καὶ τὰ ἐπίλοιπα τῶν 3.000. Ὁ Μουράτ ἀγᾶς ἐμήνυσεν στὸν χασεκὴ ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὴν Λαύραν, νὰ εἶναι ἕτοιμα τὰ ἄσπρα νὰ τὰ στείλων εἰς Θεσσαλονίκην. Στείλατέ τὰ ὡπωσθήκατε ».

5. Α.Β. 121/156.

ἐντροπή και ἀμαρτία», Μέχρι δὲ τῆς 24ης Φεβρουαρίου ἰ.ἔ. μόνον 500 γρ. κατώρθωσαν νὰ στείλωσι, διότι οἱ ἐν Καρυαῖς τὴν ἡμέραν ταύτην γράφουσι¹: «Νὰ στείλετε ἀκόμη τὰ 1000 γρ. διὰ τὸ τζέπ χουμαγιούν».

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως εἶχεν ἐπανελθεῖ εἰς Καρυὰς ὁ Μουράτ και ἐπανελάβε τὰς ἀξιώσεις του. Τὴν 25ην ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ Βατοπεδινοὶ ἔχουσι νὰ ἀναγγείλωσι²: «Περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἐνδοξότητος του ἀκόμη δὲν μᾶς ὠμίλησε... Ἐστοχάσθημεν νὰ τῷ στείλητε τὰ 300 γρ., τὰ ὁποῖα ἐζήτησε μὲ τὸν διάκο Θεοδώρητον, μήπως τὸν εἴπη τίποτε και τότε πληροφοροεῖσθε περὶ τοῦ σκοποῦ του. Ὅμοίως νὰ στείλετε και τὰ 502 γρ., τὰ ὁποῖα ἔμεινε νὰ λαμβάνη ἀπὸ τὸν περασμένο λουφέν».

Οἱ Βατοπεδινοὶ δὲ εὐρισκόμενοι εἰς τοιαύτην ἀνάγκην εἶχον ἀποστελεῖ, ὅσα πολύτιμα εἶδη εἶχον μείνει ἀκόμη, διὰ νὰ τὰ πωλήσωσιν εἰς τὰς Σέρρας και τὴν 24ην Φεβρουαρίου ἰ.ἔ. γράφουσι πρὸς αὐτοὺς «οἱ εἰς τὰς Σέρρας εὐρισκόμενοι Βατοπεδινοὶ»³: «Οἱ σταλέντες... συνάδελφοί μας... ἦλθον ἐδῶ... και ἐξοικονομήσαμεν μερικὰ ἄσπρα και κατ' αὐτὰς θέλει ὑπάγει ὁ Γέρον Γαβριὴλ εἰς Θεσσαλονίκην διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους. Τὰ πράγματα δὲν ἔχουν καλὴν τιμὴν. Πρᾶγμα ἦλθε πολὺ· οἱ ἀγορασταὶ ζητοῦσι μὲ διορίαν. Εἰς τὸ μαργαριτάρι μᾶς δίδουσι εἰς μὲν τὸ χονδρὸν πρὸς 40 γρ. τὸ ἐξάγι 1 1/2 δράμι, εἰς δὲ τὸ φιλὸν δίδουσι γρόσια εἴκοσι ὁμοίως... Ἀνελύσαμεν τὸ μάλαμα και τὸ ἀγιάρι του εἶναι κατώτερον τοῦ μισιριοῦ. Τὰ δὲ ἀσημικὰ μερικὰ ἐκρατήσαμεν, διὰ νὰ πωληθῶσι, καθὼς εὐρίσκονται, ἴσως μὲ καλυτέραν τιμὴν. Τὰ δὲ ἄλλα τὰ ἀνελύσαμεν και τὸ ἀγιάρι τους ἐκόστισε πρὸς παράδες 21 1/2 τὸ δράμι. Τὰ κωσταντινιάτικα δὲν ζητοῦνται ὡς ὑποληπτικά (;), ἀλλ' ἀπλῶς ὡς μάλαμα. Καὶ τὰ τρία σταυρωτὰ ἔχουν τιμὴν ὡσὰν τὸ σιφουρίνι... Μπακίρι ἔχομεν ἀκόμη ἀπώλητον, ἐπειδὴ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἐγέμισεν ὁ τόπος ἐδῶ. Ἀπαντες οἱ ἐν Σέρραις εὐρισκόμενοι | . Κἀγὼ Ἰερόθεος».

Μόλις ὅμως τὴν 23ην Μαρτίου ἰ.ἔ. πληροφορεῖ ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ Βατοπεδινὸς Θεωνᾶς τοὺς ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ⁴: «...Ἦλθεν ὁ Γέρον Γαβριὴλ ἀπὸ τὰς Σέρρας και μᾶς ἔφερε 10 χιλ. και 700 γρ. και ἐλάβαμεν τὰς ὁμολογίας τοῦ Τούρκου διὰ τὰ 1000 και ἀπὸ τὸν Ἐβραῖον

1. Α.Β. 121/160.

2. Α.Β. 121/161.

3. Α.Β. 123/16.

4. Α.Β. 123/19.

διὰ τὰ 500. Πλὴν ἐδώσαμεν διάφορον τοῦ Τούρκου γρ. 32... ὁμοίως εἰς τὸν Ἑβραῖον 25... Τὰ ὑπόλοιπα τὰ ἐδώσαμεν τοῦ ἄρχοντος διὰ τὰς ἑνδεκα χιλιάδας καὶ ἐπειδὴ ἐκολοβώθησαν τὰ χίλια γρόσια, ἔμειναν ἔτι νὰ τοῦ χρεωστοῦμεν γρ. 1663... Ὁ Παβριήλ πάγει πάλιν εἰς Σέρρας διὰ νὰ τὰ ἐξοικονομήσῃ καὶ αὐτὰς τὰς ἡμέρας τὸν προσμένω».

Ἐξ ἄλλου οἱ Ἰβηρίται διὰ τῆς ἐκδόσεως πολιτῶν εἰς βάρος τῶν εἰς τὰ διάφορα μετόχια αὐτῶν εὐρισκομένων συναδέλφων ἢ καὶ γράφοντες πρὸς ἄλλους, προσπαθοῦσι νὰ καλύψωσι τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα καταβάλλει ὁ Σπανδωνῆς δι' αὐτούς.

Εἰς ἐπιστολὴν τούτου πρὸς αὐτοὺς τῆς 8ης Φεβρουαρίου 1823 ἀναγιγνώσκομεν¹: « Τὴν ἀπὸ τὰς 30 τοῦ λήξαντος εὐχρητικῆς σας εὐλαβῶς ἐδέχθην... Τὰς περικλειομένας πόλιτζας δευτεροτρίτας διὰ Σμύρνην γρ. 1250 καὶ πρωτοδευτεροτρίτας γρ. 1100 διὰ Τένεδον καὶ γρ. 2000 διὰ Μυτιλήνην εὗρον ἐσωκλειέστους. Καὶ τὴν μὲν διὰ Σμύρνην θέλει τὴν στείλω... πρὸς τὸν κύρ Ἰ. Μιστανέ, διὰ νὰ πασχίσῃ ἴσως καὶ δυνηθῇ ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ τὴν συνάξῃ, ἐπειδὴ, ὡς σᾶς προέγραψα, τὴν πρώτην δὲν τὴν ἐδέχθη ὁ ἐκεῖ συνάδελφός σας καὶ μοὶ ἐπεστράφη ὑπὸ προτέστου. Τὰς δὲ λοιπὰς θέλει τὰς στείλω ἢ εἰς τὸν ἴδιον, ἢ εἰς τινα φίλον μου Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἴσως δυνηθῶμεν νὰ λάβωμεν τὴν ποσότητά των. Τὰ διὰ Βλαχομπογδανίαν γράμματά σας, μισεουούσης δι' ἐκεῖ τῆς πόστας τὴν Δευτέραν, θέλει τὰ στείλω καὶ εἴθε νὰ σᾶς παρέξωσι καρπὸν... Διὰ τὴν πρὸς τὸν χαζνέ χρεωστικὴν σας ὁμολογίαν μὲ ἐβίασαν καὶ ἐπλήρωσα δύο χιλιάδας γρόσια μὲ ἔξι μικρὰν ζημίαν μου καὶ σήμερον μὲ ζητοῦσιν ἀφεύκτως τὰ ρέστα αὐτῆς καὶ τοὺς τόκους, ἀφ' ἧς ἡμέρας παρῆλθεν ἡ διορία της... Μὲ θαυμασμὸν μου δὲ εἶδον ὅτι ὁ κύρ Σίλβεστρός σας σᾶς ἐπληροφόρησεν, ὅτι αὐτὴν τὴν πρὸς τὸν χαζνέ ὁμολογίαν σας τὴν ἐξώφλησεν. Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ μοὶ τὸ εἶπῃ ἐδῶ ἐμὲ καὶ νὰ μὴν τὴν ἀφήσῃ εἰς (τὸν) χαζνέ ἀνεξόφλητον, διὰ νὰ μᾶς τὰ ζητῶσιν ἐκ δευτέρου τὰ μὴ σημειωμένα. Στοχάζομαι ὁμῶς, ὅτι ἀκολουθεῖ λάθος εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, διότι, ὅταν ἔφυγε μὲ εἶπεν, ὅτι ἀφῆκεν εἰς τὸν κεχαγιά βέην τὰς ὁμολογίας σας τῶν χωρίων, διὰ νὰ πληρωθῶσιν ἐξ αὐτῶν τὰ ρέστα τοῦ πρὸς τὸν χαζνέ χρέους σας. Αὐτὰς τὰς χωριάτικας ὁμολογίας σας, ἐπειδὴ δὲν εἶναι τρόπος νὰ συναχθῶσι, θέλει προσπαθῆσω διὰ νὰ τὰς λάβω καὶ τότε σᾶς τὰς στέλλω, ὡς μὲ γράφετε ».

Ἐνῶ δὲ εἰδοποιεῖ τοὺς Ἰβηρίτας ὁ Σπανδωνῆς τὴν 19ην Φεβρουα-

1. Ἀρχεῖον Ἰ. Μ. Ἰβήρων.

ρίου ι.ε., ὅτι «κατ' αὐτὰς ἐξώφλησα τὴν πρὸς τὸν χαζνέ ὁμολογίαν σας τῶν 12.500 πληρώσας 2.250 ρέστα καὶ γρ. 202 = 60 δι' ἀνάλογόν σας τῶν εἰς αὐτὰ τὰ ρέστα πληρωθέντων παρὰ τοῦ μισελμη... τῷ Ρασιμ ἐφέντη...», κατωτέρω προσθέτει: «Ὁ κύρ Σίλβεστρός σας, φαίνεται, ἐλησμόνησε διόλου τὸ μοναστήριόν του. Καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καθὼς τὰ πράγματα δεικνύουσι, καρμμία ἐλπίς δὲν εἶναι...»¹.

Ἄν καὶ δυσκολεύονται δὲ τόσον καὶ αὐταὶ αἱ οἰκονομικῶς ἰσχυραὶ μοναὶ, ὅπως ἐξεύρωσι χρήματα διὰ τοὺς Τούρκους, ὅλον ἐν καὶ περισσότερα ζητοῦνται καὶ ἀπὸ αὐτὰς καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας μονὰς.

Ἐνῶ τὸν Φεβρουάριον 1823 οἱ Βατοπεδινοὶ καὶ Ἰβηρεῖται εἶχεν ὀρισθῆ ὅπως δώσωσι 4 χιλ.² διὰ λουφέδες, τὸν Μάρτιον ζητοῦσιν ἀπὸ αὐτοῦς³ 5 χιλ. Ὁμοίως οἱ Ξηροποταμινοὶ, ἐνῶ τὸν Φεβρουάριον, κατὰ τὸ κατάστιχον Α', πληρώνουσι διὰ λουφέδες 850 γρ. τὸν Μάρτιον δίδουσι 910 γρ.⁴.

Καὶ παραγγέλλει μὲν τὴν 5^{ην} Μαρτίου ι.ε. ὁ Μουράτ εἰς τοὺς Χιλανδαρινοὺς, ὅπως πληρώσωσι διὰ λουφέδες τοῦ π. μηνὸς εἰς τὸν Μαχμούτ ἀγᾶ πίνπαση 610 γρ. καὶ εἰς τὸν Σαλῆ ἀγᾶν 1300 γρ.⁵, ἀλλὰ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶχον καὶ ἄλλα νὰ πληρώσωσι.

Καὶ ὡς νὰ μὴ ἤρχουν αὐτά, συμφώνως μὲ ἐπιστολὴν τῶν ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινῶν τῆς 9^{ης} Μαρτίου 1823⁶, «σήμερον ἤλθε καὶ τάταρως ζητῶντας 15.000 γρ. καὶ ἄλλας πέντε καὶ ἄλλας πέντε καὶ τόσα διὰ τὰ παλαιὰ καὶ νέα χαράτζια καὶ διὰ τὸ παλαιὸν τζέπ χουμαγιούν καὶ χωριστὰ τὸ νέον τζέπ χουμαγιούν καὶ αὐτὰ ὅλα τὸν γράφουν νὰ τὰ στείλῃ τώρα. Καὶ τί θὰ γίνωμεν δὲν ἤξεύρομεν».

Πρὸ τοιούτων πιέσεων εὐρισκόμενοι οἱ Ἄγιορεῖται σκέπτονται καὶ πάλιν νὰ στείλωσιν εἰς Βλαχίαν, ἀλλὰ ὁ Ἱερόθεος γράφει εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὰς Σέρρας τὴν 24^{ην} Μαρτίου ι.ε.⁷: «Περὶ τοῦ δρόμου τῆς Βλαχομπογδανίας κατὰ τὸ παρὸν εἶναι ἐμποδισμένον». Οἱ Βατοπεδινοὶ ζητοῦσι καὶ πάλιν δάνεια ἀπὸ τοὺς ἀγάδες, ἀλλὰ τὴν 8^{ην} Μαρτίου ι.ε. τοῖς ἀπαντῶσιν οἱ ἐν Καρυαῖς συνάδελφοὶ των⁸: «Γράφετε νὰ παρα-

1. Ἀρχεῖον Ἰ. Μ. Ἰβήρων.

2. Α.Β. 121/160.

3. Α.Β. 121/165.

4. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823.

5. Ἀρχεῖον Ξηροποτάμου, Κατάστιχον Α'.

6. Α.Β. 121/165.

7. Α.Β. 123/20.

8. Α.Β. 121/167.

καλέσωμεν τὸν χασεκὴ ἀγᾶ μας νὰ δανείσῃ τὸ μοναστήριόν μας μὲ ὁμολογίαν καὶ διάφορον δι' ἓνα μῆνα. Τὸ ἐκάμαμεν ἀπὸ προχθές. Ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἔχει. Καλὸν ἦτον ὅμως νὰ ἔλθετε κανέναν ἀπὸ τὴν πανοσιότητά σας νὰ τὸν παρακαλέσετε, μήπως τὸν καταπείσετε νὰ δώσῃ, ἂν ἔχη. Ἡμεῖς ἐδῶ δὲν ἤξεύρομεν τί νὰ κάμωμεν. Τὸ Κοινὸν δὲν ἔχει τίποτε καὶ ἀπὸ ὅλα ζητοῦνται πόλικο-πόλικο. Μᾶς εἶπεν ὕστερον νὰ σᾶς γράψωμεν νὰ τῷ στείλετε ἀκόμη 4 μουζούρια κριθάρι δάνειον καὶ αὖριον τὸ περιμένει.»

Μένουν μόνον μερικὰ λεπτόκαρα ἀκόμη καὶ τὴν 8ην ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ συνεχίζοντες πληροφοροῦσι: «Μᾶς εἶπεν (ὁ Μουράτ) ὅτι ἦλθεν ἄδεια τοῦ Ὑψους τοῦ νὰ πωληθῶσι τὰ λεπτόκαρα, ὅσα ἔμειναν καὶ νὰ διαλαλήσωμεν τὸ Σάββατο στὸ παζάρι.»

Εὐρίσκονται δὲ κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ μερικὰ ταυριά εἰς τοὺς Βατοπεδινούς, ζητοῦντες δὲ πληροφορίας, μαυθάνουν ἀπὸ τὸν εἰς Σέρρας Ἱερόθεον¹: «Περὶ ταυριά, καθὼς λέγουν, ἀπὸ ἀλλοῦ καλύτερα περνοῦν εἰς Ζίχναν». Τέλος δὲ ἀποφασίζουσι νὰ στείλωσι δέκα ἐξ ὅλων τῶν μονῶν εἰς Θεσσαλονίκην, ἵνα ἐνεργήσωσι παρὰ τῷ πασᾶ κλοπῆς, ἐκθέτοντες τὴν πλήρη ἀδυναμίαν αὐτῶν, ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἀποστολὴ Ἀγιορειτῶν εἰς Βλαχομπογδανίαν, θεωρουμένην, ὡς τὴν καταλληλοτέραν πηγὴν πρὸς πορισμὸν χρημάτων².

Ἐλθόντες ὅμως οἱ δέκα οὗτοι εἰς Θεσσαλονίκην, εὐρέθησαν πρὸ ἐκπλήξεως. Τὴν 23ην Μαρτίου 1823 αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μᾶς πληροφοροῦσι³: «Κατευοδωθέντες εἰς Θεσσαλονίκην μετὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν μᾶς ἐπαράστησαν ἐμπροσθεν τοῦ ὑψηλοτάτου ἡγεμόνος, ἐξάγοντες καὶ ὅλους τοὺς ἐν φυλακῇ ὄντας ἀδελφούς Ἀγιορείτας. Καὶ ἀφ' οὗ ἀνέγνωσε τὸ Ὑψηλὸν φερμάνι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐκδεδομένον πρὸ τεσσάρων μηνῶν, μᾶς εἶπε νὰ ἐτοιμάσωμεν τὰ 500 πουγγιά κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑψηλοῦ ὀρισμοῦ, τὴν ὁποῖαν ἐξαιτήσαντο οἱ ἐν φυλακῇ ἀδελφοί, γράψαντες ἀναφορὰν εἰς τὸ ὑψηλὸν δεβλέτι. Ἄλλ' ἐπειδὴ πλησιάζει ἡ διορία καὶ σχεδὸν μένει ἓνας μῆνας καὶ μὲ τὸ νὰ ἐπιμῆν τὸ Ὑψος τοῦ νὰ συναχθῶσι τὰ ἄσπρα... ἀπὸ μὲν τὰ δέκα μοναστήρια τὰ ἑκατὸν πουγγιά, ἀπὸ δὲ τὰ ἐξακόσια κελλιά (συγκαταριθμουμένων καὶ τῶν ἱερῶν σική-

1. A.B. 123/20.

2. Ὁ Βατοπεδινὸς Διονύσιος τὴν 5ην Ἀπριλίου ἰ.ε. γράφει (A.B. 123/21): «Ἐστάλημεν διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς ἀθλιότητος τοῦ Ἀγ. Ὅρους καὶ νὰ ζητήσωμεν... νὰ γράψῃ εἰς τὸ δεβλέτι, διὰ νὰ πωληθῶσι τὰ εἰς Βλαχομπογδανίαν κοινὰ Μοναστήρια.»

3. A.B. 120/148.

τεων) τὰ τριακόσια πουγγιά, ἀνά ἡμισυ πουγγίον δηλ., εἴπομεν, ὅτι τὰ περισσώτερα τούτων εἶναι ἔρημα... ἀπεκρίθη ὅτι τὰ δυνατὰ νὰ βοηθήσωσι τὰ ἀδύνατα. Καὶ ἐπὶ τούτοις, διὰ παρακλήσεως τῆς εὐγενίας του, μᾶς ἐπρόσθεσεν ἀκόμη καὶ ἓνα μῆνα, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ τὰ ἐτοιμάσωμεν».

Ἐνῶ καὶ οἱ ἕως τότε εἰς φυλακὰς τῆς Θεσσαλονίκης ἐγκλειστοί, τὴν αὐτὴν ἡμέραν γράφουσι σχετικῶς τὰ ἑξῆς¹: «Σήμερον θεῖα προνοία ἐλευθερωθέντες... (κατόπιν) ἐγγυήσεως τοῦ... ἀγίου Καμπανίας... Χρυσάνθου... συμφωνία τοιαύτη. Ἀπὸ τοὺς 41 ὅπου ἐμείναμεν, οἱ 10 οἱ ὑστερινοί, ὅπου ἐστείλετε, νὰ σταθοῦν ἐδῶ εἰς τὸ κονάκι τοῦ δεσπότη καὶ οἱ 31 θέλομεν ἔλθει αὐτοῦ. Οἱ 10 ὡς τόσον ἐγιναν ἐγγυηταὶ διὰ τοὺς λοιποὺς καὶ ἡ πανοσιότης σας νὰ γίνετε αὐτοὶ δι' ὄλους αὐτοῦ καὶ διὰ τοὺς ἐδῶ. Τὸ ὅποῖον γράμμα νὰ μᾶς ἔλθῃ μὲ πρῶτον καὶ αὐτῶ νὰ μᾶς δοθῇ ἡ ἀδεια νὰ ἔλθωμεν αὐτόθι, δηλαδὴ οἱ 31...». Ὁ δὲ Σπανδωνῆς, γράφων εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀνωτέρω, διευκρινίζει: «Κἀγὼ ὁ ταπεινὸς δοῦλός σας Σπανδωνῆς βεβαιώνοντας τὰ ἀνωτέρω καὶ ὅτι τὸ ἐγγυητικὸν γράμμα, ὅπου ζητεῖ ὁ... αὐθέντης μας, ἀποβλέπει ὅπως τὸ δεβλέτι ζήτησῃ ἐπιμόνας εἰς 61 ἡμέρας τὰ 400 πουγγιά. Ἄν δὲν οικονομηθῶσι θέλει ζητήσῃ πάλιν εἰς φυλακὴν τοὺς ἐδῶ εὐρισκομένους τεσσαράκοντα καὶ ἓνα συναδέλφους σας...».

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω καὶ ἄλλα τινά², συνάγεται πρῶτον ὅτι ὁ Καμπανίας Χρυσάνθος ἐμεσολάβησε μετὰ τὴν γνωστοποίησιν τοῦ φερμανίου, ὅπως ἀφεθῶσιν ἐλεύθεροι ἐντὸς τῆς Θεσσαλονίκης οἱ ἐπιζῶντες ἀκόμη ἐκ τῶν εἰς τὰς φυλακὰς Ἀγιορειτῶν 31 μοναχοί. Δεύτερον ὅτι διὰ τὴν ἐπιτύχην τοῦτο ἔδωκεν ἀμέσως 100 πουγγιά (50 χιλ. γρ.) εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, λαβὼν δανειστικὴν ὁμολογίαν διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπὸ

1. A.B 120/148β.

2. Σχετικῆ, νομίζω, εἶναι μιὰ ἐπιστολὴ εὐρισκομένη εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μ. Ἰβήρων, ἐπισκόπου, ὅστις πρέπει νὰ εἶναι ὁ Καμπανίας Χρυσάνθος, γραφεῖσα εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν 28ην Νοεμβρίου 1823, διότι εἰς αὐτὴν ἀναγιγνώσκωμεν: «Δὲν ἀμφιβάλλωμεν ὅτι σᾶς ἐγιναν γνωστὰς καὶ πασιδῆλας αἱ στενοχωρίαι, ὅπου ἐδοιμάσαμεν ἐν Θεσσαλονίκῃ διὰ νὰ δώσωμεν εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγ. Ὁρους τὰς πενήντα χιλιάδας γρόσια, ἀγαλὰ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πατέρες σᾶς τὸ ἐδηλοποίησαν καὶ πολλοὶ ἀπὸ στόματός σᾶς ἐδηγήθησαν τὰς στενοχωρίας...». Ἐπειδὴ δὲ κατ' ἀρχὰς γράφουσι ὅτι κατὰ τὸ φερμάνι ἐπρεπε νὰ πληρωθῶσι 500 πουγγιά ἀμέσως, κατόπιν δὲ ὁ παστῆς ὀρίζει πῶς νὰ πληρωθῶσι μόνον 400 πουγγιά, ὑποθέτω ὅτι καταβληθέντων τῶν 50 χιλ. γροσίων (= 100 πουγγίων) ὑπὸ τοῦ Καμπανίας, ἐμείναν μόνον τὰ 400 καὶ διὰ τὴν εἰσπραξίν αὐτῶν μόνον ἐφρόντιζεν ὁ παστῆς ὡς πρὸς τὸ παρόν.

τοὺς ἐν Θεσσαλονικῇ Ἀγιορείτας. Καὶ τρίτον ὅτι καὶ οἱ 41 Ἀγιορεῖται θὰ παρέμενον εἰς Θεσσαλονικὴν — οἱ 10 ἐντὸς τοῦ κοινακίου τῆς Ἐπισκοπῆς — μέχρι τῆς πληρωμῆς τῶν 400 πουγγίων ἐντὸς 61 ἡμερῶν, τῶν 300 ἀπὸ τοῦς κελλιώτας καὶ τῶν 100 ἀπὸ τὰς 14 μονάς, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχον ἐξοφλήσει τὸ ἀνάλογον αὐτῶν ἐκ τῶν 3.300 πουγγίων. Οὕτω ἐκτὸς τῶν τόσων ἄλλων, τὰ ὁποῖα ἐζητοῦντο ἀπὸ τοῦς Ἀγιορείτας, τελευτώντος τοῦ Μαρτίου, ζητοῦνται ἀκόμη ἀπὸ αὐτοῦς νὰ πληρωθῶσι 200.000 γρ. ἐντὸς δύο μηνῶν. Εἰς αὐτὰ δὲ προστίθενται κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου 1.ἔ. καὶ οἱ λουφέδες τοῦ μηνὸς τούτου. Πιθανώτατα τὰ αὐτὰ περίπου ποσᾶ, ὅσα καὶ διὰ τὸν προηγούμενον. Διότι τὴν 30ῃν Μαρτίου 1.ἔ. ὁ Μουράτ στέλλει ἐντολὰς εἰς τοὺς Χιλανδαρινούς, ὅπως εἰς μὲν τὸν Σαλῆ ἀγᾶν πίνπασην πληρώσωσι 1.320 γρ., εἰς δὲ τὸν Ἀλῆ ἀγᾶν πίνπασην 564 γρ.

Κατὰ δὲ τὸ Α' καταστιχον ληψοδοσίας τῆς Ἰ. Μ. Ξηροποτάμου, τὸν Ἀπρίλιον ἐπληρώθησαν 950 γρ. διὰ λουφέδες.

Λόγῳ κλοπῆς δὲ πλοιαρίου ἀπὸ τὸν ἕρμον τοῦ Βατοπεδίου κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου τὴν 10ῃν 1.μ. γράφει ὁ Μουράτ πρὸς τοὺς « Μουτεβελῆδες τοῦ... Ἐσφιγμένου »¹: « Σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου Ἀλῆ ἀγᾶς, νέος πίνπασης μὲ πενήντα ἀνθρώπους διωρίσθη νὰ καθίσῃ εἰς τὸ μοναστήριόν σας καὶ τῶν μὲν 40 τὸ ταγίνι νὰ διδῇ τὸ Χιλανδάνι, τῶν δὲ δέκα νὰ δίδετε ἑσεῖς ἀνὰ ἐπτάμισυ ὄκ. ψωμί τὴν ἡμέρα καὶ δύο ὄκ. κρέας, καθὼς εἶναι διωρισμένο τὸ ταγίνι ἀπὸ τὸν πασᾶ ἐφένδη μας ἀνὰ 300 δρ. ψωμί εἰς τὸν ἀνθρωπον καὶ ἀνὰ 80 δράμια κρέας... ».

Οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει πληροφορηθέντες, ὅτι ἐκτὸς τῶν τόσων ἄλλων, ἔπρεπε νὰ πληρωθῶσι καὶ 400 πουγγιά διὰ τὸ « μιρί », στέλλουσι ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ὅπως παρακαλέσωσι τὸν πασᾶ², « νὰ δοθῇ ἄδεια νὰ καταβιβασθῶσι τὰ μολύβια καὶ νὰ σταλθῇ καράβι νὰ τὰ πάρῃ εἰς λογαριασμὸν τῶν χαρατζίων καὶ τῆς χουμαγιούν καὶ τῶν 100 πουγγίων τῶν 14 μοναστηρίων, διότι ἀλλέως εἶναι ἀδύνατον νὰ πληρωθῶσιν, οὔτε ἐπομένως νὰ ζήσωμεν ».

Ὁ πασᾶς ὅμως δὲν ἐπιτρέπει τοῦτο, φοβούμενος νὰ ἐκτεθῇ μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου. Ἀπ' ἐναντίας δίδεται ἐντολὴ νὰ γίνῃ κατανομὴ τῶν χρεῶν εἰς τὰς μονάς. Τὴν 24ῃν Ἀπριλίου 1823 οἱ Βατοπεδῖνοι ἀντιπρόσωποι γράφουσιν ἀπὸ τὴν Ἰ. Μονὴν Ἰβήρων³: « Χθὲς ἤλθομεν εἰς τὴν

1. Παχωμίου, ἔ.ἄ., σελ. 1120.

2. Α.Β. 121/174.

3. Α.Β. 121/175.

τῶν Ἰβηρίων. Ἀμέσως μᾶς ἔκραξε νὰ γίνῃ ἡ διανομὴ τῶν ζητουμένων 99.950 γρ. ... Ἦλθε πρῶτον εἰς Λαύραν καί, ἀφοῦ ἐσυμποσοῦτο τὸ χρέος τῆς (εἰς) 30.000 γρ. ἀπὸ τὰ ζητούμενα περισυνὰ διπλᾶ χαράτζια καὶ τζέπ χουμαγιούν, διπλοῦν ὁμοίως, καὶ φτεινά, τὴν διώρισε μόνον 15.000, λέγοντας ὅτι δὲν ἔχει. Ἦλθε σὲ μᾶς καὶ μᾶς ἐβγαλε χρέος 10.000, μᾶς ἐπεφόρτισε καὶ 5.000 βοήθειαν εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὰ ἄλλα δύο μοναστήρια ὁμοίως... Τὸ χρέος μᾶς ἔδειξεν ὅτι εἶναι 2.136 = φτεινὸν τζέπ χουμαγιούν καὶ ταχρίλι, καθὼς καὶ εἶναι, 2.500 μίρι τῆς Ὁρμούλιας, 4.800 χαράτζια περισυνὰ διπλᾶ. Καὶ ἐδῶ εἰς μάτην ἐκοπίασα νὰ τὸν εἰπῶ, ὅτι τρεῖς ἐπληρώσαμεν περίπου τὰ χαράτζια μας, διότι μὲ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ ἡμίρι δὲν ἐπῆγεν ἀπὸ αὐτὰ τίποτε. Τὰ ἐσυνάξετε τὰ χαράτζια καὶ τὰ ἐδώκετε εἰς λουφέδες καὶ ὅπου ἄλλοῦ ἠθέλετα... Καὶ διὰ τὴν βοήθειαν 5.564, ὅπου γίνονται ἔλα 15.000... Παρήγγειλε τοὺς Ἰβηρίτας, ὅταν ἐπιστρέψῃ νὰ εὕρῃ ἔτοιμα 16.164. | Μετὰ τὴν διανομὴν αὐτῶν ἔκαμε καὶ τῶν λουφέδων 29.095 καὶ εἰς τὰ μεγάλα μοναστήρια ἐρρίφθησαν ἀνά 5.000 ». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτουσιν : « Ὅλη ἡ διανομὴ τῶν 99.950 ἐφθασεν ἕως 92.278, Ἡμᾶς μᾶς πηγαίνει μαζὶ εἰς Λαύραν, δὲν ἠξεύρομεν ὅμως μὲ τί τέλος ».

Κατόπιν τῆς νέας αὐτῆς ἀποφάσεως οἱ Βατοπεδῖνοι ἀποστέλλουσιν εἰς Θεσσαλονίκην ὅ,τι εὕρισκετο ἀκόμη εἰς τὴν μονήν, διὰ νὰ ἐκποιηθῶσι καὶ οὕτω δυνηθῶσι νὰ πληρώσωσι.

Τὴν 30ὴν Ἀπριλίου 1823, ὁ ἀποσταλεὶς πρὸς τοῦτο ἐκεῖσε Θεοδώρητος γράφει¹ : « Ἦλθομεν εἰς Θεσσαλονίκην... καὶ ἀπὸ ὅσα πράγματα ἤφερα, ἐπώλησα ὀλίγα. Τὰ ἄλλα... ἐλπίζω εἰς ὀλίγας ἡμέρας νὰ πωλήσω ». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέται : « Κατὰ πῶς εἶπαν πολλοὶ τζοβαῆριδες καὶ κουγιουμτζήδες ἀπὸ ἔλα παίρνομεν ὡς χίλια ὀκτακόσια... ».

Μὲ αὐτὸ τὸ ποσὸν ὅμως, τί νὰ πληρωθῇ πρῶτον καὶ τί ὕστερον, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶχεν ἐκδοθῆ ἀπόφασις νὰ πληρώσωσιν οἱ Βατοπεδῖνοι καὶ τὸ καῖκι, τὸ ὅποσον εἶχεν ἀρπαγῇ ἀπὸ τὸν ὄρμον των². Ὁ Μουράτ ἀγᾶς δὲ τὴν 1ην Μαΐου 1823 ἐντέλλεται εἰς τοὺς Χιλανδαρινούς, ὅπως ἀποστείλωσιν ἐναντὶ ταξίλι χαρατζιού καὶ τζέπ χουμαγιούν 6.000 γρ.³.

1. A.B. 123/23.

2. Εἰς τὸ ἴδιον γράμμα τοῦ Θεοδώρητου τῆς 30ῆς Ἀπριλίου 1823 (A.B. 123/23) εὕρισκονται καὶ τὰ ἀκόλουθα : « Διὰ τὸ καῖκι ἐπῆγα, ὅσον εἰς τὸν Σιὸρ Σπανδιωνῆν, τόσον καὶ εἰς τὸν Κάσπασην καὶ ἀνέφερον τὴν ὑπόθεσιν. Πλὴν καὶ οἱ δύο ἕναν λόγον μὲ εἶπον, ὅτι εἶναι προσαγῆ τοῦ Ἰψους του, νὰ πληρῶσῃ τὸ Βατοπέδι ».

3. Ἀρχεῖον Χιλανδαρίου, φάκελλος 1823.

Τὴν δὲ 8ην ἰ.μ. «οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ» γράφουσι¹: «Μᾶς ἐπρόσταξεν ἀνυπερθέτως νὰ ἔλθουν αὐριον ἐπάνω ὁ γέρον Ἱερεμίας καὶ ὁ κύρ Μεθόδιος. Ἐγράψε νὰ ἀναβῆ καὶ ἓνας Ἰβηρίτης, διὰ νὰ Σᾶς ὁμιλήσῃ περὶ καινῆς ὑποθέσεως» καὶ ἐν Ἰ.Γ. προσθέτουσι: «Σήμερον μᾶς ἐρώτησε καὶ διὰ τοὺς κελλιώτας καὶ τὸν εἶπομεν ὅτι... ἔφεραν 1107 = 20 γρ. καὶ ἔγινεν ἄνω κάτω. Λοιπὸν γράφετέ τους νὰ οἰκονομήσουν κἂν τὰ ἡμίση»².

Τὴν δὲ μεθεπομένην 8ην ἰ.μ. πληροφοροῦσιν οἱ αὐτοὶ ἐπὶ τοῦ φλέγοντος ζητήματος: «Χθὲς ἐζυγίσαμεν καὶ παρεδώσαμεν τὸ ἀσῆμ... Εὐρέθη ὅλον ὄκ. 18 καὶ δρ. 89 καὶ ἔστησε γρ. 5102. Τὰ μετρητὰ ἦσαν 4.738, ὅπου γίνονται ἄλλα 9.840: ὥστε ἕως τὰς 10 χιλ. λείπουν 160 γρ., τὰ ὅποια ἡ ἐνδοξότης του τὰ ζητεῖ ἀφεύκτως ἕως αὐριον. Χθὲς ἦλθον καὶ οἱ ἄγιοι ἀδελφοί, τοὺς ὁποίους ἐζήτησε διὰ νὰ ὑποσχεθοῦν τὰ ἐλλείποντα ρέστα τῶν χαρατζίων μαζί μετὰ τὰ ἄλλα δύο μοναστήρια, ἐπειδὴ τὰ 17 ἀπέκαμαν. Ὁμοιον σκοπὸν ἔχει καὶ διὰ τοὺς λουφέδες. Ὁ τζαούσης τοῦ Καρὰ Μουσταφᾶ ἐπῆγεν εἰς τὸν πασᾶ καὶ ἐκλαύθη, ὅτι ἂν μᾶς δίδῃς λουφέδες καὶ ζωοτροφίαν καθήμεθα εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, εἰδὲ ἀλλέως ὄχι, ἐπειδὴ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐτελείωσεν. Ἐν μολύβι ἔχουν, τὸ ὅποιον, ἂν προστάξῃς νὰ τὸ κατεβάσουν, ἡμποροῦν νὰ θρέψουν τὰ στρατεύματα κάμπασον καιρὸν. Αὐτὸς λοιπὸν ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν εἶναι εὐχαριστημένος νὰ πειραχθοῦν τὰ μολύβια. Γράφει λοιπὸν πρὸς τὸν Μουράτ ἁγᾶν νὰ στείλῃ εἰς Θεσσαλονίκην τοὺς πρῶτους τῶν μοναστηρίων, ἕσα δὲν ὑπόσχονται ζαερέ καὶ λουφέδες, διὰ νὰ εὗρουν τὸ ζαερέ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. Λοιπὸν χρειάζονται ἀπὸ τὸ μοναστήρι μας προσετοὶ νὰ πηγαίνουν. Σήμερον ἔρχονται καὶ οἱ Ἰβηρίται νὰ γίνῃ ὁμιλία καὶ ἀπόφασις...».

Τὴν δὲ 10ην ἰ.μ. οἱ αὐτοὶ διηγοῦνται σχετικῶς³: «Μετὰ 2 καὶ 3 παραστάσεις μας εἰς τὴν ἐνδοξότητά του ἀπεφασίσθη καὶ ἀκόντων ἡμῶν ὅλον τὸ βᾶρος εἰς τὰ τρία μοναστήρια. Ἀπὸ τὰ ζητούμενα 200 πονγιά, ρέστα τῶν βασιλικῶν δεσιμάτων, μόλις ἐσυνάχθησαν 80, τὰ δὲ ἐπίλοιπα εἶναι ἀπόφασις νὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ τὰ τρία μοναστήρια... ὡς τὸ τέλος τοῦ Ραμαζανίου, ὁμοίως καὶ οἱ λουφέδες τοῦ παρόντος μηνὸς ἔχουν νὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὰ τρία μοναστήρια καὶ λοιπὸν ἔχουν νὰ ἀναλογήσουν εἰς τὸ καθὲν ἀνά 10 χιλ. Προσταγὴ λοιπὸν τῆς ἐνδοξότητός

1. A.B. 121/176.

2. A.B. 121/177.

3. A.B. 121/179.

του καὶ ἀπόφασις ἐδική μας, νὰ συναχθῶσιν ὅλα τὰ ζῶα τοῦ μοναστηριοῦ, γίδια, ταυριά, μουλάρια, πουλάρια καὶ νὰ τὰ ἐβγάλουν ἔξω νὰ τὰ πουλήσουν καί, εἰ δυνατόν, εἰς 3 ἡμέρας νὰ ἐβγῶσιν ἔξω, διὰ νὰ προφθάσουν ἕως τὸ Ραμαζάνι. Γράψετε εἰς τοὺς κελλιώτας νὰ συνάξωσι παράδες νὰ φέρωσι, διότι, ὅσα ἔφεραν δὲν τὰ ἐδέχθη καὶ θὰ πέσουν εἰς πειρασμὸν καὶ εἰς τοὺς ἀσκητάς, διότι ὅλα τὰ ἡμίση τὰ θέλει τώρα». Ἐὰν μετέβησαν ἢ ἔχι καὶ ἄλλοι ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν εἰς Θεσσαλονίκη, ὅπως ἔγραφον τὴν 8ην Μαΐου ἰ.ε. οἱ Βατοπεδινοί, δὲν ἔχομεν εἰς χεῖράς μας στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα νὰ τὸ μαρτυρῶσιν. Τὸ ὅτι ὅμως οἱ Βατοπεδινοὶ ἐξάντλοῦσι κάθε μέσον, ὅπως ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰ καθ' ἑκάστην διαρκῶς καὶ περισσότερα ἐπιρριπτόμενα εἰς αὐτοὺς βάρη, εἶναι ἀναμφίβολον. Ἐν ἓκ τῶν μέσων τούτων εἶναι καὶ ὁ δανεισμὸς ἀπὸ τοὺς Τούρκους· ἀλλὰ ἕως πότε θὰ δύνανται νὰ ἀνταποκρίνωσιν εἰς τὰς ἀναλαμβανομένας πρὸς αὐτοὺς ὑποχρεώσεις; Τὴν 15ην Μαΐου 1823 οἱ ἐν Καραῖς Βατοπεδινοὶ γράφουσιν¹: « Εἰς τὸν Μαντέμ ἀγῶν, εἶπεν ὁ Μουράτ ἀγῶς, νὰ γράψωμεν ἑμεῖς, ὅτι γνωρίζομεν, ὅτι ἐφθασεν ὁ καιρὸς τῆς ὁμολογίας μας, ὅμως ἐπειδὴ ὁ Μουράτ ἀγῶς, ἔλθων ὁ ἴδιος εἰς τὸ μοναστήρι μας καί, ὅσα μᾶς εὐρέθησαν ἔτοιμα, μᾶς ἐπῆρεν εἰς χαράτσια, τζέπ χουμαγιούν καὶ λουφέδες, διὰ τοῦτο τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς δώσῃ ὀλίγην ὑπομονήν. Μετὰ ταῦτα τὸν εἶπομεν (τὸν Μουράτ) καὶ διὰ τὰς ὁμολογίας, ἂν τὸ εὐρίσκη μουνκαπὶ νὰ τὸν στείλωμεν μίαν ὁμολογίαν, καὶ αὐτὸ τὸ ἐδέχθη καὶ αὐτὴν νὰ τὴν στείλῃ τὸ μοναστήρι μὲ ἓνα καλόγηρον. Ἡ διορία τῆς ὁμολογίας τῶν 1000 γρ. τοῦ Μουράτ ἀγῶ ἐφθασε καὶ ἠμπορεῖ νὰ μᾶς τὰ ζητήσῃ. Ὁμοίως καὶ ὁ χασεκῆς διὰ τὰ ἰδικά του ὅλον μᾶς λέγει καὶ δὲν ἔχομεν τί νὰ τοῦ εἰποῦμεν διὰ τὰ 1000. Οἰκονομήστε τα, ἐπειδὴ δὲν μᾶς συμφέρει ἀλλῶς ».

Μὲ τὰς πολλὰς δὲ πηγὰς, τὰς ὁποίας εἶχον οἱ Βατοπεδινοί, κατορθώνουσιν ἀκόμη, ὥστε νὰ ἐξοφλήσωσι τὴν ὁμολογίαν τῶν 1000 γρ. καὶ νὰ πληρώσωσι τοὺς λουφέδες τοῦ Μαΐου². Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ ἀκόμη καὶ εἰς τὰς δύο μονὰς, αἵτινες μετὰ τοῦ Βατοπεδίου, ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν τῶν ἄλλων δεκαεπτὰ, ὄφειλον νὰ φέρωσι τοῦ λοιποῦ ὅλα τὰ βάρη τοῦ Τόπου. Κατὰ τοὺς ἐν Καραῖς Βατοπεδινούς³: « Προχθὲς οἱ Ἰβηριῆτες ἐσυνάχθησαν ὅλοι καὶ εἶπον τὸν πίντασή των,

1. A.B. 121/181.

2. Οἱ ἐν Καραῖς ἀντιπρόσωποι γράφουσιν τὴν 2αν Ἰουνίου 1823 (A.B. 121/186): « Χθὲς ἐξοφλήσαμεν τὴν ὁμολογίαν τῶν 1000 γρ., ὁμοίως καὶ τὰ τῶν λουφέδων ».

3. A.B. 121/184 τῆς 25ης Μαΐου 1823.

ὅτι δὲν ἔχουν εἰς τὸ ἐξῆς κανένα τρόπον νὰ πληρώσουν λουφέδες καὶ διὰ τοῦτο νὰ μὴ πάρῃ τεσεκερὲ πρὸς αὐτοὺς διὰ λουφέδες.»

Ἐάν τώρα καὶ οἱ Χιλιανδαρινοὶ ἔχουν φθάσει εἰς ἀπόλυτον ἀδυναμίαν νὰ πληρώσωσι τοὺς λουφέδες τὸν αὐτὸν μῆνα Μάϊου, καὶ ἐάν ἐδήλωσαν τὸ τοιοῦτον εἰς τὸν πίντασή τους, ὅπως οἱ Ἰβηρῖται, δὲν γνωρίζομεν. Πάντως τὴν 9ην Ἰουνίου 1823 ὁ Μουράτ παραγγέλλει πάλιν εἰς αὐτοὺς, νὰ πληρώσωσιν εἰς τὸν Σουλεϊμάν πουλούχπαση τοῦ Ἐσφιγμένου διὰ λουφέδες π.μ. γρ. 1245¹.

Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀγιορεῖται διέρχονται φοβερὰς στιγμὰς. Ὁ βατοπεδινὸς προηγ. Διονύσιος γράφει ἀπὸ ἐκεῖ τὴν 5ην Μαΐου 1823²: « Τὴν λήν (30ην) παρ. Ἀπριλίου ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ γέρον Ναθαναήλ, ὁ ἀπὸ κελλίον τῆς Ἀγίας Ἄννης ἢ τοῦ Κολλιτζᾶ... Καὶ οὐ μόνον αὐτὸς ἐτελευτήσεν ἀπὸ τοὺς σὺν ἐμοὶ σταλέντας δέκα πατέρας εἰς Θεσσαλονίκην, ἀλλὰ καὶ ὁ Χιλιανδαρινὸς παπᾶ Σεραφεῖμ καὶ ἓνας Ξενοφωντινὸς καὶ ἄλλος Χιλιανδαρινὸς κελλιώτης τὰ λοιπὸν πνεύει. Ὡστε σχεδὸν ἀπὸ τότε, ὅπου μᾶς ἔβαλον εἰς τὴν φυλακὴν, κανένας μας δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν προτέραν τοῦ κατάστασιν, ἐπειδὴ εἶναι μεμολυσμένοι ἐκ τῆς λοιμικῆς νόσου, καὶ ἂν ἐκ δευτέρου καταδικασθῶμεν ἐκεῖ, τεθνηξόμεθα, τὸ ὅποῖον ἡμέραν παρ' ἡμέραν προσδοκῶμεν». Καὶ ἐν Ὑ.Γ. προσθέτει: « Δὲν μᾶς ἔγραψαν οἱ ἄγιοι πατέρες, τί ἔκαμαν μὲ τὰ 400 πουγγιά καὶ εὐρισκόμεθα ὅλοι εἰς λογισμοὺς πολλοὺς».

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἡ κατάστασις δὲν εἶναι καλυτέρα. Τὸ ὅτι ἀφ' ἑνὸς ἀδυνατοῦσι πλέον αἱ πλείοται τῶν μονῶν νὰ συντηρῶσι τὸ πλῆθος τῶν ὑπερχιλίων ἐνόπλων, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς αὐτά, καὶ νὰ καταβάλλωσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς λουφέδες τῶν, καὶ ὅτι ἀφ' ἑτέρου δὲν σπανίζουσιν αἱ ἀταξίαι ἀπὸ τοὺς μὴ ὑπομείναντας πλέον τὸν ζυγὸν αὐτῶν³, ὀδηγεῖ τοὺς Τούρκους εἰς παντὸς εἴδους βιαιοπραγίας

1. Ἀρχ. Χιλιανδαρίου, φάκελλος 1823. Καὶ οἱ Ξηροποταμινοὶ ἐν φ. τὸν Ἀπρίλιον ἐπλήρωσαν διὰ λουφέδες 950 γρ. τὸν Μάϊον καὶ Ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, κατέβαλον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀνά 1250 γρ.

2. Α.Β. 123/24.

3. Τὴν 2αν Ἰουνίου 1823 οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ γράφουσιν (Α.Β. 121/186): « Χθές, ἐπειδὴ ἠκούσθησαν οἱ κλέπται εἰς τὰ ὄρια τοῦ μοναστηρίου μας καὶ μάλιστα πλησίον εἰς τὰ κελλῖα καὶ τὴν σκήτην, μᾶς ἔκραζεν ἡ ἐνδοξότης του καὶ μᾶς εἶπε τὰ μύρια. Τέλος ἐζήτησεν νὰ ἔλθουν ἀπὸ τοὺς κελλιώτας μας τοὐλάχιστον δέκα, νὰ τοὺς διορίσῃ μὲ πότουραν νὰ τοὺς κληγγήσουν καὶ ἔγραψα πρὸς αὐτοὺς ὀνομαστὶ νὰ ἔλθουν».

κατὰ τῶν φιλησύχων μοναχῶν. Καί ἄλλοτε μὲν καταγγέλλουσι τοὺς βαρβαρισμούς αὐτοὺς τῶν Τούρκων, ἄλλοτε τοὺς ὑπομένουν ἀδιαμκρυρῆτως¹. Πρὸ τοιαύτης ἀπελπιστικῆς καταστάσεως οἱ ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνάξει ἀπῆλθον ἐκκλησιν πρὸς τὸν Κεχαγιάμπην εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπως μεσολαβήσῃ εἰς τὸν πασᾶν, ἵνα ἀνακουφίσῃ τοὺς Ἁγιορείτας ἀπὸ τοῦ λουφέδες². Ὁ Γέρον Κοσμᾶς ὁ βατοπεδινός, ὅστις ἀπὸ τότε, ὅπου εὗρισκετο εἰς Θεσσαλονίκην, δὲν ἔπαυεν ἐνεργῶν τόσον διὰ τὰ συμφέροντα τῆς μονῆς του, ὅσον καὶ διὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κοινοῦ τῶν Ἁγιορειτῶν, περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου 1823 ἀναγγέλλει τὴν ἐξῆς σοβαρωτάτην ἀπόφασιν τοῦ πασᾶ, διὰ τῶν ἐξῆς³: « Σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι, λαβόντες τὴν ἀναφορὰν τῆς Κοινότητος πρὸς τὸν ἐνδοξότατον κεχαγιάμπην, γράφοντας πρὸς τὴν ἐνδοξότητά του καὶ παρακαλῶντας τον διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸ Ὑψος του διὰ τοὺς λουφέδες τῶν στρατευμάτων, καὶ σπλαγγνιζόμενος διὰ τὴν ἐλσεινὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, δὲν ἔλειψεν ἀμέσως νὰ μεταφράσῃ τὴν ἀναφορὰν εἰς τὸ ὀθωμανικὸν καὶ νὰ τὴν ἐγχειρίσῃ εἰς Ὑψος του... Καὶ ἐλέησεν ὁ Ὑψηλότατος τὸ Ὄρος. Ἀπεφάσισε διὰ νὰ πληρώνη εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τοὺς 626 σειμένηδες τοὺς λουφέδες, διὰ δὲ τοὺς 400 νὰ πληρώνη τὸ Ὄρος, ἐπειδὴ ὅλοι εἶναι 1026 στρατιῶται. Αὕτῃ εἶναι ἡ τελευταία ἀπόφασις τοῦ Ὑψους του καὶ μᾶς εἶπεν ἅπαξ καὶ δις, ὅτι, ἐὰν πληρώσωμεν ὅλον τὸ χρέος τοῦ βασιλικοῦ μισθοῦ τότε θέλει πληρώσει ὅλους τοὺς λουφέδες καὶ ζαερέδες διὰ ὅλον τὸ στράτευμα καὶ ἐμεῖς νὰ εἴμεθα ἀμέριμοι ».

ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΑΠΑΙΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Ὁ Μεχμέτ Ἐμὶν πασᾶς ἄμως δὲν προέβη εἰς αὐτὴν μόνον τὴν ὑποχώρησιν. Ἀντιλαμβάνομενος ὅτι εἶχον ἐξαντληθῆ πλέον ὅλοι οἱ ἄλλοι

1. Εἰς Ὑ.Γ. τῆς ἀπὸ 18 Ἰουν. 1823 ἐπιστελλῆς τοῦ προηγ. Θεωνᾶ Βατοπεδινοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκην (Α.Β. 123/127) ἀναγινώσκομεν: « Τὸ παιδί ὁ ζωγράφος τὸ γαλατζίανόδι ἀνήγγειλεν ἡμῖν τὰ ὅσα ἐδοκιμάσατε καὶ δοκιμάζετε ἕως τὴν σήμερον. Ἐπληροφόρηθημεν ὑμῶν καὶ τὸν τελευταῖον ἀφανισμόν τοῦ μοναστηρίου μας, ὁμοίως καὶ τὴν τῶν αὐτῶν ἐπαπειλὴν εἰσακούσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν, ἀναστενάζοντες ἐκ βάθους καρδίας ».

2. Σχέδιον παρομοίας ἀναφορᾶς εὗρισκεται εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μ. Ἱβήρων μὲ χρονολογίαν 1ην Αὐγούστου 1823.

3. Α.Β. 124/295. Τὸ γράμμα αὐτὸ δὲν ἔχει χρονολογίαν ἀλλὰ ἐκ τοῦ περιεχομένου του συμπεραίνομεν ὅτι ἐγράφη μίαν τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Ἰουνίου 1823.

πόροι τῶν Ἀγιορειτῶν, δέχεται ἐπὶ τέλους, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὰς παραδουναβείους Ἡγεμονίας ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀγιορειτῶν, ἵνα πωλήσωσι τὰ ἐκεῖ κτήματα τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἄλλωστε μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἤλπιζεν, ὅτι θὰ εἰσῆρχοντο καὶ ἄλλα γρόσια εἰς τὸ ταμεῖόν του. Πιθανώτατα τὸν ἐπεισεν εἰς τοῦτο καὶ ὁ Κεχαγιάμπεης, τοῦ ὁποίου τὴν μεσολάβησιν εἶχον ζητήσει οἱ Ἀγιορεῖται, ὅπως εἶδομεν. Τὸ ὅτι δὲ καὶ ὁ Γέρων Κοσμᾶς θὰ ὑπερεμάχησε παρὰ τῷ Κεχαγιάμπεη διὰ τοῦτο, δὲν δύναται τις νομίζω νὰ ἀμφιβάλῃ.

Οὕτως ἐπετεύχθη, ὅπως δοθῇ ἄδεια εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Γέροντα Κοσμᾶν καὶ εἰς τὸν Χιλανδαρινὸν ἀρχιμανδρίτην Παντελεήμονα, ὅπως μεταβῶσιν εἰς Βλαχίαν διὰ τὸν ὡς ἀνω σκοπὸν.

Ὁ Γ. Κοσμᾶς συνεχίζων τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν του γράφει: «Καὶ ἐπειδὴ μᾶς ἐλέησε τὸ Ὑψος του καὶ μᾶς ἔδωσε τὴν ἄδειαν διὰ νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ Μπογδανίαν, διὰ νὰ οἰκονομήσωμεν τὸ γενικὸν χρέος, εὐρέθη εὐλογον ἀπὸ ὅλην τὴν ἀδελφότητα, διὰ νὰ πηγαίνωμεν ὃ τε ἀρχιμανδρίτης κύρ Παντελεήμων καὶ ἐγὼ μαζί του... καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας σὺν Θεῷ μισεύομεν».

Πάλιν ὅμως ὁ πασᾶς δὲν ἐννοεῖ νὰ περιμένῃ μέχρις ὅτου μεταβῶσιν εἰς Βλαχομπογδανίαν οἱ δύο οὗτοι καὶ νὰ στείλωσιν ἐκεῖθεν χρήματα. Καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Ἀγιορεῖτας δὲν ὑπῆρχε πλέον δυνατότης νὰ λάβῃ στρέφεται πάλιν πρὸς τὸν Σπανδωνῆν. Εἰς τὴν ἴδιαν ἐπιστολὴν ὁ Γ. Κοσμᾶς γράφει σχετικῶς: «Χθὲς ἐσῆκωσεν εἰς τὸν χαλνὲ τὸν κύρ Σπανδωνῆν μετὰ τοῦ υἱοῦ του τοῦ Κωστάκη, ζητῶντας τὰ 900 πουργιά, τὸ χρέος τοῦ ντεβλετίου, λέγοντας ὅτι τὰ ὑπεσχέθη ἀπαξ καὶ δις...». Ἄν ὅμως τοὺς ἐφυλάκισεν ἐκ νέου καὶ ἐχρησιμοποίησε βασιανιστήρια πρὸς ἐκβιασμὸν των, δὲν μαρτυρεῖται ἀπὸ τὰ εἰς χεῖράς μας στοιχεῖα.

Ὅπως δὲ ποτε ἀρχομένου τοῦ Ἰουλίου 1823, ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην οἱ Γ. Κοσμᾶς καὶ ἀρχιμ. Παντελεήμων. Αὐτὸς ὁ Γ. Κοσμᾶς γράφει τὴν 2ην τοῦ μηνὸς τούτου¹: «Σᾶς δηλοποιῶ ὅτι σήμερον μισεύομεν διὰ τὰς Σέρρας, καθὼς σᾶς προεγράψαμεν, ὅτι μᾶς ἔδόθη ἄδεια ἀπὸ τὸ Ὑψος του, διὰ νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ Μπογδανίαν καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ μᾶς κατευοδώσῃ».

Ἀπὸ τὴν συνέχειαν δὲ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης φαίνεται πόσον ἐγνώριζε νὰ ἐργάζεται ὁ Γ. Κοσμᾶς, διὰ νὰ ἐπιτυγχάνῃ τὸ ἐπιδιωκόμενον. Γράφει δηλαδὴ μεταξὺ ἄλλων: «Τὸ γράμμα τοῦ σιὸρ Σπανδωνῆ τὸ

ἄφησα εἰς τὸν κύρ Θεωνᾶν πρὸς τὸν κύρ Νικολάκην, δραγουμᾶνον, γραμματικὸν τοῦ πασᾶ, ὁ ὁποῖος ἐπαρσάθη εἰς ὄλας τὰς ὑποθέσεις καὶ χρησιμεύει μεγάλως καὶ κοινῶς καὶ κατὰ μέρος καὶ μὴν τὸν ἀμειλίησετε».

Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀμφιβάλλη κανεὶς, ὅτι ὁ Γ. Κοσμᾶς, ἀναχωρῶν ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, δὲν ἀπέβλεπε τόσον εἰς τὸ νὰ μεταβῆ εἰς Βλαχομογοδανίαν, ὅσον εἰς τὸ νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν· διότι ἐπίστευεν, ὅτι ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ἠδύνατο νὰ ὠφελήσῃ περισσότερο τὸ "Ἅγιον Ὅρος. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ἠδύνατο νὰ ρυθμισθῇ ὄχι μόνον τὸ ζήτημα τῆς ἐκποίησεως τῶν εἰς Βλαχίαν κτημάτων, ὅπως καὶ τῶν εἰς διάφορα ἄλλα μέρη τῆς τουρκικῆς ἐπικρατείας εὐρισκομένων τοιοῦτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τῆς μισθοτροφοδοσίας τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐνόπλων, τὴν ρύθμισιν τῶν ἀνειλημμένων ἐπὶ ὑπερβολικῷ τόκῳ χρεῶν, καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀντικατάστασιν τῶν προσώπων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τόσα ὑπέφερε τὸ "Ἅγιον Ὅρος, καὶ δὴ τοῦ πασᾶ καὶ τοῦ σερασκέρη.

Δὲν γνωρίζομεν, ἐὰν πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ εἶχε λάβει γνώσιν ἐπιστολῆς τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν παραμένουτος ὡς ὁμήρου συναδέλφου τοῦ Δανιήλ, πάντως τὰς εἰς αὐτὴν διατυπωμένας γνώμας τοῦ θὰ τὰς ἤκουσε καὶ φθάνων εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ ἐν λόγῳ δηλαδὴ Δανιήλ εἶχε γράψῃ πρὸς τοὺς Βατοπεδινοὺς τὴν 7ην Ἰουνίου 1823¹: «Ἐλαβον τὸ γράμμα (σας) κατὰ τὴν 15^η π. Μαΐου. Ἐλυπήθην διὰ τὸν θάνατον τοῦ συναδέλφου μας κύρ Γρηγορίου. ("Ὅσα γράφετε) ὠφελιμώτερον ἦτον νὰ ἤθελαν γραφῶσιν εἰς ἀναφορὰν ἀμέσως εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν, εἰς τὸν ἐπέρτατον δηλονότι βεζίρην, εἰς τὸν ἐλλογιμώτατον ρεῖς ἐφέντην καὶ εἰς τὸν μέγαν διερμηνέα Γιαγχιᾶ ἐφέντην, ὅτινες καὶ προθυμίαν καὶ μέγα ἔλεος ἔχουσιν εἰς τὸ νὰ βοηθήσωσι καὶ ἀκούσωσι μὲ εὐσπλαγγνίαν τοὺς εὐπειθεῖς ραγιᾶδες καὶ ὄχι νὰ θυροκοπῶσι ματαίως εἰς μέρη, ὅπου δὲν φροντίζουσιν ὀλοτελῶς». Μὲ τὰ τελευταῖα νομίζω ὅτι ὑπονοεῖ τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ πασᾶν κλπ. οὐς.

Τὴν ὀρθότητα τῆς γνώμης ταύτης, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀντιληφθῇ πλήρως ὁ Γ. Κοσμᾶς καὶ ἐρχόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀσφαλῶς θὰ τὴν ἠκολούθησε.

Καὶ πιστεύω ὅτι καὶ ὁ Γ. Κοσμᾶς θὰ συνετέλεσε διὰ τῶν ἐνεργειῶν του, ὥστε νὰ ληφθῇ ἀπόφασις ἀπὸ τὴν Ὑ. Πύλην, ὅπως ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ὁ ἀπαίσιος Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀβδουλάχ

1. A.B. 123/31.

πασᾶς, ὅστις κατόπιν τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ αὐτὴν μεσοῦντος Αὐγούστου τοῦ 1823¹.

Ὁ Μουράτ ἀγᾶς ἔμως παρέμεινεν ἀκόμη, καὶ μετὰ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ πασᾶ, οὗτινος ἦτο πειθῆνιον ὄργανον, ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα. Διὰ τὴν δρᾶσιν δὲ τοῦ Μουράτ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς παραμονῆς του εἰς Ἄγιον Ὅρος ἔχομεν μερικὰ στοιχεῖα ὑπ' ὄψιν μας. Οὕτω τὴν 30ὴν Ἰουνίου 1823, οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ διηγοῦνται²: « Σήμερον μᾶς ἔκραξεν ὁ Μ. (ουράτ) διὰ νὰ ρίψῃ τοὺς λουφέδες. Ἀνέβαλε τὸ πρᾶγμα ἕως αὔριον ». Ἄρχισε καὶ αὐτὸς νὰ διστάζῃ, ἀφ' οὗ μάλιστα κατὰ τοὺς αὐτοὺς: « Εἶχεν ἀκόμη ἀποφασίαν νὰ διανείμῃ εἰς ἕλα τὰ μοναστήρια καὶ τὰς 5 χιλ. τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ καὶ νὰ δώσῃ κατὰστικον εἰς τὸν ἀνθρωπὸν του... Μετὰ ταῦτα ἔμως ὁ ἀνθρωπος τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ δὲν εὐχαριστήθη, διότι τοῦ εἶπεν ὁ πρωτοσύγκελλος Κλ., ὅτι δὲν ἔχομεν νὰ δώσωμεν, οὔτε καὶ χρεωστοῦμεν, καὶ διὰ τοῦτο ἐσυγχίσθη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν Μ. (ουράτ) καὶ ἐζήτησε γράμμα νὰ φύγῃ καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν δώσῃ ».

Πάντως εἰς τὸν φάκελλον τοῦ 1823 τοῦ Ἀρχείου τοῦ Χιλανδαρίου ὑπάρχει ἐντολὴ τοῦ Μουράτ πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς τῆς 12ης Ἰουλίου 1823, ὅπως πληρώσωσιν εἰς τὸν Σουλεϊμάν πουλούκμπασην Ἐσφιγμένου διὰ λουφέδες π.μ. Ἰουνίου 1270 γρόσια. Τὴν δὲ 10ὴν Αὐγούστου 1823 οἱ ἐν Καρυαῖς Βατοπεδινοὶ γράφουσι³: « Μόλις μὲ πολλὰς παρακλήσεις ἐμποδίσασμεν νὰ μὴ σταλθῇ μουμπασίρης εἰς τὸ ἐδικὸν μας μοναστήρι διὰ τὰ ὄνταλίκια τῆς ἐνδοξότητός του. Νὰ κάμετε ὅ,τι τρόπον δυνηθῆτε νὰ προφθάσετε τὸ ὀγληγορώτερον ἕλα τὰ ἡμῖση καὶ πάλιν νὰ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς δώσῃ ὀλίγην ὑπομονήν ».

Καὶ τὴν 17ην ἰ.μ. ὁ πρωτοσύγκελλος Θεόφιλος Βατοπεδινὸς πληροφορεῖ ἀπὸ τὰς Καρυαῖς⁴: « Ἐπειδὴ ὁ ἅγιος ἀρχιμανδρίτης (Ἰάκωβος) ἀσθένησε μὲ τὸ ποδάρι του καὶ τόσον βαρέως, ὥστε εἶναι σχεδὸν ἀκί-

1. Κατὰ τὸν Ἰ. Βασδραβέλλην (ἔ.ἀ., σελ. 150): « Ὁ σουλτάνος διέταξε τὴν μετάρθεσιν τοῦ Ἐμποῦ λουμποῦτ καὶ τὴν ἀντικατάστασιν του διὰ τοῦ Ἰμπραήμ πασᾶ. Τὴν 18ην Αὐγούστου 1823 ὁ βαλῆς τῆς Θεσσαλονικῆς ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς πόλεως κατευθυνόμενος εἰς Λάρισα... ». Καὶ ἐν ὑποσημειώσει προσθέτει: « Μετὰ πάροδον ὀκταμήνου... διέτασσετο ὁ περιορισμὸς αὐτοῦ εἰς Διδυμότειχον καὶ ἡ ἐκπτώσις ἐκ τοῦ βαθμοῦ του... Διετάσσετο ὁσαύτως ἡ ἀπογραφὴ, κατὰσχευαὶ καὶ δήμευσις τῆς περιουσίας του... Καὶ ἀπέθανε τὸ 1825 ».

2. A.B. 121/189.

3. A.B. 121/191.

4. A.B. 123/35.

νητος, διὰ τοῦτο σήμερον ὁ... Μουράτ ἀγάς ἐκραξεν ἐμὲ καὶ με εἶπεν. Εἶναι τόσαι ἡμέραι, ἀφ' οὗ ἤθελα νὰ στείλω νὰ κάμω ταξίλι τοὺς παράδες μου καὶ με ἐμποδίζετε, διὰ νὰ γράψετε νὰ στείλουν, καὶ μέχρι τοῦδε, οὔτε ἔστειλαν, οὔτε ἐφάνησαν. Λοιπὸν γράψε, με εἶπεν, εἰς τὸ μοναστήρι, ἢ τοὺς παράδες μου νὰ στείλουν, ἢ τζεβάπι νὰ στείλουν καὶ ἐγὼ εἶμαι ἄξιός νὰ τὰ κάμω ταξίλι. Κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ λοιπὸν σᾶς γράφω... καὶ κάμετε ὅ,τι ἠμπορέσετε, νὰ τὸν στείλετε, ἂν ἔχι βλα, τὰ ἡμίση κᾶν ».

Τὴν 24ην ἕως ἰδίου μηνός, ὁπότε εἶχε πληροφορηθῆ πλέον τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Μεχμέτ Ἐμίν, περιμένει ἤδη καὶ τὴν ἰδικὴν του ἀπομάκρυνσιν, ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Εἰς γράμμα των τῆς ἡμέρας ταύτης οἱ αὐτοὶ Βατοπεδῖνοι διηγοῦνται¹: « Σήμερον ὁ ἐνδοξότατος στρατάρχης ἐκραξε τὸν γραμματικὸν καὶ τὸν διώρισε νὰ τοῦ στείλετε τοὺς παράδες του χωρὶς ἄλλα, καμμιάν πρόφασιν ἢ ἀργοπορίαν, διότι ἐλλίπω, λέγει, εἰς 10-15 ἡμέρας νὰ μοῦ δοθῆ ἄδεια νὰ σηκωθῶ ἀπὸ ἐδῶ καὶ τὰ γρόσια μου τὰ θέλω μουτλάκ... Εἶναι ἀκράτητος, πατέρες, καὶ στοχασθῆτε καλὰ νὰ μὴ πειραχθῆτε με ζημίαν καὶ ἀτιμίαν ».

Ἄλλὰ καὶ τὸν Σεπτέμβριον ἀκόμη παραμένει εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀφ' οὗ τὴν 3ην τοῦ μηνός τούτου γράφει εἰς τοὺς Ἐσφιγμένιτας νὰ φέρουν 500 γρ. διὰ « τὰ ἡμίση τῶν χαρατζίων γρόσια »².

Περιμένει δὲ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν ἀνάκλησίν του, πιέζει τοὺς Βατοπεδῖνους νὰ τοῦ πληρώσωσι τὰ ὄνταλκια καὶ ἐκεῖνοι ἀναγκάζονται καὶ τοῦ δίδουσιν, βσα εἶχον καὶ ἐκτὸς τούτου καὶ ἐν σημείωμα διὰ τοὺς ἐν τῇ μονῇ, τὸ ὁποῖον ἔχει οὕτως³: « Τοῖς ἐν τῇ μοναστηρίῳ τοῦ Βατοπεδίου. | Ἀκόντο τῶν χρεωστούμενων παρὰ τοῦ μοναστηρίου μας τῷ ἐνδοξοτάτῳ Μουράτ ἀγά διὰ ὄνταλκι του γρ. 776..., ἐδώκαμεν αὐτῷ εἰς Καραῖς γρ. 350. Τὰ δὲ 426 ἔμειναν νὰ τὰ λάβῃ ἀπὸ τὸ μοναστήριον. Δι' ἢ τῷ ἐδόθη τὰ παρὸν εἰς ἐνδειξιν. | 1823 σεπτεμβρίου 13 | Οἱ ἐν Καραῖς ἀδελφοὶ Ἰάκωβος ἀρχιμ., Θεόφιλος πρωτοσύγκελλος ».

Ἡ ἐξουσία του πλησιάζει εἰς τὸ τέρμα τῆς. Τὴν ἐπομένῃν ἀκόμη, 14 ἰ.μ., ἄλλος πλέον, ὁ Ἰμπραήμ μπέης γράφει πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς: « Σᾶς ἀφήνω τρία βόδια καὶ κρατῶ ὀκτώ » καὶ τὴν 24ην ἰ.μ. ὁ αὐτὸς παραγγέλλει πάλιν εἰς τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ πληρώσωσιν εἰς τὸν Τζουλάκη μπελοῦκπασῆ 251 γρ. διὰ λουφέδες. Ἐν τούτοις καὶ τὴν 3ην

1. A.B. 121/192.

2. Παχωμίου, ε.ά., σελ. 1120.

3. A.B. 121/193.

Ἰουλίου 1823 ἀκόμη γράφει ὁ Μουράτ πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς, ἵνα καταβάλλωσιν εἰς τὸν Καρὰ Μουσταφᾶ πίνπαση 2900 γρ. λουφέν τοῦ παρ. μηνός. Τὸν ἴδιον μῆνα ὅμως θὰ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως, διότι τὴν 21ην τοῦ μηνός τούτου ὁ Ὁμέρ μπέης Χαζνατάραγας, δίδει ἐντολήν εἰς τοὺς Χιλανδαρινούς νὰ πληρώσωσι 1335 γρ. εἰς τὸν Ἱμπραήμ μπέην διὰ λουφέν τοῦ παρ. μηνός. Ἀπὸ δὲ τοῦ Νοεμβρίου 1823 μέχρι τοῦ Μαρτίου 1824 τὰς τοιαύτας ἐντολὰς τὰς ὑπογράφει ὁ Χ'' Τερβίς ἀγᾶς¹.

Πρὶν ἢ ἀκόμη ἀντικατασταθῆ ὁ Μεχμέτ Ἐμὶν πασᾶς στέλλονται ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος δέκα μοναχοὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα ἀντικαταστήσωσι τοὺς ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1822 σταλέντας ἐκεῖ δέκα ἄλλους². Εἰς τὸ γράμμα τοῦ Βατοπεδινοῦ Δανιήλ, τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, διευτυοῦτο μιὰ τοιαύτη παράκλησις. Ἐν ἐκτός τούτου καὶ ὁ Γ. Κοσμᾶς ἔκαμε σχετικὴν ὑπόδειξιν, ἄγνωστον.

Μὲ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Μεχμέτ Ἐμὶν καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Μουράτ ἀγᾶ ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος, κλείει πλέον μιὰ ἀπὸ τὰς φρικωδεστέρας σελίδας τῆς ἱστορίας τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἂν μὴ καὶ ἡ φρικωδεστάτη. Διότι, ἂν καὶ τὸ τουρκικὸ ἄσκέρι ἀπεσύρθη ἀπὸ τὴν χερσόνησον τοῦ Ἄθω μόνον τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ τοῦ 1830, 13 Ἀπριλίου, καὶ μέχρι τότε δὲν διεκόπη ἡ μισθοτροφοδοσία αὐτῶν ἀπὸ τοὺς Ἁγιορείτας καὶ αἱ σχετικαὶ πιέσεις ἐσυνεχίσθησαν, δὲν δύνανται νὰ συγκριθῶσιν αὐταὶ μὲ τὰ μαρτύρια, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀπαισιῶν τούτων τυράννων τοῦ Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀβδουλᾶ πασᾶ καὶ τοῦ ὄργανου του σερασκέρη τοῦ Ἁγίου Ὄρους Μουράτ ἀγᾶ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΜΑΜΑΛΑΚΗΣ

1. Πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὗται πρὸς τοὺς Χιλανδαρινούς εὑρίσκονται εἰς τὸν φάκελλον τοῦ 1823, τοῦ Ἀρχείου Χιλανδαρίου.

2. Εἰς ἐπιστολὴν Διονυσίου τοῦ Βατοπεδινοῦ γραφεῖσκαν εἰς Θεσσαλονίκην τὴν 24ην Ἰουλίου 1823 ἀναγιγνώσκωμεν (Α.Β. 123/31): « Εἶδον ὅπου μὲ διαρίζετε διὰ τὴν βασιλεύουσαν ». Καὶ τὴν 27 ἰ.μ. γράφει πάλιν ὁ αὐτός (Α.Β. 123/33): « Ἐγὼ εἰς τὴν προσταγὴν σας ἀπέρχομαι αὔριον εἰς τὴν βασιλεύουσαν ». Τέλος τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1823 γράφει πάλιν ἀπὸ τὴν Βασιλεύουσαν, ὡς ἐάν ἀπὸ μακροῦ ἦτο ἐκεῖ (Α.Β. 123/36).